ધારમીક
શિક્ષક.

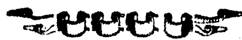
કર્ત્તા

હરિશંકર મોરારજી વ્યાસ.

કીંમત રૂપિયો ૧-૪-૦

બરમીઝ શિક્ષક.

બરમીઝ ભાષા શીખવાનું
ગુજરાતી પુસ્તક.

કર્ત્તા

હરિશંકર મોરારજી વ્યાસ.

નિવાસી જેતપુર-કાઠિયાવાડ.

મુંબઇ.

"ગુજરાતી" પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપ્યું છે.

સંવત ૧૯૬૩ ડીસેંબર સંન ૧૯૦૬

કીંમત રૂા. ૧-૪-૦

પુસ્તક મળવાનાં ઠેકાણાં-મુખ્ય એજંટો

રા. રા. મોતીલાલ ત્રિભોવનદાસ દલાલ
મેનેજર "આર્ય પ્રકાશ"-ગીરગામ એક કાકડવાડી. મુંબઇ.

રા. રા. કેશવજી કાલીદાસ શાહ
ડેલ હાઉઝી સ્ટ્રીટ-નાં૦ ૨૬૯-રંગુન.

રા. રા. ગોકળદાસ પુરૂષોત્તમ માસ્તર
ચર્ચ સ્ટ્રીટ-૧૦-૧-કલકત્તા.

અર્પણપત્રિકા.

મહેરબાન કૃપાસાગર નેકનામ શેઠ સાહેબ
અબ્દુલ કરીમ અબ્દુલ શકુર જમાલ.

રંગુન.

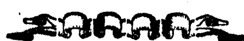
સાહેબ,

હિંદુસ્તાન બરમા–જપાન વગેરે સ્થળોમાં જુદા જુદા વ્યાપારો આપે જોર શોરથી શરૂ કરી ફાવતી વખતે એક હાથ કરી અપ્રતિમ કાર્ય કુશળતા અદ્વીતીય હિંમત તેમજ દૃષ્ટાંતનીય કાર્ય શક્તિનું દીગ્દર્શન કાર્યો દ્વારા કરાવેલું છે તે તો જગ જાહેર છે–તે ઉપરાંત હિંદુ મુસલમાન સર્વ એકજ મહાન પિતાની ઓલાદ છે તે આપના વિશાળ મગજનો સજ્જડ સંસ્કાર છે તેને લઇ આપ સર્વ પ્રત્યે સમાન દૃષ્ટિ રાખો છો તે અને તેવા બીજા આપના અન્ય મહાન ગુણોનો મને પરિચય થવાથી આપના પવિત્ર અતઃકરણપર મને જે મમતા–ભાત્ર પ્રીતી ઉત્પન્ન થયેલ છે તેની નિશાની દાખલ આ "બરમીઝ શિક્ષક" ગ્રંથ આપને સહ્રવિનય અરપણ કરૂં છું જે સ્વીકારી આપ મને આભારી કરશોજી.

તારીખ ૮ મી ડીસેમ્બર ૧૯૦૬

વિ. સે.
હરીશંકર મોરારજી વ્યાસ,
કર્ત્તા "બરમીઝ શિક્ષક."

પ્રસ્તાવના.

બરમામાં હિંદુસ્તાન તેમજ બીજા દેશના લોકોનું આવાગમન આજ કાલ બહુજ સાધારણ છે પરંતુ કોઇ પણ ઉદ્યોગમાં પ્રવૃત થયા પહેલાં બરમાના કોઇ પણ ભાગમાં સ્વતંત્રપણે કામ ચલાવવા શક્તિમાન થવા માટે બરમીઝ ભાશા જાણવી ખાસ જરૂરની છે. અલબત માત્ર રંગુનમાં બરમીઝ ભાશા નહિ જાણનાર કેટલેક અંશે પોતાનું કામ જેમ તેમ ચલાવી શકે છે પરંતુ તે શીવાય અન્ય સ્થળોમાં તો બરમીઝ ભાશા નહિ જાણનાર અનેક મુશ્કેલીઓને ભોગ થઇ પડે છે. બરમીઝ ભાશા શીખવાના સાધનો ઇંગ્લીશ ભાશામાં છે ખરાં પરંતુ ઇંગ્લીશ નહિ જાણનાર માટે તો ગુજરાતના લોકોને કાંઇ પણ સાધનના અભાવે આજદી સુધી મોટી મુશ્કેલી ભોગવવી પડી છે–જેનો અનુભવ આ પુસ્તકના લેખકને પણ થયો છે જેના પરીણામમાંજ આ પુસ્તકનો જન્મ થવા પામ્યો છે.

આ પુસ્તક કેટલે દરજે ઉપયોગી થઈ પડશે તેનાં બણગાં અત્યારથી ફુંકવા અઘટીત છે તે તો "લાડી પાડીના નીવડે વખાણુ" તે કહેવત અનુસાર તેનો ઉપયોગ કરનારાઓને સ્વયમેવ તેની ખાત્રી થઇ જશે. તોપણ એટલું કહેવું તે વધારે પડતું અગર અસ્થાને નહિ ગણાય કે બરમામાં દરેક જાતનું કામ બહુ જ સહેલાઇથી થઈ શકે તેટલું પુરતું જ્ઞાન માત્ર આ પુસ્તકના અભ્યાસથી થઇ શકશે. બુદ્ધી પુર્વક અભ્યાસ કર્યા વગર માત્ર પુસ્તકના પાનાં ફેરવવાથી ભાશાનું જ્ઞાન થઇ જાય એવી જાતની કોઇ ઇલેકટ્રીસીટી લેખકને અપ્રાપ્ત હોવાથી પુસ્તકમાં પેસાડેલી નથી.

બરમામાં માત્ર એકજ ભાશા એક છેડાથી બીજા છેડા સૂધી પ્રચલીત હોઇને હિંદુસ્તાન વગેરે દેશોમાં સ્થળ બદલતાં જુદી જુદી ભાશાઓની જે મુશ્કેલી નડે છે તેવું બરમામાં નથી. માત્ર અપર લોવર બરમામાં બોલાતી ભાષામાં તથા અશિક્ષિત જંગલના લોકોના

ઉચ્ચારમાં જરા તરા તફાવત છે ને તેટલો તફાવત તો સ્વભાવીક છે તો લેખકને ઘણો વખત અપર બરમામાં રહેવાનું બનવાથી કોઇ શબ્દમાં જરા તફાવત માલમ પડે તો તે ઉપલા કારણને લીધે હશે એમ સમજી વાંચકવર્ગ ક્ષમા કરશે તેમ ઉમેદ છે.

બરમીઝ ભાશાને સંસ્કૃત તથા પાલી ભાશા જોડે કાંઇ સબંધ છે એમ કેટલાક બરમા ફુંગીઓ વગેરે વિદ્વાનોનો મત છે પરંતુ ગણ્યા ગાંઠા પાંચ દસ શબ્દ વગર બરમીઝ ભાશાને બીજી કોઇ ભાશા જોડે ઝાઝો સબંધ નથી. તેટલું ખરૂં કે બરમીઝ મુળાક્ષરોનો અનુક્રમ માત્ર બોલવામાં ગુજરાતી મુળાક્ષરના અનુક્રમને મળતો છે જો કે લખવામાં તો બરમીઝ ભાશા તદન નિરાળીજ છે.

આ પુસ્તક મુંબઇમાં છપાવવા શીવાય બીજી ગોઠવણુ ન બનવાથી બરમીઝ મુળાક્ષરોના ટાઇપો મળી ન શકવાથી બરમીઝ લીપી પુસ્તકમાં દાખલ કરવાની અપૂર્ણતા રહેલી છે પરંતુ બરમીઝ બારાખડીનો કીત્તો પુસ્તકના આકારમાં માત્ર બે પૈસાથી મળી શકે છે જેનાથી વાંચતાં લખતાં શીખી શકાશે. પ્રથમ ગુજરાતી મુળાક્ષરોમાં ઘચ તથા ઝટ ની વચમાં જે અકેક મુળાક્ષર હતો તેને અમુક મુદતથી ગુજરાતી મુળાક્ષરોમાંથી બરતરફ કરેલ છે તે બે અક્ષરો બરમીઝ ભાશામાં પ્રાધાન્યપણું ભોગવે છે પરંતુ તેવા ટાઇપ તથા જોડાઅક્ષરો તથા નાકમાંથી ઉચ્ચાર કરવાની ખાસ વિલક્ષણુતા બરમીઝ ભાશામાં છે તે ટાઇપોના અભાવે આ પુસ્તકમાં નજ બતાવી શકાય એ દેખીતું છે તોપણુ બને તેટલી સ્પષ્ટતા કરવા બનતો પ્રયાસ કર્યો છે. પુરતું વ્યાકરણ-લગભગ છ હજાર શબ્દો તથા ત્રણુ હજાર નાનાં મોટાં વાકયો પુસ્તકમાં સમાવેલાં છે છતાં કાંઇ પણુ ભુલ ચુક અગર સૂધારો વધારો જે કોઇ જણાવશે તેનો ઘટતો અમલ નવી આવૃતિમાં થશે.

મુંબઇ તા૦ ૮ ડીસેંબર ૧૯૦૬.

કર્ત્તા

બરમીઝ શિક્ષક.

બરમીઝ વ્યાકરણ. (ભમા-તઢા)

જેમ દરેક ભાશા શીખતાં પહેલાં વ્યાકરણ શીખવાની ખાસ જરૂર છે કારણ તે વગર શુદ્ધ બોલી કે લખી શકાતું નથી, તે સાધારણ નીયમ અનુસાર બરમીઝ ભાશા શીખતાં પહેલાં વ્યાકરણ શીખવાની ખાસ જરૂર છે. બરમીઝ વ્યાકરણ ઘણુંજ ટુંક અને સરલ તેમજ ગુજરાતી વ્યાકરણને ઘણે અંશે મળતું હોવાથી બહુજ સહેલાઇથી ટુંકી મુદતમાં શીખી શકાય છે.

નામ-નામ.

નામના મુખ્ય બે પ્રકાર છે. સામાન્ય નામ તથા વિશેષ નામ. પ્રાણી પદાર્થ વગેરે બતાવનારા શબ્દો સામાન્ય નામ કહેવાય છે, જેમકે લુ-માણસ, મ્યો-શહેર ટો-જંગલ ઐં-ઘર પાણી-યે.

ખાસ નામ તે વિશેષ નામ કહેવાય છે. જેમકે માંઉક્-માણસનું નામ છે. મીંજાન-ગામનું નામ છે. ગુજરાતીમાં જે વિશેષ નામ ગણાય છે, તેને માટે બરમીઝ ભાશામાં કોઈ વખત જુદોજ શબ્દ હોય છે પરંતુ તે અપવાદ તરીકે જેમકે રંગુન તેનું બરમીઝ યાંગુન. અંગ્રેજીમાં પણ કોઈ વખત તેમ બને છે જેમ કે વડોદરા તેનું ઇંગ્લીશ બરોડા તો સાધારણ રીતે બહુજ થોડા અપવાદ શીવાય વીશેશ નામમાટે બરમીઝ ભાશામાં જેમના તેમ શબ્દો વપરાય છે.

ક્રીયાપદ ઉપરથી નામ કરવું હોય તો મુળધાતુની પહેલાં અ લગાડી છેલ્લો પ્રત્યય દી જે તમામ ક્રીયાપદને સામાન્ય રૂપે લાગે છે તે કાઢી નાખવો જેમ કે લૌદી-કામ કરવું તેપરથી અલૌ એટલે કામ. ફ્ાદી-વાંચવું તે પરથી અફ્ા-વાંચન. પરંતુ ક્રીયા કરનાર માણસ તેનું બરમીઝ કરવું હોય તો ઉપલો નિયમ લાગુ ન પડે કેમકે કામ કરનાર તેનું બરમીઝ લૌઘોલુ. જનાર-ત્વાઘોલુ-જનાર સ્ત્રી હોય તો ત્વાઘો મુઇમા એટલે ક્રીયાપદના ધાતુને છેડેથી દી ઉડાડી ઘો લગાડી નર હોય તો લુ ને નારી તો મુઇમા લગાડવું જે ઉપરના દાખલાથી સમજાઈ જશે.

બે શબ્દો મળીને કેટલાક નામ ગુજરાતીમાં થાય છે તેમ બરમીઝ ભાષામાં પણ થાય છે જેમ કે સા—કાગળ ને યે—લખવું તેપરથી સા યે—કારકુન પરંતુ બોલવામાં સાયે ને બદલે કોઇ સયે પણ બોલે છે. બીજી ભાષાઓના કરતાં બોલવામાં ને લખવામાં બરમીઝ ભાષામાં થોડો વધારે તફાવત રહે છે. જેમ કે તેનું બરમીઝ તુ બોલવામાં વપરાય છે પણ લખવામાં તુદી વપરાય છે. બે શબ્દ મળીને થતા એક શબ્દના વધુ દાખલા—

અયા—ઑફીસ	ને શી—થવું	તેપરથી	અયાશી—ઓફીશ્યલ
મી—કરજ	ને અશીં—ધણી	તેપરથી	મીશીં—માગણાવાળો
મ્યો—શહેર	ને વું—ઓફીસર	તેપરથી	મ્યોવું—ગવરનર.
યે—પાણી	ને ઓ—ઠામ	,,	યેઓ—ઘડો—ગાગર
વુંઇ—વાડી	ને સાંઉ—ચોકી કરવી,,		વુંઇસાંઉ—માળી.
નુવા—બળદ—ઢોર	ને ઠીં—ટોળાબંધ રહેવું,,		નુવાઠાં—ગોવાળ

જાતી.

ઇંગ્લીશમાં જે જીવવાળા પદાર્થો કુદરતી રીતે નર હોય તે નર જાતી તથા કુદરતી રીતે નારી તે નારી જાતી ગણાય—ને બાકીના બધા નાન્યતર જાતીમાં ગણાય તેવીજ રીતે બરમીઝ ભાષામાં સમજી લેવું. જેમ કે અફે—બાપ નરજાતી અમે—મા નારી જાતી. કોઈ વખત વધારાનો શબ્દ લગાડવાથી નર નારી જાણી શકાય છે જેમકે યાઉચ્યા લગાડવાથી નર ને મુઇમા લગાડવાથી નારી ઓળખી શકાય છે દાખલા લુ+યાઉચ્યા—લુયા ઉચ્યા એટલે મર્દ નર જાતી. લુ+મુઇમા—લુ મુઇમા એટલે સ્ત્રી નારી જાતી.

કોઈ વખત જુદા જુદા પ્રત્યય લગાડવાથી નર નારી ઓળખી શકાય છે જેમ કે દી લગાડવાથી નર ને મા લગાડવાથી નારી જાતી બને છે. દાખલા—ચ્વે+દી—ચ્વેદી—પાડો ચ્વે+મા—ચ્વેમા—ભેંસ.

જનાવરોમાં નરને ઘણું કરીને ઠી અથવા દી ને નારીને મા લગાડવામાં આવે છે. મા લગાડવાથી નારી જાતી થાય તેના દાખલ—

ગુલામ—ચું+મા=ચુંમા—ગુલામડી

શીક્ષક—સયા+મા—સયામા સ્ત્રી શીક્ષક

કોઈ વખત કદો લગાડવાથી નારી જાતી બને છે જેમ કે — ગવરનર—મીં+કદો—મીં કદો—ગવરનેસ, ગવરનરનીસ્ત્રી.
પોઇ કદો—દલાલની સ્ત્રી.

વચન.

નામનું બહુ વચન મ્યા અથવા દો જેનો ઉચ્ચાર રો પણ કરે છે. તે લગાડવાથી થાય છે. જેમ કે

લુ+મ્યા=લુમ્યા=માણસો　　　લુ+ઢો=લુઢો=માણસો
લેતમા+મ્યા+લેતમામ્યા=સુતારો　　સા+મ્યા=સામ્યા=કાગળો
ખલે+મ્યા=ખલેમ્યા=છોકરાં

બહુ વચનમાં રો સર્વ નામમાં લાગે છે જેમ કે { ચુનો+રો=ચુનોરો=અમો
ખીંભ્યા+રો=ખીંભ્યારો=તમો }
તુ+રો　તુરો—તેઓ

ગુજરાતીમાં કોઇ વખત બહુ વચનમાં એક વચનવાળો શબ્દ બોલાય છે જેમ કે દસ માણસોને બદલે દસ માણસ તેવી રીતે બરમીઝ ભાશામાં પણ બોલવાની રૂઢી છે એટલે બહુ વચનનો પ્રત્ય લગાડયા વગર પણ બોલાય છે.

વિભક્તિ.

ઇંગ્લીશની માફક બરમીઝ ભાશામાં પણ મુખ્ય વિભક્તી ત્રણ છે. પેહેલી, બીજી, ને. છટ્ટી. ઇંગ્લીશ તેમજ ગુજરાતીની માફક પહેલી વિભક્તીનો કશો પ્રત્યય નથી જેમકે છોકરો વાંચે છે—લુગ્લે ફ્રાદી. તે જાય છે—તુ ત્વાદી.

બીજી વિભક્તિને ગો પ્રત્યય લાગે છે જેમ કે તે ચોપડી વાંચે છે—તુ સાઔગો ફ્રાદી. શીક્ષક મુરખને મારે છે—સયા લુમાઇગો યાઇતે. ત્રીજી વિભક્તીને કોઇ વખત પ્રત્યય નથી લગાડાતો ને કોઇ વખત ગા પ્રત્યય લગાડે છે એટલે લગાડવો જ એવો કોઇ ખાસ નીયમ નથી જેમકે છોકરે વાંચ્યું—લુગ્લેગા ફ્રાબી અથવા લુગ્લે ફ્રાબી.

ચોથી વિભક્તનો પ્રત્યય ભો અથવા ફો છે જેમકે આ છોકરા માટે ચોપડી લાવ—દી લુગ્લેભો સાઔ યુગે.

પાંચમીના પ્રત્યય ગા અને ને છે. કર્તારૂપે પાંચમી હોય તો ગા પ્રત્યય લાગે જેમકે મારાથી કરી શકાય છે—ચુનોગા લૌનાંઇદે. સાધનરૂપે પાંચમી અગર ત્રીજી વિભક્તી હોય તો ને લાગે જેમકે કુહાડીથી ઝાડ કાપે છે—પાઉસૈને તપીં ખૌદી. [કુહાડીએ ઝાડ કાપે છે—પાઉસૈને તીપીં ખૌદી,

છટ્ટીનો પ્રત્યય ઇ અથવા હા છે જેમકે છોકરાની ચોપડી—લુગ્લેઇ સાઔ અથવા લુગ્લેહા સાઔ.

સાતમી નો પ્રત્યય માં અથવા ઢુંવે અથવા નાઇ છે જેમકે ઘરમાં—ઐંમાં અથવા ઐંઢવેં અથવા ઐંનાઇ.

વિભક્તિઓનાં રૂપ.

વિભક્તિ	લુગ્લે–છોકરો	મુઇમા–સ્ત્રી	તીતા–પેટી
પહેલી	લુગ્લે	મુઇમા	તીતા
બીજી	લુગ્લેગો	મુઇમાગો	તીતાગો
ત્રીજી	લુગ્લે–લુગ્લેગા	મુઇમા–મુઇમાગા	તીતા
ચોથી	લુગ્લેભો	મુઇમાભો	તીતાભો
પાંચમી	લુગ્લેગા	મુઇમાગા	તીતાને
છઠ્ઠી	લુગ્લેઇ	મુઇમાઇ	તીતાઇ
સાતમી	લુગ્લેમાં	મુઇમામાં	તીતામાં

જડ વસ્તુમાં ક્રીયા કરવાની શકતી હોતી નથી ને ગા પ્રત્યય ક્રીયાના કરનારને ત્રીજી અગર પાંચમી વિભક્તિમાં લાગે છે માટે તીતા–પેટી તે જડ પદાર્થ હોવાથી કર્તા હોઇ છતાં ક્રીયા કરનાર હોય શકે નહિ માટે ગા પ્રત્યય લાગે નહિ પરંતુ ને પ્રત્યય જડ પદાર્થને લાગે જેમકે કુવાડીથી–પાઉસૈને.

સર્વનામ–નાંઝા.

સર્વનામ મુખ્ય ત્રણ પ્રકારનાં છે. ૧ જાતીવાચક સર્વનામ ૨ દર્શક સર્વનામ ૩ પ્રશ્નાર્થ સર્વનામ. જાતીવાચક સર્વનામ હું–ચુનો પણ નારી હોય તો ચુનોમા. ઉપરી સાથેની વાતમાં હું–ના વપરાય છે. અમે–ચુનોરો, તું–મીં, તમો–ખીંજયાં, આપ–કુઢો, પ્રંગી વગેરે મોટા પુરૂષોને કુઢોથી સંબોધાય છે. તે–તુ ત્રણે જાતીમાં વપરાય છે.

દર્શક સર્વનામ તે–ધા અથવા હો. જેમકે તે છોકરો–હો લુગ્લે. તેમ જ હો લુગ્લે પણ બોલાય છે. આ–દી અથવા ઇ. આટલું–દીહામ્યા. આવું દીહો અથવા દીલો તેટલું–હોમ્યા. તે વખતે–ધા અખાને. આ જગામાં દીઅ-યામાં. આ શું છે?–દીહાબાલે. તે જગામાં જાઓ–હો અયામાં ત્વા. તે માણસને પુછો–હો લુગો મેઝાં. બીજો માણસ–તછાલુ. બીજાઓ–તછા. કોઇ–તખુગુ. બન્ને માણસો–નયાઉસલૌં. દરેક–કોઝી–અથવા તઝી. એક બીજા–તયાઉકો તયાઉ. બધું–અલૌં. દરેક–ઢાંઇ. કેટલાક–તછો અથવા અછો. કોઇ માણસ–તઝૌં તયાઉ. કાંઇ ચીજ–તઝૌં તખુ.

પ્રશ્નાર્થ સર્વનામ.

શું કયું—બે અબે. કોણુ—બદહુ. કેટલું—બેમ્યા. કોઇ નથી—બદહુમ્યા મશી. એક માણુસ પણ નથી—તયાઉમ્યા મશી. જાતી વચન વિભક્તી નામ પ્રમાણે લાગે છે.

સર્વનામના વધુ દાખલા.

બધું—આલૌં—શીધમ્યાં. બીજું—અછાધુ. કોઇ—તઝૌં તયાઉ—તઝૌં તખુ. તખુગુ તયાઉયાઉ. બને—નયાઉસલૌં. દરેક—તયાઉઝી—તખુઝી. એકબીજા—તયાઉ ને તયાઉ. એ માનું એક—તયાઉયાઉ—તખુગુ. તેણીને—તુગો. તેણીનું—તુઇ. તે પોતે—તુકોદાઇ. તેનું—તુઇ. હું—ગાં—ચુનો—ચુન્ડો. મને—ચુંડોગો. મારૂં ચુનોઇ. બીજા—તછા. અમારૂં—ચુનોરોઇ. પોતાનું—કો. મેળે—કોદાઇ. આનું—હ્યો તે—હો—હોહા—હો. તને—મીંગો. તેઓનું—તુરોઇ. તેમને—તુરોગો. તેઓ. તુરો. તારૂં—મીંઇ. આ—દીહા. અમને—ચુનોરોગો. અમે—ચુનોરો. શું—બ—બા. કોણ—બદહુ. જેકોઈ—મીધુ. કોને—બદહુગો. કોનું—બદહુઇ. તમો—ખીંબ્યા. આપ—કુદો.

વિશેષણ—નામાવિતેધના.

બરમીઝ ભાશામાં થોડા અપવાદ શિવાય વીશેષણના ખાસ શબ્દો છેજ નહિ જેથી વીશેષણ ક્રિયાપદના ધાતુ ઉપરથી બની શકે છે. જેમકે

આ માણુસ સારો છે—દીલુ કાંઉધે.	કાંઉદી—સારૂં હોવું.
કીંમત વધારે છે—અફ્રા ચીરે.	ચીદી—વધારે હોવું.
પાણી મીઠું છે—યે છોરે.	છોદી—મીઠું હોવું વગેરે.

ક્રિયાપદના ધાતુને છેડે દી હોય તે ઉડાડી દો લગાડવાથી પણ કોઇ વખત વીશેષણ બને છે જેમકે સારો માણસ—કાંઉદોલુ. મુળ શબ્દોજ વિશેષણ છે તેના દાખલા—

	પહેલું—અયે.	મુખ્ય—મા
નકામું—અલધા.	નાશવંત—અનૈસા.	ઉત્તમ—ટો
ઉતાવળું—મ્યાંમ્યાં.	ધોળું—ફ્યુબ્યુ.	
સુંદર—લાલા ડાહ્યુ—પીન્યાશી.	સમાસ—પીન્યા.	અકલ—નેશી—હોવું

બે વસ્તુનો મુકાબલો કરવો હોય ત્યારે ઇંગ્લીશમાં જેમ Than લાગે છે તેમ બરમીઝમાં ડે લગાડવો પણ વીશેશણનો ધાતુ જેમનો તેમ આવે છે. જેમકે આ માણસથી તે સારો છે—દીલુડે તુકાંઉધે. ટેબલ કરતાં ખુરશી વધારે કીંમતી છે—સભુએડે કલાથાંઇ અફ્રા—ચીરે. મારાથી તેની ઉમર વધારે છે—ચુનોડે તુ અતે મ્યારે. વગેરે.

બેથી વધારે વસ્તુનો મુકાબલો કરવો હોય તો વીશેષણના ધાતુને ઝૌં લગાડવો જેમકે આ માણસ સૌથી શ્રેષ્ટ છે—દીલુ અકૌંઝૌં શીબાદી. તમારૂં ઘર સોથી ઉંચુ છે—ખીંજયા ઐં અમ્યેઝૌં શીબાદી. તે સૌથી નીચ છે—તુ માઇઝૌં શીબાદી. વગેરે.

ક્રિયાપદના ધાતુને છેડેનો દી ઉડાડી પહેલાં અ પ્રત્યય લગાડવાથી પણ કોઇ વખત વીશેષણ થાય છે જેમકે સારૂં હોવું–કાંઉદી તેપરથી અકાંઉ–સારૂં

ધોળુંહોવું–ફ્યુદી.　　અફ્યુ–ધોળું.
મોટુંહોવું–ચીદી.　　અચી–મોટું.

ક્રીયાપદ—કરીયા.

ક્રિયાપદના બે વર્ગ છે ૧ સકરમક ૨ અકરમક. કર્ત્તા કર્મ બંને હોય તે સકરમક જેમકે આપવું–પેદી. બોલવું–પ્યોદી વગેરે. અકરમક જેને માત્ર કર્તા હોયને કર્મ ન હોય જેમકે જવું–ત્વાદી. આવવું–લાદી વગેરે. કેટલાંક ક્રીયાપદો બે શબ્દો મળીને થાય છે જેમકે ખુશી થવું–તું મ્યાઉદી, છાપવું–પૌં યાઇદી. કાન દઇ સાંભળવું–નાઠાંઉદી. પ્રાર્થના કરવી–સુટાંઉદી. નોંધ લેવી–માહડાદી. વગેરે,

મુખ્ય કાળ ત્રણ છે વર્તમાન–ભુત ને ભવીષ્ય.

વર્તમાનકાળમાં ક્રીયાપદનો ધાતુ જેમનો તેમ આવે છે જેમકે તે જાય છે (he goes) તુ ત્વાદી, પરંતુ ક્રિયા ચાલે છે એમ બતાવવું હોય તો નીરે પ્રત્યય ક્રીયાપદને છેડે લગાડવો જેમકે તે જાય છે–(he is going)–તુ ત્વાનીરે. તે વાંચે છે–(he is reading)–તુફ્રાનીરે

અનીયમીત વર્તમાનકાળ ક્રીયાપદને યેં લગાડવાથી થાય છે જેમકે તે જાયતો–તુ ત્વાયેં. તે આપે તો–તુ પેયેં. તે બોલાવે તો–તુ બોયેં

વીધી વર્તમાનકાળ ક્રીયાપદને છેડે યામે લગાડવાથી થાય છે જેમકે તેણે જવું જોઇએ–તુ ત્વાયામે. તેણે કરવું જોઇએ–તુ લૌયામે વગેરે.

ભુતકાળ ક્રીયાપદને છેડે બી લગાડવાથી થાય છે જેમકે તે ગયો–તુ ત્વાબી. તે આવ્યો–તુ લાબી. પરંતુ પૂર્વ ભૂતકાળ બતાવવો હોય તો ક્રીયાપદને ડબલ રે લગાડવો જેમકે તે આવ્યો હતો–(he had come)–તુ લારેરે. તે ગયો હતો–(he had gone)–તુ ત્વારેરે.

ભવિષ્યકાળ મે લગાડવાથી થાય જેમકે–તે જશે–તુ ત્વામે. તે આવશે–તુ લામે.

આજ્ઞાર્થ ભવિષ્યકાળમાં ક્રીયાપદનો ધાતુ એમનો એમ આવે છે જેમકે જા– ત્વા. બોલ–પ્યો. આવ–લા વગેરે પરંતુ માનાર્થે કહેવું હોય તો બા અથવા ઢો લગાડવો જેમકે જાઓ–ત્વાબા અથવા ત્વાઢો. રાખો–ઠાબા or ઠાઢો. વાંચો–ફ્રાબા વગેરે.

ભવિષ્યકાળમાં ફરજ અથવા હુકમ રહેલ હોય તો ધાતુને યાલીમે લગાડવું જેમકે તમારે જવું પડશે–ખીંબ્યા ત્વાયાલીમે. તેને કામ કરવું પડશે—તુ અલૌ લૌયામે વગેરે.

ક્રીયાપદને નકારમાં મુકવું હોય તો ક્રીયાપદની પહેલાં મ અને છેડે ખુ લગાડવો જેમકે તે જતો નથી–તુ મત્વાખુ. તે આવતો નથી–તુ મલાખુ વગેરે. પરંતુ અનીયમીત વર્તમાનકાળમાં માત્ર મ લાગે છે જેમકે તે ન જાય તો–તુ મત્વાયેં, તે ન આવે તો–તુ મલાયેં વગેરે.

પ્રશ્નાર્થ કરવું હોય ત્યારે જો પ્રશ્નનો જવાબ હા કે નાથી મળતો હોય તો ક્રીયાપદના ધાતુને છેડે લા લગાડવો જેમકે તે આવે છે?–તુ લાધલા. તે જાય છે?–તુ ત્વાધલા? હા. તુ ત્વાદી. જવાબ આપતાં આખું વાકય બોલવાની રૂઢી બરમીઝ ભાષામાં છે.

પ્રશ્નનો જવાબ હા કે નાથી ન મળતો હોય એટલે ઇનડાઇરેકટ સવાલ હોય તો ક્રીયાપદના ધાતુને છેડે લે લગાડવો જેમકે તે કયાં ગયો? તુ ભેમાં ત્વારલે. ત્યાં કોણ છે?–હોમાં બદલુ શાદલે વગેરે.

કૃદંત.

કૃદંતનામ નીચે પ્રમાણે બને છે–જવા પહેલાં–before going–મત્વાખીં. જવામાં in going–ત્વાદીઢવેં. જવાથી–by going–ત્વાદીમાં અથવા ત્વાદીગા. જવા પછી–ત્વાદી નાઉ. જવાની વખતે–ત્વાધો અખા. એ પ્રમાણે દરેક રૂપ કરી લેવાં.

ક્રીયાપદને પીતા અથવા પી પ્રત્યય લગાડવાથી કૃદંત વીશેષણ થાય છે જેમ કે લખેલો કાગળ––યેપીતા સા અથવા યેપીસા. ખાધેલો રોટલો––સાપીતા મૌં. મારેલો વાઘ–તાપીતા ચ્યા. વગેરે

ક્રીયાપદને પીરો અગર પી અથવા યુવે લગાડવાથી કૃદંત અવ્યય થાય છે જેમ કે જોઇને જજો–ચીપીરો ત્વા. તેદોડ તો જાય છે–તુ પ્યેયુવે ત્વાદી.

વર્તમાન કૃદંત કરતાં ક્રીયાપદ વીશેષણ થઇ જતું હોય તો ધો લગાડવું જેમ કે દોડતો ઘોડો–પ્યેધો મિં. જતો માણસ–ત્વાધો લુ.

ક્રીયાપદને શકવું લાગે તો બરમીઝ ભાશામાં નાંઇ લગાડવું જેમ કે તે જઇ શકે છે–તુ ત્વાનાંઇદે. તે કરી શકે છે–તુ લૌનાંઇદે.

બે ક્રીયાપદ સાથે આવતાં હોય તો પહેલું ક્રીયાપદ જેમનું તેમ આવે છે જેમ કે લઇદેશું–યુપેમે. જઇને જો–ત્વા ચીબા. પુછી જો–મેચી-બા. વીચાર કરીજો–સીંઝા ચીબા. તે કરી દેશે–તુ લૌપેમે.

ક્રીયાપદનાં રૂપ

હું જાઉં છું	ચુનો ત્વાદી
હું જાઉં છું	ચુનો ત્વાનીરે
હું જાઉં તો	ચુનો ત્વાયેં

મારે જવું જોઇએ	ચુનો ત્વાયામે
હું ગયો	ચુનો ત્વાબી
હું ગયો હતો	ચુનો ત્વારેરે
હું જઇશ	ચુનો ત્વામે
જાઓ	ત્વા—ત્વાબા-ત્વાદો
મારે જવું પડશે	ચુનો ત્વાયાલીમે
હું જઇ શકીશ	ચુનો ત્વાનાઇમે
હું જઇ શકું છું	ચુનો ત્વાનાઇદી
હું જઇ શકયો	ચુનો ત્વાનાઇબી
મારાથી જઇ શકાય તો	ચુનો ત્વાનાંઇયે
મને જવાદો	ચુનોગો ત્વાયેઝી—અથવા ત્વાજ્યાઝો
હું જાઉં ?	ચુનો ત્વામલા
હું કયારે જઉં ?	ચુનો બેરાખા ત્વામલે.
જવાનો હુકમ	ત્વાબો અમૈં
જવા પહેલાં	મત્વાખીં
જવા પછી	ત્વાપી અથવા ત્વાદી નાઉ
જઇને	ત્વાપી
ગયેલો	ત્વાપીતા
જનાર	ત્વાધો
જઇ જો	ત્વાચી
જવાનું કહો	ત્વાબો પ્યો
તે આવે છે	તુ લાદી
તે આવે છે	તુ લાનીરે
તે આવે તો	તુ લાયેં
તેણે આવવું જોઇ એ	તુ લાયામે
તે આવ્યો	તુ લાબી
તે આવ્યો હતો	તુ લારેરે
તે આવશે	તુ લામે
આવો	લા—લાબા—લાદો
તેને આવવું પડશે	તુ લાયાલીમે
તે આવી શકશે	તુ લાનાઇમે
તે આવી શકે છે	તુ લાનાઇદે
તે આવી શકયો	તુ લાનાંઇબી
તેનાથી આવી શકાય તો	તુ લાનાંઇયે

તેને આવવાદો	તુ લાબ્બેઝી અથવા તુ લાજ્યાઝો
તે આવશે ?	તુ લામલા.
તે ક્યારે આવશે ?	તુ ભેરોખા લામલે
આવવાનો હુકમ	લાભો અમૈ
આવવા પહેલાં	મલાખીં
આવવા પછી	લાપી અથવા લાદી નાઉ
આવીને	લાપી
આવેલો	લાપીતા
આવનાર	લાધો
આવી જો	લાચી
આવવાનું કહે	લાભો પ્યો

અવ્યય.

ગુજરાતીની પેઠે મુખ્ય ચાર પ્રકારનાં અવ્યય છે ને ગુજરાતી પ્રમાણે તેના વર્ગ પાડી લેવા. ૧ ક્રીયા વિશેષણ અવ્યય. ૨ ઉભયાન વયી અવ્યય. ૩ શબ્દયોગી અવ્યય. કેવળપ્રયોગી અવ્યય. દરેકના દાખલા ૧ ક્રિયાવીશેષણ અવ્યય,

૧ ક્રિયાવિશેષણ—કરીયાને સાંઇધોવીતેધના

હમણાં—અખુ	ત્યારે—ધાઅખા
ફોગટ—અલધા	કયારે—ભેરોઅખા
ફરી ફરીને—અખાગા	ઘણું (Very)—અલૌં
રાજીથી—અલોલો	સારી રીતે—કાંઉઝવા
કયાં—અભેમાં	જુદીજુદી રીતે—અક્યાબ્યા
ક્યાંથી—ભેગા	એક પછી એક—તલેલે
ત્યાં—હોમાં	ઉત્તમ રીતે—કાંઉમ્યાઝવા
કેમ—બેને	જલદીથી—મ્યાંમ્યાં વગેરે
એ પ્રમાણે—હોઅટુ	

૨ ઉભયાનવચી અવ્યય—નામા કરીયાદોગોટુવેધોસગાતમાંઢા.

અને—ને	કારણકે—ધો જ્યાંઉ
વળી—લે	તેટલા માટે—ધાઅટવે
જો કે—ધોલે	તેથી—ધાજ્યાંઉ
જ્યાં સુધી-ટાંઇઆંઉ	તોપણ—ધોધોલે

૩ શબ્દયોગી–નાંશ્યેનાંઇવી ભેઠાધાસગા–વીભે.

સાથે, ને, વડે–ફ્યેં
માં, ઉપર, તરફ–હુવે–માં–નાંઇ
માંથી–હમા
માટે, ભો–ફો
નીચે–આઉ
ઉપરથી–ટેગા
આગળમાં–શેઢવેંમાં
પછવાડે–નાઉઘો
બહારમાં–પાઢવેં
નજીક–નીમાં
ગવરનરની હજુરમાં–મીંટાંઘો
હુકમ પ્રમાણે–અમૈઢોનેઅટાંઇ
મરજી મુજબ–અલોનેઅની
તેની સાથે–તુને અરુ
રાતમાં–ન્યાપાલૌં
પુલની પેલી પાર–ટાડા શાઉ

૪ કેવળપ્રયોગી–સાચ્યા માત્વીંઘો સગા–અમેતૈ.

અરર–એહ
અરે–અલેલે
હા–એએએ
વોયવોય–અમેલેલે
ઓહ, અફસોસ–અલોલે

કોશમાં જે શબ્દો આપેલા છે તેના વર્ગ ઉપર પ્રમાણે આપેલા નીયમો સમજવાથી સહેલાઇથી થઇ શકશે.

સમાપ્ત.

સંખ્યા,

૧–તી–ત ૨–ની–ન. ૩–તૌં ૪–લે ૫–ગાં ૬–છાઉ. ૭–ખુની. ૮–સી. ૯–કો. ૧૦–સે–તસે. ૧૧– તસેતી ૧૨–તસેની ૧૩—તસે તૌં ૧૪–તસેલે ૧૫–તસેગાં ૧૬–તસે છાઉ ૧૭–તસેખુની ૧૮–તસેસી ૧૯–તસેકો ૨૦–નસે ૩૦–તૌંઝે ૪૦–લેઝે ૫૦–ગાંઝે ૬૦–છાઉસે ૭૦–ખુનસે ૮૦–સીસે ૯૦–કોઝે ૧૦૦–તયા ૨૦૦–નયા ૩૦૦–તૌંયા ૪૦૦–લેયા ૫૦૦–ગાંયા ૬૦૦–છાઉયા ૭૦૦–ખુનયા ૮૦૦–સીયા ૯૦૦–કોયા ૧૦૦૦–તઠાંઉ ૨૦૦૦–નઠાંઉ ૩૦૦૦–તૌંઢાંઉ ૪૦૦૦–લેઢાંઉ ૫૦૦૦–ગાંઢાંઉ ૬૦૦૦–છાઉઢાંઉ ૭૦૦૦–ખુનઢાંઉ ૮૦૦૦–સીઠાંઉ ૯૦૦૦–કોઢાંઉ ૧૦૦૦૦–તતાંઉ ૨૦૦૦૦–નતાંઉ ૩૦૦૦૦–તૌંધાંઉ ૪૦૦૦૦–લેધાંઉ ૫૦૦૦૦–ગાંધાંઉ ૬૦૦૦૦–છાઉતાંઉ ૭૦૦૦૦–ખુનતાંઉ ૮૦૦૦૦–સીતાંઉ. ૯૦૦૦૦–કોધાંઉ. ૧૦૦૦૦૦–તતૈં બે લાખ–નતંઇ ત્રણ લાખ–તૌંતંઇ ચાર લાખ–લેતંઇ પાંચ લાખ–ગાંતંઇ છ લાખ–છાઉતંઇ સાત લાખ–ખુનતંઇ આઠ લાખ–સીતંઇ નવ લાખ–કોતંઇ. દશ લાખ–તતાં એક કરોડ–તકુઢે–ટધરી. આટલા આંકડા પરથી ગમે તે રકમ બની શકશે. જેમકે ૪૫–લેઝેગાં. ૭૭–ખુનસેખુની. ૧૬૪–તયાછાઉસેલે. વગેરે નંગવાર ખાસ બતાવતું હોય તો ૧ થી દસ સુધી નીચે પ્રમાણે–તખુ નખુ તૌંગુ લેગુ ગાંગુ છાઉખુ ખુનખુ શીખુ કોગુ તસેગુ.

૧૭૮૯

પહેલો–પથમા. બીજો–દુતીયા. ત્રીજો–તાતીયા. ચોથો–સદઉથા. પાંચમો.–પાંચમા. છઠ્ઠો–સાતમા. સાતમો–તાતમા. આઠમો–આઠમા. નવમો–નવમા. દસમો–દાદમા. અગીયારમું–એકદ્ધાધમા. બારમું–દવાદ્ધાધમા એક રૂપીઓ–તજ્યા બે રૂપીઆ–નચ્યા ૩ રૂપીઆ–તૌંજ્યા. એ પ્રમાણે ઠેઠ સુધી ગણી લેવા દસ રૂપીઆ તસેજ્યા ૧૫ રૂપીઆ–સેગાંજ્યા દોઢ રૂપીઆ–તજ્યાખુએ. અરધું ટઉવે એઆની–તમુ. પાવલું–તમા. છઆની–તૌંમુ. અરધો રૂપીઓ–ગાંમુ પોણો રૂપીઓ–તૌંમા ૧ રૂપીઓ–તજ્યા. સવા રૂપીઓ–ગામાં. એક પૈસો–તભ્યા ૨ પૈસા–નપ્યા ૩ પૈસા–તૌંભ્યા અકઆને–તભે એઆના–નપે ત્રણ આના–તૌંભે એ પ્રમાણે પંદર આના–તસે ગાંભે સુધી ગણી લેવું.

૫૬૪–ગાંયા છાઉસે લેશુ. ૪૭૮૧–લેઢાંઉખુનયા સીસેતખુ. સંખ્યા ને વજનની ગણત્રીમાં જુદા જુદા પ્રત્યયો લાગે છે જે ઉપરનાથી કાંઇક સમજાયું હશે જેમકે આનાની ગણત્રીમાં ભે પૈસાની ગણત્રીમાં–ભ્યા રૂપીઆની ગણત્રીમાં જ્યા લગાડેલા છે તેમ જ બરમામાં વીસાનું વજન મુખ્ય છે ને એકસો વીસાના ૩૬૫ રતલ થાય છે તે પૈતા લગાડવાથી થાય છે જેમકે એકવીસો–તભૈતા બે વીસા–નપૈતા ૩ વીસા–તૌંભૈતા. વગેરે.

બાર મહિનાનાં નામ.

કારતક–તઢાંઉમૌં	માગસર–નાઢો	પોષ–પ્યાઢો	માહા–તભોઢવે
ફાગણુ–તભાંઉ.	ચૈત્ર–તધુ	વૈસાક–કસો	જેઠ–નગો.
અસાડ–વાઓ	શ્રાવણ–વાધાંઉ.	ભાદરવો–તોઢલીન.	આસુ–તઢીંજ્યો.

દીવસનાં નામ.

રવી–ટનીંગનુવે	સોમ–તનીલા	મંગળ–ઇંગા	બુધ–બુદહુ
ગુરૂવાર–ચ્યાતભરી	શુક્રવાર–તાઉચ્યા	શનીવાર–શનેહ.	

———:o:———

અ.

અકર્તવ્ય–મકાંઉદો અલૌ
અકરાંતીયું–અસાચુધોતુ
અક્કલ–ન્યાં–પિંજા
અકળાવું–હમાંઇ ટુવેદી–શૌદી
અક્ષર–સાલૌ–છખયા
અક્ષર ગણીત–એખયા અટવે
અક્ષર શૂન્ય–લુમાઇ
અખતરો કરવો–પ્યુઝાંદી
અખત્યાર–આના
અખાત–ચું–પેનલેચુવે

અગણીત—મટુવેનાંઇઆંઉિ—અપૌંજી
અગત્યનું હોવું—ટૂઝાંદી
અગર—ધોમહો
અગરજો—ધોલે
અગાઉ—અયે
અગાઉથી—અયેગા
અગાડી—શેધો
અગાડી—પછાડી—અયેનાઉ
અગાધ—મટાંઇધો
અગાસી—ઝીંખા [અગ્ની—મી
અગ્નિકાષ્ટ—ઠીં
અઘટિત—મટોધો
અઘરૂં—ખેધો
અંકગણીત—અટુવે
અકરાંતીયું—અસાલોભા
અંકુશ—છૌધીજી
અંકુશમાં રાખવું—છૌધીદી
અંકુશ હોવો—પાંઇનાંઇદી
અંગ—કોઇગા
અંગ ઉધાર દેવું—અચુવેપેદી
અંગરખું—ઇજી
અંગ્રેજ—ઇગ્લેલુ
અંગારો—મીલાંઉધો મીદવે
અંગુઠી—લેસોકવે
અંગુઠો—લેમાં
અઘટીત—મલ્યાઉપા
અચંબો—આંઓજી
અચંબો થવો—આંઓદી
અચરત પામવું—આંઓદી
અંદર—અટેમાં
અચાનક—યોખના
અચુક—હ્યાંકાંઝવા
અચેતન કરવું—હૌંદી—ચીંદી
અછત—અલો
અજાએબ જેવું—આંઓભુવેધો
અછોડો—ચ્યો—નાઇચ્યો
અજમાવવું—સાંદી
અજવાળું—અલિ
અજવાળું હોવું—લિદી
અજાણ—અહ્યાટમે
અજાણતાં—મસૈએને
અજાણું—મતીમસ્વીંધો
અંજીર—તતી
અટકળ કરવી—યાંદી—યાંઝાંદી
અટકાવવું—સીહાંદી—યાહ્દી—ચ્યોસો
યુવે ફાંસીદી
અડવાડીયું—ખુનચે
અડકવું—ઠીદી
અટકાવ કરવો—મીઇહાદી
અડચણ—અસીઅહા
અડદ—માપે
અણગમતું હોવું—મૌભુવે શાદી
અમલદાર—અયાશી
અરધ—ટૌવે
અરધો રૂપીઓ—ગાંમુ
અણબનાવ છે—મટુખુ
અણસારો કરવો—માહ્ઠાદી
અણું-પરમાણું—મ્યૂ—અહ્લૌ
અત્તર—ચેમુવે—નાંસી
અત્રે—દીમાં
અતિ—એમટાં
અતિથી—અદે
અતીશયોક્તિ—પોધાસગા
અતીત—ટાંઉધોલુ
અત્યારે—દીઅખા
અથડાવું—લુવેત્વાદિ
અથવા—ધોમહો
અથાણું—તન

અદલ બદલ કરવું—લેદી
અદાલત—યૌં
અદાવત—યાંદુજી
અદેખાઇ કરવી—ન્યુઝુદી—નિમ્યોદી
અદેખાઇ—કઝાદી
અદેખું—ન્યુઝુઘો
અદ્રષ્ય થવું—પ્યાઉત્વાદી
અદ્રષ્ટ—મિનાંઇભુવેમઝી
અધરાત—તાંધાંઉ
અધર્મ—મટયા
અધીકાર—અના—આનાદો
અધીકારી—અયાશીં
અધિપતિ—સ્યેંભ્યેં
અધિરૂં—તીમખાંઢાઘો
અધુરૂં છે—મપીદેખુ
અધુરૂં—મપીઝોં
અધ્યક્ષ—લુજી
અધ્યાપક—સયા
અનંત—અનાંઢા
અનેનાર—નાનાદી
અનાજ—સભા—પે
અનાદી—અસા અસૌં મશા
અનાદી હોવું—અસિ મપ્યાઝીદી
અનામત રાખવું—છાહાદી
અનાયાસે—લ્વેલ્વેઆંઉ
અનાર—તલેદી
અનિશ્ચીત છે—મમાંખુ
અનિયમીત—નીઉપડી અટાંઇ મહીં
અનિતી—મટયા
અનુકુળતા—આકુન્યા
અનુક્રમ—અસીઅસી
અનુગ્રહ—ચેઝુ
અનુચર—તભે
અનુજ—નીદો
અનુજા—નીમા
અનુજ્ઞા—અખ્વીં
અનુપમ—અકોંઝોં
અનુપકારી—ચેઝુમટીઘો
અનુપયોગી—અલઘા
અનુભવ હોવો—ટાદી
અનુભવ—અટાજી
અનુમતિ દેવી—વુંખાંદી
અનુમાન—અહીં
અનુવાદ—સગાપ્યાં
અનૃત—પલી—કલીકમા
અને—ને
અનેક—મ્યામ્યા
અનેકવાર—ખનાખના
અંત—અસૌં
અંતઃકરણ—સૈ
અંતર—અઉવેજી—distance
અંત—નાઉઝોં—અનાઉઝોં
અંદર—માં—દવે—અકેમાં
અંધ—મ્યેસીઘાં
અધિકાર આપવો—યેંનીદી
અધિરૂં થવું—મેદી—માંઉદી
અંધારૂં—માઇ
અંબાડી—ઝીંપાંઉયા
અનેનાસ—નાનાદી
અન્ય—દીપીન
અન્યત્ર—દીપીન અયામાં
અન્યાય—મટયા
અપકાર—અશૌં
અપચ્ચો—અસા મચેનાંઇજી
અપમાન કરવું—તઢૌંકઢાઇ પ્યોદી.
યાંશાદી
અપયશ થવો—અતયે ક્ષેદા
અપરાધ—અપ્યે

અપવાસ કરવો–અસા શાંઉદી
અપશબ્દ–સે
અપશુકનીયું હોવું–તૈનમૈ પ્યાદી
અપસંદ–મચાઇ
અપાસરો–ચાંઉ
અપીલ–અયુખાંજી
અપ્રમાણીક થવું–લૈ લેદી
અપ્રીય–મતાયાધો
અપેક્ષા રાખવી–મ્યોદી
અફર–મીયેદી–મીયેમાંઇદી
અફસોસ કરવો–સૈપુદી
અફળ–અલધા
અફળાવું–યાઇદી
અફીણ–ભૈં
અફીણી–ભૈં સાધોલુ
અબળા–મુંઇમાં
અબ્ધી–પેનલે
અભ્યાસ કરવો–સા તીંદી
અભાગી હોવું–અમીંગ્લા શીદી.
કાં મકાંઉ ફીદી
અભિપ્રાય–સૈઠીંજી
અભિમાન–હાં
અમર–મતેનાંઇ
અમલ ચલાવવો–અસોયાદી
અમસ્તું–અલધા
અમાત્ય–મિજી
અમીર–લુજી
અમુક–તછો
અમુલ્ય હોવું–મપ્યાનાંઇઆંઉ અફો
તાઇદી
અરજ–શાઉલુવા
અયોગ્ય–મલ્યાઉપાધો
અરજદાર–ટયા ટાંઉધો લુ
અરજી–લ્યાઉસા
અરજ કરવી–લ્યાઉદી–શ્યાઉદી
અરણ્ય–ટો
અરપણ કરવું–તીસાને સેદી
અરરર–અમેલેલે
અરસપરસ–તયાઉને તયાઉ–અછીંજી–
તયાઉકો તયાઉ
અરિ–યાંદુ
અર્થ–અદેબે
અર્થાત્–સોરા
અલબત–સેસે
અલાહીદું–અકવા–તછા
અલી–પ્યા
અલ્પ–નેને
અવતરવું–મુવેદી
અવયવ–ઇંગા
અવની–કભા
અવેજી–અસા–કોઝા
અવલથી–અસાગા
અવલોકન કરવું–સાચીદી
અવશ્ય–ભાંકાંઝવા–સેસે
અવ્યવસ્થીત હોવું–શૌશૌનેદી
અવિવેકી હોવું–યાંઇદી
અવાજ–અતાં
અવીચારી હોવું–તતીમે પ્યુદી
અશક્ય–મફયેનાંઇ, મફયેનાંઇઆંઉ
અશક્ત હોવું–મનાંઇણુ. મટાનાંઇ
અશ્વ–મિ
અસંતુષ્ટ–આમયા
અસબાબ–ટોલીમોલી
અસર–અરચો
અસુર થવું–સાંઇદી
અસર થવી–પીઇઠાદી
અસ્ત્ર–લેને
અસ્તર–અટવીંખાં

અસ્રો–ટીંનાંઢા–ટીઢ઼ા
અસમાન–મટાંમલાઉધો
અહરનીશ–ન્યા ને ને–ન્યાયો નેયો
અસાધારણ હોવું–દૂજ્યાદી
અહીંયાં–દીમાં
અસ્વભાવીક–પગડી અટાંઇ મહૌ
અસ્થિર–મખાંઇધો
અંહીતહીં–દીમાં હોમાં
અસભ્ય હોવું–મર્યીચ્યેદી
અજ્ઞાન હોવું–માઇદી–પીન્યા મરીદી

આ.

આ–દી. ઇ
આંકડો–Account–સયે
આંકડો–Buckle ટેધાપાઉ
આંકડો–Hook–તાંજો
આંકડીયો–છ્યે
આંકણી–મીંલૌં–મીંટાં
આંકવું–લૈદી
આંખ–મ્યેસી
આંખ મારવી–હ્યાઇદી
આંગણું–ઐં અશેજં
આંગળ–લૈમાં
આંચકા ખાવો–ચ્યૌયૌદી–શૌદી
આંચકા મારવો–સ્વેલૈદી
આંતરડુ–કી
આંરી જવું–મોદી
આંધળું–મ્યેસીધાં–અકાં
આંબો–તયેપીં
આંબલી–મજીદી
આંસુ–મ્યેયે
આકરૂં હોવું–ખેદી
આકાશ–મો–મોખાંઉજી
આખું–અલૌ
આગ–મી
આગગાડી–મીયઠા
આગતા સ્વાગતા–એદેવુપ્યુજં–એદે-
ગોલેખાંજી
આગબોટ–મીતીંબો
આગમન–અત્વા
આગલું–Precedent–ક્યાકો
આગળ–અશે–શેમાં
આગ્રહ કરયો–નૈદી
આચાર–કૌંઝા
આચાર્ય–ફૌંજી
આજ–દીગ્ને–યને
આજપછે–નાઉંકો
આજાર–યોગા
આજીજી–અસિંયે
આજીજી કરવી–ટાંઉભીંદી
આજુબાજુ–પાલે
આજ્ઞા–અમૈ
આટલામાં–ટેરોચામાં
આટલું–દીહામ્યા
આટો–મૌંની
આડતીયો–કોઝલે
આડાઇ કરવી–ખાંઇમાદી
આડું–અલે–સૈટો
આડું આવવું–સીઠાદી
આત્મઘાત–કોઅતેગો તાજં
આતુરતા–સૈઆચીજં
આતુરતાથી–સૈંમ્યાંઝવા
આથણું–ટાઝે
આદત–કૌંઝા–અયેંઅલે
આદમી–લુ
આદુ–ઝીંસૈં

આદર—ધૌંઅતયે
આધાર રાખવો—હીગોદી
આધીન હોવું—હનૈંછયાદી
આનંદ થવો—તભોચ્યાદી
આનંદી હોવું—તાયાદી—સ્ત્રીદી
આનાકાની કરવી—હાંઉનેદી
આ પ્રમાણે—હોઅટુ
આપ—ખીભ્યા
આપત—ધોખા
આપવું—પેદી
આપોઆપ—કોહાતુ
આશીસ—યૌ
આબ—યે
આબરૂ—ધૌં—ધૌંઅતયે
આબાદ થવું—સીભુવાઠોદી
આબાદ હોવું—સીપ્વાદી
આબાદી—સીઝૈશીજી
આંબળાં—જીબુદી
આબો હવા—ચેલે
આભાર—વુટયા—ચેઝુશીજી
આમ—દીલોવે
આમંત્રણ કરવું—ફૈદી
આમાસ—લાકૌં
આમદાની—વીંગુવે
આયા—અતૈં—નોતૈં
આયુશ—અતે
આર—કઝી.
આરકાટી—યેજાંઉ
આરજા—મેથલાઇ
આરદેવો—કઝીટીંદી
આરંભ—અસા
આરસ પાહણુ—ચાઉફ્યુ
આરસી—મિંહમાં
આરી—સૂ
આરો—કાના
આરોગ્ય હોવું—માદી
આરોપ—અપ્યે
આર્યાવર્ત—બેંગ્લા—ઇંદ્રીયા
આવક—વિંગુવે
આવજા—અપ્યાં અત્વા
આવડવું—તીદી
આવતી કાલ—નફાં—નફેગાં
આવરેજ—સુપાંઉયે ટુવેજી
આવવું—લાદી. યાઉદી
આશા—મ્યોગીં—હીંઝાજી
આવું—દીઅમ્યોહા.
આશીરવાદ—મિંગ્લાસુ
આશીરવાદ દેવો—મિંગ્લા સુ પેદી
આસમાની હોવું—પ્યાદી
આસનાવાસના—નીતૈંજી
આસમાની—પ્યાભ્યા—પ્યાધો
આસરે હોવું—અલાઉ શીદી
આસ્તે—ફ્યેબ્યે
આશ્ચર્ય પમાડવું—હાંઇ ટુવેદી
આળ ચઢાવવું—અપ્યે મશીએને અપ્યે ટીંદી
આળસ થવી—પિંદી
આસામીવાર—તયાઉ ને તયાઉ
આળસ—પિં
આજ્ઞા તોડવી—આનાગો સાંદી

ઈ

ઈંચ—તલેમાં
ઈંટ—ઔ
ઈંટનો ભુકો—ઔંહૌં
ઈંડુ—ઊ

ઇચ્છવું–સૈ શીદી. લોજીદી–અલો શીદી.
ઇચ્છા–તભો– અલો
ઇજત–ધૌંઅતયે
ઇજનેર–સેસયા
ઇજા કરવી–નાઝેદી–યોયુંવેઝેદી
ઇજાર–બ્યાંઉભી
ઇજારદાર–કોન્ટ્રાઇ ખાંઇધોલુ
ઇજારે–પોપ્યા
ઇતબાર–અયૌં
ઇતરાજી–મચ્યાધો તભો
ઇતિહાસ–યાઝવીં

ઉંઘવું–ઐંદી
ઉંચકવું–માહદી
ઉંચાઇ–અમ્યેં–અમ્યેંજી
ઉંચું–અમ્યેં–મ્યેં
ઉંડાઇ–અને
ઉંડું હોવું–નેદી–નીનેદી
ઉંદર–ચ્વે
ઉંબરો–ઐંશે
ઉકાળો–અપ્યૌં
ઉકેલવું–ફાદી
ઉખેળવું–પ્યાંદી
ઉગમણુ–અશે
ઉગરવું–ખેમાદી
ઉગાડવું–ટોપ્વાદી
ઉઘાડવું–ફુંઇદી
ઉઘડી જવું–ફુંઇત્વાદી
ઉછાળવું– મ્યાઉદી
ઉછીતું લેવું–છદી–ગાંદી
ઉછેરવું–ચુવેમુવેપ્યુસુદી
ઉજડ–મ્યેલા
ઉજડ હોવું–સૈન્યાંદી

ઇનકાર–નિંજી
ઇનસાફ–ટયા
ઇનામ–સુ
ઇનકમટેક્સ–વીંગુંવેપો અખા
ઇન્સપેક્ટર–સયા
ઇમારત–તાઇ
ઇરાદો હોવો–ચ્યાંદી
ઇલાયચી–ફ્લાલાદી
ઇલકાબ દેવો–ભુવેપેદી
ઇસ્પીતાલ–સેયૌં
ઇશ્વર–ક્યા

ઉ

ઉજળું–અફ્યુ
ઉજાણી–પુવે
ઉઠવું–થાદી
ઉઠાવવું–માહુદી
ઉડાવવું–Evade–લૌઆંઉ શાંઉદી
ઉડાવી દેવું–પેશ્યાદી
ઉત્તર–North મ્યાઉ
ઉત્પન્ન કરવું–ફ્યેસીદી
ઉતરતું–આઉધૌં
ઉતરવું–સિંદી–સિતેદી
ઉતારવું–Take off–છોદી
ઉતારવું–Copy out–યેચુદી
ઉતારૂ–ખંઇત્વાધોલુ
ઉતાવળું–Hasty–મ્યાંધો
ઉતાવળ કરવી–મ્યાંદી
ઉતાવળે જવું–મ્યાંમ્યાં ત્વાદી
ઉત્તમ–અકૌંઝૌં
ઉત્તમતા–કાંઉમ્યાઝી
ઉત્તર–Answer–પ્યાંસગા
ઉત્તેજક હોવું–નોસોદી
ઉત્તેજન–તાઇતુમ

ઉત્સવ–પ્વેને
ઉથાપવું–નામઠાંઉણુ
ઉદધિ–પેનક્ષે–ઢમુઢયા
ઉદાર રીતે–લોલો ચેચે
ઉદાસી–વુંનેજી
ઉદાસી હોવું–સૈહન્યેગેદી
ઉદ્યોગ–અલૌ–અલૌલા–વીરીયા
ઉદ્યોગી હોવું–લૌલાપ્યુદી
ઉધડ–પોપ્યા
ઉધરસ–છાંઉઓના
ઉદ્ધત–મસાંઇઘો–સુવેફેઘો
ઉદ્ધત હોવું–સોગાદી–યાંગાદી
ઉધાઈ–પોયુવા
ઉધાર–અચુવે
ઉન–તોમુવે
ઉનાળો–નુવેઉતુ–નુવેકલા
ઉપકાર કરવો–ચેઝુ પ્યુદી
ઉપજવું–ક્યેદી
ઉપડવું–ઠવેદી
ઉપડી જવું–ઠવેત્વાદી
ઉપદેશ કરવો–હોદી
ઉપયોગ–અતૌ
ઉપરી–તાયુવેમ્યાઘોતુ
ઉપર–અપોમા
ઉપરટપકેનું–મને
ઉપવાસ કરવો–અસાહ્ શાંઉદી
ઉપવાસ–ઉબ્રૌ
ઉપાન–ફનાં
ઉપાય–અના પ્યાઉ સેઘાસે
ઉભા રહેવું–યાનેદી–માતાનેદી
ઉભું કરવું–માદી
ઉમદા–મ્યાઉઘો
ઉમદા હોવું–મીમ્યાદી
ઉમરો–તઘાખૌ
ઉમેદવાર–પાવયાં મમાતાઘો લુ
ઉમેરવું–પાંઉદી
ઉરાડવું–પ્યાંત્વાદી
ઉશ્કેરવું–આપેદી
ઉષ્ણ–નુવે
ઉંટ–કલૌ
ઉંધુંવાળવું–લેદી
ઋણ–અચ્વે
ઋતુ–ઉતુ

એ.

એક–તયાઉ–તઝૌતખુ
એક વખત–તખા
એક જાત–તમ્યો
એકમત થવું–નીન્યુદી
એકઠું–ફુડુ
એકઠું કરવું–સુઠાદી
એકઠું કરવું તે–અપાંઉઅસુ
એકઠું થવું–સુવેદી
એકદમ–છેછીં
એકંદર–અપાંઉ
એકર–એકા
એકાએક–suddenly–ચોખને
એકાંતરા–તયેછા
એકલો–તયાઉકે
એકી–મસૈ
એટલામાં–ઘા અછેંઢવે
એટલા માટે–ઘાજયાંઉ–ઘોઆટવે
એટલે–સોરા
એડી–ક્નાંઉ
એદી–લુપીં
એનજીન–સે–યાંઢવાઝે
એનવેલપ–સાઐ

એરડી–ચ્યેસુ
એરણ–પે
એરડીયું તેલ–ચ્યેસુ સી
એલચી–ફ્લાદી
એલચી–Ambassador–તાંતમા
એળીએ–મૌ
ઓકવું–ઓઆંદી–ઓદી
ઓગળવું–અયેચ્યોદી
ઓછપ–અલો
ઓછું–મસૌંમલીં
ઓછું થવું–યોદી
ઓજાર–તાંઝા
ઓરીસ–અયા
ઓટલો–સીંચ્યાં
ઓપ ચઢાવવો–સ્યુવેછાદી
ઓરડો–અખાંચી
ઓરાડવું–વુદી
ઓલાદ–તાતમીં
ઓસડ–સે
ઓસીકું–ધાંઉબાંઉ
ઓળખવું–તીદી
ઓળખાવું–પાંઉછયાદી
ઓળખાણ–અતીઅચ્વે
ઓળવું–રીદી
ઓળંગવું–ચુંદી–કુત્વાદી

ક.

કંઇક–નેનેનેને–ભામા
કંઇ નહિ–ભામાંમહોપ્‌
કંકરેટ–ચાઉસયે
કંગાળ–યૌન્યાંધોતુ
કઉવત–આ
કંટાળવું–સૈહુસોદી–યૌશ્વાદી
કકળાટ કરવો–સોમેદી
કચરવું–ચૈદી–ચૈનેદી–ચ્યોનીંદી
કચરો–આમાઇ–અહ્‌ની
કચેરી–યૌં
કંજુસ હોવું–સેનેદી
કજીયાખોર–સગામ્યાધોલુ
કજીયો કરવો–યાનલૌદી–સગામ્યાદી
કંચન–શુવે
કટકા કરવા–ફુદી
કટીબંધ–ખાભા
કટુ–કડવું–ખારે
કઠણ હોવું–to be difficult–ખેદી
કઠણ હોવું–to be hard–માહદી
કઠેરો કરવો–તીતાતીદી
કઠોર હોવું–યેસેદી–યેયોદી
કઠોરપણે–ચ્યાંઢાંઝવા
કડાકુટ–હનાંઉશેઝું
કડછી–યાઉછયો
કડાયું–ધે
કડબ–કાઉયો
કડીયો–પાંયાંતમા
કણબી–લેહતમા
કણીઓ–પેકૌધે
કંટાળવું–મારે
કંઠ–લેભે
કતલ–યેસે સુવાતાઝું
કથરોટ–ભીઆ
કતલ કરવી–તાફ્યાદી
કથા–સગા
કદ–અલૌઅયા
કદર–મ્યોલીંયાં મશીખુ
કદાચ–તખા તલેધા
કદી–તખામ્યા
કદી નહિ–તખામ્યા મહૌ

કનેડવું—હ્નાંઉ શેદી
કંતાન—પાઇઝાંવો
કંથ—યાઉચ્યા
કંદોઇ—તજ્યા મૌંતમા
કન્યા—અપ્યો
કપટ—અલૈં—લૈંમુ
કપડું—અવો
કપતાન—તીંબોતુજી
કપટી હોવું—લીપાટાદી
કપાટ—ભીઢો
કપાતર—સોધો
કપાસ—વા
કપાસીયા—વઝી
કપાળ—નપુઝા—નપુ
કપુર—પયૌ
કપી—મ્યાઉ
કબજ કરવું—ફાંસોદી
કબજે—અકાંઇ
કબર—તીંઝાંઇદવે
કબુતર—ખો
કબુલ કરવું—વુંખાંદી—તભોટુદી
કબુલ નહિ કરવું—નીંપેદી
કમ—નેરે—એંગે
કમતી કરવું—શોદી—યોદી
કમનસીબ—કાં મકાંઉઢો
કમર—ખા
કમર પટો—ખાભા
કમરો—ઐંખાં
કમળ—ચ્યાપઢૈંમા
કમાડ—તધા
કમાન—પાંઉખુ
કમાવું—યાદી
કમોદ—સભાં
કયાંથી—ભેસીમા

કયું—બા—બાહુ
કયારે—ભેરોખા
કર—અખા—અખાઉઢો
કયાં—ભેમાં
કરકસરીયું થવું—છુવેહાદી—સીસીદી
કરગરવું—ટાંઉભીંદી
કરગરીને—નાંપૂતાંચ્યા
કરચલો—crab—ગાનાં—લીજયો
કરજ—અચુવે
કરજદાર—ચચુવેખાંધોતુ મીસા
કરડવું—કાઇદી
કરમાઇ જવું—પીયેદી
કરવત—લ્વા
કરમદાં—ખાંઉદી
કરમાવું—છાઉત્વાદી
કરવું લૌદી—પ્યુદી
કરા—મોધી
કરામત કરવી—સૈંફૂદી
કરાર—ગડી
કરારનામું—સાછૌ
કરૂણા—તન્હા
કરૂપ—મહલાધો
કરોડ—તકુઢે—ટધરી
કરોળીઓ—પીંકૂ
ક્રોધ કરવો—સૈંસોદી
કલ્પના કરવી—ચ્યાંસીદી—સીંજીંદી—
સીંઝાદી
કલ્પીત—અચ્યાંઉ મટાધો.
કલમ—મિંઢાં—ખેરાં
કલાઈ—ખેમપ્યુ
કલાક—નાઇ
કલબ—અપાંઉઅતીં
કવીતા—અપૌ—લીંગા
કશું—ભામા

કસબણુ–ફ્રાધે
કસ્તુરી–કઢો
કસબો–મ્યો
કસમ લેવા–તીસાપ્યુદી
કસરત કરવી–અલેઅલા પ્યુદી
કસાઇ–તરૈસાન તાધોલુ
કસુર–અપ્પે
કસોટી કરવી–સૌંઝાંદી
કહાં–ભેમાં
કહેવત–પૌં સગા
કહેવું–સોદી–પ્યોદ્દી
કાં–બાફ્યુલો–એનેજયાંઉ
કાંઇ–તખુગુ
કાંકરી–ચાઉખલે
કાંકસા–ધાંઉબી
કાંટો–Thorn–સુ
કાંટો–Fork–ખેયીં–અખ્વા
કાંટો–Scale છૈંગ્વે
કાંઠલો–ખુવેપા
કાંઠા–કાના
કાંડું–લેસી
કાંણું–અપાઉ
કાંતવું–વિંદી
કાંબળો–કાંબાલા
કાંસકી–ભી
કાયદો–ઢમાતા–ટયા
કાયદેસર હોવું–ખાંઇધાંદી
કાયેમ થવું–to be permanent–મીએદી.
કાયમ–અસુવે અમ્યે
કાકડી–કકવાદી
કાકો–ભાકુવે
કાખ–બગલ–લેખાતી
કાગડો–ચીધાં–ચપેફ્રા
કાકીડો–પૌતીં
કાગજ–સેકુ
કાચ–હ્માં
કાચબો–Tortoise–લૈ
કાચું–Immature–મહ્રીદેધો–મમેધો
કાચલી–અખૌં
કાંજી–થમીગે
કાચું હોતું–સૈંદી–મછેદી
કાજુ–દીહોતયેદી
કાટલાં–અલે
કાઢી નાખવું–to be abolished સીદી–રીદ્દી
કાઢવું–to take–યુદી
કાઢી મેલવું–લોદી–અયાચ્યાદી–હની હોદી–હોપેદી
કાણું પાડવું–પાઉદ્દી
કાતર–કાકી
કાતરો–હીતા
કાદવ–શૌં–શુંયે
કાન–ના
કાનખજુરો–કિ
કાનુન–ઉપડી
કાન્તી–અહલાજી
કાપડ–અવોમ્યા–અઠે
કાપવું–ખૌદી–ફયાદ્દી
કાપણી–સભાયેજી
કાપ્લો–તાંબોસુ
કામ–અલો–કેસા
કામઠું–લે–લાલે
કામદાર–મિજી
કારણ કે–ધાજયાંઉ–અચ્યાંઉ મુગા
કાયદાસર–ટયા અટાઇ
કાયા–કો

કારકુન—સયા
કારખાનું—સૈયૌં
કારણુ—અચ્યાંઉ
કારાગ્રહ—હાંઉ
કારેલાં—ચૈંગાહદી
કાલ—આવતી—નફાં
કાલ—ગઇ—મને
કાળ—અછે
કાવતરૂં—અલે
કાવાદાવા—લૈંલેજી
કાલાવાલા કરવા—ટાંઉભીંદી
કાવ્ય—તછે
કાસદ—હાંતમા—તામાં
કાળું—અને—અમે
કાળું હોવું—મેદી—નેદી
કાળુંપાણી—હાંઉતતે
કાળુ માછલી—કનુકમા
કીટલી—ચેનુવેઓ
કાઠી—પવેસી
કીડો—પોલાંઉ
કીતાબ—સાઔ
કીંમત—અફો
કીરણુ—યાંઉજી
કીરમજીરંગનું—ચીતુવેયાંઉ
કીરાયો—અખા
કાલીદાર—ગુંવેઢાંઇ સયા
કાલ્લો—નાંડોહા—ચેતાઇ
કીનારો—કાના
કીનારી—અસૌં
કીર્તી—ધૌંઅતયે
કુચ કરવી—છી ત્વાદી
કુંચી—તો
કુંજો—ચેટલાંઉ
કુંભાર—ઔઢૈ
કુંવારી—અપ્પો
કુવાડી—પાઉસૈં
કુવો—ચેઢવે—સેઢવે
કુકડાં—ચ્યે
કુકડી—ચ્યેમા
કુચો—છી
કુટવું—ખાંડવું—હાંઉદી
કુટુંબ—તઐઢાંઉ
કુટેવ—મકાંઉદો ઠૌંઆ
કુડતું—ઇજી
કુતરી—ખુઇમા
કુતરૂં—ખુઇ
કુદરત—પ્યાસુ
કુદવું—ખૌંદી
કુમારીકા—અપ્પો
કુલ—પાંઉ—અપાંઉ
કુલા—તીભા—ફ્યૌંઝવે
કૃપણુ—નહમ્યોધો
કૃપા—ચેઝુ
કે—સોરા
કેટલું—બલાઉ
કેટલાક—અછો
કેડીયું—ઇજી
કેથે—ભેરોમા—ભેઅયામાં
કેદ—ઠાંઉછાજી
કેદ કરવું—ફાંસીદી
કેદખાનું—ઠાંઉ
કેદી—અચ્યેંતાં—ઠાંઉતા—અચ્યેંતમા
કેનું—અદુહા
કેમ—એને
કેરબો—તરણુ મણી—પયૅ
કેરી—તયેદી
કેળવણી—તીંજી
કેવારે—એનયેગો—ભેરોખા

કેવું–એ અમ્યોહા
કેશ–સભેં
કેશર–ગુંગમા
કેળવવું–તીંદી
કેળાં–નપ્યોદી
કોઇ–તઔં તયાઉ
કોગળીયું–કાલાના
કોચ–લીયાંઉયા ખડીં
કોઠ–તીદી
કોટ–કોઇજી
કોટ–ગરદન–લેજો
કોણી–લેયો–તઢાંઉઝી
કોટડી–અખાં
કોટી કરવી–ફેદી
કોઠાર–સભાંચી–તોડાયો ઔસા
કોઠીંબડાં–કસુંદી
કોટવાલ–યાઔ
કોતરકામ કરનાર–અયોઢૂધમા
કોતરકામ–ઢૂધો યોપોં
કોતરવું–ઢૂદી
કોઢ–નુના
કોથળો–ઐ
કોદાળી–ટુયુવીં

ક્ષણભંગુર–અનૈસા
ક્ષય–છાંઉજયાઉ યોગા
ક્ષણ–ખના
ક્ષમા કરવી–છાંદા પેદી
ક્ષુધા–અસા
ક્ષેત્રફળ–અશેઅચ્વે
ખખડવું–છૈંછૈંમીદી
ખચીત–સેસે–માંકાઝવા
ખચ્ચર–મિંલા
ખજુર–સોમલોંદી

કોપરૂં–ઔંદી
કોપરેલ તેલ–ઔસી
કોપવું–સૈસોદી
કોમ–અમ્યો
કોયલ–તાલી–ઊઓ
કોયલો–મીઢવે–આઉમીઢવે
કોર–નેઝા–અસ્વીંઅના–અનાલોં
કોરટ–યૈ
કોરવું–ઢૂદી
કોરૂં–અતે–મતૌંધો
ક્રોધાયમાન થવું–અમ્યે ઢવેદી
કોલ–ગડી
કોલેરા–કાલાના
કોશ–Treasury–ભાંડાચી–ભાંડા-
તાઇ-ગુંવેઢાઇ
કોશ–ગાઉ–ઢાંઇ–અઢાંઇ
કોશીશ કરવી–ચ્યોઝાદી
કોહી જવું–સ્વેદી
કોણું–ક્યોંદી
કોળીઓ–તલૌસા
કૌવત–આ
ક્યારે–ભેરોખા

ખ

ખટપટ કરવી–સ્વેપાદી–લૈલેદી
ખટાઇ–અછીં
ખડ–મ્યે–મ્યેપીં
ખડખડવું–છૈંછૈં મીદી
ખડક–ચાઉ
ખડકી–ચુંઇ
ખડખચડું હોવું–ચ્યાંદી–ચ્યાંધાંદી
ખડીઓ–મિઓ
ખણવું–ટુંઇદી
ખત–સાછી

ખનીજ–mineral–ધાચાઉ
ખંજર–ધા–હમ્યાંઉ
ખપ–અલો–અતૌ
ખંડન કરવું–છેપાદી
ખંડણી–સેધો અખુંઇ
ખબર–તઢી
ખાબોચીયું–યેટુંઇ
ખભો–પખૌ
ખમવું–ખાંદી
ખરચ–ઝયૈ
ખરચવું–તૌયુવે કૌદી
ખરાબ–મકાંઉઢો
ખરાબ–દુષ્ટ હોવું–સોદી
ખરી–ખ્વા–ખ્વાખુવે
ખરીદવું–વેદી
ખરૂં–અહમામ–અહો
ખરૂં હોવું–માંદી–હોદી
ખરેખર–Truly–અમાંમ અખાં–
સીઝીફયેધો–હમાંકાંઝવા
ખરેખર–Indeed–અકેસીઝી
ખલેલ કરવી–હુવેહનાઉદી
ખરચાળ હોવું–અતૌપુવાદી
ખલાસ–પીખી
ખલાસી–તીંબોતુજી–તીંબોતા
ખવડાવવું–સાપેદી–ચ્વેદી
ખસ–યાહના
ખસથવી–યાહદી
ખસવું–સ્વેદી
ખસેડવું–યુત્વાદી–સ્વેદી
ખાંડવું–હાંઉદી
ખાંડ–તજયા
ખાણુ–ધાટુવી
ખાણું–અસા–સાયુવે–તાઉયુવે
ખાંસી–છાંઉઝોના
ખાઇ–મ્યાંઉ–છાંઉ
ખાઈ જવું–સાલાઇદી
ખાખ–પ્યા
ખાટલો–ખડીન
ખાટું–છીટે–છી
ખાડી–ટુમ્યાંઉ
ખાડો–ટુવી
ખાત્રી–આમાખા
ખાતાં–સયેમ્યા
ખાતાવહી–કૌધે સાયે છયો
ખાનગી રાખવું–પૌંકવેદી
ખાનગી હોવું–લયોહુવેદી
ખાનું–આં–સ્વેઆં
ખારૂ–ખારે
ખારેક–સોમલોનદી
ખારો–અહમો
ખાલી કરવું–તૌપીદી
ખાલી હોવું–લોલાદી–લાહદી-લાશીદી
ખાલી હાથે–લેછી
ખાવું–સાદી
ખાસ–અટુતફયે
ખાસડું–ફના
ખાસી કરવી–તીંદી
ખીચોખીચ હોવું–ટુઠામ્યાદી
ખીજમત–વુપ્યુજી
ખીજવવું–સૌડવેઆંઉ પ્યુદી
ખીણ–ટાંઉજયા–ઝાંઈ
ખીસકોલી–શીં
ખીટી–સો
ખીતાબ–ભુવે
ખીલ નીકલવો–અપુ પાઉદી
ખીલ–અપુ
ખીલો–તાંઝો
ખુજલી–ઉવેના

ખુંચવું—હોદી
ખુંટો—અંગો—તીગૌં
ખુટી જવું—કૌં ત્વાદી
ખુણો—દૌં—ઢાંઉઝયા
ખુદ—કોદાંઈ
ખુદા—ફ્યા
ખુન—મનાલોયુવે—અતેતાજીં
ખુન કરવું—લુ તાદી
ખુબ સુરત—હ્લાહ્લા
ખુબ—એમટાં
ખુંટી—સો
ખુમચો—લેંભા
ખુડદો—મુઝીમાસી
ખુરશી—કલાથાંઈ
ખુલ્લું હોવું—તીંશાદી
ખુલ્લું—શીંલીંધો
ખુલાસો કરવો—શીંલીંઝેદી
ખુલાસો—સગાપ્યાં
ખુલ્લા રીતે—ડીંઢીં—ડીંસ્યાઝવા
ખુલ્લું કરવું—ફુંઇદી
ખુશબોદાર કરવું—ડૌંદી—મુવેઝેદી
ખુશ—વુંમ્યાઉ
ખુશી હોવું—સૈંપાદી—વુંખાંદી
ખુશી થવું—વુંતાદી—વુંમ્યાઉદી
ખુશી કરવું—હ્નીતેદી
ખુશબો—મુવેજીં
ખુસ્તી કરવી—નપાલૌં ઠવેદી

ખુશામત કરવી—પ્યાઉ મ્યોદી—પાલુદી—
છોમોદી
ખેંચવું—સ્વેદી
ખેડવું—લે લૌંદા
ખેડ—લેઅલૌં
ખેડુત—લેતમા—લેલૌંધુ
ખેતર—લે—લેયા
ખેતી—સાઇપ્યોલો—લેલૌંજીં
ખેદ થવો—સૈંપુદી
ખેપ—ખંઇ
ખેરાત—તીતી
ખેવના—તઢી પ્યુજીં
ખોખરૂં હોવું—અતાં પ્યાદી
ખોજવું—સ્યાદી
ખોટું—કલીકમા
ખોરૂં હોવું—હાંઉસાસા શીદી
ખોદવું—કુંઇદી
ખોભણુ—શાઠોયાં અચ્યાંઉ
ખોરડું—ઐં
ખોપરી—ધાંઉખૌં
ખોંખારવું—હીદી
ખોવું—શૌંદી—પ્યાઉદી
ખોરાક—અસા
ખોસવું—ડોદી
ખોળો—પાંઉખ્વીં
ખ્યાતી—ધૌઅતયે
ખ્યાલ—સૈંઠીંમાજીં

ગ

ગઇકાલ—મનેગા—મને
ગઇ પરમદી—તમ્યેંગા
ગઉ—તુવામા
ગગી—તમીં
ગગો—તા
ગજ—Elephant—સીં

ગજ—તપે—તધાંઇ
ગજબ કરવો—નૈસેદી
ગજરો—પાંધો
ગજવું—ઐંજી ઐં
ગજવેલ—તાંમની
ગંજ—અપૌં

ગંજીફરાક—સુચીઆ ઐંજી
ગંજીપો—કઝાકે
ગટગટાવી જવું—ચાઇદી
ગાર—મ્યાંઉ
ગઢ—મ્યોયો
ગણકારવું—માઠાદી—નાહાંઉદી
ગણત્રી કરવી—ટુવેદી
ગણવું—ટુવેદી
ગણીકા—ફાધે
ગદલું—મોયા
ગધેડા—લા
ગંદુ—ની—નીદી
ગંધારૂં—નાંધે
ગંધરપ—કાં
ગંધ—અનાં
ગપ—હ્માસા
ગફલત કરવી—મેલ્યોદી—અહ્મુ મઠાદી
ગભરાવું—શૌંદી
ગંભીર—નિંનેઝવા—તમાતઢી શીદી
ગબડી પડવું—લેયુવે ન્યાદી
ગમત—ઢઓ
ગમન—અત્વા
ગમે તેટલું—શીધમ્યા
ગમે તેમ—એનેલૌ
ગરક કરવું—હૂલૌંમ્યૌદી
ગરજ—અલો
ગરદન—લેભે
ગરબડ કરવી—ચેયે શીદી
ગરમ—Warm—નુવે
ગરમ કરવું—નુવેદી
ગરમ—Hot—પૂ
ગરીબ—શીયેરે
ગરીબાઇ—શીંયેજી
ગરમી—અપૂ
ગરમ ઋતુ—નુવેકલા—નુવેઉતુ
ગરોળી—ઐંહમ્યાંઉ—પૌતી—તાઉટે
ગરૂડ પક્ષી—વુંઇલો
ગર્વ—માના—માં—આં
ગર્ભાશય—તાઐં—વું
ગલપટો—લેભા
ગલફાં—તભોદી
ગ્લાસ—ફાંગ્વે—ફાં
ગલી—લાં
ગલીચી—અની
ગલીચો—કોઝો
ગવરનર—મિંજી
ગવાહી—તેતી
ગવૈયો—તછેં સોધોલુ
ગહું—ઝયૌ
ગળી—મે—મેને—શાંમે
ગળું—Throat—લીજ્યાંઉ
ગળી જવું—મ્યોદી
ગળ્યું—છોરે—છોધો
ગાઉ—અઢાંઇ
ગાંઠ—અહૌ
ગાંઠડી—કૌંઠૌ
ગાંડપણ—અયૂના—યૂજી
ગાંડુ—અયૂ—યૂ
ગાંધી—લેલી ઔસામ્યા યાંઉતમા
ગાંયજો—સાતાધોતુ
ગાડર—તો
ગાડી—લે—યઢા
ગાડું—લે
ગાદલું—મોયા
ગાદી—Throne—યાઝાપલૈ
ગાદી—ફૌ
ગામ—ગામડું—યુવા
ગામડીઓ—યુવાધા—યુવાધુ યુવાતા

ગાય—તુવામા
ગાલ—પા
ગાયન—તઝે
ગારે—શું
ગાવું—સોદી
ગાળ—સેયેજી
ગાળોદેવી—સેદી
ગીચ હોવું—પ્યેદી
ગાળવું—પાંઉછેદી—સીદી
ગીત—તઝે
ગીધ પક્ષી—લીંટા
ગીની—શુવેદીંગા
ગીરવી—પાંઉહાઝી—અપાંઉઅહ્ના
ગીરે મુકવું—પાંઉઠાદી
ગુંચવી નાખવું—અશૌ અઠવેગા શીદી
ગુંચવણ થવી—શોડવેદી
ગુંચવવું—શૌડુવેદી
ગુંથવું—સીદી—ચીદી
ગુજરાન—અતેમુવેભોયા
ગુંદર—ચૈખે—તીસે
ગુંદવું—તેદી
ગુજરવું—તેદી
ગુંગળાવવું—નીંદી—લીગેએદી—ફેરીદી—મૈઝેદી
ગુણ—કુધો—કાંઉહમુ—પારામી
ગુણાકાર કરવો—મ્યાઉદી
ગુદામ—તાઇ
ગુન્હો—અપ્યે
ગુન્હેગાર—યાઝવો તીંધોતુ
ગુન્હેગાર હોવું—અપ્યે શીદી
ગુફા—ઉહમીં—હુતાંઇ
ગુમડું—આનાઝીં
ગુમ કરવું—પ્યાઉદી
ગુલાબ—નીંસી
ગુલામ—ચું
ગુસ્સે—સૈસોધો
ગ્રહસ્થ—લુજી
ગુસ્સો—ઢોઢા—અમ્યે
ગેંડો—ચ્યાંવાંઉ
ગેરહાજર—મશીખુ
ગેરવ્યાજબી—મટયાધો—મટોમતિં
ગોખલો—લાંઇધાંઉ
ગોટલી—તીચાઉ
ગોઠ—પ્વે
ગોઠવણ કરવી—નેયાચ્યાદી—સીયેંદી—અતીંકાદી
ગોઠણ—દુ
ગોઠવવું—to fix—નિમ્યેઝેદી
ગોઠવવું—arrange—સીઠાદી
ગોડાઉન—તાઇ
ગોતવું—સ્યાદી
ગોધો—તુવાતો
ગોફણ—સાંઇ—લેલ્વે
ગોળી—bullet—ચીસે
ગોળી—pill—સેલૌં
ગોળ—round—અલૌં
ગોળો—ભૌં—ભૌંસા
ગોળ—treackle ચ્યાંદેગા
ગોળ થવું—વાંઇરીદી
ગોવાળ—તુવાધાંઉ—તુવાતૈં—તુવાસાંઉતમા
ગ્યાસ—Gas—ઢાગુંવે
ગ્રંથ—સાચૌ
ગ્રહણ—સુર્ય—નેચાઝી
ગ્રહણ—ચંદ્ર—લાચાઝી
ગ્રાહક—વેધોલુ
ગ્રીષ્મ—તુવેદવે

ઘ

ઘઉં—ઝર્યો
ઘટપડવી—શોદી
ઘટહોવી—લોતેદી
ઘટવું—શોદી—ચોદી
ઘટાડવું—શોઝેદી
ઘટીત—ટોધો
ઘટીત હોવું—ટોદી—લ્યાઉપાદી
ઘડવું—પૌલોદી
ઘડીયાળ—નાઇ
ઘડો—યેઓ
ઘરડું—અતે ચોઘો
ઘણીવાર—ખનાખના
ઘણાં—મ્યામ્યા
ઘણું—અપૌઝી—મ્યામ્યા
ઘણું કરીને—અદુતફર્યે
ઘંટ—મૌ—ખાંઉલાંઉ—સ્વેલ્યે
ઘંટી—લે ચેસે
ઘંટ વગાડવો—ખાંઉલાંઉ તાંમ્યેદી
ઘન—અટાંઉ
ઘર—અે
ઘરેણું—તાંઝાસીંતી
ઘરમેળે—તુવેનવાં
ઘસવું—પોદી
ઘા—અના
ઘાઘરો—લુંગી
ઘાયલ થવું—ઠી ખાઇદી
ઘાયલ કરવું—ઠોદી—ઠોપાઉદી
ઘાણી—સીસે
ઘાંસલેટ—યેનાંનસી
ઘામ થવા—આઇદી
ઘાલવું—ઠોદી
ઘાસ—મ્યે—મ્યેપીં
ઘી—થોભા
ઘીસોડાં—ખવેદી
ઘુંચળું કરવું—પાહાદી—ખુવેદી
ઘુંટણ—દૂ—પૂઝી, દૂઝી, પાં
ઘુંટણીયે પડવું—દૂ ઠાઉદી
ઘુરકવું—હૈદી—હૌદી
ઘુવડ—ઝીગ્વ—ખીભૌ
ઘુંમટ—પ્યાતા
ઘેટાનું બચ્ચું—તોગલે
ઘેટું—તો
ઘેરવું—યાંદી—વુંઇયાંદી—વુંઇ વાંઇદી—પાવુંઇદી
ઘેરાવ—circumference—વાંઇલો
ઘોડીયું—પખે
ઘોડી—મિમાં
ઘોડાવાળો—મિઠૈ
ઘોડો—મિ
ઘોડેસ્વાર—મિઠૈતમા—મિઠૈતા
ઘોસ—સૈતા—અમેધા
ઘોરવું— હાઉદી
ઘ્રાણ—નખાંઉ

ચ

ચક—કલાગા
ચકચકતું કરવું—અયાંઉ લ્યાદી
ચકચકવું—અયાંઉ ઠવેદી
ચકમક—લેદી ચાઉ
ચકલી—સાગેં
ચકલો—ચેપ્રા
ચકીત થવું—આંઓદી
ચકી—લે ચૈસે
ચકોર હોવું—સાચેદી
ચક્ષુ—મ્મેસી

ચંચલ–લૈમાધો
ચટાઇ–ફ્યા
ચડતી–ટોભોયા
ચડવું–ટેદી
ચડાઇ કરવી–પ્યેનેગો વીંયુવે તાઇદી
ચડીઆતું હોવું–તાયુવે મ્યાદી
ચઢાવવું–instigate–તાઇતૌદી
ચણવું–સીદી–સાઉદી
ચણા–કલભે
ચંડાલ–સોધો
ચતું–પેલે
ચતુર–લૈમાધો
ચતુરાઇ–અટા–અટાઅસ્વૌં
ચંદ્ર–લા
ચંદ્રમા–લા
ચંદન–sandal–સાંદેગુ
ચંદરવો–છત–મોંખા
ચપટી–અસૈ
ચપ્પુ–ધાગ્લે
ચમકવું–લ્યાદી
ચમકાવવું–સાખને લૌદી
ચમચો ઝૌં
ચામડી–તચે–અતચે
ચરખો–spinning wheel–છીવીધાસે.
ચરણુ–છીડાંઉ
ચરબી–સી–અસી. સીપૂ
ચરવું–સાઝયેદી
ચરવાની જગો–નુવાસાઝયે
ચરચાકરવી–લીનોદી
ચલાવવું–ત્વાઆંઉ લૌદી
ચશ્મા–મ્યેહ્માં
ચાંદી–પાં
ચાંપવું–ફીદી
ચા–લફે
ચાક–ભી
ચાંચીયા–પેનલે ઢમીયા
ચાકર–તભે–અસેખાં
ચાટવું–લ્યેદી
ચાકરડી–અસેખાં મુઇમા
ચાકરી–વુપ્યુઝ
ચાબુક–યાઇટાં
ચાંચ–હ્નૌદી
ચામડું–તચે
ચામાચીડીયું–લીનો
ચારણી–સાંગા
ચાટવું–લ્યેદી
ચાલ ચલગત–અચ્યેં
ચાલુ કરવું–ઠવેદી–ઠવેત્વાદી
ચાવી–તો
ચારો–તરૈસાન અસા
ચાળા પાડવા–પ્યાંઉ પ્યાદી
ચાહવું–ચાઇદી–છીદી
ચાલવું–લાઇદી
ચાલાક–લઇમારે
ચાળા કરવા–ચટુ પ્યુદી
ચીંટીયો ભરવો–સૈદી
ચીઠી–સાગ્લે
ચીડવવું–ધ્રૌં તાઇદી
ચીડાવું–સૈસોદી
ચીત–સૈ
ચીતરવું–પંછી યેદી
ચીતાર–પૌં–દાપુ
ચીતારો–પનછી
ચીતો–ચ્યાધી
ચીંતવન કરવું–સૈ કુદી
ચીંતા કરવી–સૈંપુદી
ચીભડું–તખવાદી

ચીન્હ–આમા
ચીજ–ઔસા
ચીપીયો–મીન્યા
ચીરવું–કવેદી
ચીરૂં કરવી–હ્વાલીદી
ચીસ–ઓહીદી
ચુકવું–માદી
ચુકાદો–સૌરૂયાઝી–સૌટયાઝી
ચુગલી–મકાંઉઢા સગાગો પ્યોતાદી
ચુનો–ઠૌં
ચુટી કાઢવું–યુવેકાઉદી
ચુપ–મપ્યોને–તૈતૈને
ચુંટી ખણવી–હુન્યાદી
ચુંમીલેવી–નાં સૌદી
ચુપ રહેવું–તૈસૈદી
ચુપકીથી–તૈસૈઝવા
ચુલો–મીભો
ચુવું–ચ્યાદી
ચુસવું–નોસોદી–શૌદી–યેસૈંદી
ચુડી–લેકાઉ
ચેતવવું–તઢીપેદી
ચેપીહોવું–ફૂઢાદી
ચેલો–તભે
ચેહરો–મ્યેંહનાં
ચોકસ હોવું–તેજયાદી
ચોકસ–અહમાંમ–હેઠા
ચોકી કરવી–સાંઉદી સાંઉનેદી
ચોકસી કરવી–સીચ્યો મેમ્યાંદી
ચોખા–સાં
ચોખું કરવું–સીંદી
ચોખ્ખું–અસીં
ચોંટવું–ચોટાડવું–કાદી
ચોપડવું–લૂદી
ચોપડી–સાઔ
ચોપાનીયું–Pamphlet સાઔગ્લે
ચોમાસું–મોઢવે
ચોમેર–લેભે
ચોર–તખોરે–તુખો
ચોરવું–ખોદી
ચોરી–તખો
ચોળા–પેદી

છ

છકીજવું–હાંઉસ્વાહી
છછુંદર–મે
છટકીજવું–પીઇદી
છત્રી–ડી
છતાં–ધોલે
છબી–હાપુ–પૌ
છરી–ધાગ્લે
છરો–ધા
છળ–અલૈં
છળ ભેદ–સૈકા ઉજી
છાણુ–છી–નુવાછી–મસીં
છાતી–યેભા
છાનીરીતે–મટીંમસ્યા
છાનું રાખવું–કવેદી
છાનું રહેવું–ન્યૈદી
છાંટાં ઉડાવવા–ફ્યાંદી
છાપ–તઝે
છાપનાર–પૌનીતમા
છાપખાનું–પૌનીયૌં
છાપરૂં–મો
છાપવું–પૌદી–પૌનેદી
છાબડી–ટીં
છાયો–અયે
છાલ–અખાણીં–અખૌં

છાવણી—તાછાયા અયા
છાવું—મોછાદી
છીંકવું—છેદી—છેસાદી
છીદ્ર—અપાઉ
છીનવવું—યુદી
છીનવી લેવું—મેઝેદી—સાખને યુદી
છીંટ—તયેર
છીનાળ—ફાધે
છીપ—રવે
છુટ—અલૌનેજી
છુટું—લોત્વાદી
છુટકારો કરવો—લોદી—છોદી
છુટાછેડા—લોસા
છુટવું—છાંદા પેદી
છુટાછેડા કરવા—કવાઝેદી
છુટી આપવી—અખ્વીં પેદી
છુપાવવું—ફૌંઠાદી
છે—શાદે
છેક—અકૌંઅસીં
છેકવું—છેદી—છેપ્યેદી
છેટું—અવે—અવેજીં
છેડો—અસૌં
છેતરવું—લૈદી—લૈલેદી
છેલ્લે—નાઉઝૌં
છેવટનું—અસૌંરીઘો
છોકરી—મુઇમાંગ્લે—તમીંગ્લે
છોકરો—લુગ્લે
છોટું—ઍગે
છોડ—તપીં
છોડવું—Untie શીયેદી
છોડી દેવું—હ્લોદી—છાંદા પેદી
છોલવું—હ્લીદી—છયેદી—વીંદી
છોલાં—છુવેઝયાં

જ

જઇફ—અતે ચીરે
જકાત—અખા
જગત—કભા
જગન્નાથી—સેંકો
જગા—અયા
જગાડવું—નોસોદી—નોદી
જંખવાણું—શ્યેબી
જંગલી—સોગાધી
જંગલ—ટો—તીટો
જંઘા—પાઉ
જડજ—ટયાતુજી
જડબું—પાયો
જડવું—Fasten—સ્વેઝેદી
જડવું—Find—સ્યાદી
જડવાં—પાતા
જણુ—લુ તયાઉ
જણવું—મુવેદી—ફ્વાદી—ફ્વામીંદી
જણાવવું—તઠીપેદી—ચ્યામાદી
જણસ—ઑસા
જતન કરવું—લેખાંદી
જનક—અફે
જનની—અમે
જન્મ—અપ્વા
જનમવું—મુવેદી
જનાવર—તરૈસાન
જનુન—ઢોઢા—અમ્યે
જનોઇ—સલ્વેં
જંતુ—પોઘાંઉ
જન્મભુમી—મુવેઘો અયા
જપ્ત કરવું—તૈ યૂદી
જબર—આશાઘો
જમવું—સાદી

જમાઇ તમેં
જમાડવું-સાપેદી
જમાવ કરવો-સૂયૌંદી
જમાદાર-પ્યાદા
જમીન-મ્યે
જમીનદાર-મ્યેશીં
જમે કરવું-અચ્વે અસા અટવે યેદી
જમૈયો-ધામ્યાંઉ
જય-અનાંઇ
જર-પૈસા
જરદો-સેં
જરવું-ચેંદી
જરા-તેને
જરાહોવું-અનીગેં રીદી
જરૂર-અલો
જરૂરી-સીંગે-મરીએને મનેનાઇ
જલંદર-યેપીંના
જસત-ખે-તુવે-ભીં-ખેમપ્યુ
જળ-યે
જલદી-મ્યાંમ્યાં
જલાવવું-હ્નીદી
જવ-મુયો
જવર-અફયા
જવા દેવું-ત્વાએઝી
જવાની-youth-પ્યુધો અયુવે
જવાબ-સગાપ્યાં
જવાબ દેવો-પ્યાંપ્યોદી
જવાબદાર-ટાંઉવે
જવાહીર-ચાઉમી
જવું-ત્વાદી
જશ-ધૌં અતયે
જળ પ્રવાહ-યેછાંઉ
જળવું-મી લાંઉદી
જળો-હમ્યો

જા-ત્વાબા
જાઆવ-અપ્યાં અત્વા
જાગતું-નોયુવેમાં
જાગવું-નોદી
જાગીર-પાંઇને
જાાગીરદાર-મ્યેશી
જાજરૂ-અંઇદા-તછા
જાડું-વા-હુ
જાણવું-તીદી-નાલેદી
જાત-અમ્યો
જાત્રા-ખંઇ
જાદુ-હ્મો
જાદુગર-હ્મોવીં-ઔં-નાવીં
જાદુ કરવું-પ્યુઆદી
જાણપીછાન-અતી અચ્વેં
જામફળ-માલાકાદી-મકલાદી
જામીન-આમાખાં-આમાખાંધો લુ
જામીનગીરી-આમાખાં
જાયફળ-જારીફ઼ા
જાર-પ્યાંઉ-Juwar
જાવંત્રી-જારીફ઼ાએ
જાવું-ત્વાદી
જાસુસ-તાંલયો
જાહાજ-તીંઓ
જાહેર કરવું-પોપ્યાદી-મીવે સોદી
જાહેર ખબર-નોટીસા
જાહેરનામું-અમૈંઢા-અપોઅપ્યા
જાળવવું-તઢી પ્યુદી
જાળ નાખવી-પાઇકૈં ચ્યાદી
જાળી-પઢેંબાઉ
જાળ-ચ્યોદવીં-પાઇકૈં
જીજ્ઞાસા-તભો
જીતનાર-આંઉધુ
જીત-અનાંઇ

જીન—ખૌની
જીતવું—નાંઇદી—આંઉદી
જીદ કરવી—ખાંઇમાદી—સૈકાદી
જીંદગી—અતે
જીભ—શ્યા
જીરૂં—ઔસા
જીવ—વીનીં—સૈવીનીં
જીવડું—પોથાંક
જીવવું—અતે શાદી
જુવાન—લુમ્યો
જુવાર—પ્યાંઉ
જુક્તિ કરવી—સૈકુદી
જુઠો—મૂષો તૌંધાતુ
જુઠ—મૌથાસગા—કલીકમા
જુઠું કહેવું—પલી પ્યોદી—મૌથા સગા પ્યોદી
જુદું—તછા
જુદું હોવું—કવાદી
જુઆની—તેતીખાં પ્યોહાજ્યે
જુમો—ટાંઉવે
જુલમ—અનૈસે
જુલમ કરવો—નૈસેદી
જુલાબ—વુંનૌસે
જુ—તાં
જુનું—અહાંઉ
જે—હો—હો
જેઠી મધ—જુ વેજો

જેમ—દી અટાંઇ
જેમકે—ઉપમાભૌં
જેમનું તેમ—દીલાવે
જેલ—કાંઉ
જેલર—કાંઉમુ
જોઇતું—લોકુંઘમ્યાંગો
જોકે—ઘોલે
જોખવું છૈદી
જોઇએ—લોકું'દી
જોગી—કૌજ
જોગણી—મેતીલાશીં
જોટો—જોડ—નયાઉસલૌં
જોરણી કરવી—સાફેદી
જોડવું—Join—સીદી—સાદી
જોડવું—કાઉદી—નુવા તબોતાદી
જોડા—ફનાં
જોડી કાઢેલી વાર્તા—ઉપમાસગા—સગાપૌં—ઢાંકારી
જોડે—અદુ
જોર—આ
જોરજુલમ—અતેઆરમા—અતેપ્યુજી
જોવું—ચીદી—મીંદી
જોસથી—અનાંઇ અટે
જોશી—નમૈફાસયા
જ્ઞાતિ—અમ્યો
જ્વાળા—મીઢાઉ
જ્વાળામુખી—મીઢવેઘો ટાંઉ

ઝ

ઝગડો કરવો—સગામ્યાદી
ઝડપ કરવી—મ્યાંદી
ઝડપી લેવું—હ્માઇ યુદી
ઝનુની—પીંઠાંઘો
ઝંપલાવવું—યૌખને વીંદી
ઝમ્ભો—વોલૌં—અપોયૌં

ઝરતું—સૈંદી
ઝરો—યેછાંઉ—યેસી
ઝળઝળીયું—સીઝા
ઝબોળવું—હ્મ્યૌદી—હ્નીદી—સૈંદી
ઝવેરી—પદૈઘી—ચાઉમ્યે
ઝાંખુ—અમૌં કૌંઘે

ઝાંકળ—નાં
ઝાડ—અપીં—તપીં
ઝાડપાન—હિ
ઝળઝળવું—પ્યાંભ્યો પ્યાંઉભ્યાંઉ અ-
યાંઉ હવેદી
ઝાડી—ટો
ઝાડું—તભ્યેસી
ઝાલર—અમ્યૈ—ભેયાં
ઝાલવું—કાંઇદી
ઝુંપડી—અખાં
ઝુમખું—આપુ
ઝેર—અસૈ

ટ

ટકટક થવું—જીયે જીયે મીદી
ટકવું—નેદી
ટંકશાળ—ધીંગા ખાતીતાઇ
ટકો—તજ્યા
ટંકણ ખાર—લેછા
ટંટો કરવો—સગામ્પાદી
ટપાલ—સાભોઢાઇ
ટમેટું—ખયાંદી
ટાંક—કલાંઉધા
ટાંકણી—ટુવેઓ—સો
ટાંકવું—aim—યુવેદી—હમાંઠાદી
ટાંકી—યેખાં
ટાંગવું—સ્વેડાદી
ટાંપીરહેવું—ચીંનીદી
ટાઢહોવી—છાંદી—એદી
ટાંપવું યુવેદી—હ્માંઠાદી
ટાપુ—યું
ટીકટ—લેમાં
ટુકડો—અસાગ્લે
ટીકાકરવી—હ્માંયુવે પ્યોદી
ટીપ—ઓસાપીસી સાયેં
ટુવાલ—લેંકોપવા
ટુંકું—ટો
ટેકરી—ટાંઉભુસા
ટેકાવવું—કુન્યાપેદી—લ્યાંઉદી
ટેકો—તાઇ—આકુન્યા
ટેકો આપવો—હાઉમીદી
ટેબલ—સભુવે
ટેરવું—અકૃયા
ટેવ—હૌઝા—અચ્યેંઅલે
ટોકરી—ટીં—ટબી—ટાંઉ
ટોપરૂં—ઔં—ઔંસા
ટોપરાનું તેલ—ઔંસી
ટોપી—ઓકૌ
ટોપલી—ટાંઉ—ટીં
ટોળું—હૌઠાયો અસુ

ઠ

ઠગવું—લૈંદી—લેસાદી
ઠપકો દેવો—અપ્યે ટીંદી—સૌંમાદી
ઠરવું—settle—અચ્યાદી
ઠરવું—to be cold—એદી
ઠરાવ—સૌંપ્યાજીં
ઠસવું—અઢવેં ઠાદી
ઠંડું—એજીં—છાંજીં
ઠીક—કાંઉધે
ઠેકડીકરવી—તયોદી
ઠેકાણું—અયા
ઠંડુહોવું—છાંદી
ઠેકો—કોન્ટલાઇ—પોપ્યાઅલૌ
ઠેલવું—સ્વેદી
ઠોકરખાવી—છોસુંદી
ઠોઠ—ફ્યેંધો

ડ

ડગમગવું–લેલુ મટાટૌ લૌંદી
ડગવું–તૌલોદી
ડંખવું–કાઇદી
ડચકાંખાવાં–પીતે સ્યુયુવે નીદી
ડંડ–ઢાંટા
ડબો–તાંઉભુ
ડર–ચાઉસયા
ડરવું–ચાઉદી
ડહાપણ–પીન્યા
ડાકટર–સેતમા–સેસયા
ડાકેણ–સૌમા
ડાકુ–ઢમીયા
ડાબલી–ભુ
ડાબું–લેવે
ડામર–કાતયાઝી
ડામ દેવો–તાંભૂ આદી
ડાહ્યું–પીન્યા
ડાળી–અન્યૌં
ડાળ–અવે–અખે–અકાંઇ
ડીટડી–નોતી
ડુકર–ઉવે
ડુંગર–ટાંઉ
ડુંગરી–ટાંઉભુસા
ડુંગળી–ચેતુ
ડુચોમારવો–હસોદી
ડુચ્ચો–હસો
ડુબવું–મ્યોદી
ડુબકી મારવી–ખાદી–હીદી–ગૌદી
ડુબી મરવું–મ્યોતેદી
ડેરૂં–ટે
ડેરો–અવોતાઇ
ડોક–લેભે
ડોલ—યેભૌં
ડોસી–અમેજી
ડોસો–અફોજી
ડોળવું–shake–હલૌદી
ડોળો–મ્યેલૌં–મ્યેસાં

ઢ

ઢગ–ઢગલો–અર્પૌં
ઢગલો કરવો–પૌંઠાદી
ઢંઢેરો–ચ્યોન્યાજી
ઢબ–પ્યુધોને
ઢાંકણું–અઔ–અફ્રૌં–સભાંઉ
ઢાંકવું–ફ્રૌંદી
ઢાલ–ઢાંઇ
ઢાળપડતું હોવું–સાંઉદી–તૈંદી
ઢાળ–ઢોળાવ–સીંઝીલીયો
ઢીલ કરવી–સાંઇદી–ન્વેદી–ફ્રીંન્વેદી
ઢીંગલી–અયૌંકલે–યેમીં
ઢુંઢવું–સ્યાદી
ઢાળ–કાંભાઝાઉ
ઢેઢગરોળી–ઐંહમ્યાંઉ
ઢોંગકરવો–અયાંઉસાંઉદી
ઢોંગીહોવું–ચુવાદી–પાલ્વાદી
ઢોર–નુવામ્યા
ઢોલ–ભૌં–ભીયો
ઢોળ–precipice–કાંભાઝાઉ
ઢોળાવ હોવો–શો શો રીદી

ત

તૈયાર હોવું–કરવું–પિલાઇદી
તક–અછૈં
તકતો–હ્માં–હ્માંતછા
તકલીફ–ધૌખા

તકસીર–અપ્યે
તકીઓ–ધાંઉઆંઉ–હ્રીઓં
તંગાસ–અલો
તજ–ચૈતભો
તજવીજ કરવી–મેમ્યાંદી
તજવું–સૌપ્યેદી–પ્યેઠાદી
તટ–કાના
તરણુચ–ફ્યેદી
તણાવું–સ્વેયાદી
તથા–ને
તત્વ–મૂલા
તદન–નેનેછ
તદાપી–ધોધોલે
તનખો–મીપાઉ
તંદુરસ્ત હોવું–માદી
તન–કો
તપકીર–સે–નખાંઉસે
તપવું–પૂદી
તપાસ–અસીઅચ્યો
તપાસ કરવી–સીચ્યો મેમ્યાંદી
તપાસવું-examine–સીસેદી
તપેલી–ચીઓ
તફાવત–અકવા
તબક–કલા
તબલાં–ભૌં
તબેલો–મિઝાંઉ
તમરું–પઇ
તમને–ખોંભ્યાગો
તમર આવવી મૂદી
તમાકુ–સેં–સે
તમાચો મારવો–પૈદી
તમામ–અકો–આલમ
તમાશો–કઝા
તંબુ–અવોતાઈ–ટે

તરકટ કરવું–લૈદી
તરકારી–હિ
તરત–ગ્યામચ્યા–છેછીં
તરજુમો–સગાપ્યાં
તરણુચ–ફ્યેદી
તરફ–ગો
તરપાળ–મોગાં
તરવાર–ધાલ્વે
તરવું–યેચૂદી–પોલાનેદી
તરસ લાગવી–યેગાંદી
તરીકે–ઉપમાલૌં
તરુ–તપિ
તરુણ–લુભ્યો
તરેહવાર–અમ્યો અમ્યો
તર્ક કરવો–સૈકુદી–ડીંમાદી
તલ–હ્વાં
તલનું તેલ–હ્વાંસી
તલાટી–તુછ
તવંગર–છાંદાઝવા
તવંગર હોવું–ચુવેવાદી
તળવું–ફ્રોદી–ચ્યોદી–ચ્યોલોદી
તસ્દી–ધૌંખા
તળાવ–યેઆંઇ–યેવાં
તળીયું–અછેઅયેં–અયેં
તસુ–લેમાં
તસ્કર–તખોરેલુ
તાકીને જોવું–સૈઝૈ ચીદી
તાંબુ–ચીની
તાજવું-છૈગ્વે
તાજું હોવું–છોદી
તાજેસરથી–અસાગા
તાડ–થંપિ
તાડપત્રી–ફ્યાંઉ પસો
તાડી–થંન્યે

તાણ—ટેજી
તાણવું—સ્વેદી
તાણીને—Loudly—અતાં ચીદીઆંઉ
તાબે થવું—ન્યોદી—વુંઇચ્છાદી
તાબે રહેવું—નાઠાંઉદી
તામસી હોવું—સૈસોતાદી
તાયફો—તઝે સોધો મુઇમા
તાર—ચીના—તાંઝો
તાર—Wire—નાંઝી
તારનાર—કેહીંધો અશીં
તારો—ચી
તારીખ—અયે
તારીજ—અપાંઉ
તારીફ કરવી—છીમૌંદી
તાલીમ લેવી—તિંપેદી
તાવ આવવો—ફ્યાદી
તાળવું—આધાંઉ
તાળી પાડવી—લેખૌ ટીદી
તાળું દેવું—તોખાદી
તાળું—તોગ્લાઉ—તોઐં
તીખું—સાતે
તીખું હોવું—અયાતા સૂદી
તીખાં—નયુકાંઉ
તીજોરી—ગુંવેતીતા
તીરસ્કાર કરવો—મૌંદી
તીડ—ઝાંઇ—હ્વાંધાંઉ
તીવ્ર હોવું—હેદી
તુચ્છ—સોધો
તુટવું—કવેદી
તુતક—કૌભા
તુરંગ—ઠાંઉ
તુરત—છેઝી
તુરું હોવું—કડવું હોવું—ફાંદી
તુરીયું—તખવાદી
તુલના—Equality—હ્વીમ્યાજી
તે—તુ
તેણી—તુમા
તે કરતાં—તુડે
તેજ—ધાવે—ધા અટુ
તેજ—અલિ
તેજાનો—મુવેસાધો અતીઅપ્વીં
તેટલામાં—દી અછેમાં
તેટલું—દીહામ્યા
તેડવું—ખોદી
તેથી—ધાજયાંઉ
તેનીમેળે—તુ કોઢાંઇ
તે પ્રમાણે—દીલોવે
તૈયાર—પીંસીંધો
તૈયાર કરવું—પીંદી
તેલ—સી
તોડવું—પ્યેદી
તોપ—અમ્યાઉ
તોપણ—ધોલે, ધોધોલે
તોફાન—મૌંઢાંઇ, લેભીં
તોરી હોવું—સૈખાંઇમાદી
તોળવું—છૈંદી
તોલું—અલે
તોહોમત—અપ્યે
તોહોમતનામું—ટયા સ્વેસોધો સા
ત્યાં—હોમાં
ત્યાંથી—હોગા
ત્યાગવું—સૌંપ્યેદી
ત્યારે—ધાઅખા
ત્રગણું—તૌંસા ફીધો
ત્રાક—વિયો—છીવિ
ત્રાજવું—છૈંગવે
ત્રાજવું મોટું—યાઝુ
ત્રાજવું—નાનું—કફે

ત્રીકોણ–તૌંઢાંઉ પૌં
ત્રીકમ–પાઉટુલૌં
ત્રાહીત–ટફેધા મઉવીં
ત્રાપો–પૃાંઉ

થ

થડ–અપીંયેં
થંડીહોવી–એદી
થંભ–તાઇ
થર–અસીઅસીં
થવું–ફ્યેદી
થાકવું–મોદી–ન્યાંઉદી
થાણદાર–મ્પોક–મ્પોઓ
થાપણ–ગુંવેયેં
થાળ–લૈંમભા
થાળી–પધાં
થુકવું–થુઇદી–થુવેદી
થોડું–નેરે
થોભા–પામૌં

દ

દક્ષિણ–ટાંઉ
દગલબાજી કરવી–લૈંમાદી
દગો કરવો–લૈદી
દડો–અલૌં
દંડ–ઢાંટા
દંતકથા–મીઓ ફલા સગા
દફતર–સાયેં
દંતુસળ–અસ્વે
દબવું–વુંખાંદી
દબાવવું–રીદી
દમ લેવો–અતેસ્યુદી–સ્યુદી–શૌદી
દમડી–તભ્યા
દંપતિ–લીંમયા
દંભી–અહાં સાંઉધો તુ
દયા–તન્હાજી–ગયુના
દયા કરવી–તન્હાદી
દયાળુ હોવું–તન્હા તાદી
દરકાર–અલો
દરકાર કરવી–હ્લીતેદી
દરજી–છૌંઘોલુ–અછૌતમા
દરજ્જો–ઝાટીગૌં
દરદ–યેગા–નાજી–અના
દરપણ–હ્માં
દરબાર–યૌં
દરમાયો–લાગા
દરરોજ–નેઢાંઇ
દરવાજો–તધા
દરવાન–દલેવાન
દરાખ–સારીદી
દરાખનો દારૂ–સારીનુવે
દરીદ્ર સીંદી
દરીયો–પેનલે
દરેક–તખુ તખુ–તઝી તઝી
દ્રઢ હોવું–થવું–ખાંઇદી–ખાંઇમાદી–
તીજીદી
દલાલ–પોઇઝા
દ્રઢતાથી–તયેયે
દલાલી–પોઇગા
દલીલ–હ્વાપાજી
દવા–સે
દવાખાનું–સેયૌં
દશા–અને અસા
દસ્કત–સા–યેધોસામ્યા
દસ્તાવેજ–સાછૌ
દસ્તુર–ઠૌંઝા
દહિ–નોખે–નોઝાંઇ

દહાડો—ને
દળવું—ચૈદી
દાંત—તુવા
દાકટર—સેસયા
દાખલ કરવું—વુંખાંદી
દાખલો—પુંઝાં.—ઉપમા—પૌં
દાઝવું—મીલાંઉદી
દાટ—અશૌં
દાટ વાળવો—ફ્યેદી—ફ્યેસીદી
દાટવું—મ્યોદી
દાડમ—તલેદી
દાઢ—Molar Tooth—આંઢા
દાઢી—મૌસી
દાણુ—અખા
દાણચોરીકરવી—અસોયા અખામાં લૈંદી
દાણો—પે
દાતરડાં—ધા
દાતણુ—તુવાભુ
દાદ—ટયા
દાદરો—લેહગા
દાદી—અફ્વા
દાદો—અફો
દાધાર—પુવે—ધાધર
દાંત—તુવા
દાંતાળો—ઢૌં
દાન—સુંચેજીં—ધાના
દાંતીઓ—ભી
દાબ રાખવો—પાંઇનાંઇદી
દાખવું—ષીદી
દારૂ—અયે—ઠયેજો
દારૂગોળો—સીકરીયા
દારૂખાનું—મીભુવે
દાવો—દીવાની—ટાંઉ પાંઇજીં
દાવો—હક—સાંઇજીં
દાસ—અસેખાં—તભે—યોસીંચ્યું
દાહાડી—નેઢાંઇ
દાહાડે દાહાડે—તને ને તને
દાળ—પેદી
દીયર—મા
દીટડી—નોદી
દીકરી—તમીં
દીકરો—તા
દીપડો—ચેતે
દીવાલ—તઢાંઇ—નાયાં
દીલ—સૈ
દીલગીર થવું—વુંનેદી
દીલાસો આપવો—તેતાઝેદી
દીલખુશ થવું—વુંતાદી
દીલાસો—હ્નીતૈંજી
દીવસ—નયે—ને—અયે
દીવાન—મિંજી
દીવાનો—અયુ
દીવાસળી—મીજી
દીવાળીઓ—ચુવે કુધા લુ
દીવેટ—મીજા
દીવો—મીગવે
દીશા—અભે
દીઠું—મિદી
દીન—Poor—શીયેરે
દીપવું—અયાંઉ હવેદી
દુઃખવું—કાઇદી
દુઃખ—ધોખા—નલૌંમતા—વેદના
દુઃખી હોવું—સૈમતા શીદી
દુકાનદાર—સાંઇશીં—સાંઇસાંઉ
દુકાન—સાંઇ
દુકાળ હોવો—અસાખાંઉભાદી
દુઃખવું—નાદી—કાઇદી
દુત—અસેખાં—તમાં—તાંટમાં

દુધ–તુવાનો
દુધી–બુદી
દુનીયાં–કભા
દુમચી–માધાંઇચ્યો
દુભાશીયો–સગાપ્યાં
દુરબીન–હ્યાંબ્યાંઉ
દુરસ્ત કરવું–પીદી
દુરાચારી–સોધોલુ–મટયાધો
દુર–અવે
દુર કરવું–શૌદી
દુરગંધ–મકાંઉદો અના
દુરગુણ–સોનીધો અચ્યેંઅલે
દુવા–સુટાંઉદી
દુશાલો–તભે
દુશ્મન–યાંદુ
દુષણ મુકવું–અપ્યે ટિંદી
દુષ્કાળ–ગાંભોખાંઉપાદી–અસાંખાંઉ-પાદી
દુષ્ટ હોવું–સોદી
દુસ્કાં મુકવાં–Sigh–પીધે શૂયુવે નીઇદી
દ્રઢ હોવું–ખાંઇમાદી
દ્રષ્ટાંત–ઉપમા
દ્રષ્ટી–મિંજી
દેખરેખ રાખવી–સાંઉભ્યાદી
દેખવું–મિંદી
દેખાવું–Seem–રીહાં શીદી.
દેખાડવું–પ્યાદી
દેખાવડું–વીંવીં વાવા શાધો

દેડકો–ફા
દેણું–અચુવે
દેવ–ના
દેવળ–ચાંઉ–ટયાહોઝયા
દેવાલય–તાંશીયાહાની
દેવી–નાતમી
દેવું–પેદી
દેશ–નાંઇ–પ્યે–તાંઇપ્યે
દેશદ્રોહી–ફાઉપ્યાંધો તુ
દેશાટન કરનાર–ખંઇત્વાધો લુ
દેહ–કો
દેહાંત દંડ દેવો–તાદી
દૈવ–નપુઝા
દોડવું–પીઇદી
દોઢ–તખ્વે
દોત–મિંઐં
દોરી–ચ્યો
દોરડું–ચ્યો
દોરવું–માઠાદી–પોસાંઉદી
દોલત–ચુવેવાજી
દોશ–અપ્યે
દોસ્ત–તગેંઝે–મઇસ્વે
દોહોવું–નોનીદી
દ્રાક્ષ–સારીદી
દ્વાર–તધા
દ્વીજ–પૌના
દ્વીપ–ચું
દ્વેષ કરવો–ન્યુઝુદી–મનાલોજીં રીદી

ધ

ધખવું–સૈસૌદી
ધજા–અલાં
ધડકવું–નબળાઇથી–હ્લાલૌં ખૌંદી
ધડકવું–બીકથી–હ્લલૌં તૌંદી

ધડો–તીયાં અખાં
ધણી–લીં
ધન–ઝુંવે
ધંધો–અલૌ–અલૌઅકાંઇ

ધન્યવાદ–ચેરુ ટીંદી
ધમકાવવું–છૈંછાઉદી–માંઉમેદી–ગાંઉદી
ધમકી દેવી–છૈંછાઉદી
ધમણુ–ફ્રે
ધરતી–મ્યે
ધરતીકંપ થવો–મ્યેજી હૂલોદી
ધબકવું–ખૌંદી
ધર્મ–ભૌટાપાધા
ધરવું–કાંઇદી
ધર્મશાળા–ઝયા
ધવડાવવું–નોતાઇદી
ધસવું–અઢવેં ત્વાદી
ધસારો કરવો–હૌંગને મ્યેદી
ધાણા–નાનાસી
ધાબળો–કાંબાલા
ધાધર–પુવે
ધાયા–નૌ
ધાન–સભાં
ધાર–અત્વા
ધારણા–અચ્ચાં
ધાર કાઢવી–તુવેદી
ધારવું–ઠીંદી
ધાસ્કો લાગવો–ચાઉલાંદી
ધારો–ઉપડી–નેઉપડી–પીન્યા–ટયા
ધાવવું–નોસોદી
ધીંગાણું કરવું–સીતાઇદી
ધીકારવું–મૌંદી–મખાંન્યાદી
ધીંગુ–દુરે–વારે
ધીરનાર–પૈસા–ચુવેશીં–નામેપોમાં પેસા પેધો લુ
ધીરવું–ગુંવેછીદી–ગાંદી
ધીમું–મમ્યાંધો
ધીમું હોવું–હૂનેદી
ધીમે–ફ્યેબ્યે
ધ્રુજતાં ધ્રુજતાં–ખાઇખાઇ
ધીરજ–તીખાંજી
ધ્રુજવું–ત્વેત્વે હૂલૌદી
ધુમાડો–મીખો
ધુણાવવું–તૌં હૂલૌદી–ન્યૈદી–ગાંઇદી
ધુતવું–હૂલેસાદી
ધુતારો–લેઝાધોતુ
ધુળ–મ્યેમૌ–મ્યેજી
ધોકો–લે સ્વેઢૌચી
ધોતીયું–પસો
ધોબણુ–ખ્વાધેમા
ધોબી–ખ્વાધે
ધુસરી–ઠાંભૂ
ધોવું–શોદી–ફ્રોદી
ધોળું હોવું–ફ્યુદી
ધોળું–અફ્યુ
ધ્યાન કરવું–Meditate–ચ્યાંસીદી–સાંજીંદી–સીંસાદી

ન

નકલ–લેખાં
નકલ કરવી–યેચૂદી
નકલ કરવી–Imitate–અદુ લૌદી
નકશો–મ્યેજીપૌં–નેપૌં–મ્યેલૈં
નકામું–અલધા
નઠારૂં–મકાંઉઢો
નકર હોવું–માહૂદી
નકર વસ્તુ–માહૂધો અયા
નકી–માંકાઝવા–તૈતૈછે
નકી કરવું–તભોચ્યાદી-તૈછૈદી–ખાંઠાદી
નકુચો–તાંજે
નક્ષત્ર–નખે–ચી
નખ–હાથના–લેદી
નખ–પગના–છીદી

નખોદ કાઢવું–રીયેદી
નગદ–લેંગે
નગર–મ્યો
નગ્ન–અવો મવોધો
નજર રાખવી–ચીસ્યુદી
નજર–મિઞ્જં
નજરાણું–સુ
નજીક–અની
નથી–મશીખુ
નદી–મ્યૈ
નપુંસક–મીમશા
નફો–અમ્યાં–અચ્યો
નફટ–અશે મશાધો
નબળું–પૈંધો–આમેદી
નભાવવું–સાપેદી–ચ્વેદી–ચ્વેમુવેદી
નમવું–શાખોદી
નમસ્કાર કરવા–હૂનૌસેદી
નમાજ પઢવા–સુ ટાંઉદી
નમસ્કાર–મોદી
નમાવવું–ચ્યાદી
નમુનો–પૈં–ભાં–અયૌપૌં–અત્વીં
નમેરૂ–મતન્હાલો
નમ્ર–Humble–ટીધાંધો
નર–યાઉચ્યા
નરક–અવીઝી–ગંયે
નરમ–પ્યો
નરમ પાડવું–પ્યોઝેદી
નવનીત–થોભા
નવરાવવું–યેછોદી–યેછો પેદી
નવરાસ–આરેઅખા
નવાબ–પતી શ્યેંભ્યે
નવું–અતે
નસ–તુવેખાંઉ
નસકોરૂં–નખાંઉપાઉ

નષ્ટ થવું–શૌંદી–કવેપ્યાઉદી
નશીબ–નપુઝાં–કાં
નહિ–મહોણુ
નહિ તો–ધોમહૈ
નળ–પ્યું–સૈદાં
નળીયું–ઔચ્યો
ના–મહોબાણુ–મહોણુ
નાઇ–સાતાધે
નાક–નખાઉં
નાકું–station–ખુઢા
નાખવું–પ્યેદી–છાદી
નાખુશ હોવું–સૈં મપાધો
નાગું–અવો મવોધો
નાચવું–કાદી
નાચ કરનાર–કાતમા
નાજુક હોવું–નૂનેદી–તેદી
નાટક–કઝા
નાડી–તુવેઠાઞ્જ
નાડું–ચ્યો
નાણાવટી–ગુંવે છી પેધા લુ
નાત–અમ્યો
નાદુરસ્ત–અના ફયેસેદી
નાનું હોવું–ગેંદી–અતે ગેંદી
નાદાન–માઇધો
નાપસંદ–મખાંયુલાઉ–મખાંયુઆંઉ
ના પાડવી–નીંદી
નાભી–navel–છેમા
નામ–નામે
નામર્દ–impotent–નાકાંઉ
નારંગી–લઇમાદી
નાલાયક–મટાધો
નારાજ થવું–તમોમચ્યાણુ
નારીયેળ–ઔંદી
નાવ–તીંબો

નાશ કરવું—લુયુફ્યેસીદી-ફીયેદી-ફીસીદી
નાશવંત હોવું—પ્યેતાદી
નાસ્તો—મનેસા
નાસી જવું—ગુન્હો કરીને—તૈશાંઉદી
નાહક—અલઘાવે
નાળું—છાંઉ
નાવું—યેછોદી
નીચે ઉતરવું—સીંદી
નીંદવું—અપ્યે ટીંદી
નિઃશંક—યૌ મમાઘો
નીકળવું—ઠવેદી—ઠવેત્વાદી
નીકાસ—અઠવેકૌ
નીચ—માઇતે
નીચ હોવું—સોનીદી—માઇદી
નીચે—આઉમાં
નીમંત્રણ કરવું—ફૈદી
નીત્ય—નેઢાંઇ
નીંદા કરવી—અપ્યે ટીંદી—અટીં પ્યોદી
નીદ્રા કરવી—ઐદી
નીભાવવું—સાપેદી—ચુવેમુવેદી
નીમક—સા
નીમકહરામ—મફ્યાંઉઘો—મફ્યાંઉમાઘો
નીમકહલાલ—ફ્યાંઉઘો
નીમંત્રણ કરવું—ફૈદી
નીમવું—ખાંદી—કાદા
નીમાળા—સલેં
નીયમ—હૌંઝા
નીરોગી—મારે
નીર્ણય—સૈઠાજી
નીરદય—મતન્હાલો
નીરધન—શીયેરે
નીરધારવું—તભો ચ્યાદી
નીરંતર રીતે—અસીં
નીરપરાધી—અપ્યે મશાઘો લુ
નીરાશ થવું—સૈ પીયેદી
નીરાશા—મીયોલીંજી મશી
નીવડવું—ફ્યેદી
નીવાસ—નેયા
નીશાની—અહમા—લેખના
નીશદીન—તેન્યા—નેયોન્યાયો
નીરૂપયોગી—મશાલીં અટવે મશાઘો
નીશા—ન્યા
નીશાળ—સાંતીંઝયા—ચાંઉ
નીશાળીયો—તભે—સાર્તિતભે—કોઇગ્લે
નીશ્ચય કરવો—તભોચ્યાદી
નીષ્પક્ષપાત—સૈગે કવે છીં મશી—ગેં-
કવે છીં મશી
નીષ્ફળ—અલઘા
નીસ્તેજ હોવુંભાંઇદી—માઇદી
નીસ્બત હોવી—સાંઇદી
નીસાસા મુકવો—સાઇદી
નીસરણી—લેહગા
નીસરવું—ત્વાદી
નીહાળવું—મિંદી
નીકર—ઘોમહો
નીચ—માઇઘો
નીચું—low—નૈદી
નીચે—આઉ
નીતી—ટયા
નીમવું—ખાંહાદી
નીર—યે
નીરાભીમાની—સૈહનૈ છયાજી
નીષ્ફળ થવું—સ્યોદી
નુકશાન કરવું—યોસેદી—ફ્યેદી—શૌંદી
નુંહોવું—સાંઇદા—પાંઇદી
નુર—અલેં
નૃત્ય—અકા
નૃપતી—સ્યેંભ્યે

ને—ને
નેકી—તભે ફ્યાંઉજી
નેતર—ચૈં
નેમણુંક—અખાંહાજી
નેવાં—અમોઝૌં—તાંઝે
નોકર—અસેખાં—અખાસા
નોકરી કરવી—અસેખાંદી
નોખું—તછા

નોટ—સાગ્લે
નોટીસ—નોટીસા—ચ્યોન્યાસા
નોતરવું—ફેદી—ખોદી
નોંધવું—ચેદી
ન્યાય—ટયા
ન્યાયાધીશ—ટયાતુજી
ન્યુન—નેરે
ન્યુસ પેપર—તઢીંસા

પ

પઇડું—ભીં—ભીંસે
પઇસા—ગુંવે
પકડવું—કાંઇદી
પકડી પાડવું—હીદી
પકવવું—છેદી
પક્ષપાત—સૈંગેંકવેછીં—મ્યેહનાગો ડાઉજી—ટફેસીનીં
પક્ષપાતી હોવું—સૈંગેં કવેદી
પક્ષી—તરૈંસાન
પગ—છીડાંઉ—છી
પગરખાં—ફનાં
પગલું—લાં—છીયા—છીલાં
પગલું ભરવું—લાંદી
પગારદાર—અખા સાધો તુ
પગાર—લાગા
પંકાવું—મ્યાનોદી
પંખો—યાટાંઉ
પંગત—અટાં
પગે લાગવું—શાખોદી
પચવું—ચેદી, અસાચેદી
પછડાવું—ખાઉદી
પછવાડે—નાઉમા
પછવાડે જવું—લાઇદી
પછવાડે પડવું—લાઇપીઇદી
પછી—પછે—નાઉકો

પછીથી—નાઉમાં
પજવવું—સૈઠવેઆઉ પ્પુદી
પંચ—સૌયાને ફ્યેછીં
પંચાયતનામું—સૌફ્યાતી
પંજો—યેતી
પટાટા—કઝૌ
પટારો—તીતા
પટાવાળો—પ્યાદા—તભે
પટેલ—લુજી
પટો—ખાભાં—અઝીખાઝી
પડઘો—પેઢીં
પડઘો થવો—પેઢીં ડાદી
પડછાયો—અયૌ
પડતી—Decline નીંપેજી
પડદો—કલાધા
પડખીડીયું—સાએ
પડખાં—નાંભે
પડવું—ચ્યાદી
પડાવવું—યુલાઇદી
પડી રહેવું—લાંઉદી
પડોશી—ઐંનીંજી—નીસાધોતુ
પડોસ—નીજી
પઢવું—તિંદી
પણ—Promise—ગડી
પણ—But—ધોધોલે

પણે—હોમાં
પંડે—કોઢાંઈ
પંડીત—તિંધોલુ
પતકરવું—Regard—હ્નીતેદી
પતંગ—સૌ
પંતીયાળું—સેઢના
પતંગનો કાગળ—સૌલેઢાંગુ
પતંગીયું—લૈપ્યા
પતરાજી ખોર હોવું—પાહલ્વાદી
પતરાજી—હાં—પાલ્વાજી—અલધા સગા
પતવું—Settle—પીએદી—શિયેલેદી
પતિ—યાઉચ્યા
પત્તો—તઢી
પથ્થર—ચાઉખે
પત્ર—સા
પત્રું—તોપીઆ
પથરાવું—ખીંદી—પ્યાંદી
પદવી—અયા
પદ્ધતિ—ઢૌઝા—અસીઅસીં
પધારવું—ચ્વાદી—ત્વાદી
પનીર—ધૈગે
પંથ—લાં
પપનસ—નાનાદી
પરપોટા—બોલવો—સૂદી પ્વેદી
પબલીક હોવું—લુમ્યાને સાંઇદી
પબ્લીક—ખુલ્લુ હોવું—તીંશાદી
પર—બીજું—દીપીન
પર—ઉપર—અપો
પરખવું—સાંદી
પરગજુ—ચેઝુશીં
પરણવું—ઐઢાંઉ લૌદી
પરણાવવું—લેઢાદી—ઠેમ્યાદી
પરદેશ—તનાંઇગા
પરદેશી—કલા—આગાંદુ
પરંતુ—ધોધોલે
પરપોટા—બાલૈં
પરભાત—મને
પરમ—શ્રેષ્ઠ—અકૌઝાં
પરમદહાડો—Day before Yester day—તમ્યેંગા—તમ્યેને
પરમદહાડે—Day after to-morrow—તભેખા
પરમાટી—અતેતા
પરમાણું—Atom—મીઊ—અહમાં
પરમાણે—અટાંઈ
પરમાત્મા—ફયા—ફયાતખે
પરમો—સીજુ
પરરાજ્ય—તછા અસોયા
પરવત—ટાંઉ
પરવા—અલો—કેશા
પરવાનહિ—કેશામશીણુ—અટવે મશીણુ
પરવાળું—તાંઢા
પરસેવો—છુવે
પરવાનો—અખ્વીં
પરસેવોથવો—આઇદી—છુવે ઠવેદી
પરાક્રમ—તુયેભો
પરાળ—કાઉયો
પરાજય થવો—શૌદી
પરાણે—તબો મશાલો
પરાધીનપણું—હ્રીગોઝયા
પરોણો—એદે
પરાયું—દીપીનહા
પરીધ—Circumference—વાંઇલૈં
પરીચયહોવો—અચ્વીં વીંદી
પરીચય—મૈચ્યું વાછઈ
પરીણામ—અચ્યો
પરીક્ષક—સીચ્યોથ્વાતુ
પરીક્ષા લેવી—સૌઝાંદી—સાચ્યોદી

પરીક્ષા–અસીઅચ્યો
પ્યાલું–ખુવે
પ્યાલો કાચનો–ફાંગ્વે
પ્યાલો રૂપાનો–ફાલા
પરાભવ કરવો–હ્માઉ લાંદી
પરૂ–પ્યે
પરૂં–Suburb–ચ્યેલે–ચ્યેયુવા
પરાક્રમ–તુયેભો શીજી
પરાજય કરવો–આંઉહ્નૈંદી
પરોડીયું–મોલેં–મોલેંસા
પરોપકાર કરવો–ચેઝુ ટીંદી
પરસાળ–ઐંઉ
પલ–મીની
પલટણ–સીતીઠા
પલંગ–ખડીન
પવાલું–ખુવે
પલળવું–સોદી
પવન–લે
પવિત્ર–ફ્યાને સાંઇદી
પવિત્ર કરવું–સીંદી–તાંશીંદી
પશુ–તરૈંશાં
પશ્ચાત્તાપ–નાંઉઢાયાઝી
પહેરવું–વોદી
પશ્ચાત–નાઉંકો
પશ્ચિમ–અનાઉ
પશ્ચાત્તાપ કરવો–નાંઉઢા યાદી
પસરી જવું–હ્વાં પ્યાદી
પસ્તાવો કરવો–નાંઉઢાયાદી
પસંદ હોવું–છીદી–ચાઇદી
પસંદ કરવું–યુવેદી–યુવેકાઉદી
પહેલાં–અયેંગા–શેગા
પહેલું–પથમા
પહોળું હોવું–ચ્વેદી
પાંખ–અટાંઉ
પાંગળું–છીમસૌંદી–છીચ્યોદી
પાંજરૂં–ગેંહ્વાંઉ ઐં
પાંતી–આંગાંઅટા
પાંજરાપોળ–પીંજરાપો
પાંદડું–અવે–અયુવે
પાંસરૂં–ટેરે
પાંકવું–મીઇદી–યેઈદી
પાકશાળા–છે ઐં
પાકું–હમેધો–યેંધો
પાખંડ કરવો–અહ્રાં પ્યુદી–અપાંઉ સાં ઉદી
પાઘડી–ધાંઉબાંઉ
પાચન થવું–અસા ચેદી
પાછલું–નાઉ
પાછળ–નાઉમાં
પાછળ જવું–લાઇદી
પાછળથી–નાઉંકો
પાછું આવવું–પ્યાંદી
પાછું–પ્યાં
પાટવી કુંવર–શ્મૈંભ્યેં પથમા તા
પાટલો–ખોં
પાટીયું–પીંભયાં
પાટીઓ–હીંઓ
પાટો—Bandage–છીભા
પાઠ–અખાં–તીયાંઅખાં
પાથરવું–ખીંદી–ફ્યાંદી
પાઠશાળા–સાતિંઝયા
પાડવું–ચ્યાદી
પાડી–ચ્વેમા
પાડો–ચ્વેઠી–ચ્વેઠી
પાણી–યે
પાતળું–પૈંદે–પા
પાત્ર–ઝાંતમા
પાદશાહ–શ્યેંભ્યેં

પાન–કું
પાનું–અત્વા
પાંદડું–અવે–અયુવે–યુવે
પાન સોપારી–કુંકુદી
પાનું–સામ્યેના
પાપ–પ્યેહ્રાદી–નયેં
પામર–યોન્યાંધો
પામવું–યાદી
પાપખાતું–ઍંદા
પાયજામો–ભાંઉભી
પાયદળ–છીદીતુયે
પાયમાલ કરવું–ફીએદી
પાયો–અયીં–છેયીં
પાર–End–અસૌં
પારકું–દીપીનહા
પારખવું–ચીમીંદી–સૌઝાંદી
પાલખી–સીં
પાવડો–પાઉટુ–પાઉપ્યા ટુયુંજયા
પાસ થવું–ચેલૌંદી–આંઉમીંયાંદી
પાસેથી–સીગા
પાળવું–લેખાંદી
પાળું–થુવેઈ
પીંજવું–ફીદી
પીગળવું–અયેચ્યોદી
પીછાનવું–તીદી
પીછાં–ગેંમુવે
પીત્ત–અતીયે
પીતરાઇ–ઇકાદો
પીતળ–ચીવા
પીતો–દોઢાઅમ્યે
પીપ–સી
પીપળો–ટેભીં
પીસવું–ચૈદી–ખોંદી
પીશાબ–યેહાંઉ
પીસ્તોલ–મીંતેના
પીયાજ–ચેતુની
પીચકારી–પ્યૌ
પીછી–તાભુ
પીઠ–ચ્યો
પીડ–અના
પીડા–વેદના–સૈપુજી
પીડવું–અનાપેદી
પીયાલો–ફાલા
પીવું–તાઉદી
પીળું–ખાવાવા
પીળું હોવું–ઉવાદી
પીળાશ–વાવાઅસીં
પુંજો–અહલેજી
પુગવું–યાઉદી
પુછડી–અમ્યે
પુછવું–મેદી
પુજવું–શીખોદી
પુણ્ય–કુદો
પુત્ર–તા
પુત્રી–તમીં
પુનઃ–પ્યાં
પુનમ–લાપ્પે
પુરતું–ટોલાઉ–લાઉદી–લાઉઆંઉ
પુરવાર કરવું–તેતીપ્યાદી
પુરવું–Fill–પીએદી
પુરાંત–ચ્યાંગુંવે–અચ્યાં
પુરાવો–તેતી
પુરાવો દેવો–તેતીખાંદી
પુરેપુરૂં–અકૌઅસીં
પુલ–ટાડાં–ટાઢાં
પુષ્કળ હોવુ–પોમ્યાદી
પુષ્કળ–મ્યામ્યા–પોમ્યાધો
પુષ્ટ કરવું–તાંમાહ્એદી

પુષ્ટ—વારે
પુસ્તક—આઔ
પુરૂ પાડવું—તૈઠાદી
પુર—ચેટેઝ્
પુરૂ કરવું—પીલૌદી
પુરૂ થવું—પીદી
પૂર્વ—અશે
પૃથ્વી—કભા
પેગડું—નાંધુવે
પેગંબર—ફ્યાલુ
પેટ—વું
પેટી—તીતા
પેટે—Instead—અસાઅટવે
પેટે ચાલવું—ત્વાદી
પેઢી—સાંઇ
પેદાશ—અતી અહ્વા
પેદા કરનાર—ફ્રાંઝી'ધોઅસ્યે
પેન—મીંઢાં
પેનસીલ—ખેરાં
પેરણુ—ઐજી
પેરામણી—લેફ્વે ઔસા
પેરવું—વુદી—વોદી
પેહેરગીર—સાંઉધોલુ
પેહેરા—અસાંઉ
પેહેલાં—અયેંગા
પેલીગમ—હોએકા
પેલું—ડો—ધા
પેશાબ—યેહાંઉ
પેસવું—વિદી
પેહેલ કરવી—અસા લોદી
પેહેલવહેલું—અશેગા—શેઉઝવા
પેહેલાં—અયેંગા
પૈસાદાર હોવું—ઔસાયા તાદી
પેહેલ—અસા
પોહોંચવું—યાઉદી—સાંઇદી
પોચું હોવું—પ્યોદી
પોટકું—અઠ્ઠી
પોતાની મેળે—કોઢાંઇ—કોહાતુ
પોતે—કોઢાંઇ
પોપટ—ચેતુવે—કેતુવે
પોપડો—અખૌ
પોપીયાં—તીંભોદી
પોર—Last year—મન્હે
પોર—next year—શીનખાં
પોલ—અખાંઉ
પોલું હોવું—હ્વાઇદી—ખાંઉદી
પોલીસ—પલીતા—પ્યાદ્વા
પોશાક—અવો
પોશણ કરવું—ચુવેમુવેદી
પોસ્ટ—સાભોઢાઇ
પોહોળાઇ—અચ્વે—અના
પૌત્ર—મ્યેતા
પૌત્રી—મ્યેતમીં
પૌષ્ટીક—ચ્વેમ્વેદો
પ્યારૂં—છીધો
પ્યાલો—ફાંગ્વે—ફાલા
પ્રકરણુ—અખાં
પ્રકાશ કરવો—લીઝેદી
પ્રકાર—અમ્યો
પ્રકાશવું—અયાંઉઠવેદી ઢૌદી
પ્રખ્યાતી—ગૌઅતયે
પ્રખ્યાત હોવું—મિંયેમીઆદી—છીમૌ ટાઇદી
પ્રગટ—Manifest—તિંશાદી
પ્રગટ કરવું—પોપ્પાદી
પ્રગટવું—નાંદી—ઢૌદી
પ્રજા—લુમ્યો—તમ્યોનાંઇગા—લુઅમ્યો
પ્રતાપ—ચેઝુ

પ્રતીકુળ–મરોમટીંધો
પ્રતીદીન–નેઢાંઇ
પ્રતીબંધ કરવો–સીઠાદી
પ્રતીબીંબ–અયે
પ્રતીમા–યોકુ
પ્રતીવાદી–ટયાખાં
પ્રતીષ્ટા–ગૌંઅતયે
પ્રતીષ્ટીત હોવું–અટોઅટાં શીદી
પ્રતિસ્પર્ધી–પ્યાંઇધુ
પ્રત્યેક–તખુઝી
પ્રદેશ–પ્યે
પ્રધાન–President–લુજી
પ્રધાન–Minister–મિઝી
પ્રપંચ–અલૈં
પ્રભાત–મને
પ્રભાવ–આ
પ્રભુ–ફ્યા
પ્રમાણુ–તેતી
પ્રમાણે–ટાંઇ–નેઅનીં
પ્રમાણીક હોવું–ફ્યાંઉમાદી–યોયો
માંમમાંમ શીદી
પ્રમુખ–લુજી
પ્રમેહ–સીભુ–યેના–લુભ્યોના
પ્રયત્ન–ચ્યોઝાજી
પ્રયત્ન કરવો–ચ્યોઝાદી–ચ્યોદી
પ્રયોગ કરવો–પ્યુઝાંદી
પ્રવાસ–ખંઇ
પ્રવાહ–યેસી–યેભ્યેંછાંઇ
પ્રવીણુ–લેમારે–લેચ્યેદી
પ્રવેશ કરવો–વિંદી
પ્રશંસા–છીમૌંજી
પ્રશ્ન કરવો–મેદી–મેસીદી
પ્રસંગ–અખા
પ્રસન્ન–તભો ચ્યાદી
પ્રસવ–મુવેદી
પ્રસ્તાવના–સગાછી
પ્રસિદ્ધ થવું–રીહ્લાદી
પ્રાચીન–શેકલા
પ્રાણુ–અતે
પ્રાણી–તરૈસાં
પ્રાપ્ત–યાપીના
પ્રારંભ–અસા
પ્રાર્થના કરવી–સુટાંઉદી
પ્રાલબ્ધ–કાં
પ્રાસાદ–નાંડો
પ્રીય–છીધો
પ્રીતી–મ્યેટા–છીછીં
પ્રૌઢ–અતે ચીધોલુ

ફ

ફક્ત–તેતે
ફકીર–ટાંઉસારેલુ
ફજેત થવું–અતયે ફ્રીયેદી
ફટકડી–ચાઉખી
ફટકો–Stroke–યાઇછે
ફડચો–યૈંગાંયાઉ શીનલીંજી
ફણગો ફુટવો–અન્યાઉ ઠોદીં
ફણગો–અન્યૈં–અન્યાઉ
ફણસ–પૈનેદી
ફત્તેહ–અનાંઇ
ફત્તેહમંદ થવું–અચ્યાં ઠાપાઉદી
ફંદ કરવો–સૈંકુદી
ફરક–અકવા
ફરજ–અલૌવુટયા
ફરજ પાડવી–અનાંઇઅરૈ પ્યુદી
ફરતું–સ્વેરો–ત્વારો
ફરમાન–અમૈં
ફરવા જવું–અલેહ્ ત્વાદી

ફળ–અતી
ફુરસદ–આ–આરે અખા
ફરીયાદ કરવી–ટયાસ્વેસોદી
ફરીઆદ–ટયાસ્વેજી
ફરીઆદી–તયાલો
ફરેબદેવી–લાંલ્વેઝેદી
ફલંગ મારવી–ખૌદી
ફળદ્રુપ–મ્યેઓઝા કાંઉદી
ફસાવવું–ઠાંઉદી–આહ્લાંદી–ઠાંઉમીદી
ફાચર–તા
ફાંટો–અખે–અકાંઇ
ફાંદામાં નાખવું–તુવેસાંઉદી
ફાંસી–લેસ્વેઢાંઇ
ફાઇલ–તાંઝી
ફાયદો–અમ્યાં–અચ્યો
ફાટુંતુટું હોવું–હ્લીસૌદી
ફાટવું–કવેદીં
ફાડ કરવી–લ્વાલીદી.
ફાડી ખાનારૂં–આચીઝવા કાઇસાદી
ફાડવું–સૌદી
ફાનસ–મીંઐં
ફાંસો–ચ્યોખ્વીં
ફાંસી દેવી–ચ્યોપેદી
ફાલતુ–અપોહા
ફાવવું–નાંઇદી–આંઉદી
ફીકું હોવું–ફયોદી
ફાળો–Share–અસા
ફી–કૌભો
ફીકર–ભાઇ
ફીણ–અહ્મ્યૈ
ફીસાદી હોવું–ઔચ્યેદી
ફીટકારવું–મઠીમેમીં પ્યુદી
ફીત–ઝાનૂ
ફીતુર–પૈંગાંજી
ફુરસદ હોવી–આદી
ફુવારો–યેસી
ફુમકું–પાંજવા
ફુલ–પાં
ફેંકવું–પ્યેદી
ફેફસું–ઊ–અતેઐ–અસો
ફેર–Once more–નાઉતખા
ફેરઆવવા–મૂદી
ફેરફાર–અકવા
ફેલાવવું–ફયાંદી–હનીંપ્યાદી
ફેરવવું–લેદી
ફેંસલો–અસૌઅફ્યા–સીયેંછીં
ફોગટ–અલધા
ફોજ–સીઓભા–સીમે–સીતા
ફોજદાર–યાઝો
ફેસલો કરવો–સૌપ્યાદી
ફોજદારી અદાલત–યાઝોયૌં
ફોડવું–કવેદી
ફોસલાવવું–લૈંદી
ફોલ્લો થવો–નાદી–સૂદી

બ

બઇરી–મુઇમા
બકરી–સૈતા
બકરીનું બચ્ચું–સૈગ્લે
બકરો–સૈ
બકવું–rave–સૈકાટાંઉ કાયેંરીદી
બકાત–ચ્યાંદો
બક્ષવું–સુપેદી
બક્ષીસ–સુ–લેસાંઉ
બખીલ–નહ્મ્યેરેલુ–લોભાચીધો લુ
બખીયા લેવા–આછૈદી
બગડવું–ફયેદી
બગાડવું–યૌન્યાંદી

બગલો–Crane–જ્યોજયા
બગાસાં ખાવાં–હાદી–તાંદી
બગીચો–ઉઇ
બંદર–તીબિઝે
બગાસાં–મુવેધાંઉ
બંગલો–તાઇ
બચપણ–તુગૈંજી
બચવું–Escape–ઠવેપીઇદી–લોદી
બચાવવું–લેખાંદી–ખ્વેખાદી–
ખૂખાંદી–કેહલોદી
બજાર–ઝે
બટન–ઐંજીદી–ચ્યેદી
બટાટા–કઝૌંમી
બડાઇ કરવી to brag–વાચીવાદી
બડબડવું–મીતૌંદી
બંડ કરવું–મૈંગાંદી
બતક–વુંભે
બતાવવું–પ્યાદી
બત્તી–મીગ્વે
બત્તીની વાટ–મીજા
બદકામ કરવું–ફીમાદી
બદદાનત–મકાંઉઢો સૈ
બદનામ થવું–અતયે ફ્યેદી
બદલવું–લેદી
બદલી થવી–લ્વેઆદી
બદલી કરવી–લ્વેપેદી
બદલે–અસાઅટવે
બદશીકલ–અયેસોદી
બદલો આપવો–સુચ્યાદી
બદ હજમી–અસામચેનાજી
બધું–આલૌં
બનવું–to agree–દૂદી
બનાત–તગલા
બનાવ–અફ્યે અયા–અચ્યાંઉઅયા
બનાવવું–લૌદી
બંધ બેસવું–ટોદી
બંધ કરવું–પૈદી
બંધીખાનું–ઠાંઉ
બંદુક–તેના
બંદુકની ગોળી–ચીસે
બંદોબસ્ત–અસીયેજી–અસૌંઅમા
બંધ પડવું–સાઇદી–યાસાઇદી
બનવું–happen–અહમાતમેરીદી
બનવું–to take place, to occur–ફીહલાદી
બન્ને–નયાઉસલૌં
બપોર થવા–મૌંટેદી
બપોરે–નયે–મૈંાડી
બફારો થવો–આઇદી
બબરચી–થમીં છેધો લુ–ઓતુજી
બબડવું–સૌંમીદી
બમણું–ઠભો
બંબ–ભુંભાંઈ
બ્યાન કરવું–પ્યોદી
બરકવું–ખોદી
બરખાસ્ત કરવું–ફ્યાંત્વાદી
બરડ હોવું–સાદી
બરણી–સીંઓ
બરતરફ કરવું–હ્લોદી–અયાચ્યાદી–
ઠૌંપેલાઇદી
બરાડવું–ટૂંદી
બરફ–Ice–યેખે–યેગ્વે
બરફ–Snow–મોપ્વીં
બરુ–ચ્યુ–ચ્યુબીં
બરાબર–નીમ્યાધો
બરાબર–અહમામ–તેદીછાજા
બળવાન હોવું–સૈંનાંઇદી–આહ્શીદી
બળવો–પૈંયેજી.

બળદ–નુવાપાઈ
બલાત્કાર–અતેઆડમાં
બળીદાન–પુઓતકા–ચેપૂઓ
બસ–ટોબી
બહાદુર–યેયેંઘો–આંઉધુ
બહાદુરી કરવી–ચેદી–ચેઈંદી
બહાનું–ઉપેખોજીં
બહાર–અપ્યેગો–પીંભે–પીંમા
બહાલ રાખવું–અયેઅટાંઇ સીંમાંદી
બહુ હોવું–મ્યાદી
બહુકરીને–અટુતપ્યે
બહુવાર–ખનાંખનાં
બહુ સારું–Well–કાંઉબી
બળ–આ
બળતણુ–ઠીં
બળદ–નુવા–નુવાઠી
બળવું–મીલાંઉદી
બાકાત–અચ્યાં
બાંક–સજુએ
બાંધવું–કૌદી–છીદી–હ્વાંઉદી
બાંધો–કો
બાંણુ–ઉવા
બાકી હોવું–ચ્યાંદે–લોદેરે
બાગ–વુંઇ
બાજ–તૈંગે
બાજી–કઝા
બાજુ–નાંભા
બાઝવું–કાંઇદી
બાટલી–પલેં–ફાંભુગેં
બાણુ–હમ્યા
બાતમી–તઢી
બાતલકરવું–પૈશાદી–સૌરીદી
બાદકરવું–નૌપુદી–નૌદી
બાદબાકી–અનૌ

બાધ–અચ્યોપીજી.
બાદશાહ–સ્યેંભ્યે
બાધાલેવી–તીસા પ્યુદી
બાં–ઐંજીલે
બાપ–અપ્રે
બાપદાદા–શેઅમ્યો
બાફવું–સૂદી
બાબત–અચ્યાંઉ
બાબેહોવું–સાંઇદી
બાયડી–મુઇમા
બાર–તધા
બારકસ–તાબો
બારવટીયો–યાંદુ
બારાખડી–સાલૌ
બારીક–સેસે–તીતીછાબ્ઝા
બારીસ્ટર–શની
બારી–અપાંઉ
બાલ–સર્ભે
બાવલું–ઢાપુ
બાબુલટ્રી–બાબુલતપિ
બ્રાહ્મણુ–પૌના
બાસ–અનાં
બાહાદુરી કરવી–યેદી–ચેઈંદી
બાહારથી–અપ્યેંગા
બાહારનું–અપ્યેંહા
બાહાર–અપ્યેંગો–પીંમા
બાળક–લુગ્લે–ખલે
બાળવું–લાંઉદી–શોઢી
બાળી નાખવું–ચુંઝેદી
બી–અસી–અસે
બીકણુ–ચાઉભુવે–ચાઉઠાઢી–યેમેઘોતુ
બીક–ચાઉસયા
બગાડવું–ફીયેદી
બીછાનું–ઐયા

બીછાવવું–ખીંદી–ક્યાંદી
બીડી–સેલઇ
બીંદુ–અસે–અપાઉ
બીભત્સ હોવું–કલેદી–નોદી
બીમાર હોવું–નાદી
બીલકુલ–નેનેજીં–અકેં
બીલાડી–ચ્યાંઉ
બીવાંડવું–ચાઉઆંઉ પ્યુદી–છાઉદી
બીહવું–ચાઉદી
બીજગણીત–એખયાઅટવે
બીજીવાર–નાઉટર્પાં
બીજું–દુતીયા
બીજા–તછા
બીભત્સ–અસે
બીલ–સયે
બીવડાવવું–ચાઉસીદી–છાઉદી
બીસ્તરૂં–એંયાલે
બુચ–બુઝું
બુઝવવું–તાદી–મીતાદી
બુઠું–મડે
બુડવું–મ્યોદી
બુઢાપો–અતે ચીરે
બુઢો–અફોજી
બુટાન–એંજીધી
બુદ્ધી–ન્યાં–પીંજા
બુંદ–કારીસે
બુમ પાડવી–ઓદી–ઓહીદી
બુમ મારવી–હીખોદી
બુટ–પીનાછી–છીસુ
બુનદાણુ–કારી

બે અદબ–મયોતી
બે આબરૂ થવું–અતયે રીયેદી
બેટ–ચું
બેડી–fetters–તાંછેજીં
બેત–ધાઠા
બેતાલ હોવું–અતાં મનીખુ
બેદીલ હોવું–અયૈસોદી
બેન–અમા
બેવકુફ–લુમાઇ
બેવકુફ હોવું–ન્યાંતૌંદી
બેશક–યૌમાભો મશી
બેશરમું–અશે મશી
બેસવું–થાંઇદી
બેસતું હોવું–to be consistent–સીલ્યોદી
બેસુર–અતાં મનીખુ
બેહેરૂં–નાપીંદી
બુખાર આવવો–ક્યાદી
બોઇલર–મીઓ
બોજો–વુંઇ
બોટ–લે
બોધ કરવો–ટયા હોદી
બોર–જીદી
બોરડી–જીદીપીં
બોરીયું–એંજીધી
બોલવું–પ્યોદી
બોલાવવું–ખોદી–ખોપેદી
બોળવું–નીદી–નીમ્યોદી
બ્યાન–તાયૌતાગાફિઆંઉ પ્યોધો સગા

ભ

ભગંદર–અનાઝેં
ભજવું–કોગ્વેદી
ભટકવું–લ્વેત્વાદી

ભડકાવવું–ઠેંલાંદી
ભઠ્ઠી–બો
ભઠીઆરો–મૌંદી

ભડકો થવો–મીતાઉદી
ભરવાડ–તોતૈ
ભડવાઇ કરવી–મૈમાકુદી
ભણવું–તિદી
ભત્રીજી–ટુમા
ભત્રીજો–ટુ
ભમર–નઠાંઉસી
ભમરો–પ્યાટ્ટ
ભયંકર રીતે–ચેટયો
ભય–ચાઉસયા
ભયંકર–ચાઉભુવેરીઘો
ભરડવું–ચૈદી
ભરત ભરનાર–પાંદોતમા
ભરથાર–યાઉચ્યા
ભરતીયું–સાસયે
ભરતી થવી–ચેટેદી
ભરવું–fill–પીગેદી
ભરાઇ જવું–પીએત્વાદી
ભરોસો કરવો–યૌદી–ટીંગાદી
ભ્રષ્ટ કરવું–ચોયુંવીંદી–પ્યાયાંઉદી
ભલામણ કરવી–છીમૌદી
ભવિષ્ય–નાઉકલા
ભસવું–હાંઉદી
ભાંગવું–કવેદી
ભાઇ મોટો–ઇકો
ભાઇ નાનો–નીકો
ભાઇબંધ–તગેંઝે–મઇસુવે
ભાગ–અસા–અકો
ભાગ લેવો–partake–સૈસાંયુવેયુદી
ભાગ પાડવા–કવેઉવેદી–કાદી
ભાગવું–break–ચ્યોદી–કવેદી
ભાગવું–Divide–ઉવેટુવેદી
ભાગાકાર કરવો–ઉવેટુવેદી–સાહદી
ભાગીયો–સૌભે–કૌભે
ભાગીયો–consort–ખીંભૌ
ભાગ્યે–તખાતલેધા
ભાગ્યેજ–ખેખેઝવા–મહ્રીટમી
ભાજી–હીં
ભાડું–અખા–આંગાખા–કુદોખા
ભાડે લેવું–ગાંદી
ભાકુત–ઐંધુ ઐંધા
ભાણું–પધાં
ભાણેજ–ટુ
ભાત–અમ્યો
ભાત–rice–સાં
ભાતું–allowance–ખઇઝયયૈ
ભાન–કોસૈગો તીધાછી
ભાર–અલે–અછૈ
ભારે–લેરે–લે
ભાલું–લાં
ભાવ–taste–ઝેવાયઢના
ભાવ–rate–ઝે
ભાવવું–મીઇસાંદી
ભાશા–સગા–ભાધાસગા
ભાશાંતર–સગાપ્યાં
ભાસવું–રીહાંશીદી
ભીખારી–ધુટાંઉસા–ટાંઉસારેલુ
ભીખ માગવી–ટાંઉદી
ભીનું થવું–સોદી
ભીનું–અસો
ભીંડા–યૌડીંડી
ભીંત–ઔયો–નાર્યાં
ભીડ–અસુ
ભીતી–ચાઉસયા
ભીન–મટુધો
ભુકો–અહ્રૌ
ભુંજવું–હલોદી
ભુંડું–મકાંઉદો

ભુખ લાગવી—અસાગાંદી
ભુમી—મ્યે
ભુરૂં—યોધો
ભુલ કરવી—માદી
ભુલ—અહ્યા
ભુગોળ વિદ્યા—મ્યેલૌં
ભુમીતી—મ્યેઢાંઇ તીંદેહાં
ભુંસવું—છયેદી—તૌદી
ભુશીર—અંઉ
ભેંસ—ચ્વે
ભેટ—લેસુ
ભેટવું—ફેદી—ફેયાંદી—ખાંયૂદી
ભોંય—મ્યેજી
ભોગવવું—ખાંઝાદી
ભોજન—અસા

મ.

મકાઇ—પ્યાંભુ
મકાન—તાઇ
મકકમ હોવું—સૌદી—તાંદી
મખમલ—કડીભા—ખડીભા
મખીચુસ—નહ્મ્યોરે લુ—લોભા ચીધોલુ
મગ—પેડીઝૈં
મગજ—ધાંઉ—ઉહનાઉ
મગબાફણાં—ઠીં
મગફળી—મ્યેભસી—મ્યેભે
મગર—But—ઘોધોલે
મગરમચ્છ—મીકાંઉ—મીજાંઉ
મગરૂબ—હાંઉહલ્વાદી—મોગાદી
મગાવવું—યુમાલાઇદી
મચ્છર—છીં
મચ્છરદાની—છીંઢાંઉ
મચ્છી—ગાં
મછવો—લે—સંપાન
મજકુર—અયેપ્યોપીતા
મજબુત હોવું—સૌંદી—તાંદી
મજમું—સૌભે—કોંભે
મજમુદાર—સયેં ટુવે સીધોલુ
મજરે આપવું—અચ્વે અટવે પેદી
મજલ—ખેંઇ
મજહબ—ભૌટાપાધા
મજા—પ્યોમુવેજીં
મજુર—કુલી—અલૌલૌધોલુ
મજુરી—અખા—લૌખાં
મટકી—યેઓ
મટવું—અનાપ્યાઉદી
મટાડવું—અનાપ્યાઉઆંઉ લૌદી
મડદું—અલાંઉગાંઉ—અતેગાંઉ
મણ—મોંડ
મંડપ—અપાંઐા—તીપીંની ટુવેધો ટેઐા
મંડવું—સાદી—અસાલૌદી
મંડળ—અપાંઉ—અતીં
મત—અયુ—અયુવાધા
મતલબ—અચ્યાં
મતલબી—કોઅચ્યો ચીધોલુ
મત્તા—ઐાસામ્યા—પાંઇને
મતી—ન્યાં—પીંજા
મથાળું—Top—અઠો—અફયા
મદ—માહના—માં
મદ ચડવો—મૂદી
મદદ કરવી—કુદી—કુનીદી—માદી
મદદ—આકુન્યા
મદદગાર—આકુન્યા પેધો લુ
મદીરા—અયે—ઠયેજ્ને
મદ્ય—પ્યાયે
મધપુડો—પ્યાઐ—પ્યાલાફો
મધમાખ—પ્યા

મધરાત–તાંધાંઉ
મધુરૂં–છોદી
મધ્ય–અલે
મધ્યમ–અલાસા
મધ્યાન–મૌટે
મધ્યસ્થ—arbitraitor—સૌયાનેક્- [યિક્ષી
મંદવાડ–અનાયોગા
મન–સૈતભો
મનસુબો–અચ્ચા
મનસુબો કરવો–ચ્યાંયુવેદી
મન હરતા–માંટયા
મન હરણુ કરવું–ફસાવવું–હ્યીયોદી
મના કરવી–મીઠાદી
મનીઓરડર–ગુંવેઅમૈં
મનુષ્ય–લુ
મનુષ્ય વધ–લુતાજી
મને–ચુનોગો
મનોરંજક હોવું–માંટયાદી–હ્યીયોદી
મંત્ર કરવો–consult–તાંઇભીદી
મંત્રી–મીંજી
મંદ–મમ્યાં
મંદીર–temple–ટેલેમાં
મંદ થવી–અજાર–જે ચ્યાત્વાદી
મફત–ચલધા–પેસામપેએને
મભમ–નામે મવેએને
મમતી હોવું–કાતાદી
મમત રાખવી–છીદી
મ્યાંઉ મ્યાંઉ કરવું–મીદી
મયુર–મોર–ઉદાંઉ
મરકી–પલેગ યોગા
મરઘું–ચ્યે
મરચું–નયુકાંઉ–નયુદી
મર્યાદા–લોકાવુ પ્યુતાજી
મરજી–તભો
મરડવું–twist–લૈંદી–ચીદી
મરડો–પૈકાઇના–તુવેપા વુંઇચ્યાના
મરણુ–અતે
મરણુ પામવું–તેદી
મરતબો–ગૌ–અયા–ઝાટીગૌ
મરદ–યાઉચ્યા
મરામત કરવું–પીંદી
મરી–નયુકાંઉ
મર્યાદા–boundary–નેઝા
મર્યાદા–restrictoin–સીકાંઝા ઉ-
પડી છાજી
મલમલ–અતુમસી
મલાઇ–નોસી
મહીનો–લા
મશરૂ–પો
મશહુર હોવું–ચ્યોઝોદી
મળતું થવું–ટુદી
મશાલ–મીઢાંઇ
મશ્કરી કરવી–તયોદી–પીયેપ્યુદી–પ્યે-
યેદી
મસલત કરવી–ટાંઇભીંદી
મસળવું–તાઇદી–પૌદી
મસાણુ–તીંઝાંઇ
મસાલો–મુવેસાધો અતીંઆપ્વીં
મસીદ–પલૈ
મસ્તી–મકાંઉહુમુ
મસ્તી કરનાર–ગૌતાઇધોતુ
મસ્તીખોર હોવું–સોદી
મહંત–ફૌગી
મહાસાગર–ઢમુઢયા
મહેનતુ–પાંભાઝેસખો
મહેસુલ–અખુંદો
મહા–ચાધો
મહાજન–લુજી

મહાવરો—ઢૌઝા
મહીમા—ગૌંઅતયે.
મહી—મ્યે
મહીપતી—સ્યે'ભ્યે'
મહીષ—ચુવેહી
મહીષી—ચુવેમા
મહેતાજી—સયા
મહોત્સવ—પુવેનયે
મળ—છી
મળતીયો—તગેંઝે
મળદ્વાર—સઓ
મળવા જવું—ટુવેત્વાદી
મળવું—ટુવેદી
મળસકું—મોલે'
માં—અઢવે—માં
માંજવું—કૂદી
માંડવી—અખાતાઇ—custom-ho-
use
માંડવી—ground-nut—મ્યેભે
માંડવું—begin—સાદી
માંડવું—arrange—સીંહાદી
માંડીવાળવું—Compromise—પ્યે-
-યૈંદી
માંદગી—અનાયોગા
માંદુ હોવું—નાદી
માંસ—અતેતા
મા—અમે
માઇલ—માઇપો
માકડ—પોધાંઉ—અભો
માખ—યેધાંઇ
માખણ—થેભા
માગ—અયા
માંગણુ—ધુટાંઉસા—ટાંઉસારેલુ
માગણી—અટાંઉ
માગણું—Debt—અસુવે
માગણું—claim—સાંઇજી'
માગવું—ટાંઉદી
માછલી—ગાં—નપી
માજીસ્ટ્રેટ—અયે'ભાઇ
માટલી—યેઓ
માટી—મ્યે
માટે—પ્રે—ભો—for
માટે—Instead of—અસા અટવે
માટે—Therefore—ધાજયાંઉ
માઠું—સોધો
માઠું લગાડવું—સૈટોદી
માણવું—અતૌં પ્યુદી
માણસ—લુ
માણેક—ruby—ચાઉની—પાઢામ્યા
માતંગ—સીં
માતમ—ગૈંા
માતા—અમે
માત્ર—સેસે—નેનેજી'
માથાકુટ કરવી—હ્નાઉશેદી
માથા ફરેલ થવું—અચુરીદી
માથું—ધાંઉ
માદરપાટ—calico—પાટુ
માધુર્ય હોવું—મુવેદી
માન—ગૈંાઅતયે—અયુઅતે
માન આપવું—યોધીદી
માનપત્ર—address—નેયાઅયા.
માન ભંગ કરવું—નૈચ્યાદી
માનવ—લુ
માનવું—નાઠાંઉદી
માનસ—સૈં
માનીતું—છીધો
માન્ય કરવું—ખાંચુદી
માપ કરવું—ટાંઇદી

માપકરણુ–અટાંઇ અઠવા અટા
માફ કરવું–છાંદા પેદી
માબાપ–મીભા
મામલતદાર–અખુંઇદો
મામો–ઉયે
માયા રાખવી–ચીસ્યુદી
માયા–Wealth–ગુંવે
માયાળુ–તન્હાયો
મારફતીયો–કોઝલે
મારવું–યાઇદી
મારી નાખવું–તાલાઇદી
માલ મીલકત–પીસીઔસા
માર્ગ–લાં
માલ–પાંઇને–ઔસાપીસી–કૌંસી
માલમ થવું–તીદી
માલમતા–સીઝૈં
માલેક–પાંઇયોતુ–ઔસાશીં
માશુક–હીઝા–ઇઝા
માળા ફુલની–પાંગૌં
માંસ–નુવાધા–અમેધા
માહાવરો–ઢૌઝા
માહીતગાર–તીધોલુ
માંહેમાંહે–અઢવેમાં
માળા–પછી
માળો–અતાઇ
માળી લેવું–મોછાદી–ઔછાદી
મીંચવું–પુંઇદી
મીજબાની–રવે
મીજાગરા–પાતા
મીજાજ–સૈતભો
મીઠાઇ–તજ્યામૈં
મીઠું–Salt–સા
મીણુ–ફ્યાંઉ
મીણબતી–ફ્યાંઉઢાંઇ
મીત્ર–તગૈંઝે–મઇસ્વે
મીનારો–તાંઝાંઉ–યેઢાઇ
મીલકત–પાંઇને
મીનીટ–મીની
મીલનસાર–મઠાંઉ લ્વોભેનો સૈટાયો
મીલાવડો કરવો–સુઉવેદી
મીશ્ર કરવું–યોદી–યોનોદી
મીસરી–તજ્યા
મીઠીં–પોઇકાંઇ
મીંદડી–ચાંઉ
મીલ–સેયૌં
મુંગું હોવું–આધી
મુડવું–યૈદી
મુકરર કરવું–તૈછાઆંઉ સીયેંદી
મીજબાની–પુવે
મુકવું–ઠાદી–હેદી–છાદી
મુકામ–નેયા
મુક્ત કરવું–હ્લોદી
મુક્તિ–absolution–કાંઉયા, ત્વાજી
મુખ–પઝા–મ્યેંહના
મુખત્યાર–કોઝલે
મુખી–તુજી
મુખ્ય–અચીઅખે–અમ્યેંઝૌં
મુખ્યત્વે કરીને–અટુતક્યેં–ટૂજ્યાઝવા
મુગટ–તરપૂ
મુછ–નખાંમુવે
મુજબ–અટાંઇ
મુઠી–લેદી–લેતી
મુઠી ભરીને–લેતઝૌં
મુતરવું–તેપાઉદી
મુડદાલ હોવું–ઠૌદી–ઠૌંચીઇંદી
મુડદું–અલાંઉધાંઉ
મુરત–હ્યાંઠાધો ફલા
મુદલ–ગુંવેયેં

મુળ—only—તેતે
મુનશી—સયે
મુનસફ—ટયાતુજી
મુની—તુઢોધાંઉ—તોશીંધોતુ
મુનીમ—કોઝલે—સયા
મુબારકબાદીદે વી—ચેઝુ ટીંબાદી
મુરખ—લુમાઇ
મુરછા આવવી—મુદી—તેગેંતેદી
મુરઘી—ચેમાં
મુલતવી રાખવું—સાંઇઝેદી
મુલતવી રહેવું તે—અખ્ચીંમશાધી
મુલાયામ હોવું—તુનેદી
મુશ્કેલ હોવું—ખેદી
મુસદો કરવો—યેચૂદી
મુસલમાન—પતી
મુસળી—ચીંભુવે
મુસાફરી—ખંઇ—ખઇ
મુસારો—અખા
મુંઝવવું—હ્વાંઉશેદી
મુળ નદીનું—મ્યેભ્યા
મુળ—root—અમ્યેં
મુળા—મૌલા
મુળાક્ષર—સાલૌં
મેંઢો—તો
મેખ—સો
મેજ—સભુએ
મેદાન—લ્વીંપીં
મેના—કેતુમા
મેમાન—એદે
મેલ—Dirt—અની
મેલું—નીદી
મેલવું—ઠાદી
મેવો—અતી
મેણું દેવું—સૈનાહૂઆંઉ ખેયેદી—સૈના-

હૂઆંઉ પ્યોદી
મેહેતાજી—સયા
મેહેલ—નાંડો—નાંડાહ્વા
મેળ—ધયો
મેળાવડો—અસુઅવે અતીં
મેળો—અલોલો
મેળવવું—યાદી
મોં—પઝા
મેળવણી કરવી—યોનોદી
મોકલવું—હોલાઇદી—લોલાઇદી—પોલા-
ઇદી—લોદી
મોકળું હોવું—આદી—લોદી
મોકુફ—સાંઇઝેદી—સાંઇઝીદી
મોકુફ કરવું—વીંગાહૂદી
મોખરે—અશેમા
મોગરી—સાઉપૈ
મોક્ષ—નેંબા
મોઘું છે—અફો ચીરે
મોચી—ફના છૌતમા
મોજાં—છીસૌ
મોજુદ—ફયેદી
મોજું—Wave—લાંઇ
મોટાઇ—ગૌં
મોટું—અચી
મોટું હોવું—ચીદી
મોટેથી—અતાં ચીરે
મોડું થવું—નાઉચ્યાદી
મોઢું—પઝા
મોતી—પલે—પલેમાએ
મોતીઓ—મ્યેસીતૈં
મોર—peacock—ઉઢાંઉ
મોર—blossom—પાં—અપ્વીં
મોરચંગ—છેઝાંઉ
મોલ—સાલૌ—અતીઅહૂના

મોરી—કઝીયો—મ્યાંઉ
મોરથુથુ—ઢેહા—ઢોહાભ્યા
મોવાળો—સમે
મોહની—માંઢયા
મોસમ—ઉતુ
મોહ—મોહા
મોળું હોવું—to be tasteless—મોદી
મ્યાન—ધાએ

ય.

યજ્ઞોપવીત—સલ્વે
યતિ—ફૌજી
યાત્રા—ખઇ
યાદી—શાઉલુવા—આંઉમેમોયા
યાદ કરવું—માહ્હાદી—મામેદી—તઢી યાદી
યાદગીરી—તઢીપેજયે—માન્યાં
યાળ—લીઝાંમ્યે
યુક્તિ કરવી—સૈકુદી
યેળ—લાઉ
યુક્તિ—અન્યંઅયુવે
યોજના કરવી—સૈકુદી—ચ્યાંયુવેદી
યુદ્ધ—યાન

ર.

રઇયત—અમ્યોધા
રકમ—અપાંઉ—અસુ
રકાબી—પધાં
રખેને—સોલો—સોધો જયાંઉ
રખડવું—લ્વેત્વાદી
રકત—તુવે
રક્ષા કરવી—ખેમાંદી
રખેવાળ કરવી—લેખાંદી
રંગ—અયાંઉ
રચના—અતીંઠાજી
રચવું—સાસીસાયેદી
રચવું—compose, set types—પૌંસીદી
રજકરણ—અસાઅના
રજની—ન્યા
રજા—અખ્ત્રી
રજુ કરવું—વુંચ્યાદી
રઝળવું—લ્વેત્વાદી
રડવું—ગોંદી—મ્યેયે ચ્યાદી
રણ—battle field—સીમ્યેપીં
રણ—sandy desert—તલેમ્યે
રણશીંગું—તાંભો
રંગરેજ—પાંસોતમા
રંડીબાજ—પીટાંઝાવાંઇ
રતન—gem—યઢના ચાઉ
રતાલુ—ગજુ
રથ—યઠા
રથ હાંકનાર—યઠાસીધુયે
રદ કરવું—ફયેદી—પાલાસેદી—છેફયેદી ફયેબ્યેદી
રફતે રફતે—ફયેબ્યે
રમકડું—કઝા ઓસા
રમત—કઝા
રમવું—કઝાદી
રમાડવું—વુંતાદી
રવાના થવું—તાસાપ્યુદી
રવૈયો—ઢૌંઝા
રવદ કરવા—લાંઉદી—લાંઉ સાદી
રસ—તીપીંયે
રસ્તો—લાં
રસના—સ્યા
રસોઇયો—થમીં છેધોલુ

રસોડું—થમીંછેઐં—મીભોખાં
રસીદ—લેમાં
રહીશ—મ્યોધા
રહેવું—નીરે—નેદી
રળવું—અખા ખાંઢાઇદી
રાંડીરાંડ—માઉસોમા
રાંધણીયું—થમીંછેઐં
રાધવું—છેદી
રાઇ—Mustard—મૌંની—મૌંનીસી
રાખ—Ashes—પ્યા
રાખવું—હાદી
રાગ—અતાં
રાગણી—તર્છેસોતાં
રાજ—નાંઇગાં
રાજકુંવર—મીંતા
રાજકુંવરી—મીંતમીં
રાજલોભ—પૌંગાંજી
રાજકરવું—અસોયાદી
રાજદ્વાર—યૌં
રાજધાની—મ્યોદો
રાજસભા—અમૈંદો
રાજહંસ—સ્વેધાં
રાજા—સ્યેભ્યેં
રાજીથવું—વુંતાદી—તભોચ્યાદી
રાજીખુશીથી—અલોલો
રાજીનામુંદેવું—સૌયુવેઆદિ
રાજ્ય—નાંઇગા
રાણી—મેભુયા
રાણી—રાજકરતી—ભુયેંમા
રાત—ન્યા
રાતું—અની
રાહજોવી—સાંઇદી—સાંઉનેદી
રાશી—યાધી
રાળ—અસીપાધોતીસી
રીપુ—યાંદુ
રીંછ—વેવું
રીંગણાં—ખયાંદી
રીત—ઠૌંઝા
રીસ—દોઢા—અમ્યે
રીસાળહોવું—સૈસોતાદી
રૂ—ધું
રૂચી—અયાતા
રૂંડું—અલ્યો
રૂતુ—ઉતુ
રૂદન કરવું—ગોદી
રૂપીઓ એક—તજ્યા
રૂપાળું—હ્લાહ્લા
રૂપાળુંહોવું—હ્લાદી
રૂમાલ—પવા
રૂશવત—તાઝો
રૂઢી—ઠૌંઝા
રૂપ—હ્લાજીં
રૂપાંતર કરવું—પ્યુંભીંદી
રૂપું—ગુંવે
રૂવાં—અમુવે
રેટીઓ—છેવીંધીસે
રેચ—વું નૌસે
રેઠાણુ—નયા
રેણુ—ગહે
રેણુ મુકવું—સોદી—સેસોદી
રેતી—તલે
રેડવું—લાંઉદી
રેલઆવવી—યે હ્લૌંદી
રેલવે—મીયઠા
રેહેવું—નેરે—નીરે
રેશમ—પો
રેહેમ—તન્હા
રોકડ—લેંગે ગુંવેમ્યા

રોકડું—લેંગે
રોકવું—ચાહૂદી
રોગાન—અર્યાઉટીંસે
રોગ—યેગા—અના
રોગાનચઢાવવો—અર્યાંઉટીસેને તોદી
રોજ—નેઢાંઇ
રોટલી—મૌં
રોપવું—સાઇદી
રોવું—ગોંદી

લ

લઇઆવવું—યુલાગેદી
લઇજવું—યુત્વાદી
લઇલેવું—યુલાઇદી
લકવો—લેયાઇના
લક્ષ આપવું—તઢીપ્યુદી
લક્ષણુ—લેખના
લખવું—યેદી
લખાણુ—સા
લગ્ન—ઐઢાંઉ
લગ્નકરવું—લેહાદી
લગભગ—અલાઉ
લગાડવું—કાદી
લગભગહોવું—અલાઉ શીદી
લગામ—ઝેચ્ચો
લગાર—નેને
લઘુ હોવું—ગેંદી
લટકતું—લટકાવવું—સ્વેઠાદી
લઠ્ઠો—ગેયાપઇ
લડવું—સીતાઇદી
લણવું—યૈદી
લપડાકમારવી—પૌદી
લપસવું—છયોદી
લંગડું હોવું—છીમસૌદી
લપેટવું—લૈદી—લૈદી
લંગર—ચાઉહૂસુ
લથડવું—કઠૈકભા ત્વાદી
લથડાવવું—ઠીયુવેલીદી
લંબાણુ—અશેજીં
લંબાઇ—અશે
લંબાવવું—શેલાદી—ચ્યાઝેદી—નુવેદી
લંપટ—કામધૌને સાંઇધો
લવીંગ—લેનીમુવે
લલચાવવું—તુવેસાંઉયુવેયાદી—ફ્યાયાં-
ઉતુવેસાંઉદી
લવવું—to rave—સૈકાટાંઉ કાયેં પીદી
લવાજમ—અખા
લસણુ—ચેતુપ્યુ
લશ્કર—ભોભા—યેમે
લાંચ—તાઝો
લાકડી—ઢૌ
લાકડાં—ઇમારતી—તી—તીતા
લાકડાં—બાળવાનાં—ઠીં
લાગ—અપ્ખ્વીં—અસીંતીંજી
લાગુ પડવું—ઇસાંઉદી
લાગવું—તન્હાદી
લાજ—અસ્યે
લાચાર હોવું—મેદી—સીયેદી
લાત મારવી—કાંદી—ખાદી—ચ્યાઉદી
લાડ કરવું—પલુપલે પ્યુદી
લાત મારી બાર કાઢવું—ચ્યાતૌદી
લાભ—અમ્યાં
લાંબુ—શે
લાયક—અટો—અતોં
લાલ—નીઘો—અની
લાલ હોવું—નીદી
લાલચ—ફ્યાયાંઉં તુવેસાંઉજીં

લાવવું-યુગેદી
લાવો-Enjoyment-ખાંઝાજીં
લાહી-paste-કો
લાળ-સાડવે
લીંબડો-તમા
લીંબુ-તાંબ્યાદી-શાઉંછીંદી
લીંપવું-લૈદી-લૂદી
લીલું હોવું-સીંદી
લીલું-સીંધો
લીપી-સાલોં
લીલાંમ-લીલાં
લીલોતરી-હીં
લીસું હોવું-છયોદી
લીસ્ટ-સયેં
લીંટી-તાંધા-અચાંઉ-સાચાંઉ
લીધે-જયાંઉ
લુછવું-ઠોદી
લુટવું-લુયુદી
લુંટારો-ઢમ્યા
લુગડાં-અવોમ્યા
લુચ્ચાઇ-પરચે
લુચ્ચો-લુસો
લુણ-સા
લુલું હોવું-છીમસૌંદી

લુહાર-પભે
લેખ-સાર્છો
લેખણ-ખેરાં-મીંદાં
લેખવું-ટવેદી
લેખે-ઝેગા
લેણું હોવું-અચુવેચ્યાદી
લેણદાર-મીશીં-ચુવેશીં
લેહેર-પોમુવેજીં
લેવું-યુદી
લેજત હોવી-વુંતાદી
લોક-પ્યેધુપ્યેતા
લોકપ્રીય-યુવેભોધો
લોંકડી-મ્યેખુઇ
લોખંડ-તાં
લોટ-મોં
લોટવું-લૈદી
લોન-પઢુમા
લોભ-લોભા-લોભાસૈ-વુટુખમા
લોભી-લોભાચોધો-લુઝેને
લોભ કરવો-ટામેદી-યામેદી
લોભાવવું-મ્યૂદી-તુવેસાંઉદી
લોહચુંબક-તાંલાઇચ્યાઉ
લોહી-તુવે
લોહી નીકળવું-તુવેયોદી-તુવેપાઉદી

વ

વઇદ-સેસયા-સેતમા
વંશાવળી-અશેઅ-વે
વહુ-મીંગ્લા સાંઉબી મુઇમા
વકીલ-શની
વક્તા-પ્યોધોલુ
વખત-અછે
વખાણ કરવાં-છીમોંદી
વગ-Influence-તુવેસાંઉનાંઇધોઅ સૌંટાજીં

વગાડવું-ખાંઉલાંઉ ઠોદી
વગેરે-નાંઉગા
વચન-ગડી
વચન દેવું-ગડી પેદી
વચમાં-અલેમાં
વચલું-અલે
વચ્ચે પડવું-ઠી કાઇદી
વછેરી-મીંમાગ્લે
વછેરો-મીંગ્લ

વજન—અલે—અછૈ
વજે—અખા
વજ્ર—Thunderbolt—મોજ્યોઝે
વટાણા—સદોપે
વટાવ—અટોગુંવે
વટેમાર્ગુ—લાંશાઉ ત્વાધોલુ
વડ—નાંઉભીં
વડું—ફ્યેં
વઢવાડ કરવી—યાનટવેદી
વણકર—યેકાંદી
વણતર—લેલૌઅડે
વણવું—યેદી
વંડો—વુંઇ
વતન—નેયા
વતી—અસાઅટવે—અટવે
વદ—લાભ્યેજો
વદાડ—ગડી
વધવું—પોદી—ટોપ્વાદી
વધારે—તામ્યાદી
વધારાનું—અપોઅમોરીધો
વન—ટો
વનરાજ—છીંદે
વનસ્પતી—હીં
વંટોળીયો—ઉવે—ઉવેઝાં
વદવું—શીખોદી
વફાદાર—અશૈંઇતીસા સાંઉદેધો
વમન—આંજી
વર—મીંગ્લા સાંઉખી લુલીં
વરતવું—પ્યુદી—લૌદી
વરધી—તઢી
વૃદ્ધ—લુઓ—ફેજી
વરસ—ને—નિંહ
વરસવું—મો યુવાદી
વરસો વરસ—નિઢાંઇ
વર્ગ—અટા
વરસાદની ૠતુ—મોકલા—મોઉતુ
વરસાદ—મો
વરસાદનું પાણી—મોયે
વરીયાળી—સમૌસભા
વર્ણ—અમ્યો
વર્ણવવું—પીન્યાટાદી
વર્તણુંક—અચ્યે
વર્તમાન—present—અખુઅછૈ
વર્તમાન—news—તઢી
વર્તમાન પત્ર—તઢીસા
વરાળ—આંગ્વે—મીસે
વલણ—ઉવાધના
વલ્લે—અછે—અને
વશ કરવું—હ્નૈનિંદી
વસ્તી—પ્યેધુપ્યેધાપાંઉ—અમ્યોધા
વસ્તી પત્રક—લુઉંયે સયે
વસ્તુ—ઔસા
વસવું—નેદી
વસીલો—તુવેસાંઉનાંઇધો અસોંટાજી
વસુ—ગુંવે
વસુંધરા—મ્યે
વસુલ કરવું—સ્વેઠાદી
વસ્ત્ર—અવોમ્યા
વહીવટ—કૌધેઅલૌ—અપ્યુઅમુ
વહીવટ કરવો—તેભોદી
વળગવું—કાંઇદી
વળગાડ હોવો—ફાંઝાદી—પ્યુઝાદી
વળગી રહેવું—કાદી
વળવું—વાળવું—ચ્વેદી
વળી—also—લે
વળી—again—પ્યાં
વળી પાછું—પીધો લે
વાંક કાઢવો—અપ્યે ટીંદી

વાંકું હોવું–કાઉદી-સાંઉદી–ગેંદી-લ્વેદી-કોલાં ફીદી
વાંચવું–ફાદી
વાંદો–લુભ્યો
વાંદરો–મ્યાઉ
વાંધો લેવો–નીંખૌદી નીંપેદી
વાંભ–તલાં
વાંધો કરવો–નીંખૌદી–લાંભ્યાંપ્યોદી
વાંસ–ઉવા
વાંધો–નીંધો અછ્યે
વાંસનું ઝાડ–ઉવાભીં
વાંસળી–પૂલ્વે
વાંસે–નાઉમાં
વાંસલો–તઝી
વાંસો–ચ્યો
વાહ–well–કાંઉધે
વાકેફ થવું–અવ્વેં વીંદી
વાક્ય–અપાઇ
વાગવું–ડેદી
વાગોળવું–ઉવાદી–મ્યૌંદી
વાછડું–નુવાગ્લે–નઠી
વાઘ–ચ્યા
વાઘરી–તયેચ્યો
વાઘેણ–ચ્યામા
વાજબી હોવું–ફ્યાંઉમાદી
વાજીંત્ર વગાડવું–તીલ્રૌદી
વાણો–યેખાંફાઉ
વાટ–road–લાં
વાટ–Wick–મીઝા
વાટકો–પધાંલૌં
વાસ આવવી–અનાયાદી
વાટકી–પધાં
વાઢવું–ઠાંઉદી
વાડ–સેયો
વાડી–વુંઇ
વાણુ–તીખા
વાણું–મોલેં
વાણોતર–અસેખાં
વાત કરવી–સગાપ્યોદી
વાત–સગા
વાદ કરવો–Dispute–નીખૌદી–લાંભ્યાંપ્યોદી
વાદળી–Sponge–યેમો
વાદળું–મોતૈં
વાદી–તયાલો
વાપરવું–તૌંદી
વાયદો–ગડીઅછૈં
વાયુ–લે
વાર હોવી–સાંઇદી
વાર–yard–તધાંઇ
વારંટ–વારાંસા
વારંવાર–ખનાખના–તખા તખા
વારવું–forbid–મીદાદી
વારૂ–કાંઉબી
વારો–અલે
વારશીક–નિદાંઇ
વારસ–અમ્વેઝા–અમ્યો અહન્તે
વારસ સ્ત્રી–અમ્વેખાં મુઇમા
વારસ ગાદીનો–ઐશેમીં
વારસો–અમુવેઐસા–અમ્વે
વારા ફરતી–અલેઅલે
વાલ સફેત–પેફ્યુ
વાલ લાલ–પેઝા
વાણુંદ–સાતાઘે
વાદવિવાદ–સુવેનુવે ટાંઇભીંદી
વાલી–લેખાંધાલુ
વાવ–યેઢવે
વાવટો–અલાં

વાવણી કરવી–ચ્યેદી–સાઇદી
વાપરવું–તૌદી
વાવવું–ચ્યેદી–સાઇદી–સાઇપ્યુદી
વાસ આવવી–નાંદી
વાસણ–ચીઓ
વાસ્તવિક હોવું–ખાંઇદી–મીયેદી
વાસ–અના
વાસના–અલો
વાસવું–પૈદી
વાસીદું–અલેમ્યા
વાસ્તે–બો–ફો–જયાંઉ
વાહન–Conveyance–હ્લીયદા અ-
સાશીધો નેયાપ્યાંઉયુવે સીયાંયેં
વાહાલું–છીધો
વાળ–સભેં
વાળુ–ન્યાસા
વાળવું–Sweep–લેદી
વાળવું–bend–ન્યુદી–ચુવેદી–નૈચ્યાદી
વીંછી–કીમિધાંઉ
વીંઝણો–યાટાંઉ
વીંટવું–લૈદી
વીંટી–ખુવે–લેસોકવેં–લેખાંઉકવેં
વીંટાળીયો–લેભુએ
વીંધણું–chisel–સાઉ
વીંધવું–pierce–પાઉદી–ઠોદી
વીણવું–સૌદી–સૌઠાદી
વીયાજ–અટો
વીયાવું–મુવેદી
વીકટ હોવું–ખેદી
વીખ–poison–અસૈ
વીખેરવું–કવેક્યાંદી–ખ્યાંતવાદી–ચ્યેક્-
યાંદી
વીખેરી નાખવું–સીમેઅયાગો રીદી
વીખ્યાતી–ગૌઅતયે
વીગત–details–અસોંઅટાંઇ તખુ
પીલ્યેં તખુ
વીચાર–સૈઠીંજી–ઠીંમાજી
વીચિત્ર રીતે–અદ્ભુતક્યે
વીચારવું–સીંઝાદી–હીંદી
વીચક્ષણ હોવું–લૈમાદી–ન્યાંટેદી
વીચીત્ર હોવું–દૂઝાંદી–આંઓભુવેશીદી–
દૂજયાદી
વીજળી–લ્યાસી–ઢા–મોજ્ઞ
વીજય થવો–ઓંઉમીદી
વીતવું–ફ્યેતવાદી
વીદ્યા–અટાઅસૌ
વીધવા–માઉસોમા
વીનંતી કરવી–ટાંઉભીંદી
વીનયી હોવું–શેતાદી
વીનવવું–ટાંઇભીંદી
વીનાસ–રીયેસીજીં
વીછળવું–ચીંદી
વીનોદ–પ્યોસ્વીંજી
વીંટવું–ફૌલોંદી
વીંટો–સાલૈ
વીપરીત હોવું–to be oontrary–
સાંદી
વીભાગ–અખાંઅયાં–અપાંઇ અચ્યા
વીયોગ થવો–કવાદી
વીયોગ પાડવો–કવેક્વાદી
વીરામ લેવો–ન્યૈતેદી
વીરૂદ્ધ હોવું–સાંદી
વીરૂદ્ધાવિરૂદ્ધ–પ્રેહ્લમાં
વીરોધ હોવો–લાંભ્યાખ્યોદી
વીલક્ષણ હોવું–દૂઝાંદી
વીલંબ કરવો–સાંઇદી
વીલાપકરવો–ગોંચુવેમીટાંદી–મીટાંદી
વીવાહ–ઐંઢાંઉ

વીવેક–લોકાવુ–યેંચ્યાજીં
વિશ્વ–કભા–સેચ્યાવલા
વિશ્વાસકરવો–યૌંદી
વિશ્વાસઘાત–તીસા પ્રાઉલ્વેજીં
વિશ્વાસુ–યૌંચીઘો
વીશય–Subject–અચ્યાંઉ
વીશય–Sexual enjoyment–સો-
નીઘો અચ્યેંઅલે
વીસરવું–મેદી–મેલ્યોદી
વીસામો લેવો–ઐદી
વીસ્તાર–અટાંઇ
વીસ્મયથવું–આંઓદી
વીમો–આમાખા
વીલ–વીગાજીં
વીર્ય–કરલાયે
વીશી–થમીંસાંઇ
વ્રક્ષ–તપીં
વ્રતાંત–અચ્યાંઉ અયા
વ્રતી–અચ્યેં
વ્રથા–અલઘા
વ્રદ્ધ–અટો ચીરે–ઓરે
વ્રદ્ધીથવી–ટોપ્વાદી
વેંચવું–યાંઉદી
વેંત–તથુવા
વેગ–લીંમ્યાજીં
વેગળું–અવેજી
વેપાર–કૌંન્વેજીં–વાંઉવેહમુ
વેહેલું–સોઝો
વેઠવું–ખાંદી
વેઢો–લેપાઉ

વેપારી–કૌંઘે
વેદના–અના–પીંઝવાઘો–વેઢના
વેશ્યા–મૈંમાસ્ત્રીં–પીટાઝા
વેંકળો–ક્ઝાંઉ
વૈદ–સેતમા–સેસયા
વૈયાકરણ–તઢા
વેરલેવું–લેસાછેદી
વેરીહોવું–મૌંઠાદી
વેરવું–લ્વાતાઇદી
વેશબદલવો–અયાંઉ સાંઉદી
વેરી–યાંદુ
વેરો–અખાઢો
વેલો–નુવેભીં
વેશવાળકરવું–કૈં હ્યાંદી
વ્યથા–અના
વ્યર્થ–અચ્યાંમઠામ્યાઉઘો
વ્યભીચાર કરવો–તુમયાગો ફીમાદી–
હ્યાયુવીંદી
વ્યભીચાર કરવો–પરપુરૂષ સમાગમ
કરવો–મ્યાઉમાઠાદી
વ્યવહારી–લોકીઅયારીઘો
વ્યયથવો–કૌંદી
વ્યાજ–અટો
વ્યાખ્યાકહેવી–મીયુવેસોદી
યાખ્યાન દેવું–પારેતાસ્યેમા અચ્યોઅ-
ચ્યાંઉગો હૌંપોયુવો પ્યાઘાદી
વ્યાજબીરીતે–પ્રાંઉયાઝવા
વ્યાધી–યોગા
વ્યાપાર કરવો–યાંઉવેદી

શ

શક–યૌંમાજીં–ઝવાઝવે
શકઆવવો–યૌંમાદી
શકવું–નાંઇદી
શક નથી–યૌંમાભો મશી–સુવેઝવા
સોઝયા મશી
શકરો–તૈંગે

શક્તિ—આ
શઠ—મતન્હાલો
શણગારવું—કોગવેદી—તાઝાસીંદી
શણ—ભીં
શત્રુ—યાંદુ
શબ્દ—સગા
શમતા રાખવી—ન્યેદી
શમશેર—ધાલ્વે
શયન કરવું—એંદી
શયનભુવન—એંએ
શય્યા—મોયા
શર—મ્યા
શરણુ—હીખોઝયા
શરત—સાહ્ગૌ—ગડી—અલાંઉ
શરદઋતુ—સાંઉઉતુ
શરમ—અશે
શરમભરેલું—શેભુવેધો
શરમાવું—સ્યેદી
શરમાળ—સ્યેભુવેધા
શરાબ—અયે—ઠયેન્જો
શરીર—કો
શરૂઆત—અસા—મુલા ઉઝવા
શરૂ કરવું—સાપ્યુદી
શશી—લા
શસ્ત્ર—લેને
શસ્ત્રવૈદ્ય—સયાવું
શાક—હીં
શાખ—અપો નામે
શાખા—અખે અકાંઇ
શાદી—ચૈંઢાંઉ—લેઠા
શાને—બાપ્યુલો
શાંત કરવું—સૈ પ્યાદી
શાંત હોવું—ન્યેંદી
શાંત—ન્યેંધો
શાંત પાડવું—નૈં ત્વાદી
શાપ દેવો—ચૈં સેદી
શાબાશ—ચેઝુ ટીંબાદી
શાબાશી—છી મોંઝું
શાબીત કરવું—તેતી પ્યાદી
શાબીતી—તેતી
શામ હોવું—નેદી—મેદી
શાસન—અમૈ
શાસ્ત્ર—અટા પીન્યા
શાહવટ—ફયાંઉમાઝું
શાહી—મિ
શાહેદી—તેતીખાં
શાળ—યેકાંઝીં
શાળા—સાતીંઝયા—ચાંઉ
શીકાર કરવો—મોહ્સોલોદી
શીકારી—મોસો
શીક્ષક—સયા
શીખર—હૈ—અફયા
શીક્ષા કરવી—ઢાં પેદી
શીખવણી કરવી—તાઇતૌંદી
શીખવવું—તીંચ્યાદી—તૌંતિંદી
શીખવું—તીંદી
શીખામણ દેવી—ચ્યાપ્યોદી
શીથિલ થઇ જવું—લોત્વાદી
શીયાળ—મ્યેખુઇ
શીતળા—ચાઉચી
શીતળા કઢાવવી—ચાઉપાઉદી
શીયાળો—છાંઢવે—સાંઉ ઉતુ
શીર—ધાંઉ
શીરપાવ—સુ
શીલક—ગુંવેચ્યાંદી—અચ્વીં
શીલા—ચાઉખે
શીલા લેખ—કાંભી—લૈસા
શીવાય—અમાંપ્પે

શીક્ષક–લુગ્લે–ખલે
શીષ્ય–તભા–કોઇગ્લે
શીઘ્ર–મ્યાંમ્યાં
શીતળ હોવું–એદી
શીવણુ–છૌયૌ
શીશી–પલેં
શું–બા–એને
શુંક–ઝીંછાઉ–ઝીનસૈ
શુંઢ–નામાંઉ
શુદ–લાઝાં
શુકન–નમૈ–લેખના
શુકલ પક્ષ–લાઝાન
શુક્રનો તારો–તાઉચ્યાચી
શુદ્ધ કરવું–સીંદી
શૂન્યતા–તહાતેતે
શુમાર કરવો–અરો ટેદી
શુરવીર હોવું–યેદી
શેંકડે–તયાપોમાં
શેકવું–પાંઉદી–કીંદી–ફૌદી–મ્યાઇદી
શેતાન–નાસૅાહ્
શેઠ–તઠે
શેરવો–થન્યાયે–અતા ફ્યૌઇ
શેત્રંજ રમવી–શીટુયે કઝાદી
શેતુરનું ઝાડ–પોસાભીં
શેતરંજ–Carpet કોઝો
શેરડી–ચ્યાં
શેવાળ–યેહ્નીં
શેહેર–મ્યો–ટાંઉ
શોક કરવો–સૈપૂદી
શોખ હોવો–છીદી
શોધવું–શાદી
શોભવું–હ્લાદી
શોભા–હ્લાજીં–ભૌઆનુભો
શોર–અતાં
શૌર્ય–તુયેભો
સ્નાયુ–લેંજ્યો–અચ્યોમા
સ્મશાન–તિઝાંઇ
શ્વાસ–ડવેતેવીદે
શ્રદ્ધા–અયૌં
શ્રમ–ધૌખા
શ્રાપ દેવો–ચૈસેદી
શ્વાસ લેવો–અતે શદી
શ્રીફળ–ઔદી
શ્રીમંત–છાંદાધીતુ

સ

સઇ–ઝૌધોલુ–અછૌતમા
સખતપણું–Hardness–અહ્મા–અખે
સખત રીતે–ચ્યાચ્યા
સખત હોવું–માદી–ચ્યેતીદી
સખાવત–અહ્લુ
સગપણુ–સ્વેમ્યોઝીં
સગવડતા હોવી–અખાંતીંદી–ટાહ્યોદી
સગો–સ્વેમ્યો
સઘળું–આલમ
સંકટ–ધૌખા–હ્લાંઉશેસયા
સંકોચવું–ટૂદી
સંગ્રહવું–સૂઠાદી
સંતતી–તાતમી
સંગ્રામ–સીમૂ–સીમે
સંયોગથવો–સાદી–સેઝેદી
સંયોગથવો–લગ્નથી જોડાવું–સૌફેદી
સંયોગ–વીચાર સબંધમાં–તભોટુદી
સંયોગથવો–મળીજવું–associate–પાંઉ ફોદી
સંહારવું–તાદી
સંસર્ગ–ટેઝીં

સજા—દાં
સંચો—સે
સટોકરવો—અમ્યા યાઆંઉ વેઠાદી
સડક—લાં
સડવું—સ્વેદી
સણ—ભીં—પાઇઝાં
સત્યહોવું—માંદી
સંતાપવું—હ્નાંઉશેદી
સંતાડવું—કવેદી—ફૌંઠાદી—હુવેઠાદી
સઢ—તબિાયુવે
સ્તન—નૌ
સત્તા—આ
સત્ય—ટયા
સત્વર—મ્યાંમ્યાં—છેચ્છીં
સદા—નેદાંઇ
સદ્દગુણ—પારામી
સનંદી—અમૈદો
સંતાપ—અના—ધૌખા
સંતોષ—અલો પીઔંજીં
સંભાળ—તઢી
સંદેશો—તઢી
સંધીવા—દૂલાના—અસી કાઇના
સપડાવવું—ઠાંઉદી
સપાટહોવું—પ્યાદી
સપાટી—મ્યેંહનાં પ્યેં
સપ્ર—ખઇ
સપ્ળ—અતીતીમ્યાધો
સફાઇ—અસીંજીં
સફેદ—અપ્યુ
સંબંધ—સીંઅસે
સબબ—અચ્યાંઉ
સબળ હોવું—સૌંદી—તાદી
સબુરી—તીખાંજીં
સભા—લુઅસુઓ
સભ્યતા—લોકાવુએ—યેંચ્યેજીં
સભાસદ—તિંવિધુ
સમજણ—ન્યાં—પિંજા
સમજવું—નાલેદી
સમજાવવું—ફયાયાંઉદી—તુવેસાંઉદી
સમજુહોવું—પીન્યા શીદી
સમડી—સૌં
સમય—અછૈ
સમર્થ હોવું—સૌંનાંઇદી—આશીદી
સમાચાર—તઢી
સમાજ—અસૂ
સલાહ—Peace—અનૈ અતી—મૈતહાયા
સમાન—નીમ્યાધો
સમાનહોવું—હાટુશીદી
સલામ—સલાં
સમાપ્ત—પીબી
સમારવું—Correct—અહ્માગો પીંદી-
હસુંમાદી
સમીજવું—અનીચ્યાદી—નૈત્વાદી
સમાવું—સાંદી
સમાવવું—પાવીંદી
સમીપ—નીરે
સમુદ્ર—પેનલે
સંકોરવું—પીંદી—પીંસાંદી
સંપકરવો—નીન્યોદી
સંપીલું—નીન્યોધો
સંભવ—પ્યુનાંઇઆંઉજીં
સંભવીત—રીકાંઉરીદીનીં
સંભળાવવું—ચ્યામાદી
સંભાળલેવી—તઢીપ્યુદી
સમજવું—નાલેદી
સમસ્યા—સગાલૈં
સરકાર—અસોયા—મીંયાશીઢો
સમાધી—ભવીંરીજીં

સરક્યુલર–સાક્યુલ
સરકો–પૌંઇ
સરતકરવી–લાંઉદી
સરખામણી–ઉપમા–પૌં
સરખાવવું–પ્યાંઇદી–પ્યાંનાંઇદી
સરખાપણું–દૂજીં
સરખું–smooth–છોજ્યો
સરખું–નીમ્યાધો
સરદાર–અયાશીં
સરનામું–લૈસા
સરપ–મુઇ
સરભર–અનીઅહૂમ્યા
સરપાવ–સુ
સરવાયું–તન્હેં સૈયે
સરવાળોકરવો–પાંઉદી
સરવે–આલૌં–અકૌં–આલમ
સરવેયર–મ્યે ટાંઇધો લુ
સરસ–અકૌંઝૌં
સરસાઇ–Superiority–અયાતા યુવેચીજીં
સરસામાન–ટોલીમોલી
સરહદ–નેઝા
સરલ હોવું–to be straight-forward–ફ્યાંઉદી
સરલ સહેલ–Easy–હવેદી
સરાફ–ગુંવેદાંઇતમા
સરાસરી–સુપાંઉયે ટુવેજીં
સરેસ–ચુવેગો
સરોવર–આંઇ
સર્પ–મુઇ
સવારી કરવી–સીદી–સીનીંદી
સર્વોપરી–અમ્યેંઝૌં
સલામ–મ્યાઉયો સગા
સલામ કરવી–શાખોદી–નૌસેદી
સલાહ–peace–અનૈંઅતી
સલાહકાર–ટાંઇબી હૂમુમા
સ્લેટ–ચાઉતીંભૌં
સવાર–Morning–મને
સવાલ–અમે
સવાલ કરવો–મેદી
સહી–લેમાં
સસલું–યૌં
સસ્તું–અફો નેરે
સહન કરવું–ખાંદી–મસીટા અખ્વીં પેદી
સહવાસ–મૈંચ્યુવીંજી'ઇં
સળગમ–તલૈ
સળગવું–મી લૌંદી
સળગાવવું–મી નીદી
સાંકડું હોવું–ચિંદી
સાંકડું મન હોવું–સૈટુંટોદી
સાંજ–મોછવ
સાંકળ–તાંજો
સાંભળવું–to remember–હ્યા મેદી
સાંભળવું–hear–ચ્યાદી
સાકર–તજ્યા
સાક્ષી–તેતી
સાક્ષી પુરવી–તેતી ખાંદી
સાગ–ચું
સાચવવું–કેમાદી–ખેમાદી
સાજું થવું–અનાપ્યાઉદી
સાચું–માંધો
સાટીન–ફે
સાટે–અસા અટવે
સાણસી–ન્યા
સાથી–અપાંઉ અપો–પાઉફો
સાથળ–પાઉ
સાથે–નેઅટુ

સાદ—અતાં
સાદડી—પ્રયા
સાદું—અલાસા—લ્વેધો
સાધન—અકુન્યા
સાધવું—લૌપીદી
સાધારણ—અલાસા—મચ્ચોમયેધો
સાધુ—પ્રૂંગી—યાહાં
સાફ કરવું—સીંદી
સાફ હોવું—to be apparent—તીં શાદી—તીપોદી
સાફસુફ કરવું—સીંચ્યેદી
સાબીતી—તેતી
સાબીત કરવું—તેતી પ્યાદી
સાબુ—સાપ્યા
સાબુ ચોખા—તાધુ
સામાન—furniture—અતૌંઅસાંઉ
સામાન—Luggage—ટોલી મોલી
સામુદ્રધુની—ચુલેંચ્યા
સામેલ હોવું—પાંઉફાદી
સારડી—લૌભૂજી—લૌંભૂ
સારી પેઠે—કાંઉગાંઉ
સારંગી—તયો—તયોહોઢાં—સાંઉધાઉ
સારૂં—કાંઉદો
સાવકીમા—મીઢવે
સાવજ—ચ્યા
સાવધ રહેવું—તઢીપ્યુદી
સાવધ હોવું—શાંઉદી—શાંઉત્વાદી—શાંઉલ્વેદી
સાવરણી—તબ્યેસી
સાસરો—યાઉખમા
સાસુ—યાઉખમા મુઇમા
સાહી—મિં
સાહુડી—ફ્યુધાંઉં
સાહેબ—તર્ખે
સાહુડીનાં પીછાં—પ્યુસુ
સાળ—યેકાંઝીં
સાળો—યાઉફા
સાળી—ખેમા
સીકો—ઢીંગા
સીતાફળ—ઓઝાદી
સીંચવું—લાંઉલાંઉદી
સીઢી—લેહ્ગા
સીંદરી—ચ્યો
સીંગડું—ખયા—ઊજ્યો
સીંહ—છીંદ
સીકલ—મ્યેંહ્વા
સીધ્ધું—ટેરે
સીદ્ધ હોવું—મીટાશીદી
સીપાઇ—પલીતા—પ્યાદા
સીફારસ કરવી—છીમૌંદી
સીમન્ટ—cement—ધયો
સીવડાવવું—છૌંઝીદી
સીવવું—છૌંદી
સીસી—પલેં
સીસાપેન—ખેરાં
સીસું—ખે—ચીમા
સુંઘવું—નાંદી
સુકું ઘાસ—મ્યેછાઉ
સુંડલો—ટીં—ટબી
સુઇ—આ
સુકવવું—છાઉદી
સુકું—અછાઉ
સુકાન—તેમા
સુકાન પકડવું—તેમા કાંઇદી
સુકાની—તેમધાંઇ—પેની
સુખ—છાંદા—તુખા
સુખડ—સાંડાગુ
સુચનાકરવી—સીયેંદી—હ્વાલાઇદી

સુચવવું–અયૈઅમ્વે પેદી
સુજવું–To swell–યાંઉદી–ઽાંઉદી
સુંઠ–ઝેછાઉ
સુતળી–ચ્યો
સુતર–આછી–છી
સુતાર–લેતમા
સુદ–લાઝાન
સુધારવવું–Improve–પ્યેદી
સુધારો–reformation–અતિપ્યુ ભીજી
સુધારો કરવો–to reform–કાંઉયાધો પ્યાંઉલેદી
સુધરવું–ટોપ્વાદી–ટોયુવેકાંઉદી
સુધી–ટાંઇઆંઉ
સુંદરહોવું–હ્વાદી
સુધરવું–અના પ્યાઉદી
સુરજ–ને
સુરજ ઉગવો–ને હવેદી
સુરજ આથમવો–ને વીંદી
સુવર–ઉવે
સુરોખાર–ઝવેતા–યાંઝે
સુવર્ણ–શુવે–સ્વે
સુવાવડ–મુવેઙુવાજી
સુવાળું–પ્યો
સુવાળું હોવું–છોદી–નુદી
સુવું–ઐદી
સુસ્તહોવું–પીંદી–પીયેંદી
સૂક્ષ્મદર્શકયંત્ર–તેનૌતો અયાઢોગો ભીં-નાંઇધો માંબલુ
સુડી–કુન્યા
સુજવું–ઽયેસીદી
સેક્રેટરી–સયાઢોજી
સેના–સીભોભા–સીમે
સેવાવું–ઉગાપાઉદી
સેહેલું–લ્વેરે

સોંપવું–કાંદી
સૈકો–હ્ને તયા
સોયાણી–Midwife–વાંઝવે
સોન્નેચડવો–યાંઉદી
સોટો–ઢૌછાંઉશી–મીઓ
સોગનખાવા–તીસાપ્યુદી
સોદાગર–કૌધે
સોધવું–સ્યાદી
સોનું–શુવે
સોની–પઢેમા–પઢેતમા
સોપારી–કુંદી
સોમલ–સૈં
સ્તન–નૌ
સ્તંભ–તાઇ
સ્તુતીકરવી–છીમૌદી
સ્ત્રી–મુઇમા
સ્થાઇહોવું–મીએદી
સ્થાપવું–ઠાદી–તીઠાંઉદી–તીઠાદી
સ્થીરથવું–ખાંઇદી
સ્થાપવું–to institute–તીઝાપ્યુદી-સીયેંદી
સ્નેહ–છીજીં–મીતા
સ્પર્શ કરવો–ઠીદી
સ્પષ્ટ–તેદીછાજા–નાનાગાગા
સ્મરવું–મામેદી–માદી
સ્વચ્છકરવું–સીંદી
સ્વતંત્ર–અલોઅલ્યાઉનેદી
સ્વપ્ન–ઐમે
સ્વરૂપ–Figure–પૌં–ઉપમા
સ્વપ્નુંઆવવું–ઐમેદી
સ્વાદ–ઝવાયઢના–અયાતા
સ્વાન–ખુઇ
સ્વામી–મ્યેશીં–પાંઇધાતુ
સવાર–મીધૈતમા
સ્વીકારવું–વુંખાંદી

હ

હક–સાંઇજી
હકીકત–Narration–તાયૌતાગાંફિ।
આંઉ પ્યોધો સગા
હકીમ–સેતમા
હકુમત–આના–સીયેંઞુ
હંકારવું–લુંવેત્વાદી
હજમ કરવું–ચેદી
હજામ–સાતાધે
હજી–ટાંઇઆંઉ
હજુરીઓ–અછાંઅયાં
હઠવું–to rececde–હ્સૌદી
હડપચી–મે–મેઝે
હડીલાઇકરવી–ખાંઇમાદી–સૈદાદી
હડીલું–સૈમાધો
હડસેલવું–ઠોદી
હણવું–તાદી
હથીઆર–લેને–ટાંઝાં
હથેળી–લેપવા
હથોડી–ટુ–તાંટુ
હદ–યાસૌં–નેઝા
હંસ–ગાં–ગાંભો
હમણાં–અગુ
હમણાનું–મચ્યામમીંપ્યેધો
હંસણી–ગાંભા
હમેશ–નેઢાંઇ
હયાત હોવું–અતેશીદી
હયાતી–અનીજી–અનેજી–અરીજી
હરેક માણસ–લુઢાંઇ
હરકત કરવી–સીદાદી
હરકત–અસીઅદા
હરેકાઇ–તઝો તયાઉ
હરણ–યૌં–દયે
હરવું–ખોપ્યેદી
હરડાં–ફાંગાદી
હરસ–મીંધયાઇ
હરરાજ–લીલાં
હરામખોર–સોધોલુ
હરાવવું–શૌઝેદી
હરીફ–પ્યાંઇધુ–પ્યાંઇભે
હલકું–Base–યોદી
હલકું–light–પોરે–પો
હલવાઇ–તન્યામૌં છેધોલુ
હલેસું–ટે–ખાટે
હવે–અખુ–અગુ
હવા–લે
હવા પાણી–લેયે
હવાલે કરવું–આદી
હવરાઇ–ખાંઝી
હસવું–ઇદી
હસ્ત–લે
હળ–ઠે–ઠેનેઠોદી
હળદર–સન્વેંમૌં
હવે પછી–નાઉકો–નાઉકલા
હળવે હળવે–ફયેબ્યે
હળતા રહેવું–છીતાઇદી
હળીમળીને–તીતીંછીં–મઇસુવે ફવે
ટાંછીં
હા–હાઉકે
હાંક મારવી–ખોદી
હાંકવું–માંઉદી–નીંદી
હાંડલું–હીઓ
હાંફવું–હાઇદી
હાંસડી–ન્યાયો
હાંસીયો–અસૌં–અના
હાંસી કરવી–તયોદી–પ્રીયે પ્યુદી
હાકેમ–મિં

હાજત—અલો
હાજર—શીદે
હાટ—સાંઇ
હાડકું—અયો
હાથ—લે
હાથનું મોજું—લેસૌં
હાથે કરીને—અલોલો—અલોઅલ્યાઉ
હાથો—અકાંઇ—અયો
હાર—Row—અટાં
હારવું—શૌંદી
હાલવું—સ્વેદી—ત્વાદી—લાઇદી
હીકમત કરવી—સૈકુદી
હીત—ચેઝુ અચ્યો
હીંદુ—હીંદુ
હીમજ—ચેઝુ
હીંમત—તુયેબો—યેયેંઘોસે
હીરો—સૈં ચાઉ
હુંપદ કરવી—ઠાંઉલ્વાદી
હુકમ કરવો—મૈંદી—અમૈં પેદી
હુકમ—અમૈં
હુકમનામું—સીયેંન્જ્યે—અમૈંદો
હુન્નર—અટા
હુમલો કરવો—તાઇખાઇદી
હુલડ કરવું—પાઉલીપ્યુદી
હુલડ—યૌઈજી
હુશીયાર—લઇમાધો
હુશીયાર હોવું—લઇમાદી
હૃદય—નલૌં
હેડકી—ખાંઉસોના
હેત કરવું—છીદી
હેતુ—અચ્યાં
હેરાનગતિ કરવી—હાંઉશેદી
હેવા—ઠૌઝા
હોકાયંત્ર—ઐૈંહ્મ્યાંઉઐૈં
હોઠ—નખાં
હોજરી—અસાઐૈં
હોડી—લે
હોડકું—લેલાંઉ
હોદો—ઝાટીવૌં
હોલવવું—તાદી
હોવું—શાદી—રીદી

એકુથી વધુ શબ્દો મળીને બનેલા શબ્દો તથા ઇંગ્લીશ શબ્દો ગુજરાતીમાં સાધારણ જેવા થઈ ગયા છે તેનું બરમીઝ.

તે વખતે—ઠો અખા—ધા અખા. કાંઇ—તખુખુ. આવનાર માણુસ—લાધોલુ. આ વસ્તુઓ—દી અયામ્યા. તેના જેવું—ઠો ગેધો. પણુ હમણા—યખુ મુગા. તે વખતથી—ધાકલા અખાગા. તે વસ્તુ—ઠો અયા. નકામી વાત—અલબા સગા. તેનાપર—તુ અપો. તેઓ નજદીક—તુરોસી. મા બાપની સત્તા—મીબા આના. સુરજના તાપમાં—નેપુઠવેં. કમરનું લાલ કપડું—નીધો પસો. નું હોવું—પાંઇદી. સવારમાં વહેલાં—મને સોઝો. બધો વખત—ઠો અખા-પલૌં. ઘર નીચે—ઐૈં આઉ. સ્વર્ગ નીચે—મોકાંઉજી આઉ. જીંદ-

ગીમાં—તતેલૌં. આખા રાજમાં—તનાંઇગાંલૌં. રીવાજ મુજબ—ઠૌંઝા અટાંઇ. એકે કાગળ—સાલેં તઝૈં. ફુલવાડી—પાંવુંઇ. ઘણાં હોવાં—મ્યાદી. નીચે પડી રહેવું—લાંઉદી. વખત મુકરર કરવો—છૈંદી. વાર હોવી—ચ્યાદી. મીઠી ખાંડ—છોધો તજ્યા. પાણીનો રસ્તો—મ્યાંઉ. ફાઉલ—ચ્યે. ત્રણ વખત સુધી—તૌં ઈં મ્યાઉઆંઉ. તેટલા માટે—કારણકે—ધા ફ્યેં—ધા જ્યાંઉ. સાથે બાંધવું—ફ્વેદી. બાંકુ—ખાડો—ઢુવીં. થી જુદા પડવું—સૌં. અંદર મુકવું—ઠવીંદી. બહાર—ઉપર રેડવું—થૌંદી. ભયંકર અવાજ—ચાઉ મેભુવેધો અતાં. છેક બધું—કુલ—અકૌં અસીં. ઠંડી રૂતુ—સાંઉકલા—સાંઉ-ઉતુ. તાજું પાણી—યેછો. ઇંટનું ઘર—તાઇ. ઈંટની ભઠ્ઠી—ઔ ફ્રૈ. અદાલતનું મકાન—ટયા યૌંઢો. ગાયોને રાખવાનું ઘર—નુવાયૌં. કસ્ટમ હાઉસ—માંડવી—અખા તાઇ. ફેરી બોટ—કઢો. ફ્લેગ પોસ્ટ—અલાંતાંઇ. ચુનાની ભઠ્ઠી—ઠૌં ભો. લાકડાં વેરવાનો ખાંડો—તીલ્વાસીં—ઢુંવી. સ્ટીમર—મીતીંબો. સુરકી—ઈંટનો ભુકો—ઔ! મૌ. દુરીયાન—દુયેં. ઓરેંજ—મોટાં લીંબુ—લીંમો. દસ જાતની તરકારી—હીંયુવે સેભા. તાડીનો ગોળ—થન્યાં. વેરનો ભુકો—લ્વાઝા. મોટી દરીઆઇ માછલી—મગર—મીધાંઉ. મુરઘીનાં ઈંડાં—ચ્યે ઉ. બકરાના વાળ—સાં મુવે. માથાના વાળ—સભેં. શરીર ઉપરના વાળ—અમુવે. દરેક જાતનું માંસ—અતેતા. નાળીયેરનુ પાણી—ઔંયે. રાંધેલું શાક—હીં. સુકી મચ્છી—ગાંછાઉ. રાંધેલા ચાવલ—થમીં. ઉકાળેલો પીવાનો ચા—લફ્યે. માંછલાં પકડવાનો આંકડો—ગાંમ્યાં. પાણીનું ઠામ—યેઓ. હાથનો પાછળનો ભાગ—લેફ્રામા. પુરુષની છાતી—યેભા. સ્ત્રીની છાતી—નૈ. આંખનો ડોળો—મ્યેલૈં. આંખનાં નેણ—મ્યેખૈંમુવે. આગલી આંગળી—લેન્યો. વચલી આંગળી—લલે. વીંટી પેરવાની ત્રીજી આંગળી—લેતુચુવે. ટચલી આંગળી—લેતાં. પગનું તળીયું—છીપવા. કાનમાં સટાકા નીકળવા તે—નાકાંઈજી. માથાનો દુ-ખાવો—ધાંઉકાંઇના. પેટમાં દુખાવો—વુંકાંઈ ના. ઈંટો બનાવનાર—ઔં લૌંતમા. ગાડીહાંકનાર—લેતમા. રોકડ મેળ રાખનાર—ગુંવેઢાંઇસયા. ગા-યોનું ટોળું—નુવાધાંઉ. સંત્રી—તધા સાંઉઘોલુ. મેવો વેંચનાર—તી યાંઉયો લુ. ઇન્ટરપ્રીટર—સગાબ્યાં. સ્કુલમાસ્ટર—સાતિસયા. બાલુંરાખનાર—લાંખાંઇ-ઘોલુ. પાણીલાવનાર—યેખાતમા. કારકુન—રાઇટર—સયે. આલમાઇરા—માતાતીતા. નાવાની કોટડી—યેછોખાં. સુવાનો ઓરડો—ઇખાં. ખાનાવાળીપેટી—આંધાતીતા. પાટીયાની જમીન—ચ્યાં. ફરનીચર—અતૌં અસાંઉ. શાહી રાખવાનું ઠામ—મીંઓ. મચ્છરદાની—છીંઢાંઉ. લાંકડાંનો થાંભલો—તીતાંઈ. પથ્થરનો થાંભલો—ચાઉતાંઈ. ઇટનો થાંભલો—ઔતાંઈ. સ્ટેપ—તઝે. જોલીબોટ—તાંબાં. પરણેલો માણસ—ઐંઢાંઉ પ્યુથો થાઉચ્યા. પરણે-

લી સ્ત્રી—ઐંઢાંઉ પ્યુધો મુઇમા. માબાપ વગરનું બાળક—મીભા મશીધુ. રાં-
ડેલો પુરૂષ—માઉસોબ્ભો. પરણેલી ઓરત—મયા. મોટોભાઇ—ઇકો. નાનો
ભાઇ—નીકો. મોટીબેન—ઇમા. નાનીબેન—નીમા. દીકરાનીવહુ—ખેમા. ઓર-
માનબાપ—ભાડવે. ઓરમાન મા—મીઢવે. મોટા ભાઇની સ્ત્રી (સ્ત્રીની મોટી
બેન)—માયે. નાનાભાઇની સ્ત્રી (સ્ત્રીની નાનીબેન)—ખેમા. મોટીબેનનો ધણી—
(ધણીનો મોટો ભાઇ)—ખેઓ. નાનીબેનનો ધણી—(ધણીનો નાનો ભાઇ)—
મા. દીકરાની વહુનો બાપ—(દીકરીના ધણીનો બાપ)—ખામે. કાકો—માસો—
ભાડવે. માસા—ફઈ—કાકી—મીજી—મીઢવે. બીજીઓરત—મયાગેં. સગાંસંબંધી—
શ્વેમ્યો. માબાપ—મીભા. ધણીની આગલી સ્ત્રીનો છોકરો—લીંપાતા. ધણીની
આગલી સ્ત્રીની છોકરી—લીંપાતમીં. સ્ત્રીના આગલા ધણીનો છોકરો—મયાપાતા.
સ્ત્રીના આગલા ધણીની છોકરી—મયાપાતમીં. કંપાસ—તીંબો મ્યાઆઉ. નોર્થ-
પોલ—મ્યાઉસૌં. સાઉથપોલ—ટાંઉસૌં. બપોરપછે—મૌંલ્વેંઅછેં.દીવસનો વખત—
ને અછેં. ગયું ત્રીજું વરસ—તમ્યાનેંહ. ગઇકાલની રાત—મનેન્યા. માજીસ્ટ્રેટ—
યાઓવુંમે. રાજકરનાર—ઔંસોધુ—મીં. હાથનાં મોજાં—લેસો. હાથમાં પકડ-
વાનો રૂમાલ—લેકાંઇપિવા. રેશમી રૂમાલ—પોપવા. જેકેટ—ઐંજી ખઢો.
પાટલુન—ઇજાર—ચોરણો—ભાંઉભી. આફ્રીકન્સ—કાપાલી. આરમીન્યન્સ—
આરેમાની. આરાકાનીઝ. રાકાંઇ—યાકાંઈ. બેંગાલી—બીંગાલી. બરમન—
મ્યમા—ભમા. ચીન—ચીં. ચાઈનીસ—તયો. ઇંગ્લીશ—ઇંગ્લે. ફ્રેંચ—
ફરાંસી. જયુ—યાહુદી. મોગલ—મગો. મુસલમાન—પતી. નીગ્રોઝ—
કાપાલી. પરશીયન—પારાધી. પોરટુગીઝ—ફરીંજી. છુટકારો—aquittal—
અપ્યેલ્હોજીં—છાંદાપેજીં. બીલ—સયે. લીલામથી કરેલાં વચાણનું બીલ—
લીલાંસા. દીવાની કોરટ—ટયા મયૌં. કોન્ટ્રાકટ—સાછૌ. ફરીઆદનો ખર-
ચ—અહ્મુસયે. ફોજદારી કોરટ—યાઓવુંયૌં. ડેકોઇટી—ઢમીયા તાઇમુ.
ગેરકાયદેસર રીતે—મટયા ધાપ્યે. ઘરનું ભાડુ—ઐંખા. જમીનનું ભાડું—
મ્યેખા. સમન્સ—તાંબાસા. માસીક મુસારો—લાગા. વારંટ—ફાંસીયાલે
માંસા—વારાંસા. દારૂગોળો—ખેયાં. લડાઇની ચીજો—સીમુતયા. બોમ-
બરોલ—ભૌંસાં. તોપના ગોળા—અમ્યાઉસાં. કરનલ—તઢાંઉભો. કોરટ-
મારશલ—સીમુયૌંઢો. છોડવું—તોપ બંદુક વગેરે—લેલાઇદી. રસ્તો બતા-
વનાર—લાંપ્યા. તોપ લઇ જવાની ગાડી—અમ્યાઉલે. પાછલી હાર—નાઉતા.
રહેવાની જગા—નેયા. લાકડાંનો બ્લોક—તીઢૌં. સરટીફીકેટ—લેમાંસા.
રાતનું ખાણું—ન્યાસા. ફેશન—ઠૌંઝા. જહાજનુંનુર—તીંબોખા. ગેઝટ—
તઢીંસા. પૃથ્વીનો ગોળો—મ્યેઅલૈં. વચલો વખત—દરમીયાન—અચ્યા. લેન્ડ—
માર્ક—મ્યેમાતાંઇ. લાકડાંનો કટકો—તીઢૌં. લોર્ડ—તખેં. પેકેજ—અઠો.
ઘરનો માલીક—ઐંપાંઇધુ. પારસલ—અઠોગ્લે. પેટર્ન—પૌં. પૈસાની થેલી—

ગુંવેએ. રાસકલ-લુહ્સો. રોકડાં નાણાં-ગેંગેગુંવે. રેકર્ડ-માપોટીંજી-સાયેં. રજીસ્ટર-સાયેં. રેલવે સ્ટેશન-ખુઢાયેંા. સ્ટેશન માસ્તર-યોભાઇ. સુર્યોદય-નેઠવેજી. સુર્યાસ્ત-નેવાંજી. દરીઆઇ મુસાફરી-પેનલખંઇ.. કમતીમાં કમતી-એંગેઝૌં. મોટે અવાજે-અતાંચી. સૌથી પાસેનું-અનીઅસા. જમણો હાથ-લેયા. ગરમ-hot-પુ. ગરમ-warm-આઇ. સાથે જવું-અટુલાઇદી. નેતાએહોવું-સાંઇદી. પવન વાય છે-લે ટાઇતે. પાછું આવવું-પ્યાંલાદી. કપડાં પહેરવાં-અવોવોદી. રાજ ચલાવવું-અસોયાદી. લક્ષ દઇને સાંભળવું-નાકાંઉદી. બત્તી સળગાવવી-મીનીંદી. છાપરૂં બાંધવું-મોદી. સીલ કરવું-તઝેખાદી-તઝેહોદી. સહી કરવી-લેમાકોદી. સરવે કરવું-મ્યે ટાંઇદી. વરસાદ ગરજવો-મો ખોંદી. મુસાફરી કરવી-ખંઇત્વાદી. લુગડાં ઉતારવાં-અવો છોદી. છોડવું-જુદું કરવું-શ્રીદી. થીજુદા પડવું-હવેત્વાદી. બાહોશપણે-ટાનાંઇઝવા. તમારા જેટલું-ખીંમ્યાલાઉ. પુષ્કળ રીતે-ચુવેવાઝવા. એકવાર ફરીથી-ટફાં. નાજેવું-બરાબર-અટુકુ. મુરખાઇ ભરેલી રીતે-માઇઝવા. જોરજુલમથી-અતેઆરમાં. મોડે-ટનેગા. લાંબા વખત ઉપર-લુંબીઘો અખાકલા. કોઇ જગાએ નહિ-અએમાં મહો. એક વખત-તખા. કોઇ કોઇ વખત-તખાતલે. પુરતી રીતે-લાઉઆંઉ. તે વખતે-ઠોઅખા-ધા અખા. એ વખત-નીછે. ગેર વ્યાજબી રીતે-મટયાઝવા. ખુશીથી-volantarily-અલોલો. અઠવાડીએ અઠવાડીએ-ખુનયતખા. શા માટે-બે જ્યાંઉ-બાફ્યુલો. ડહાપણ ભરેલી રીતે-લૈમાઝવા. ધર આગળ-એં શેમાં. બીછાના ઉપર-અયાપોમાં. વાહાણ ઉપર-તીંઓપોમાં. ચો તરફ હોવું-પોમ્યાદી. લગભગ હોવું-અલાઉ શીદી. ઘોડેસ્વાર લશ્કર-મીંસીધુયે. હીસાબનો ચોપડો-ગુંવેસયેંસાઓ. હીસાબ કરવો-સયેંપેદી-સયેંદી. કોર્ટ પાસે તોહમતનામું-ટયાસ્વે સોધોસા. એક પછી એક-તખુનાઉતખુ. બપોર થવા-મૌં લ્વેદી. એક વખત વધારે-નાઉટફાં. કેટલા વખત ઉપર-બલાઉચ્યાઘલે. રસ્તે જવું-લાંશાઉ ત્વાદી. પ્રાચીન વખત-શેકલા પત્રનો જવાબ-પ્યાંસા. શ્રોતા મંડળ-નીલા. સત્તા આપવી-અખ્વેં પેદી. પીઠનું હાડકું-ચ્યોયો. તોપનો ગોળો-અમ્યાઉઝે. દેશ નીકાલ કરવું-હ્યા ઠોદી. બેંન્ક-ગુંવેઢાંઇ. ગાયનું માંસ-નુવાતા. જવા પહેલાં-મત્વાખી. હોવું-પાંઇદી-સાંઇદી. કલ્યાણ કરતા-પરગજુ-ચ્યેજુશીં. નાગરવેલનાં પાન-કુંયુવે. પાન સોપારીનો ડબ્બો-કુંઇ. પેલી બાજુ-હોબેકા. દોરડાથી બાંધવું-છીદી. ભડકો કરવો-મીતાઉદી. બોડી ગાર્ડ-કોયાં. ધર બાંધવું-ઐં સાઉદી. ફુરસદ નથી-મ આબુ. થોડા વખતમાં-મ્યાઅન્યા. પોરસ્ટ કાર્ડ-તબ્યાફે. બે પૈસાની ટીકટ-નપ્યા લેમા. બે

પૈસાવાળાં કવર–નપ્યાસાઐ. ગંજીફે રમવું–ફ્રેકઝાદી. નકશી કોતરનાર–પાંભુ. સાચું હોવું–ખરૂં હોવું–માંદી–હૌદી. સરટીફીકેટ–તેતીખાં લેસાં. પુઠ પકડવી–લાઇ પીદી. ચીરૂટ–સેલઇ. પહેરવાના લુગડાં–વોધો અવો. ટાઇપ ગોઠવવા–પૌંસીદી. એક મત થવું–સૈટુદી. દીવસે દીવસે–તને ને તને. દીવસતો વખત–અખાનચે. તેમાં બળ નથી–તુમાં આ મશીબુ. ડીકશનેરી–શબ્દકોશ–અભેઢાં. આંખ ઝાંખી હોવી–મ્યેસી મૌંદી. બત્તી ઝાંખી હોવી–મીગ્વે મૌંદી. પાણીનો પ્યાલો–ચેગ્વે. આખા દિવસમાં–તનયેલૌં. અંધારૂં થવું–રાત પડવી–મોછવદી. એમાંહેલું એક–નખુઢવે તયાઉયાઉ. બીજી જગોમાં–તછાહમાં. વાહાણપર ચઢવું–તીંબોટેદી. કાયદો ઘડવો–ઉપદી કાદી. ઘણું–Exceedingly–એમટાં. આગ બુઝાવવી–મીતાદી. સરળ–સહેલું કરવું–લ્વેઝેદી. પાછળ જવું–લાઇદી–લાઇત્વાદી. ભવિષ્ય કહેવું–શેગા પ્યોદી. અગાડીનું–former–શેઘો. ફાટકનો રસ્તો–તઘાપાઉ. ગેઝટ–તઢીંસા. ધરમાદા દાખલ આપવું–અલૂ લૂદી. ગ્લાસ–ફાં. ગ્લાસનું દામ–ફાંગ્વે. દોરવું–રસ્તો બતાવવો–લાંપ્યાદી. પવનનો વંટોળીઓ–લેપૌં. માથે બાંધવાનો રૂમાલ–ઘાંઉબાંઉ. ગળે બાધવાનો રૂમાલ–લેભેસીં. મુસ્કેલીથી–ખેખાઇઝવા. ઉતાવળે જવું–મ્યાંદી. સુકુંઘાસ–મ્યેછાઉ. આ જગાએથી–દીઅયામાં. આ વખતથી–યખુઅખામાં. આ કારણ માટે–દી અચ્યાંઉજયાંઉ. સૌથી ઉંચું–અમ્યેંઝો. હોલીડે–પ્વેને. નીમકહલાલ–પ્રમાણીક માણસ–ફ્યાંઉઘોલુ. માન આપવું–શીખોદી. હોટેલ–થમીંસાંઈ. હંબક–લૈંલેદી. સ્ટાંપ લગાડવી–તઝૈખાદી. મનમાં ઠસાવવું–સૈસ્વેલાંઉઆંઉ પ્યુદી. બરાબર નહિ તેવું–મટાં મલાઉઘો. ખોટું–in correct–મમાંઘો. કદમાં વધવું–ચીપ્વાદી. તાપપર મેલવું–મીશોદી. ખીજવવું–સૈસોઝેદી–ગૌતાઇદી. એક પળમાં–ખનામાં. સમજવું સહેલું–ટાલ્વેદી. આજીજીથી માંગવું–Invoke–સુટાંઉદી. જાકેટ–ઐંજી. પાછું ફરવું–પ્યાંદી. ન્યાઇ થવું–ફ્યાંઉમાદી. ઇંટની ભઠ્ઠી–ઔફો. બીલાડીનું બચ્ચું–ચ્યાંઉગ્લે. છેલ્લો–Last–અનાઉઝૌંઘો. લોહી નીકળવા દેવું–તુવેપાઉદી. લખેલો કાગળ–લેમાસા. સરખું હોવું–ટુદી. મોટે અવાજ કરવો–અતાં ચીએદી. ગાંડું થઇ જવું–પૂત્વાદી. આપ નામદાર–your majesty–કુઢાફ્યા. મૈત્રી કરવી–મૈસ્વે ફુવેદી. ગેરવિશ્વાસ–મર્યૌબુ. હાથ લુછવાનો રૂમાલ–લેઠૌપવા. નોનસેન્સ–અલઘા સગા. વખતે વખતે–તખાતલે. અગાડી એક વખતે–અયેં તખા. મુળ–original–મૂલા. પેન્ટેલુન–ભાંઉભી. નાનું પારસલ–અઠૌગ્લે. પીઓન–પ્યાદા. પોલીસ માજીસ્ટ્રેટ–યાઝો વુંઢાંઉ. પ્રીંટર–પૌનેતમા. પ્રોસીકયુટ કરવું–ટયાસ્વેસોદી. તરસ મટાડવી–યેગાં પ્યેઆંઉ પ્યુદી. રેઇલકાર–મીયઠા. રેઇલરોડ–

મીયકાસાં. રાસકલ-હુસો. કાઢી નાખવું-reject-સૌપ્યેદી. રેપ્રીઝેનટે-ટીવ-કોઝલે. જમણો હાથ-લેયાલે. જમણી બાજુ-લેયા બે. ગુલાબનું ઝાડ-નિસેબિ. ગુલાબ જળ-નિયે. રબી-ચાઉની. જીન ચડાવવું-ખૌનીટીંદી. લાકડાં વેરનાર-તીલ્વાતમા. પુરતું નહિ-Insufficient-મલાઉધો. વીખોડા ભરવા-ઘસવું-Scratch-છીદી. સીલ-તઝે. સીલ લગાડવી-તઝેકાદી. સીકયુરીટી-આમાખાં. કીંમત નાખવી-અફોઠા દી. આગ લગાડવી-મીશોદી. છુટું મુકવું-લોદી. કાપીજુદુંપાડવું-ક્યાદી. રેશમીસુતર-પોછી. રૂપાનું કામ કરનાર-પાંઢૈતમા. નિષ્કપટીહોવું-sin-cere-તબોફ્યાંઉદી. મોટીબેન-ઈમા. નાનીબેન-નીમા. યુરોપીયન સોલજર-ગોયા. ટુંક વખતમાં-ખનામાં. કાંતવાનોત્રાક-વીંયો. સ્ટાર લાઇટ-ચીયાંઉ. સ્ટીમ એનજીન-મીસે. ઓરમાનબાપ-ભાડવે. ઓરમા-નમા-મીઢવે. સ્ટોરહાઉસ-તાઈ. સમન્સ-તાંભાસા. ખરચઉપાડવું-ઝૈ ખાંદી. આભારમાનું છું-Thanks-ચેઝુટીંબાએ. જ્યાંસુધી ત્યાંસુધી-ટાંઈ આંઉ. ટીનનાંપત્રાં-તાંભુ-તાંભીયા. કંટાળીજવું-to be tired-મોદી-પીંમાદી. થાકીજવું-to be tired by fatigue-ત્યાંઉદી. ટાઇટલપેઇજ-લેઇસા. તાડીનો દારૂ-થન્યે. પગનો અંગુઠો-છીમા. અંગુઠા પછીની પહેલી આંગળી-છીન્યો. વચલી આંગળી પગની-છીલે. ચોથી આંગળી-છીધુ. ટચલી આંગળી-છીતાં. થોડાવખતમાં-ટારોચામાં. સહનથઇ શકે તેવું-ખાંનાંઇ ભુવે-શીદી. ખરીરીતે-Truly-માંકાંઝવા. ટાઇપ ગોઠવવા-પૌંસીદી. નીચેસહીકર-નાર-undersigned-લેમાટોધુ. કરારકરવો-ગડીઠાદી. મોઢાનોબુરખો-મ્યેંહનાપૌં. ઘણું-Very-એમટાં. વીસો-પેતા. ખુશાથી-અલોલો. ઇંટની દીવાલ-ઐાયો. પાણીરેડવું-યેલાંઉદી. અઠવાડીયું-ખુનયે-તતેઢીં. તંદુરસ્તી સારીહોવી-માદી. શા માટે-બેને જ્યાંઉ-બાફ્યુલો. જવાવગર-મત્વાબેને. અલબત-by all means-સેસે. આંકડા-ગના. આશુક-છીધોલુ. માશુક-હીઝા. શરબત-પીલાઈ. ચાવલ રાંધવાનું હાંડલું-થ-મીંઓ. લીલામગ-પેડીઝૈ. સફેતવાલ-પેફ્યુ. લાલવાલ-પેજા. તમા-કુના પડા-ફે. કોરોકાગળ-સેકુ. લખેલોકાગળ-સા-લેમાસા. બ્લોટીંગ પેપર-મીંનેસેકુ. કેરોસાઇન ઓઇલ-યેનાનસી. દેવલોક-નાબ્યે. સ્ટાં-પનો કાગળ-ધાંઉસેકુ. એક આનાની કીંમતના-તભેટાં. જન્મકેદ-ઠાંઉતતે. પોલીસ સુપ્રીન્ટેન્ડન્ટ-યાઝોવુંઢાંઉ. ચીફકોન્સ્ટેબલ-યાઝો ઓમે. પ્લે-ગ-પલીતા. પેટનો દુઃખાવો-વુંના. ચલોટા-પસો. એક ઇંચ-તલેમાં. એક ફુટ-તભે. એક વેંત-તયુવા. એક હાથ-તઢાંઇ. એક ગજ-તધાંઇ. ટીનનાં પત્રાં-તોપીઆ. મોટું દાતરડું-ધા. સુતરાઉ આલપાકો-પાદુ. હલકો કપાસ-ચોયલુ. બજરો-કારગોબોટ-તાંબા. મેલ-સાબો. ફેરી-

કદો. ડારગો–ચેહમા. ચુનો–સુરકી ને રેતી મેળવી કરેલો કેલ–એંગ્લે. મતપંથ–ભાદા. કમાન્ડર–ભોપા ભાઇ. વાજું નગારાં–સાંઇ. આબરૂદાર માણુસ–લુજી. રૂમાલ રેશમી–પોપવા. નાચ વગેરેની રમત–પોઇપુવે. પુંગી લોકોને ખાવાનું ઠામ–તભઇ. પેટમાં બળવું–લાગણી થવી–લુંડે. આગ થવી–મીલાંઉડે. છોડવું તે–acquittal–written discharge–પેસા. પરસ્ત્રી ગમન કરવું–તુ મયાગો પીમાદી. પરપુરૂષ સાથે વ્યભીચાર કરવો–મ્યાઉમા ઠાદી. ચાલાકી–લુચ્ચાઇ–પરીયે પ્યુજી. ની સાથે મળી જવું–associate–પાંઉ ફોદી. મંડળી–association–અપાઉં અફે. વડનું ઝાડ–Banyan tree–ન્યાંઉભી. તાબે કરવું–to make submit–નૈચ્યાદી. લાશનું દફન કરવું–તાંજેદી. બંધ નહિ હોવું–to be ceaseless–મસેદી. ખોટું ઠરાવવું–દુશણ દેવું–to be condemned–અશૌ ખાંદી. બહાર કાઢવું–Expel–હ્નીઠાદી. ઉતાવળે હાંકી જવું–to drive fast in riding–સાંઇ નીંદી. સરસામાન–furniture–અતોં અસાંઉ. મુખ્ય મુખ્ય બનાવ–occurcnces generally–અઠાપાટી. હકુમતવાળો પ્રદેશ–સીયેંઝુ. પૈડાંવાળો મશીન–યાનઢયાસે. શરીરનો અવયવ–member of body–ઇંગા. સભાસદ–member of community–તીંવીંધુ. મીડ વાઇફ–Mid–wife–વાંઝવે. રહસ્ય હોવું–અંદર ભેદ હોવો–to be misterious–નેનેદી. હલકું મન હોવું–to be narrow minded સૈકું દોદી. ધર્મ પુસ્તકપર સોગન ખાવા–to take oath on a religious book–ચ્યાંકાંઇદી–ચ્યાંસોદી. સાંકડો રસ્તો–narrow path–લાંજા. મોત્રાચારીનો સબંધ–friendly terms–મૈતહાયા. સહીસલામત–not to be in a state of concern–સૈયૈઝયા મશી. સહીસલામત હોવું–out of danger–એનેલોદી. ડાહ્યો માણુસ–sage–પીન્યાશી. મેળની ચોપડી–tally–ધયો. આપવું–to offer–પેલોપ્યુદી. ઝાડનો આગલો ભાગ–trunk of a tree–પીંઝે. સુંઢ–trunk of an elephant–નામાંઉ. એમાંથી કયું–નીઉઢવે બદહુ. તમે આવશો કે નહિ તે કહો–say whether you will come or not–લામે મલામેગો પ્યોબા.પુર્ણવીરામ–full stop–સગા સૌધોનયા. અલ્પવીરામ–comma–પૌંમા. સંતાવાની જગા–કવેની. પાણીનો નળ–પ્યું–ટુમ્યાંઉ. તોપખાનું–તેને તાઇ. કર બેસાડવો–ગુંચેકવેદી. આપ્યા વગર લેવું–યુસાંઉદી. દમનો રોગ–પાંના. ખેંચવું–લલચાવવું–લાઇસ્વેદી. સંભળાય એવું–ચ્યાયાધો. વેગળું કરવું–ઉડાવવું–(avoid)–શાંઉત્વાદી. ધોરીનસ–તુવેચ્યો. સપ્રમાણુ–મૂલાંમાંધો. ધરી–આંસ–આંક–વીયો. ભુંજવું–શેકવું–પાંઉદી. દેશ-

નીકાલ કરવું–નિંઢૌદી. વાંઝીયું હોવું–મી ઔદી. રમવાનું બેટ–બલીઢાં. સંગીન–બાગનેટ–લાંઝો. મણુકો–પૂડી. શીંગ–કળી–પે. બદલો.વાળવો–અપ્યે ફયાદી. સાન કરવી–લેયાદી. શોભીતું હોવું–લ્યાઉપાદી. પવન ગાજવો–લે હૌદી. ધર્માધ્યક્ષ–ધાંઇઓ. ભડકો કરવો–મીતાઉદી. બેબે કરવું–ઓદી. ભેળસેળ કરવું–યેનોદી. પ્લાસ્ટર–લાંઉમી. વાદળીયો રંગ–અપ્યા–અપ્યાયાંઉ. શરમાઇ જવું–(to blush)–મ્યેહનારીદી–મ્યેહ–તા મેદી. શેખી મારવી–વાચુવાદી. છરાનો ગોળો–ભૌસાં. છાપરૂં–માંડવો–તીખેટા. કામઠાની દોરી–લેન્યો ચ્યો. થુલું–ફોતરાં–ફુવેજી. પવનની લેહેર–લેબ્યે. તેજકાંતી–અયાંઉ અવા. કોર–કંઠો–અના:. ખારૂં પાણી–સાયે. કુકરના જાડાવાળ–અહીં. અંકુર–ફણગો–અંગૌ–અફુ. બસ્ટ–પેટથી ઉપલા ભાગની છબી–અયૌતાંઢા. આપત્તિ–સંકટ–ભેયાં. પરથી હાથ ઉઠાવવો–અયાગો સૌરીદી. પથારી ઉપર–ઐયાબોમાં. પાણીથી શુદ્ધ કરવું તે–યેને ઝેછયોઝું. ધીક્કારવા જોગ હોવું–સૈસો ભુવે શીદી. આવવા જવાની છુટ–અખ્વીં. હીસાબ રાખનાર–યેટુવેટાપોતુ. દરીયાઇ સેનાપતી–યેજ્યાંઉ સીભુયે. છેડે જોડવું–સીદી–સેદી. સંગે મરમરના પથ્થરની એક જાત–ચાઉફ્યુ. છત–ચંદરવો–મ્યેહ્નાજ્યે. પથ્થરમાં નકશી કામ કરવું–સીદી. લાકડામાં નકશીકામ કરવું–ફુદી. નકશી કરનાર–પાંલુ. પાણીનો ધોધ–યે તધું. ઉંડી ગુફા–દૂખાંઉ. ચાક–સપેતો–મ્યેબ્યુ. યોધ્ધો–વીર–ઉસ્તાદ–તુયેધાંઉ. પટાવવું–સમજાવવું–છયોદી–છયોમોદી. કરોળીયાની જાળ–પીંગુઐં–પીંગુ હ્યીયે. શબની પેટી–કફન–તલા:–ખાંઉ. ચેનઆપેતેવું હોવું–તેતાદી. ભાગ–ખંડ–અખા અખ્વે. ગંભીર–શાંત હોવું–તેછીદી. પ્રીતી મેળવવી–સૈપ્યાઝેદી. તકરારથી રદ કરવું–છયેપાદી. બોલાવવું–ભરવું–to convene–સીઉવેદી. ખ્યાલ બદલવો–તભો પ્યાંઉદી. ખરાદીલનું–તભોફ્યાંઉદી. કાઉનસીલર–ટાંઇભીદો-લુજી. સ્ફટીક–બીલોર–ચાઉતલી. ગાદીએ અઢંગી બેસવું–હ્યીઓ. પાણીનો બંધ–સી. હીંમતથી જવું–ત્વાવુંઇદી. વ્યાજબી નુકશાની–લીયો-પી. ખુશામત કરવી–ચડાવવું–લૈચ્યાંદી. રોકવું–અટકાવવું–કાહ્દી–સીકાદી. કમકૌવત–નબળાઇ–આહમેજી. સુકાતા જવું–લેવાતા જવું–સ્વેમીયેદી. દરજ્જો કમી કરવો–અયાચ્યાદી. વીચાર કરવો–તોલ કરવો–સીઝાદી–ટુવેઢોદી. દોશ નાલાયકી–અપ્યે–અકૂધો. બતાવવું–દરશાવવું–અટાઅહ્ના પ્યાદી. નામ–સંજ્ઞા આપવી–તમૌદી–હ્યીદી. દેખાડવું–નીશાની હોવી–પ્યાહ્યુંદી. ઘટ–જાડું હોવું–તૈદી. લાયક–યોગ્ય હોવું–ખાંધાઇદી. નજર કેદ રાખવું–છોઠાદી. પતો લગાડવો–ટુવેમાંદી–પોપ્યાદી. રસ્તો મુકી આડે રસ્તે જવું–ભુલવું–લ્વેદી. રાજ મુગટ–તરફુ.

ઉતરાવવું-to dictate-હ્નૌઠાઇદી. હથીઆર લઇ લેવાં-લેને તૈદી. પુખ્ત વીચાર-પીન્યાતઢી. ધર્મ સંબંધી છુટ-તાતનાદો. બેઅદબી કર-નાર-મયોદી. અવયવો જુદા કરવા-પાંઇ ફ્યાદી. ગાળવાનું કામ-પાંઉ જાંઉ. ઇશ્વરીય હોવું-ફ્યાને સાંઇદી. ડોઝ દેવો-સેગો તાઉદી. ડબલ કરવું-નીસાંરીદી. ડ્રીલ-પરેટ કરવી-સીયેતીંદી. ડુપ્લીકેટ-અફે-લેખાં. રંગ લગાડવો-સેસોદી. યાર સાથે નીકળી જવું-ઠવે પીઇદી. આ ઉપ-રાંત-દીપ્યેં. તે ઉપરાંત-ઠોહ્યા તભા. ઓકાવે એવું-ઉલટીનું આ સડ-આંસે. કાયદો બાંધવો-ઉપડી ઠાદી. છાવણી કરવી-ટાછયાદી-સા-ખાંછયાદી. સામસામા આવી જવું-સાંઇદી-સાંઇ દુવેદી. ઉજાસ પાડવો-અલીંયાદી. દ્વીઅર્થી હોવું-સગા કાઉદી. થોડીવારમાં-મચ્યાં મમ્યેંમીં. દોશ મુક્ત કરવું-અપ્યેલોદી. એકઝીબીશન-પોપ્યાજી. વીસ્તાર-ફેલાવો-પ્યાંપ્યુધો અયા. તાકીદથી કરવું-મ્યાંઝેદી. તોપનો ભડાકો-અમ્યાઉતાં. જોર જુલમથી ખેંચી લેવું-અનાંઇઅઠે યુદી. ખાસ-વિલક્ષણ-દૂઆંધો. સરલ-સુગમ કરવું-હવેઝેદી. ખરીબીના-અફ્યે અયા. માનસીક શક્તિ-ન્યાંતાતી. શારીરીક શક્તિ-અસૌંતાતી. ફેશનેબલ-ઠૌઝા અટાંઇ રીધો. ખુની-ક્રુર થવું-ચ્યાંઝૌદી. હીંમતવાન થવું-યેદી. ચીર-ફાટ-આએ. લશ્કરની ટુકડી-તઝાંઉતા. પાટીયાની જમીન-ચ્યાં. ઘડીઆળની ખીસી-નાઇએ. ગરભ-હમેલ-કોવુંઇ. પ્રાણીનો ગર્ભ-ઝી. બળ-જોર-અલૌં-તાતી. ચામડીપર ડાઘ પડવા-યીંચ્યેદી. ડોળા કાઢવા-મ્યેહ્યાંઉકો યુવેચીદી. ચારે પગે દોડવું-ખઝૌછાપીઇદી. ફાંસીનું લાકડું-લે સ્વે ઠાંઈ. જુગાર ખેલવો-લાઉઠાં કઝાદી. કોગળાનું ઓસડ-લૌસે. જાળી દાર કાપડ-ચ્યાછી અઠે. વંશ-પેઢી-અમ્યોહન્વે. બાબતો ચુંટી કાઢવી-કાઉતીં કાઉદી. ઝાંખુ તેજ આપવું-મૌં મૌંકાઉદી. ઝાંખી રોશની-યેકામિઝીં. પૃથ્વીનો ગોળો-મ્યેકભાલૌં. હાથનો બનાવેલ પૃથ્વીનો ગોળો-મ્યેકભાપૌં. હાથનું મોજું-લેસૌ. દાંત પીસવા-તુવાચૈદી. ગપાં મારવાં-પલી પલેં સગાગો પ્યોદી. હાથથી છીનવી લેવું-પકડવું-લેને સૌ કાંઇદી. ખુશી કરવું-અયાઝેદી. દુઃખી થવું-to be grieved-ચીએ કવેદી-ન્યોનુંદી. દુષ્ટ વતી-મનાલોજી. પવનનો ઝપાટો-લેભૌં. હાફ કાસ્ટ-કાબ્યા. મુઠી ભરીને-લેતસૌ. ઇજા વગરનું-અપ્યે મપ્યુટાધો. એક તાલ હોવું-અર્તાનીદી. સારંગી વગાડનાર-સાંઉતમા. બે ખબર હોવું-તઢીલેદી. ટોપ-શિરસ્ત્રાણ-તાખમાઉલૌં. પાખંડ મત-મૈસાઢેઠી. મોટી ઉધરસ હોવી-ચ્યોહોદી. ફીટકાર માટે એક જાતનો અવાજ કરવો-સીઠોદી. સરપનો અવાજ-હ્યૌદી. પગનાં મોજાં-છીસૌ. કોણી મારવી-તઢાંઉને ટવેદી. મેળવવા તજવીજ કરવી-દુવેઆંઉ શાદી. ગેર

કાયદે—મટયાધો. કળી ન શકે એવું—મકીશાધો. કડવું કરવું—ખાકેદી.
દુ:ખી કરવું—સીયેઝેદી. મનમાં ઠસેલું હોવું—સૈસ્વે લાંઝેદી. માપી ન
શકાઇ તેવું—અટાંઇમતીદી. તાત્કાળીક હોવું—અછયામે શીદી. જલ્દીથી—
અછયામે. નાશ ન થાય તેવું—અમર—મતેનાંઇ. કઠણ છાતીનું—નાંઉદ્દા-
મયાધો. ગુંચવણમાં નાંખવું—પાવીંદીગો પ્યાદી. દેશાવરથી આવેલો
માલ—આયાત—ત્વીકૈ. અગવડતાવાળું હોવું—મટોમલ્યો શીદી. લખીને
માલ મંગાવવો—પૈઆંઉનૈદી. માલની યાદી—અપૈ. લાઇલાજ—
મછો મલ્વેનાંઈ. ભુલ વગરનું—નિશ્રીત—મહ્માંનાંઈ. રોગીને રાખ-
વાની જગા—લુનાચૈં. મનમાં ઠસાવવું—નીલૌં ત્વીંદી. ફાંદામાં લેવું—ચ્યો
મેદી. એક ચીત્તે—સૈંઝૈં. વચમાંથી કાપવું—કાંલા ફ્યાદી. દેહેશત
આપવી—ચાઉઆંઉ પ્યુદી. અડીયલ હોવું—સૈમાહ્દી. વગર તેડે અંદર
જવું—અખ્વીં મશાએ વીંદી. જળથી રેલછેલ થવું—લૌંમોદી. નવી શોધ કરવી—
ઠોઠુંયુવે અસાઅઉ લૌદી. ઉલટપાલટ કરવું—ફ્યાંઉબ્યાં ઠાદી. બાહાર વેહેવું
ઠવેસીદી. આખરનું પરીણામ—અસૌં. ઉપદેશ સારૂ ગામેગામ ફરવું—
હેતઝારી ત્વાદી. હાથીદાંત—સિસ્વે. ફણસનું ઝાડ—પૈનેભીં. ઉપલું જડબું—
પાયો. નીચલું જડવું—પાછેયો. ઠોંસોમારવો—ઠૌદી. ખણખણાટ અવાજ
થવો—છવીંઝવીં મીદી. જંકશન—સેછે—સાછે. સામે પછડાવું—ઠીખાઇદી. નીચે
પછડાવું—યાઉલેદી. દુર પછડાવું—ખુવાઆંઉ યાઇદી. બાહારપછડાવું—ઠવેઆંઉ
યાઇદી. તલીએ પછડાવું—અશૌંખાંદી. લાકડામાંની ગાંઠ—અમ્યેપુ. વાળની
ગાંઠ—બંધ અંબોડો—અઠૌં. લેબલ—લૈસા. લેબલ ચોડવું—લૈસા ઠોદી.
ગુંચવણવાળો રસ્તો—વીંગભા. ઉતરવાની જગા—landing place—ઝૈ—ઝૈકાં.
ડુકરની ચરબી—ઉવેસી. સંધાડો—સરાણ—પ્વૌ. સંધાડીઓ—પ્વૌતમા
પછીનું હોવું—નાઉશીદી. વાહાણનું લંગર કરવું—તીબો છયાદી. દોરી જવું—રસ્તો
બતાવવો—પોસાંઉદી. અસલીકથા—માસા. કાયદા બનાવવા—સીયેંકોપુવેદી.
ઔરસ—હકદાર—હૌહ્માંધો. લેવી. દરબાર—નીલાખાંજી. ઉચ્ચાલન—ટેકો—
કો. લેફટેનન્ટ—તાહૂમૂગેં. લેફટેનન્ટ જનરલ—સીકે—બોજી. તેવીરીતે—
like wise—દીમાટભા. આ ઉપરાંત—દીપીં. કમળનું ઝાડ—નીંપુવીં—
ચ્યાપુવીં. ખોડાંગતાં ચાલવું—ઠોને ત્વાદી. કાગળપર દોરેલી લીટી—ટાંતા—
અચ્યાંઉ. છાપેલી અથવા દોરેલી લીટી—સાઢાં—સાઝાંઉ. વંશ—કુળ—
અમ્યો અસીંઅસે. સાંકળી—સાંધો—ચ્યોગ્વીંટપ્વીં. લવરી કરવી—સગામ્યાદી.
લાભ કારક હોવું—ગુંવે ટોપ્વાદી. વીશય ભોગની ઇચ્છા—કીલેતા. મનમાં
ઇચ્છા હોવી—ટામેદી. કાંઇ હરકત નથી—ભામાં ટાંસયા મશાણુ. વીલાસી
હોવું—શૌંદી—તાંદી—તાંસૌંદી. ખારવાળું પાણી—પ્યાસીયે. મોજ શોખ—
સૈધાઅસા. મેજોરીટી હોવી—તામ્યાદી. દરીયાઇ—Marine પેન લેને

સાંઇદી. ભેજવાળી જગા—સૈં. વાહાણુનો ડોળ—યુવેટાંઇ. પછવાડે રહેવું—નાઉક્રેમાં નેદી. ઉતરતી વયનીસ્ત્રી—મૈંમાજી. ગાદી—રજાઇ—મુવેયા. નીતી વચન—અયાગાવુસગા. ઓરી—અછબડા—ઉવેતે. યંત્રની રચના—યાંઢયા. કામ વગરનું માથુમારવું—સ્વેપેદી. ગરીબ—નમ્ર હોવું—સૈનૂન્યાંદી. સ્મરણ પત્ર—હ્માસા. અટકાવ—રજ—રૂતુ—મીયાઉદ્દુ. ટુંકામાં કહેવું—ત્વીંયુવેપ્યોદી. વેપારની ચીજ—કૌંસાલે. ખરતો તારો—ચીપ્યાં. રીત—ગોઠવણી—અસીં—અસીને. મધ્યરાત્રી—તાંધાંઉ. ખોટી ગણત્રી કરવી—અટવે માદી. નુકશાન કરનાર—ગૌંતાઇધોતુ. ખોટો વીચાર કરવો—અઠીંલ્વેદી. ખોટે રસ્તે દોરી જવું—સ્વાલ્વેદી. લંગર નાખી વાણુ બાંધવું—સાઇદી. શેતુરનું ઝાડ—પોસાબીં. ભાતભાતનું હોવું—અટ્ટુ અફ્રયા ભ્યા રીદી. માંસનાં તંતુ—લેઓ. મોઢું બાંધવાની જાળી—અઉવા—નૌસૌકવીં. ઝોલું આવવું—ખનાલે ઐપ્યોદી. કુદરત—કાંભાતાંઝાસુ—પગડી. કુદતરતી બાંધો.—નથો. કુદરતી વલણ—ઉવાધના. કુદરતી ગતિ—હમઢા. સુઇનું કાણું નફ્રા. બેમાનું એકે નહિ—neither—હોમ્યામકા. ચીપીયો—સાણુસી—નીયા. જુધનાં ઇંડા—તાંઉ. અમીર હોવું—મ્યાદી. અમીર ઉમરાવ—મૂમા. બપોર થવા—મૌંટેદી. બે આબરૂ—ચ્યેઝો. પાલન પોશણ કરવું—ચુવેમુવેદી. પાલન પોશણ—અહાયા. નોવેલ—નવલ કથા—હાંઢારીસા. નવો અભ્યાસી—તામને. દેવી—અપસરા—યૌકઓનાતમી.| લખેલું ભુંસી નાખવું—છયેદી. અપ્રસીદ્ધ-છાનું—મઠાંસ્યા. કબજેદાર—કબજો રાખનાર—તૈંયુવે નેધોતુ. કબજો લેવો—રોકવું—તૈંયુદી. મનમાં આવવું—સૈંઠિહ્માદી. સર્વ શકતીમાન હોવું—તાંગોને પીઝૌંદી. માત્ર બીજું કાંઇ નહિ—તેતે. સામેનું હોવું—મ્યેહનાજી સાંઇદી. સામેની બાજુ—સાંચીંમે. કાચી ધાતુ—હાટુ—ચાઉ. મા વગરનું બાળક—મેધેસો. બાપ વગરનું બાળક—ફ્રેધેસો. બાહાર જવાનો રસ્તો—હવેપાઉ. દોડવામાં પાછળ પડવું—પીઇ લૌંદી. બહુ ખાવું—over eat—સાચ્યુદી. ઉપરથી વહી જવું—લ્યાં ત્વાદી-લ્યાંદી—લૌંમાદી. નું દેવું હોવું—ચુવે શીદી. કદમ આગળ જવું—હૂલાં ત્વાદી. નરમ પાડવું—શાંત કરવું—પ્યોફ્રયેદી નૈંઝેદી. ધાનની મીલ—ચૈસૌં. પેગોડા—સેડી. બાહાનું કાઢવું—અપ્યે પોસાં ઉપ્યોદી. અર્ધાંગવાયુ—લેન્જ્યોતેના. દૃષ્ટાંતરૂપી કથા—પૌંઉપમાં. કવાયત કરાવવી—ટાપ્યાદી. પારેગ્રાફ્ર—પૌજી. સમાંતરલીટી—અચ્યાંઉપ્યાંઇ. ગયેલો વખત—શેકલા. શીગડું મારવું—ફ્રાહૂદી. આશ્રય આપવો—છીપીં માઝાદી. પથ્થર જડવા—ચ્યાઉ ઔને ખોંદી. રસ્તો તૈયાર કરવો—લાંગો પોંદી. ગંભીર શબ્દે અવાજ થવો—હૈંદી. નો બદલો વાળવો—સૂચ્યાદી. ચાંચ મારવી—સૈપાઉદી. ઉઘાડું જોખમ—ભેયાઉસયા અચ્યાંઉ. ખોટા સોગન ખાવા—મહૌ મહ્યાંબે ચૈસોદી. કાટખુણાવાળું—માતાદી. ખંત

રાખવી–ચ્યાંખાંઇદી–સુવે મીયેદી. વેશ ધારણ કરવો–અયાંઉ સાંઉદી. વાંચીને ધ્યાનમાં લેવું–સાચીદી. કાચની શીશી–ફ્રાંભુગં. ફીલોસોફર–પીન્યાશી. ભક્તીમાન હોવું–ૠયાગો યોધેદી. જાડુ પાટીયું–ફુશો પીભ્યા. ખુશકારક હોવું–તાયાદી. ખુશી થવું–નીતેદી-આયાદી. છાતીની અંદર લાહે બળવી તે-લેતા છીંના. પોલીશ કરવું–સેછયોદી. હોઠને ચોંટી રહેલું–નોખાં સૂદા. બને તેવું હોવું–to be practicable–ફીનાંઇદી. ભક્તિ–પ્રાર્થના–ૠટના. પ્રમુખનું કામ કરવું–ઔદી. પ્રીન્સ–મિતા. પ્રાઇવેટ–ગુપ્ત–ફૌકવેદી. પ્રાઇવેટલી–છાની રીતે–મટીં મસ્યા. તોછડાઇથી વરતવું–મયોમતે પ્યુદી. દરજ્જો વધારવો–હ્મ્યાઉદી–to promote. હડસેલી લઇ જવું–શ્યેધો તૌંદી. દરખાસ્ત મુકવી–સીંજીયાંતીંગુસુવે પ્યોઠાદી. ભાશણ કરનારની બેઠક–ધમાયલીં. મોદી ખાનું દેવું–અતૌ ખાંદી. સોરટીમાં મુકવું–હીકઝાદી. ફાયર રેફ્ટ–મીભાંઉ. દંડ દઇ છોડવવું– યુવેદી. બળાત્કાર કરવો–મઠૈ ચ્યેંદી. ગોઠવી મુકવું–અતીંઠાદી. પાછલી બાજુ–નાઉફે. ફરીથી ધારણ કરવું–યુપ્યાંદી. એ૦–સડ વીધી–સેફ્રાની. અરસ પરસ હોવું–અપ્યા અહૂલાં ફીદી. સમાધાન–સલાહ સંપ થવો–સૈપીયેદી–પીયેદી–સેઝાદી. મેલ કાપવો–ચીયુવે લાદી. ત્યાગ–દુર કરવું–મપ્યુ બેનેદી. આરામ લેવો–એઝેદી–આપીઆંઉ પ્યુદી. શરણુ–આશ્રય–હ્મીખોસયા. શરણ લેવું–હ્મીખોદી–હ્મીપ્યુદી. રજી–સ્ટર–સાર્યે–હ્માસા. કાયદા–કાનુન–યાઝાતા. રીમાર્ક કરવી–હ્માયુવે પ્યોદી. દરદ મટવાનો ઇલાજ–અનાપ્યાઉઝેધોસે. સ્નેહથી યાદ કરવું–આંઉમેદી. ફરીથી તાજું કરવું–અતે પ્યુભોંદી. ના કબુલ કરવું–નીપેદી. રાખી મુકવું–to reserve–છાંઝવીં યુવેઠાદી. પરીણામ આવવું–અચ્યાંઉ જ્યાંઉ ફીદી. પરચુટણ વેચવું–લેલી યાંઉદી. ધીમુ–ઓછું કરવું–નેઝેદી. ધંધામાંથી છુટા થવું–હૂસૌદી–હૂસૌ ત્વાદી. બોલ પાછા ખેંચી લેવા–સગા હૂનૌ પ્યાંદી. ફરીથી એકત્ર કરવું—પાંઉ પ્યાંદી. ઇશ્વરતર્ફથી મળેલું તે–revelation–ભ્યાઢે. પૈસાદાર માણસ–તુઠે. હવાઇ–મરચી–બાણ–મીભ્યાં. વાટમાર્ગ–ખંઇ ત્વાયાં લાં. નીસામે ધસવું–તાઇદી. પેટમાં ગુરગુર થવું–ચ્યૌંઝૌં મીદી. કટાઇગયેલું હોવું–છેતેદી. વીસામાનો તહેવાર–ઉભૌને. બળીદાન–ભોગદેવો–યેપૂઝોદી. થુંક–લાળ–તાંઢવે. મલમપટી–ફ્યાં-ઉજ્યે. નીલમ–મણી–નીલા. જંગલીહોવું–to be savage–ચ્યાંચ્યૌદી. કરક-સોટી કરવી–સેનેદી. કરકસર કરવી–સેનેદી. ગરમપાણીથી દઝાડવું–યેપૂલાંઉદી સભા બરખાસ્ત કરવી–ૠયોક્યે કવેદી. દેખાવ–scene–મ્યેમીંતહૂલ્વા. રચના–scenery–મ્યોમીંગીં. સાયન્સ–અટાપીન્યા–તેપાંઅટા. ચાબુક મારવી–અસેચ્યો ટાયુવે યાઇદી. ડોળા કાઢવા–મ્યેહ્માંઉઠો યુવેચીદી.

છુપાવવું—to screen—કવેખાદી. પડદો—screen—અકવેઅકા. ધર્મ-શાસ્ત્ર—મ્યાંસા. કંઠનું દરદ—ચ્યાના. બારીકીથી તપાસ કરવી—સીદી-સીચ્યોદી. છારી—તર—અહ્‌મ્યૌં. છાનીગુપ્ત જગા—સૈકવેધો અયા. અર્ધવર્તુલ-સેવાંઇતછાં. ઇંદ્રીય જ્ઞાન—વેઢના ખાંઝાજીં. જલ્દી મનને અસરથાય તેવું—વેઢના ખાંઝા હવેદી. પછવાડાનો ભાગ—નાઉપાંઇ. ભાલાંનો હાથો—લાંયો. મોટી કાતર—કાકીજી. શેરીફ—મ્યોતુજી. રેતીના ખડક—તંઉધૈં. છીંછરૂં થઇ જવું—તૈંત્વાદી. ટુંકું—કમતી કરવું—સૌયૌદી. થોડા વખતમાં—મચ્યા-મમીંહ્રીં. પીસતું—ગંજીફાના પાનાં—ફેફાંદી. તજવું—છોડીદેવું—શાંઉદી. વણ કરનો કાંટલો—લુંહ. નહિ દેખતું હોવું—મ્યેસી કાંદી. હાડપીંજર—કોખાં ઢાયોઝૂ. તરસ છીપાવવી—પીયેઆંઉ તાઉદી. નીચબોલી—ભાંસગા. કાપી મારી નાખવું—તાફયાદી. મોંમલકાવવું—પ્યૌદી. જગા છીનવી લેવી—અયાગા ચ્યાદી. મેશ પાડવી—મીઝાગો ન્યાદી. આ પ્રમાણે—હોઅટુ. ઉંચે ઉડવું—ઉવેપ્યાંદી. નક્કર વસ્તુ—માધો અયા. ઓગળી શકે એવું—અયે ફી નાંઇદી. મેશ—કાજળ—ચ્યાખો. શાંત કરવું—ફીયેદી—સૈફીયેદી. આત્મા જીવ—વીનીં—સૈવીંની. નદીનું મુળ—મ્યેફ્યા. ભભકાદાર—ભવ્યહોવું—ઢુંતા-ઉદી—ચીચ્યેમીંમ્યાદી. વાવંટોળ—લેભૌં. પીચીકારી મારવી—પ્યુનેઠોદી. થીયેટર—ઝાપ્વેસીં. વેહેતું બંધ પડવું—મસીબે આંઇદી—મલૌસ્યા ભેયા-નેદી. કલંક લગાડવું—સુંકવેઆંઉ પ્યુદી. ખુંટોગાડવો—તાંઇ સાઇદી. તોતડું બોલવું—સગા ઠીદી. વાવટો—નીશાન—અલાં. તાકીને જોવું—સૈંઝૈં ચીદી. ભુખે મરવું—ગાંમૌદી. વાણુ હંકારવું—ફેદી—ફેપ્યેંદી. વળે નહિ તેવું—ટીંદી—ટીંમાદી-ખાંઇમાદી. ડંખ—ચટકો—અમીસુ. ડંખ મારવો—હોદી. માન અગર બીકથી તાબે થવું—પ્યાવોદી. પગથી મારવું—ચ્યોભ્યાને યાઇદી. પગથી બાંધવું—ચ્યોભ્યાને છીદી. મજબુત કરવું—આટોદી—આપેદી. લાંબુ કરવું-પાથરવું—સ્વેચ્યેદી—સાંદી. હઠીલું—જીદી હોવું—પ્યાંઉદી—સૌમાખેદી. ગુજ-રાન ચલાવવું—અતેમુવેયાં શીદી. બદલામાં આપવું—અસા સાઇદી. વારસની પછી આવનાર—સેખાંયાધોતુ. રેલછેલ—પુષ્કળ હોવું—અલૌં પોમ્યાદી. ઘણુંજ બારીક—સરસ—અકૌંઔં. તપાસ દેખરેખ રાખવી—પીંસીંઆંઉ ચીસ્યુદી. ખાત્રીવાળું હોવું—અહ્રાં તીદી. બાહારનો ભાવ—અપ્યેં. ઉપર ચઢવું-અયોધો ટેદી. ચઢીઆતા થવું—લૌંદી—તામ્યાદી. શરણ કરવું—વુંઇછાયુવે આદી. બીજાનું દુઃખ જોઇદયા આવવી—ચીંનાદી. બીજાનાદુઃખની દયા—સાનાજી. શીરો—રસ—તીંલે. નાની ખીલી—તાંજ્નેગ્લે. ચેપલગાડવો—પૌસાદી. ફીત—tape ચ્યાચ્યોભ્યા. નાની મીણબત્તી—પ્યાંઉઢાંઇગ્લે. મંદ—સુસ્તી હોવું—નેદી. થોડા વખત માટે હોવું—to be temporary—ખનાતાતેદી. ગરમી શીત મા-પકયંત્ર—થરમોમેટર—અપૂઢાંઇ. દરજીની અંગુઠી—અછૌ લેસૌ. ટીરીન—

મોંટેસા. બેસતું-ટાઇટ હોવું-ચ્યાદી-તાંદી. સજજડ-બેસતું કરવું-ટીઆંઉ સ્વેદી. ઝટ સળગે તેવી દીવાસળી જેવી વસ્તુ-લાંઉઝા-મીખાઇ. છાકટું-મસ્તહોવું-ઉવેઉવે શીદી. કંટાળા ભરેલું હોવું-મોઝેદી. સહન કરી શકાય તેવું હોવું-ખાંનાંઇભુવે શીદી. જીભના મુળ આગળની ગાંઠ-પાઝે. પીડા-દુઃખ દેવું-પાંઠાંઝવા નીંઝેદી-પીભાંઆંઉ હાંઉશેદી. જુલમ કરવો-રીબાવવું-અપૂઅપ્યે સીદી. હાથથી ઉછાળવું-લેને પીદી. મન પીગળાવે તેવું હોવું-ચીંનાભુવે શીદી. ચીતરવું-ટ્રેઇસ કરવું-ચેતાદી. પગની નીશાન-છીયા-લીઝાંઉ. ધર્માચાર પદ્ધતિ-અયાઢેતા. ખોટો આરોપ મુકવો-મહોમહ્ઞાં અપ્યે ટીંદી. વીશેષ ગુણ-પૌંપાં લેખના. આરપાર દેખાઇ તેવું-અલિં ફાઉનાંઇધો. દેશ નીકાલ કરવું-તેભોચીંસાઉ યુવેત્વાદી. વિશ્વાસઘાત-તીસા પીયેયુવે ચીંપ્યૂમૂજી. પ્રસવ વેદના થવી-ફ્વામીંજી વેઢનાગો ખાંદી. ખાઇ ખોદવી-મ્યાંઉ દૂદી. પેશકદમી કરવી-પ્યેહ્ઞાદી. તપાસ-trial-સૌઝાંજી-સીચ્યોહ્મુ. ઇનસાફની જગો-યૌંઢો. નજીવી વસ્તુ-અટવે મશીધો અયા. હલકાઇથી બોલવું-પીયેયેપ્યુદી. વિજયની ક્રિયા-આંઉ પુવે. માણસોનું ટોળુ-લૂસૂ. તુરકી ચાલચાલવી-તૌંછાઉ ધાઉ ત્વાદી. આકુળ વ્યાકુળ થવું ઔંચ્યેદી. ટરપીનટાઇન-ઠીંયૂસે. વાળ ચુંટવાનો નાનો ચીપીયો-મુવેન્યા. આંખના પલકારા મારવા-હ્ઞૈનેદી. આંકપર ચઢાવવું-છયાઝયાલીદી. કલબલકલબલ કરવું-સીસેમીદી. સરપંચ-સાચ્યામાં સીયેધોતુ. નહીં સ્વીકારવા યોગ્ય-ખાંયૂઝયા મકાંઉઢો. ગણત્રી ન થઇ શકે તેવી રીતે-અચ્યાંઉમટાં. બેરીત મુજબ-અચ્યેમપાધો. નહિ શણગારેલું-તાંઝા મસીંધો. લાગણી વગરનું-નલૌં મઠીકાઇધો. ન ફરે તેવું-મપ્યાંઉ લેનાંઇધો. એકમતનું-સૈતભો દૂજયાધો. આશા વગરનું-હાઠોઢાં મપાધો. હાજરી વગરનું-લાઇધુ મપાધો. બીન સત્તાદાર-અખ્વીં મપાધો. ગેરવીશ્વાસ-મયૌંજી. નહિ ઉકાળેલું-મછેમપ્યૌંધૌં. નહિ ખરીદેલું-મવેધો. ભાર લેઇલેવો-વુંઇગો છયાદી. સાંકળ ઉઘાડવી-તાંજોગો છયોદી. જંગલી હોવું-to be uncivil-યાંદી. અંકુશ વગરનું હોવું-પાઉલો પ્યુદી. બુચ ખોલવું-અસોગો હ્ઞૌદી. માથે લેવું-to undertake-લૌસાપ્યુદી. અઘટીત-undeserving-મખાંતાંઇધો. અનિશ્ચીત-તભો મચ્યાધો. લુગડાં ઉતારવાં-અવોછયોદી. પાયાવગરનું-ખોટું-અછે અમ્યે મશીધો. અગત્યનું નહિ તેવું-અટવે મશીધો. અનાહુત-નહિ નોતરેલું-મખો મફૈધો. રીત વીરૂદ્ધ હોવું-યાંઇદી. નહિ ધારેલું તેવું-મચ્યાંઝી બેરીદી. ન કહી શકાય તેવું-મપ્યો મસોટીધો. નહિ કહેલું-મપ્યો મસોગે પીધો. લોકપ્રીય નહિ તેવું-લુમ્યા મચ્યાઇધો. ફાયદા વગરનું હોવું-અચ્યો મેદી. સવાલ વગરનું-નફી-યૌમાયાં મશીધો.

ગેરવ્યાજબી–મટોમટાંધો–અચ્યાંઉમટાંધો. સહીસલામતી વગરનું–મલા જયૌધો. નકી નહી તેવું–અતિ મચ્યાધો. બુરખો લઇ લેવો–મ્યંહના ફ્રૌંગો ફુંઇલીદી. ધમકાવી ઠપકો આપવો–ક્યે પીતીંદી. અર્જન્ટ–મલ્વેનાંઇધો. ખંખેરવું–ખાલી કરવું–લૌલા સેદી–મપ્યાઉ સેદી. લશ્કરનો મોખરો–ટાઊ. વાયુદર્શકયંત્ર–ગેંમના. રંગ બેરંગી હોવું–છેલેદી. જુદીજુદી જાત–અટુટુ અઢવે અઢવે રીજી. જુદી જુદી રીતે–અટુટુ અફયાબ્યા. બદલવું–ફેરવવું–છયાલાદી. મોટું જબ્બર હોવું–ચીચ્યેદી. માન આપવું–અલુંહ યોતેદી. કીનો–વેર–યાટાપ્યુજી. પવન આવવો–લેવીંઆંઉ ત્વીંદી. છાતી ચલાવવી–સ્વીંદી–વીંદી. જુરીનો ઠરાવ–સૌંપ્યાછે. તાંબાનો–કાટ–તીંઢવે. સીદ્ધ કરી આપવું–હ્યાંજ્યાં ઉગો પ્યાદી. મુકરર–દ્દઢ કરવું–તીઝેદી. વાઇસરોય–ભયંખાંભીં. બળી–ભક્ષ–યેપૂઝોધો અકાંઉ. મનુષ્યનો ભોગ–ફ્યેસીધોતુ. નીહાળીને જોવું–સેસેચીસ્યુદી. જોરાવર–vigorous–ખૈંઆશીદી. વ્યાજબી છે એમ સીદ્ધ કરવું–હ્યાંજ્યાંઉગો પ્યાદી. ટેકો આપવો–ઠાઉપીદી. દ્રાક્ષનો વેલો–અન્વે. વચનતોડવું–તીસાફ્યેદી. ઉલ્લંઘન કરવું–લ્વીંચ્યુદી. સત્યાનાશ કાઢવું–ફીયેસીદી–મૌંઢેંચીંદી. મુલાકાત કરવી–અચીઅસ્યુ ત્વાદી. વોલ્યુમ–અલૈ સાઐા. નકામું ઘાસ–પાંઉપીંગલે. બંદરપરનો ડકો–તીંબોઝે. ધાર ચઢાવવી–તુવેદી–તુવેપુએદી. ચુપચુપ કાનમાં વાત કરવી–ટોરો પ્યોદી. સીસોટી વગાડવી–લેછવેંદી. શણુ શણુ અવાજ કરવો–સ્વીખને મીદી. વાળની ટોપી–સલેંઔાંઠો. જંગલી પશુ–તાયે. બારીનો પડદો–તયૌકા. વીરોધ કરવો–સામા થવું–યાખાંદી. આપ્ત–નાશ–ભેઉભા. પ્રીતી કરવી–to woo–મૈંમાગોલીદી–ફ્યાયાંઉ તુવેસાંઉદી. કોડીનું–કીંમત વગરનું–અફોમટાઇધો. માખણ–ખમીર–તસે. બેબાકળા થઇ જવું–ટોઢોહાંઉદી. ઈંડાની અંદરનો પીળો માવો–ઊઅહિ. નાનું હોવું–to be young–પ્યોદી. ઠંડો પવન–લેહીં. શૂન્ય–મીંડું–તૌન્યા. સ્વાદ–રૂચી–ઓઝા–અયાતા. રાશીચક્ર–યાધીસે. શકઆરંભ–સન–તરઇ. સાંભળવાની ઈંદ્રી–તોટાયઢના. ઉદાહારણ આપી કહેવું–અનેઅઢે ભેશાલીંઝેદી. વાહાણનો આગલો ભાગ–હ્લેઉઝયૌં. જુવાની ફુટવાનો વખત–લુબ્યો અયુવે. મેઘ ધનુષ–તેતાં. પાછા હઠવું–હ્સૌદી. પેહેરો ફરનાર–કીંકીઝાંઉ. દુર જોવું–ભેદ લેવો–કિઠોદી. સમચોરસ–સેટૂયાં. જમીનપર ઘસડાવું–ઢયે તીસ્વેદી. સલાહ–treaty–મીંજીપુવેધો સાછી. બગાડવું–ભ્રષ્ટ કરવું–યોયુંઝેદી.

અભ્યાસ પાઠ. ૧

તંદુરસ્ત છો ?—માએલા. સારૂં છે—માબાદી. બેસો—ચાંઇબા. મેં સાંભળ્યું નથી—ચુનો મચ્યાદેણુ. કયાં જશો ?—ભેગો ત્વામલે. શું કરોછો ?—બા લૌંધલે. કાંઈ કરતો નથી—ભામાં મલૌણુ. ઝડપથી આવો—મ્યાંમ્યાં લાગે. ત્યાંજા—હોગો ત્વા. ટાઢ વાય છે—છાંદે. ઠંડી છે—એદી. ગરમ છે—આઇતે. નહિ કર—મલૌને. કામ નહિ કર—અલૌ મલૌને. તે આવશે—તુ લામે. શું શોધો છો ?—બા શાધલે. કાંઈ શોધતો નથી—ભામાં મશાણુ. આંહી આવ—દીગો લા. શું જોઇએ છીએ ?—બા લો જીંધલે. કાંઇ જોતું નથી—ભામાં મલોજીંણુ. શું છે ?—બા ફ્રેયેધલે. કાંઇ નથી—ભામાં મફ્રેયેપુ. તે જાય છે ?—તુ ત્વાધલા. જાય છે—ત્વાદી. શું ખાય છે ?—બા સાધલે. તે ખાય છે ?—તુ સાધલા. ખાય છે—સાદી. તે આવે છે—તુ લાદી. આવે છે ?—લાધલા. ચાવલ ખાય છે ?—થમીં સાધલા. જોતે જાય તો—તુ ત્વાયેં. તે અંદર છે—તુ અરેમાંશાદે.

અભ્યાસ પાઠ ૨.

શું કરો છો ?—બા લૌનીધલે. તેઓ શું કરે છે ?—તુરો બા લૌનીધલે. તેઓ કામ કરે છે—તુરો અલૌ લૌનીરે. બુમ ન પાડો—મગોંબાને. તે ઘેર જાય છે—તુ ઐંગો ત્વાદી. આંહી આવ—દીગો લાગે. ત્યાં જાઓ—હોગો ત્વાદો. જઇને રમો—ત્વાકઝાદો. તે છે ?—તુ શીદલા. ઘોડો પણ ત્યાં છે—મીંલે હોમાં શીબાદી. માણુસ છે ?—લુ શીદલા. છે—જી—શીબાદી, ખીંભ્યા. તે કયાં છે ?—તુ ભેમાં શીદલે. ગાડી ત્યાં છે ?—યઠા હોમાં શીદલા. તે ઘરમાં છે ?—તુ ઐંમાં શીદલા. ઘરમાં છે—ઐંમાં શીદે. ખરાબ છોકરો—સોઘો લુગ્લે. સારી છોકરી—કાંઉઢો મુંઇગ્લે. તે ગયો છે ?—તુ ત્વાબીલા. ગયો છે—ત્વાબી. ઘડીઆળ છે ?—નાઇ શીદલા. ઘરમાં છે ?—ઐંઢવેમાં શીદલા. તે આવશે—તુ લાલૈમે. ચાવલ ખાશો ?—થમીં સામલા. ખાણું ખાઇ લીધું ?—થમીં સાપીબીલા. ખાઇ લીધું—સાપીવી. હસો છો ?—ઇધલા. રડે છે ?—ગોંધલા. શા વાસ્તે હસોછો ?—બાફ્રુલો ઇધલે. શું જોઇએ છીએ ?—બા લોજીંધલે. કાંઇ જોતું નથી—ભામાં મલોજીંણુ. આ માણુસ ઘરડો છે ?—દીલુ ઓધલા. કહી શકાતું નથી—મસોનાંઇણુ. ક્યારે ગયો ?—ભેરોખા ત્વાધલે. ગયો નથી—મત્વાદેણુ. આવતી કાલે જશો—નફેંગા ત્વામે.

અભ્યાસ પાઠ ૩.

કયાં રહોછો ?—ભેમાં નેધલે. ક્યાં બેસું ?— ભેમાં થાંઇમલે. ખુરશી આપો—કલાથાંઇ પેબા. તે નહિ આવે—તુ મલાણુ. હું નહિ આવી

શકું—ચુનો મલાનાઇબુ. તે તે છે—તુ રીબાદી. ટેબલ મુકો—સભુએગો પીલાઇ. મુક્યું છે—પીંપીબી. ફ્રાનસ ક્યાં છે?—મીએઁ ભેમાલે. ચાનું ઠામ લાવ—લફેયેઓ યુગે. ગરમ પાણી આપો—યે નુવે પેબા. રોટલી નથી—મૌં મશીબુ. ચાનો પ્યાલો જોઇએ છીએ—લફેયે તખ્વે લોજીંદે. આ ખાંડ સારી નથી—દી તજયા મકાંઉબુ. તારી કલમ લાવ—મીં મીંઢાંગો યુગે. તેઓ આહીં આવ્યા—તુરો દીમાં યાઉજયાદી. તે બોલે છે—તુ પ્યોદી. તેઓ ગાયન ગાય છે—તુરો તછે સોદી. ઘર ક્યાં છે?—એઁ એમાં શીદલે. થોડે છેટે છે—ટોરોવેઆદી. તે આવ્યો નથી—તુ મલાદેબુ. છોકરાઓને દો—ખલેમ્યાંગો પેબા. મે બોલાવેલ નથી—ચુનો મખોબુ. થોડી વખત ખેલો—ખના કઝાઓંઢો. તે હા પાડતો નથી—એકમત થતો નથી—તુ મદુબુ. તમે કાગળ ખરીદયો તે—મીં વેગેધો સેકુ. તમો નકામું માગો છો—ખીંભ્યા અલધા ટાંઉદી.

અભ્યાસ પાઠ ૪.

પ્રયત્ન કરો અને વાંચો—સાફા ઝાંબા. ઇંગ્લીશ શીખવું કઠણ છે—ઇંગ્લે સગા તીયાઆંઉ ખેતે. ગજવેલની છરીઓ બને છે—ધાગો તાં મનેગા સૌતાદી. તે સારો માણસ નથી—તુ લુધાંઉ મહો. તે ચીથરાં પહેરે છે—તુ અવોસોગો વોતાદી. તે સીધ્ધો ઉભો રહે છે—તુ માતા યાનેદી. તે નાનો છે—તુ અતે ગેંદી. મારે કેટલું આપવું?—બલાઉ પે યાધલે. એકદમ આવો—છેછીં લાગેબા. તેણે બુમ પાડી ત્યારે—તુ હી ખોધો અખા. ઝડપથી આવ્યો—મ્યાંમ્યાં લાગેબી. લોઢું નરમ છે?—તાં પ્યોધલા. નરમ નથી—તાં પ્યોદી મહોબુ—અથવા તાં મપ્યોદેબુ. નાના પથ્થરને કંકરેટ કહે છે—ગેંધા ચાઉખેગો ચાઉસાયે ખોબાદી. મારે એક પાટીયું ખરીદવું છે—પીંભ્યાં તખુગો ચુનો વેજીંદે. આંગળીઓ કઠણ છે કે નરમ છે?—લેમાં પ્યોધલા, માધલા. સુરજ બરાબર જ્યારે માથે આવે છે ત્યારે શું વખત થાય છે—ને ધાંઉઅલે ચ્યેધો ટેરે યાઉધો અખા એ અછેલે. ત્રણ ચાર વધુ કહો—તેંગુ લેગુ પો પ્યોબાંઉ. પીતલ નો રંગ કેવો હોય છે?—ચીવા બા અસીંલે. જમીન સરખી છે?—મ્યે છો જ્યોલા. કોશીસ કરનાર માણસ—ચ્યોઝાધો લુ. અંદર આવવા દો—અદેધો વીંઝયાઝો. ઉપકાર કરનાર માણસ—ચેઝુ પ્યુઠાધોલુ. તેને તે આપ્યું?—તુગો પેયુબીલા. ધીરેધીરે બોલો—તફયેબયે સગા પ્યોબા. અનાજ વાવે છે તે—મ્યોસીગો ચ્યેધોલુ. કુતરાને આવતો સાંભળીને—ખુઇ યાઉતાંગો ચાપી. લોંકડીઓ જમીનની અંદર દોડે છે—મ્યેખુઇદો મ્યેમાં પીઇજયાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૫.

તેનો પગ મારા કરતાં મોટો છે–તુ છીગા ચુનોછીડે ચીબાદી. શહેરમાં આવવાનો રસ્તો બતાવો–મ્યોગો યાઉઆંઉ લાં પ્યાઢો. સારી જગો હોવાથી–કાંઉઢો અયા ફ્યેઘોજ્યાંઉ. તે પ્રમાણીક માણુસ છે–તુ ફ્યાંઉમાઘો-રીબાદી. હેતુ પ્રમાણે મેં કરેલું નથી–અચ્યાં અટાંઇ ચુનોગા મપ્યુણુ. શા કારણથી–એજ્યાંઉને. પાણીમાં શું બુડશે?–યેમા બા મ્યોમલે. તેઓ બરાબર સરખા નથી–છાજા મટુણુ. બધા તારાઓ સરખા મોટા છે?–ચી અપાંઉઢો અટુકુ ચીજ્યાધલા. દીવસે ચંદ્રમા જોઇ શકાય છે?–નેઅછે લાગો મીંયાધલા or મીંનાંઇદલા. જો કે તમો જાઓ છો તોપણ હું નહિ જાઉં–ખીંભ્યા ત્વાઘોલે ચુનો મત્વાણુ. હજુ બપોર થયા નથી–ને મૌં મટેણુ. તે ગામ હું ગયો નથી–ઠો ચુવાગો ચુનો મયાઉપ્રુ. સાથે જાઓ–અટુકુ ત્વાબા. વાવટો હલકો હોવો જોઇએ–લે તગૌં પોભો રીયાદી. તેલની બત્તીઓ અને મીણબત્તીથી પ્રકાશ મળે છે–સી મીગ્વે ફ્યાં ઉદાંઇ ઠવીંગા અલે યાતાદી. ઝાડનાં યદડાં તોડો–તીપીં અવેઢો સૌંયુલાઇ. ફાટેલાં કપડાં ઉતારો–અવોસોગો છોલાઇ. સીસાપેનની અણી કાઢવી છે–ખેરાં તખુગો ચુનો ચુજીદે. ઉંદરો બીલાડીથી બહુ બીએ છે–ચવેઢો ચ્યાંઉગો મ્યાઝવા ચાઉજ્યાદી. સરપે કરડેલો માણુસ મરી જશે–મુઇ કાઇઘો લુ તેમે. વાંસળી વાગે ત્યારે અવાજ પ્રીય લાગે છે–પુવેગો મીઘો અખા અતાં તવાઝવા રીબાદી. તે પૈસાદાર માણુસ છે–તુ છાંદાઝવા લુ રીબાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૬.

તે શહેર જતાં તમો મને મળ્યા–ધા મ્યોગો ત્વારોઅખા ખાંભ્યા ચુનોગો ટુવેરે. દરીઆ કીનારે છીપો મળે છે–પેનલે કાનાઢવે ચીવેગો યાતાદી. છોકરાંઓ રમત રમે છે–લુગ્લેમ્યાં કઝાતાદી. ઉંદર ઘંઉ બહુ ખાય છે–ચ્વેમ્યાં ઝયૌં સભાગો મ્યાઝવા સાતાદી. મોજાં ભારે હોવાથી હોડી બુડી ગઇ–લાંઇ ચીધાપ્ર્યે લે મ્યાઉદી. પાણીમાં ગંધ છે?–યે અના શીદલા. તેની માફક હું કરી શકતો નથી–ઠોઅટુ ચુનો મપ્યુનાંઇણુ. આખે રસ્તે–લાંશાઉલૌંઢવે. આ જગાએ આવી પહોંચતાં સુધી–દીઅયાગો મયાઉ ટાંઇઆંઉ. સૌથી સુંદર સ્ત્રીઓ બરમામાં છે–અહ્લાઝૌં રીઘો મુઇમામ્યા ભમાપ્યેમાં શીબાદી. પેલા બે માણુસ તરફ નજર કરો–ઠો લુ ન-યાઉગો ચીશ્યુબા. ઉછીના લીધેલા પૈસા તેણે પાછા આપ્યા નથી–ગાંઘો છી ગુંવેગો ગોપ્યાં મપેણુ. કામ ઝાઝું નથી–અલુ મ્યામ્યા મશી. કમાડ ખોલવાથી બીલાડી બહાર આવી–તઘાગો પુંઇઘાફ્યે ચ્યાંઉ અપ્યેગો લારે.

આટલી બધી ગડબડ નહિ કરો–દીહામ્યા અતાંગો મલીને. આગળ જોવાથી–અશેધો ચીધાફ્યેં. જીભ બતાવો–શાગો પ્યાઝાં. માછલાં આંકડીયાથી પકડે છે–ગાંમ્યાંગો ગાંમ્યાંને કાંઇદી. હું કદી તે ગામ ગયો નથી–ઠો યુવાગો તખામ્યા મયાઉસાપુ. જાળ ચોરાઇ જવાથી તેને કાઢી મુકયો–મ્યૈંજીગો તખોમુગા તુગો ઠૈ પેલાઇબી. દસમાંથી એક માણસને મુખી બનાવો–તસેઢવેં તયાઉગો અચીમ્યાઉજયા. હાથ પાણીમાં બોળો–લેગો યેમાં મ્યોલાઇ. તે ઘણો માંદો છે–તુ અલૌં નાદી. રૂપા કરતાં સોનું સુંદર છે?–ચુંવેડે સ્વે હ્લાધલા. મોટો તરનારો માણસ આંહી રહે છે–અલૈંમ્યાઝવા ચુલૌંધોલુ દીમાં નેરે. તે રસ્તામાં કાદવ ઘણો છે–ઠો લાંમાં શું મ્યામ્યા શીબાદી. એ કેસની અંદર એક વકીલ રાખવો જોઇએ–ઘા અહ્મુઢવેં શની તયાઉગો ઠાયામે. અંદર સોનું ને બહાર કાચ છે–અઢવેંસ્વે અપોગા પૂાં શીબાદી. મારો હુકમ સાંભળ્યો?–ચુનોઇ પીન્યા ચ્યાબીલા.

અભ્યાસ પાઠ ૭ મો.

મા છોકરાને મારે છે–અમે લુગ્લેગો યાઇદી. ઘરમાં ગયા પછી તેને કહેજો–ઐંમાં ત્વાપી નાઉ તુગો પ્યોબા. ગામની વચમાં તે ઉભો રહે છે–યુવાલેમાં તુ યાનેદી. વડના ઝાડને મથાળેથી છોકરાંનું રડવું સાંભળ્યું–ન્યાંઊંપીં ટેગા લુગ્લે ગોંતાં ચ્યારે. પાણી દો–યે પેબા અથવા યેગો પેબા. હું ફરી ઘેર ગયો નથી–ઐંગો ચુનો મયાઉસાપુ. બારણું ખોલો–તધા પુંઇબા. ખુલી શકતો નથી–મપુંઇનાઇબુ. નોકરને બોલાવ–અસેખાંગો ખોલાઇ. આંહી કોણ રહે છે?–દીમાં બદહુ નેધલે. આ ઘર કોનું છે?–હીઐંગો બદહુ પાંઇદલે. આ કેટલું છે?–દીહા બલાઉલે. એટલું બધું હું આપી શકતો નથી–દીલાઉ ચુનો મપેનાઇબુ. હું જઇશ–ચુનો ત્વામે. આ ચોપડી કોની કોની છે?–દી ઔસા બદુ. હા લે. ઘેર જવાદો–ઐંગો ત્વાજયાઓ. શું કહો છો?બા પ્યોધલે. શા વાસ્તે હસો છો?–બાપ્યુલો ઇધલે. શા વાસ્તે રડો છો?–બાફ્યુલો ગોંધલે.. પાણી પીશો?–યે તાઉમલા. મેં ખાધુ નથી–ચુનો મસાદેબુ. કયારે ખાઓ છો? ભેરોખા સાધલે. દારૂ પીશો?–અયે તાઉમલા. શું લાવો છો?–બા યુગેધલે. ચાવલ ખાઓ છો?–થમીં સાધલા. પાણીની તરસ લાગી છે?–યે ગાંધલા. થાકી ગયા?–ન્યાં ઉધલા. તમોને તાવ છે?–ફ્યાધલા. દીલગીર છો?–સૈ પુધલા. માંથું દુઃખે છે?–ધાંઉ કાંઇબિલા. ગુસ્સે છો?–સૈસોધલા. આંખે શું થયું છે?–મ્યેસીમાં બા પ્યેધલે. જંગલમાં શું છે?–ટોમાં બા શીદલે. એક વાઘ છે–ચ્યા તધાંઉ શીબાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૮ મો.

ઘરની નીચે છે?—ઐં આઉ શીદલા. માણુસ બારણાની પછવાડે ઉભો રહે છે—લુ તથા નાઉમા યાનેદી. ટેબલપર મુકીશ—સભુવે અપોમા ઠાલાઇમે. તે ઘરના આગલા ભાગમાં છે—તુ ઐંશેમાં શીબાદી. છાપખાનાની ઓફીસ પાંત્રીસ ગલીમાં છે—પૌંનાઇ તાઇ તૌંઝેગાં નાંબાલાંમાં શીદે. તમને ઇંગ્લીશ ભાશા બોલતાં આવડે છે?—ખીંભ્યા ઇંગ્લૈ સગાગો પ્યોટાઘલા. શા વાસ્તે શીખતા નથી?—બાફ્યુલો મતીંઘલે. બહુ કઠણુ છે—ટે ખેતે. હું નથી સમજતો—ચુનો નામલેબુ. પ્રોમ ગયા હતા?—પ્રોમ મ્યોગો યાઉફુઘલા. હું નથી ગયો—ચુનો મયાઉદેબુ. આંહીથી કેટલુંક છેટું છે?—દીગા બલાઉ ઉવેઘલે. તેણે તને કેટલા પૈસા આપ્યા?—તુ મીંગો ગુંવે બલાઉ પેઘલે. એક હાથી પણ છે—સીં તઝીલે શીબાદી. શું કામ આવડે છે?—બા અલૌગો લૌઘલે. ટેકરીપર માણુસ છે?—ટાંઉભુવેમા લુ શીદલા. તે કઇ જાતનો છે?—એ લુમ્યો શીદલે. તે કરીન જાતનો છે—તુ કયૈ લુમ્યો શીબાદી. આ શીવાય બીજી જાત છે?—દીપોં લુમ્યો શીદલા. ચીન જાત પણ છે—ચીન લુમ્યો લે શીબાદી. તેઓ શું કરીને ગુજરાન ચલાવે છે?—તુરો બા લૌસાઘલે. ખેડ કરીને ગુજરાન ચલાવે છે—ટાંઉયાલો સાબાદી. સુતારનાં ઓજારો છે?—લેતમા તાંસા શીદલા. હોડી ઉપડી ગઇ—લે હવેત્વાબી.

અભ્યાસ પાઠ—૯

શું વેચોછો ને ખરીદો છો?—બા યાંઉ વેઘલે. આ હોડીમાં શું ચડાવો છો?—દીલેમાં બા ટીંઘલે. તે મોટો કે નાનો માણુસ છે?—તુ લુ જીલા લુગેંલા. આ માણુસ ઘરડો છે—દીલુ ઓઘલા or અતે ચીઘલા. તે ઘરડો છે—તુ ઓરીદી. ઘોડાપાસે ઉભો મા રે—મીં શેમાં યામનેને. શામાટે તમે પછવાડે જાઓ છો—મીં બાફ્યુલો નાઉકો ત્વાઘલે. ઘર માટે—ઐંભો. બધો વખત દરમીયાન—કલાપલૌં. ઘર સુધી—ઐં ટાઇઆંઉ. પેટી નીચેથી વાળો—તીતા નાઉમા લેલાઇ. મરજી પ્રમાણે—અલો અટાંઇ. તમારી મરજી હોય તે પ્રમાણે—ખીંભ્યા અલો શીદે અટાંઇ. આલ મીરા ઉપર—માતાતીતા અપોમાં. ઘેર તમારે જવું જોઇએ—ખીંભ્યા ઐંગો ત્વાયામે. એ દેશ જતા નહિ—હોપ્યેગો મત્વાને. તે કયારે ગયો?—તુ ભરોખા ત્વાઘલે. બરમીઝ ભાશા શીખવા માગું છું—ભમા સગા તાંજીંદે. શું કહેવા ઇચ્છો છો?—બા પ્યોજીંદલે. આ ચોપડી વાંચવા તમારી ઇચ્છા છે?—દી ઔસાગો ખીંભ્યા ફાજીંદલા. હા, બરમીઝ ભાશા શીખવાની મરજી છે—હાઉક, ભમાસગા નાલેજીંદે. કેટલે વાગે શરૂ કરશો?—બે નાઇગો સાતીંમલે.

દરેક સવારે સાત વાગે; તમો આવી શકશો?—મને નેઢાંઇ ખુન નાઇગો સાતીંમે; ખીંબ્યા લાનાંઇદલા. હાજી, હું આવી શકીશ—હાઉકે ખીંબ્યા, ચુનો લાનાંઇદે.'

અભ્યાસ પાઠ ૧૦.

થોડી ચોપડીઓ લેતા આવજો—સાઔમ્યા અછો યુગેબા. શી ચોપડી મારે લાવવી જોઇએ?—બા સાઔ યુગેયામલે. સ્પેલીંગની બુક ને ગ્રામર લેતા આવજો—તીંભૌજીને તઢાહૂ સાઔગો યુગે. ગાડીઓ કેટલી છે?—લે બેનઝી શીદલે. તેઓ ગયા—તુરો ત્વાબી. તે આવ્યા પહેલાં—તુ મલાખીં. તે આવ્યા પછે—તુ યાઉદીનાઉ. આવતી કાલે આવશો?—નફેંગા લામલા. બરમીઝ મને બોલતાં આવડતું નથી—ભમાસગા ચુનો મપ્યોટાપુ. બરમીઝ વાત ઘણી કઠણ છે—ભમાસગા ટે ખેટે. આને શું કહો છો?—દીહાગો બા ખોધલે. આ લઇ જાવ—દીહાગો યુત્વાઢો. એકદમ પાછા આવો—મ્યાંમ્યાં પ્યાંઢો. લગભગ એક કલાક રહો—તનાઇ લાઉનેઢો. બારી ખુલ્લો—પઢૌઆંઉગો પુંઇબા. બારણું બંધ કરો—તધાગો પૈબા. તે કયાં છે?—તુભેમાં શીદલે. ત્યાં જુઓ—હોમા ચીબા. આજે અવાશે નહિ—ગને મલાનાઇબુ. તેણે કહ્યું કાલે આવશે—નફાં લામે તુ સોદી. સારૂં, આવે ત્યારે મને કહેજો—કાંઉબી, યાઉધોખા પ્યોબા. ત્યાં નહિ જાઓ—હોગો મત્વાને. અહીં મા આવ—દીગો મલાને. ગુસ્સો નહિ કરો—સૈમસોબાને. શા વાસ્તે લાંબા વખતથી થોભો છો? બાફ્યુલો ચ્યાજ્યા નેધલે. ઉતાવલે નહિ બોલો—મ્યાંમ્યાં મપ્યોને. કામ પુરૂં થયું? અલૌપીબીલા. પુરૂં નથી થયું—મપીદેબુ. એ ઘેર તે કદી ગયો નથી—હો ઐંગો તુ ભેરોખા મત્વાબુ. જઇને ચાવલ રાંધો—થમોં ત્વા છેલાઇ. શું શ્રેષ્ટ છે? અકૌંઔ બાલે. આ શ્રેષ્ટ છે—દી અકૌંઔ શીબાદી. હું ભુલું છું—ચુનો મારે. આ પ્રમાણે તેણે કહ્યું—દીઅટાંઇ તુ પ્યોદી.

અભ્યાસ ૧૧.

૧ તારી જવાની મરજી હોય તો જા—મીં ત્વાજીંએ ત્વા. તેને નહિ આવવા દો—તુગો મલાઝીને. મને દારૂ નહિ દેતા—ચુનોગો અયે મપેને. ભુલતા નહિ—મમેબાને. ત્યાં ફરીથી નહિ જતા—નાઉતખા હોમાં મત્વાને. તે આવશે નહિ—તુ મલાબુ. હું આવી શકતો નથી—ચુનો મલાનાંઇબુ. આજે અમો જઇ શકતા નથી—ચુનોરો ગને મત્વાનાંઇબુ. તમારે જવું નહિ જોઇએ—ખીંબ્યા મત્વાયાબુ. ઘર કયાં છે?—ઐં ભેમાં શીદલે. દુર છે કે નજીક છે?—ઉવેધલા, નીધલા. થોડે છેટે છે—ટોરો વેબાદી. ઘરમાં છે?—

ઐમાં શીદલા. બારણું ખુલ્લો—તધા પુંછબા. બારણું હું ઉઘાડી શકતો નથી—તધાગો ચુનો મકુંછનાંછણુ. પગથીઆંપર ન બેસ—લેગામાં મઠાંછને. ટ્રંકમાં મુકો—તીતાઢેમાં ઠેલાઇ. ટ્રંક ખુલ્લો—તીતાગો ફુંઇદો. પંખો ખેંચો—યા સ્વે. પેટી બંધ કરો—તીતાગો પૈબા. ટેબલ મુકો—સભુએગો પીલાઇ. પાણી ગરમ થવા મુકયું છે—યે નુવે ઠેપીવી. પાણી ઉકળ્યું ?—યે સુબીલા. ચા લાવ—લફેયે યુગે. મારે માટે ચાનો પ્યાલો ન લાવતા—ચુનોભો લફેયે તખ્વે મયુગેને. સાકર થોડી હોય તો આપો—તજયા નેયે પેબા. આ પાણી ફેંકી દે—દી યેગો પ્યેલાઇ. બત્તી પ્રગટ—મીઢાંઇગો ઠૈલાઇ. બત્તી બુઝાવી નાખ—મીઐંગો તાલાઇ. આ ટંબલર સફા કર—દી ફાંગ્વેગો સીંલાઇ. કયાંથી આવ્યો છે?—ભેસીગા લાધલે. તું કોણ છે ?—મીં બદહુલે. તે માણસ કોણ છે?—હોલુ બદહુલે. નાસ્તો લાવ—મનેસા યુગે.

અભ્યાસ પાઠ ૧૨.

૧ તેલ પુર્યું છે ?—સીગો ઠેબીલા. તેલ કેમ પુર્યું નથી ?—બાફ્યુલો સી મઠેખુલે. હમેશ તેલ પુરવું જોઇએ—નેઢાંઇ સીગો ઠેયામે. આ ધોઇ નાખ—દીહાગો શેલાઇ. બાર મુરઘી ખરીદી લાવ—ચ્વે સેનધાંઉ વેયુલાઇ. મીણબત્તી કરો—ફ્યાંઉઢાંઇગો નીંલાઇ. ચુપ રહે—તૈતૈને. નજદીક આવ—અનીમા લાગે. તું શા માટે આવ્યો છે ?—મીં બેન્જ્યાંઉ લાધલે. જઇને ખાણું ખા—મીં થર્મી ત્વાસાબા. તેઓ બધા ત્યાં છે—તુરો આલૈં હોમાં શીદ. અમો પરમદી જશું—ચુનારો તભેખા ત્વામે. સાહેબ છે?—તખે શીદલા. માલ ડબામાં પેટી છે ?—કૌદુંવેમાં તીતા પારલા. નથી—મપાદેણુ. ન્યુસપેપર છે ?—તઢીંસા પારલા. ન્યુસપેપર આહીં લાવો—તઢીંસાગો દીમાં યુગે. હમણાં હું બાહાર જઇશ—યખુ ચુનો અપ્યેંગો ત્વામે. ધીમે ધીમે જજો ફ્યેબ્યે ત્વાબા. ઘરપરથી નીચે ઉતરી જા—ઐંપોગા સીંત્વા. હાથ ધુવો—લેગો સીલાઇ. મોઢુ ધોવો—મ્યેંહનાગો તીલાઇ. આંહી બહુજ ગરમ છે—દીમાં એમટાં પુદી. એકીતાબ મને દે—ઠો સાઐા ચુનોગો પે. આ કયારે બન્યું ?—દીહા ભેરોખા ફ્યેધલે. ઝાઝો વખત થયો—ચ્યાલાબી. આજે વરસાદ આવશે ?—દીગ્ને મો યુવામલે. આવે એમ લાગતું નથી—મયુવા ખુ ઠીદ. હું પોતે આજે ત્યાં જઇશ—ચુનો કોઢાંઇ હોગો ગને ત્વામે. તમો મેળે આવતી કાલે આવશો ?—ખીંબ્યા કોઢાંઇ નપ્રાં લામલા. તે પોતે પૈસા આપી શકતો નથી—તુ કોઢાંઇ ગુંવેગો મપેનાંઇણુ. આપ પાણી પીશો ?—ખીંભ્યા યે તાઉમલા. ના, દારૂ પીવાની મરજી છે—યે મતાઉજીંણુ—અયે તાઉંજીંદે. તમારી ગાડી દરવાજા પાસે છે—ખીંભ્યા યઠા તધાનાહુમા શીદ. ઘોડાને ન મારતા—મીંગો મયાઇબાને.

અભ્યાસ પાઠ ૧૩ મો.

અમેરીકા કયારે જશો?—અમેરીકા પ્યેગો ભરોખા ત્વામલે. હું ઠંડી મોસમ પછી જઇશ—ચુનો એઘો ઉતુનાઉમાં ત્વામે. તે જુવાન માણસે પૈસા ખોયા છે—ઠો લુભ્યોગા ગુંવેમ્યાગો પ્યાઉબી. તેના બાપે કેટલાં નાણું આપેલાં?—તુ અરે ગુંવે બલાઉ પેષલે. મારા કહેવા પ્રમાણે શાવાસ્તે નથી કરતા?—ચુનો પ્યોદી અટાંઇ બાફ્યુલો મલોધલે. કાગળની નકલ કરી?—લેમાંસાગો યેચૂપીબીલા. તે ખરૂં છે?—અહીલા. તમે જે બધું કહો છો તે સાચું છે?—ખીંભ્યા પ્યોધમ્યા આલૌં અમાંલા. સ્પષ્ટ બોલો—છાજા નાના પ્યોબા. દરેક શબ્દ ચોખ્ખો બોલો—સગાઢાંઇ તાતા પ્યોબા. તમે એમને કાગળ લખ્યો હતો તે—ખીંભ્યાં યેલાઇઘો લેમાસા. તેણે કહ્યું ઘેર જાઓ—એંગો ત્વાબા તુ પ્યોબી. તેણે કહ્યું તેનાં માબાપ મરી ગયાં—તુ મીભા તેબીલા તુ પ્યોદી. તેને પુછ કે તે ઘોડો તેનો પોતાનો છે?—હો મિગો તુ કાઢાંઇ પાંઇદલા મેલાઇ. તેણે કહ્યું તેનો છે—તુહાએ પ્યોદી. વાળુ કરી લ્યો—ન્યાસા સાલાઇ. બત્તી પ્રગટો—મીગ્વે ઠાૈલાઇ. મીણ-બત્તી બુઝાવી નાંખો—ફ્યાંઉઢાંઇ તાલાઇ. ભુલતા નહિ—મમેબાને. નજદીક આવો—અનીગો લાગે. તમો કયાંથી આવો છો?—ખીંભ્યા ભેસીગા લાવ લે. ચા તૈયાર કરો—લફ્યે પીંલાઇ. ઘેર જલદી જાઓ—એંગો મ્યાંમ્યાં ત્વાદો. રાતે ખાવાનું શું છે?—ન્યાસાભો બા શીદલે.

અભ્યાસ પાઠ ૧૪ મો.

નોકરો કયારે પાછા આવશે?—અસેંખામ્યા ભેરોખા પ્યાંમલે. સંભાળ રાખો—તઢી પ્યુબા. એમાં મને કશો સંબંધ નથી—ચુનોને ભામાં મસાંઇણુ. ગાડી તૈયાર કરો—યઢા અતીં શીબાલેઝી. તમને ફુરસદ છે?—ખીંભ્યા આનેઘલા. બજારે જાઓ—ઝેગો ત્વાદો. તું કોણ છે?—મીં બદ-હુલે. શામાટે આવ્યો છે?—બાફ્યુલો લારલે. મારા નોકરને બોલાવ—ચુનો અસેંખાંગો ખોલાઇ. ખાણું તૈયાર કરવાનું કહો—ન્યાસા પીંઆંઉ પ્યોલાઇ. મારાં કપડાં લાવ—ચુનો અવોમ્યા યુગે. બધાં આંહી છે—અલૌ દીમાં શીદ. તે કોણ છે?—તુ બદહુલે. ત્યાં કોઇ છે?—હોમાં તઝો તયાઉ શીદલા. ફરીથી કહો—પ્યાં પ્યોબા. અમારે આવતી કાલે જવું પડશે—ચુનોરો નફાં ત્વાયા લૈમે. જોડા લૈ જાઓ—ફ્નામ્યાગો યુત્વાદો. મારી લાકડી લાવ—ચુનો ઢૌ યુગે. આ મીલકત કોની છે?—દીહા બદહુ ઔસાલે. તમારી છે કે તેની છે?—ખીંભ્યાહાલે તુહાલે. આ ખેતર કોનું છે?—દી લેમ્યે બદહુ પાંઇદલે. માણસો કેટલાં છે?—લુ બેનયાઉ શીદલે. તમારી ઉમર કેટલી છે—ખીંજ્યા અતે બલાઉલે. તે ઘોડો કોનો છે?—હો મિં

બદુહાલે. આ ઘણું સારૂં છે-દીહા અલૌ કાંઉદી. કલમ ને સાહી લાવ-મીંઢાં ને મીંયે યુગે. તે ફળ ખાવું સારૂં નથી-ઠો અતી સાભો મકાંઉબુ. તમો શું ખાઓ છો ?-ખીંબ્યા બા સાધલે. ત્યાં કોણ રહે છે? હોમાં બદહુ નેધલે. મને વહેલો જગાડજો-ચુનોગો સેઝોજી નોલાઇ. આગળ સીદ્ધા જાવ-શેગો ટેરે ત્વા. આ ઘડીયાળ લઇ જાઓ-દી નાઇગો યુત્વાબા. તમારી પાસે બે પેટીઓ છે ?-ખીંબ્યાસીમાં તીતા નલૌ પારલા. એક બે છે-તલૌ નલૌ શીબાદી. એક પણ નથી-તલૌમ્યા મશીબુ.

અભ્યાસ પાઠ ૧૫.

તે કયાંથી મળી ?-ઠોહા ભેસીગા યાધલે. હું નથી સમજતો-ચુનો નામલેબુ. આ માણુસને તમો જાણો છો ?-દીલુગો ખીંબ્યા તીધલા. આ ઈંટનું મકાન કોનું છે ?-દી ઔતાઇગો બદહુ પાંઇદલે. માસનો પગાર શું મલે છે-તલાયે અખા બલાઉ યાધલે. હું કેમ કહી શકું ?-ચુનો બેને ખોનાંઇમલે. એ જગામાં ફેરી છે ?-ઠો અયામાં કદોલે શીદલા. આ ચીજોની કીમત શું છે ?-દી ઔસામ્યા અફો બલાઉલે. આગ દો-મી પેબા. ઘોડે ચડતાં આવડે છે ?-મિં સીટાઘલા. જઇને જુઓ-ત્વાચીઝૌ. આટલું બધું હું આપી શકતો નથી-દીહામ્યાલાઉ ચુનો મપેનાંઇબુ. તે કયારે આવ્યો ?-તુ ભેરોખા લાધલે. તેઓ બધા ચાલ્યા ગયા છે-તુરો આલૌ ઠવેત્વાબી. મને ચોર મળ્યો નથી-તખોગો ચુનો મટવેદબુ. હું કહું છું તે તમો સાંભળો છો ?-ચુનો ખોદીહાગો ખીંબ્યા ચ્યાધલા. આગળ જાઓ, હું પછવાડે આવીશ-શેગો ત્વા, ચુનો લાઇલૈમે. મરજી પ્રમાણે કરો-અલો અટાંઇ પ્યુ. સંભાળ રાખો-તઠી પ્યુ. ઘોડાગાડી તૈયાર કરો-મિયઠા પીંલાઇ. પરવા નહિ-અટવે મશીબુ. ફુરસદ નથી- આ મશાબુ. હમણાં મારી ચોપડીઓ લાવો-ચુનોહા સાઔમ્યા યખુ યુગે. તેઓ દરેકને એક રૂપીઓ આપો-તુરોગો તજ્યા સીપે. તમારે જલદી આવવું જોઇએ-ખીંબ્યા છેછીં લાયામે. તે આજે આવશે-તુ દીગ્ને યાઉમે. તે ફરીથી કહો-ધા પ્યાં ખોબા. સ્ટીમર આવી છે ?-મીતીંબો યાઉબીલા. ધારવા પ્રમાણે આવી છે-યાઉબી, ઠીદે. આ તમો કરી શકશો-દીહાગો ખીંબ્યા ચ્યુનાંઇદલા. તમારી મરજી શી છે ?-ખોંબ્યા બા અલો શીદલે.

અભ્યાસ પાઠ ૧૬.

મારી હાજરીમાં તેણે આ પ્રમાણે કહ્યું-ચુનો શીઢવે તુ દીલો ખોરે. હું કાંઇ જાણુતો નથી-ચુનો તઝૌ તખુમ્યા મતીબુ. હું કશું જાણુતો નથી-ચુનો ભામા મતીબુ. તેનું નામ શું છે ?-તુ નામે બાલે. તમો કયાં રહોછો? ખીંબ્યા ભેમા નેધલે. શું ધંધો કરો છો? ખીંબ્યા

બા લીસાધલે. ખેતીનું કામ કરૂંછું—લેલૌ સાબાદી. તમારે બૈરી છે?—ખીંબ્યામાં મયા શીદલા. મને યાદ નથી—ચુનો મમાહણુ. બજારમાં વેચાણુ કરી ગુજરાન ચલાવું છું—જેમાં યાંઉ સાબાદી. તે બહુ માંદો નથી—તુ અપેંાંજી મનાણુ. તે બહુ માંદો હોવાથી આવી શકતો નથી—તુ એમટાં મમાજ્યાંને મલાનાંઇણુ. માથું દુ:ખે છે?—ધાંઉ કાઇધલા. રોટલી આપો—માં પેબા. ઘોડો એક ખરીદવા માગું છું—મીં તઝીગો ચુનો વેજીંદે. આ ઘોડો ઘણો બદમાસ છે—દી મીં ટે સોદી. જીન અને લગામ કયાં છે—ખૌની ઝેચ્યો બેમાંલે. મને જડતી નથી—ચુનો મટવેનાંઇણુ. જો કે હું બોલાવું છું તોપણુ તે આવતો નથી—ચુનો બોધોલે તુ મલાણુ. પાણી ચઢે છે?—યે ટેધલા. નથી ચડતું—મટેદેણુ. થોડા વખતમાં ચઢશે—ટોરોચામાં ટેમે. લગભગ કલાકથી ચડયું છે—તનાઇલાઉ યે ટેચ્યાવી. ત્યાં ફરીથી નહિ જતા—હોગો નાઉટફાં મત્વાને. આગળ જાઓ—શેગો ત્વાદો. દારૂ ને પાણી લાવ—અયેજો ને યે યુગે. તમારૂં નામ શું છે? ખીંભ્યા નામે બાલે. મારે ઘેર તે આપી આવો—ચુનો ઐંગો દીહામ્યાગો પેલાઇ. પાણી સીંચો—યે ફ્યાંલાઇ. તમો કહો છો કે બરમીઝ ઘણું સહેલું છે—ભમાલો ટાલ્વેદીલો ખીંભ્યા પ્યોદી. જ્યારે ખાણું તૈયાર થાય ત્યારે મને કહો.—ન્યાસા અતીં શીધોખા ચુનોગો પ્યોબા.

અભ્યાસ પાઠ ૧૭.

આલમીરામાં આ મુકો—માતાતીતામાં દીહાગો ઠેલાઇ. બ્લેંક સાહેબ કયાં રહે છે તે તમો જાણો છો?—બ્લેંક તખ્યે ભેમાં નેદીગો ખીંભ્યા તીધલા. રૂપીઆ કોથળીમાં મુકો—ગુંવેમ્યાં ઐહેગો ઠેલાઇ. આ રોટલી સારી છે—દીમૌં કાંઉદો મૌં ફીદી. ધીમે ધીમે ખસેડો—ફ્યેબ્યે સ્વેબા. મારા જોડા ઉતારી લો.—ચુનો છીસૌગો છોલાઇ. દુકાન કયાં છે?—સાંઇ ભેમાં શીદલે. મારે બજારે જવું છે—ચુનો ઝેગો ત્વાજીંદે. આની કીમત કેટલી છે?—દીહા અફો બલાઉલે. ઘણી જ છે—મ્યાલૌદી. આ નમુનો આપો—દી ભાગો પેબા. તમો શું ધંધો કરો છો?—ખીંભ્યા બા અલૌ લૌસાધલે. તમારી કીંમત ઘણી મોટી છે—ખીંભ્યા અફો મ્યાજી લૌંદી. કેટલા વાગ્યા?—એનાઇ શીબીલે. દસ બજ્યા—સેનાઇ શીબી. મારી ઘડીઆળ લાવ—ચુનો નાઇ યુગે. શા માટે ગુસ્સે છો?—બાફ્યુલો સૈસોધલે. તેણે કહ્યું પુર ઘણું આવ્યું છે—યે ટેચ્યાબી તુ પ્યોરે. પુર આવ્યા પહેલાં આંહી આવ—યે મટેખીં દીગો લાગે. ભરતી થાય છે?—યે ચ્યાધલા. કયે વખતે પાણી પડશે?—એ અછૈલાઉ યે ચ્યામલે. જ્યારે પાણી પડે ત્યારે આવી કહેજે—યે ચ્યાધોખા લાપ્યોબા. પાણી ચડયું છે—

યે ચ્યાપીબી. પાણી પડતી વખતે તમો જશો?—યે ચ્યામાં ખીંભ્યા ત્વામલા. હોડી તૈયાર હશે તો જાઇશ—લે અતીં શીયે ત્વારોમે. પાણી ઉંડું છે કે છીંછરૂં છે?—યે નેધલા ટીંધલા. ઘણું ઉડું નથી—અપૈંજી મનેણુ. તરતાં આવડે છે?—યે ચુટાધલા. સારી રીતે તરી શકતો નથી—કાંઉગાંઉ મચુટાપૂ. થોડું તરી શકું છું—ટોરો ચુનાઇદે.

અભ્યાસ પાઠ ૧૮.

પથ્થર પાણીમાં ફેંકો—ચાઉગો યેઢવેંમાં પ્યેલાઇ. પાણીમાં કોણ પડયો?—યેઢવેંમાં બદહુ ચ્યોધલે. તેની ઉમર પાંચ વરસની છે—તુ અતેગાંનેહલાઉ શાદે. તેના કરતાં હું ઉમરમાં મોટોછું—તુડે ચુનો અતે ચીરે. લગભગ પાંચ રૂપીઆની જરૂર છે—ગુંવે ગાંજ્યાલાઉ અલો શાદે. તમને દેવાની મરજી નથી—ખીંભ્યાગો ચુનો મપેજીંબુ. સૂર્ય ઉગ્યો છે?—ને ઠવેબીલા. સૂર્યોદય પહેલાં મને જગાડ—ને મઠવેખીં ચુનોગો નોલાઇ. કયે વખતે ત્યાં જવું જોઇએ?—એ અછૈંગો હોમાં ત્વાયામલે. જાઉં તો જાઉં—ત્વાજ્યાંઉ ત્વારોમે. તે ઉંધે છે?—તુ ઐંધલા. ભડકડે ઉઠવું જોઇએ—મોલેંમાં થાયામ. ઉઠવા દો—થાજ્યાઝો. તેની ઉઠવાની મરજી નથી—તુ મથાજીંબુ. પથારીમાંથી ઉઠયા પછે—અયાગા થાનાઉમા. તે તમોએ નીચે ઉંધું મુકેલું છે—ખીંભ્યા ભ્યાંઉભ્યાં ઠાબી. એમ મા બોલ—દીલો મપ્યોને. સૂર્ય અસ્ત થાય ત્યારે જા—ને વીંમાં ત્વા. તમો શું વાંચો છો?—ખીંભ્યા બા ફાનીધલે. મારી પાસે વાંચો—ચુનો શેમાં ફાબા. હું આંહી બેસીશ—ચુનો દીમાં ઠાંઇમે. અગ્નિ છે?—મી પારલા. જી, નથી—મી મપાદેણુ, ખીંભ્યા. મેં તેને ગઇ કાલે મોકલ્યો—મનેગા તુગો લોલાઇબી. આ પ્રમાણે બોલવું નહિ જોઇએ—દીલો મસોયાણુ. બરમા રીવાજ નથી—ભમા કૈંઝા મહો. મારી મરજી માફક તમોએ કર્યું—ચુનો અલોઅટાંઇ ખીંભ્યા પ્યુબી. તમારી મરજી માફક કરીશ—ખીંભ્યા અલો અટાંઇ ચુનો પ્યુમે. બનશે તો કરીશ—ચુનો પ્યુનાંઇયે પ્યુબામે. આ કામ હું કરી શકતો નથી—દી અહ્મુગો ચુનો મહૂતાંનાંઇણુ. તે દર રાતે ગમત કરે છે—તુ ન્યાઢાંઇ પ્વેખાંદી.

અભ્યાસ પાઠ ૧૯.

આ દસ્તાવેજની નકલ કરો—દી સાછૌગો યેચુલાઇ. તેઓ દરેકને અરધ દેવાદો—તુરો ટઉવેસી પેજ્યાઝો. તેણે પણ અરધ આપવું જોઇએ—તુલે ટઉવે પેયામે. તેણે પોતે આંહી આવવું જોઇએ—તુ કોઢાંઇ દીમાં લાયામે. કમોદની કેટલી ટોપલી ત્યાં છે?—સભાં બેને ટી હોમાં શાદલે. હું બધું લઇશ—ચુનો અકૌં ચુમે. આ કમોદ કોની છે?—દી સભાંશીં બદહુલે.

તેને હું પુછીશ.—તુગો ચુનો મેઔંમે. તે કેમ બોલી શકશે?—તુ બેને પ્યો નાંઇમલે. શોધ કરી પણ મળ્યું નહિ—સ્યાલે મટવેદેણુ. તેનાકહેવા પ્રમાણે બ્યાજબી છે—તુ સોદી અટાંઇ માંદી. આજે હું જઇશ—ગને ચુનો ત્વારોમે. ઠરાવ કર્યા પ્રમાણે આપવું જોઇએ—પેમે સોઢાંઇ પેયામે. હું હમણા જઇશ—યખુ ચુનો ત્વારોમે. પાછા ગયા પછી—પ્યાં ત્વાદીનાઉમાં. લખતાં આવડે છે?—સા યેતાધલા. થોડુ આવડે છે—તેને નેને ટાટે. હું તો નથી જાણતો, સાહેબ—ચુનો મટાપુ, ખીંબ્યા. બહુ ગડબડ થાય છે, ચુપ—સગામ્યાદી, તૈતૈને. ત્રણ દીવસમાં એક વખત જવું જોઇએ—તૌયે તખા ત્વાયામે. ત્યાં હમેશાં જાઉં છું—હોમાં નેઢાંઇ ત્વાદી. મારા આવ્યાની તેને ખબર નથી—ચુનો યાઉચ્યાંઉગો તુ મતીદેણુ. આખા દીવસમાં તેને દીઠ્યો નથી—તનયેલૌંમાં તુગો મમીંણુ. બીનું થવા ન દેતા—યે મસોઝીને. વરસાદ વરસતો હોય તો નહિ જતા—મો ચુવાયેં મત્વાનેઔં. આવતાં વેંત તરતજ—યાઉયેં યાઉખીં. મને આવ્યા ત્રણ દિવસ થયા—ચુનો યાઉપી તૌયે શાબી. મને આવ્યા લાંબો વખત થયો—ચુનો યાઉપી ચ્યાલાવી. કોઇએ મને કહ્યું નહિ—ચુનોગો બદહુમ્યા મપ્યોણુ. વીસ સારાં ઢોર છે—નુવા અકાંઉ નસે શાબાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૨૦.

કીંમત ધારવા પ્રમાણે મોટી છે—અપ્રો ચીબાદી ઠીંદે. તે હુશીયાર માણુસ છે—તુ લૈમાધોલુ પીદી. તે મુર્ખ માણુસ છે—તુ લુમાઇ પીદી. દારૂ પીશો?—અયે તાઉમલા. નથી પીતો—મતાઉબાણુ. પીવાની મરજી નથી—મતાઉછીંણુ. પીસો તો નીશો ચડશે—તાઉયેં મુમે. પુંજી ગુજરી ગયો—પુંગી તબા પ્યાંદી. ગવરનર મરી ગયો—મીંજી તબા લૌંદી. માણુસ મરી ગયો—લુ તયાઉ તેત્વારે. ભેંસ મરી ગઇ—ચ્વે તધાંઉં તેત્વારે. માણુસ ઉંઘે છે—લુ તયાઉ ઐતે. ગાય ઉંઘે છે—નુવામા ઐતે. તે જમે છે—તુ સાદી. પુંગીને આપે છે—પુંગીગો પેદી. પુંગી પધારે છે—પુંગી ચ્વાદી. તે જાય છે—તુ ત્વાદી. ઘોડો જાય છે—મિ ત્વાદી. હાથી ગર્જના કરે છે—સીં ઓદી. ઘોડો હણુહણે છે—મિ હીદી. ગાય ભાંભરે છે—નુવામા તૌંદી. કુતરૂં ભસે છે—ખુઇ હાંઉદી. બીલાડી મ્યાંઉ મ્યાંઉ કરે છે—ચ્યાંઉ મીદી. ઉંદર ચુંચું કરે છે—ચ્વે મીદી. ઘોડાને દોડતો જોવા દો—મિ પ્યેદીગો ચીજયાઝો. તે ખોટું બોલે છે—તુ મહૌ પ્યોદી. તે સંતોષી છે—તુ એયાદી. આ પ્રમાણે કરો—દીસો લૌબા. આ કલમ ઘણી કઠણ છે—દી મીંઢાં એમટાં મારે. કલમ, સાહી ને કાગળ લાવ—મીંઢાં, મીં ને સેકુ યુગે. આ કાગળ પોરટ ઓફીસે લઇ જાઓ—દી લેમાસા સાબોઢાઇગો યુત્વાબા. આ કાગળની

નકલ કરો–દી લેમાસાગો યેચુલાઇ. નવ વાગે ઓફીસમાં આવજો–કોનાઇ અછૈમાં તાઇગો હાગેબા. ઇંગ્લીશ બોલતાં આવડે છે?–ઇંગ્લેલો પ્યોટાધલા. ક્યાં શીખ્યા–ભેમાં તીંધલે. કેટલો મુસારો જોઇએ છીએ?–અખા બલાઉ લોજંદલે. આટલું આપી શકતો નથી–દલાઉ મપેનાંઇબુ. મહીનાના વીસ રૂપીઆ આપીશ–તલાગા ગુંવે નસે પેમે. મારી સાથે તમારે જવું જોઇએ–ચુનોનેઅટુ ખીંભ્યા ત્વાયામે. આ બંડલ લઇ જવું જોઇએ–દીઅ ઠૌગો યુત્વાયામે. તમારૂં બીલ કેટલા રૂપીઆનું છે?–ખોંભ્યા સયે ગુવે બલાઉલે. આ ચીજોની કીંમત વધારે છે–દીહામ્યા અફો મ્યારે or ટાંડે. આજે વરસાદ પડશે. ખરૂં કે?–ગને મોયુવામે, હીદે, હાઉકે મૌલા. આગ કરો–મી મુવેલાઇ. ટોપલી લાવો, ચુલાપર મુકો–છીટાંઉ યુગે, મીભોમાં ઔલાઇ. કપડાં સુકાવો–અવોમ્યાગો છીંલાઇ. આ ઓરડામાંથી ઝાડું નીકાલો–દી અખાંમ્યાગો લેલાઇ. વરાંડામાં બત્તી ટાંગો–વરાંડામાં મીગ્વે સ્વેઠાલાઇ. નાવાની કોટડીમાં પાણી છે?–યેછો અખામાં યે શીદલા. આજે કાગળ મળશે કે નહિ તે જાણતો નથી–ગને સા યામે મયામેગો ચૌ મતીબુ. કાગળ મળ્યા ઘણો વખત થયો–સા મયારા ટેચ્વાખી.

અભ્યાસ પાઠ–૨૧

આંહી એક નોકરને મોકલો–દીગો અસેખાં તયાઉગો લેલાઈ. સ્ટીમરપર જશો? મીતીંબોગો ત્વામલા. વહાણ આવ્યું છે?–તીબો યાઉબીલા. નથી આવ્યું–મયાઉદેબુ. ક્યારે સ્ટીમર ઉપડશે?–ભેરોખા મીતીંબો ઠવેમલે. પેસેંજર બહુ છે?–લાઇધુ મ્યાધલા. ભરતી છે?–યે ટેબીલા. ના પણ અમે રાહ જોઇ શકીશું નહિ–મટે દેબુ, ધોધોલે ચુનારો મસાંઉ નાંઇબુ. શા વાસ્તે તે માણુસ અહી આવ્યો છે?–આફ્યુલા ઠો લુ દીગો લાધલે. ન્યુસ પેપર તમે વાંચી ક્યાં મુકયું?–તઢીંસા ફાપી ભેમાં ઠારલે. તે મુરખ છે, અક્કલ નથી–તુ લુમાઈ શીદે–ન્યાં મશીબુ. બહુમાં બોલ–ચુપ–સગા મમ્યાને, તૈંતને. તમો શું કહેવા માગો છે?–ખીંભ્યા આ પ્યોજંદલે. મીંજાન ક્યારે પહોંચશું?–મીંજાન મ્યોગો ભેરોખા યાઉમલે. બુધવારે અગર ગુરૂવારે–બુધહૌ ને ઘોમહૌ ચ્યાત ભરીને યાઉલૈમે આજે વરસાદ ઝાઝો પડશે?–ગને મોજી યુવાલૈમલા. હું નથી ધારતો બહુ પડે–મજીબુ ઠીદે. બરમીઝ ભાશામાં હું સુધરતો જાઉં છું?–ભમાલો તીદીહામાં ચુનો પ્વાધલા. મારા ધારવા પ્રમાણે તમો બરમીઝ ભાશા ધીમેધીમે શીખશો–ફ્યેબ્યે ભમા સગા તાલૈમે ઠીદે. આ ગામડું કયું છે?–બા યુવાલે. ટાંગુથી કેટલું દુર છે?–ટાંગુમ્યોગા બલાઉ ઉવેધલે. બરમીઝ સહેલું બોલો–લ્વેધો ભમા સગા પ્યોબા. ઉચ્ચાર સંભાળ રાખી કરો–તઢીને ફ્યે

ચ્યે ર્યોબા. તે શબ્દની જોડણી કરો—ધા સગાગો પૈંલાઈ. મારા હુકમ પ્રમાણે કરો—ચુનો અમૈ પેદી અટાંઉ ર્યુબા. સંભાળ રાખજો, પડી ન જતા—મલેઆંઉ તઢીર્યુ. તે કેમ મરી ગયો?—તુબેને તેષલે. આ નકામું છે—દીહા અતૈં મશાબુ. બની શકે તેટલું—તાનાંઇધિમ્યાં અટાંઇ. અમારા રીવાજ સાથે તે મળતું નથી—ચુનોરો ઠૈંઝાને ધા મટુબુ. જે હું જાણું છું તે તમો સાંભળશો?—ચુનો તીધમ્યાગો ખીંભ્યા ચ્યામલા. હોડીમાં જવું જોઇએ—લેમાં ત્વાયામે. પવન બહુ ફુંકે છે—લે એમટાં ટાઇતે. તે નકામું બોલે છે—તુ અલધા ર્યોદી. પોતાના ઘરમાં સુંઉં છું—કો ઐંમાં ઐંબાદી. જવાબદારને છોડી દો—તયાખાંગો છાંદા પેઝી. છુટવાનો રસ્તો નથી—લોસયા લાં મશી. આ માણસ વેપારી છે—દી લુકૈંધે રીબાદી. જ્યારે હું બોલાવું ત્યારે જલદી આવજો—ચુનો ખોધો અખા છેઝોં લાગે. ધોઇ રહયા પછે તડકામાં મુકજો—શોપીરો નેપુમાં લાંલાઈ. નાનો ચમચો કયાં મુકયો?—ઔંગ્લેગો ભેમાં ઠાધલે. ધોબીને બોલવરાવવા માગું છું—ખવાધે તયાઉગો ચુનો ખોઝેજીંદી. ખાણું લાવ—ન્યાસા યુગે or થમીં યુગે. મને કંઇ કહેવા માગો છો?—ચુનોગો તઝૈંતખુ ર્યોજીંદલા. તેઓ બન્ને આવેલા છે—તુરો નયાઉસલૈં યાઉચ્યાબી. એક વાત હું કહેવા માગું છું, ચુનો સગા તખુ ર્યોજીંદે. જો વરસાદ થશે તો બહાર નહિ જવાય—મો યુવાયેં પીમાં મત્વાનાંઇબુ. ઇંગ્લીશ બોલતાં તેને આવડે છે—તુ ઇંગ્લૈ સગાગો ર્યોટાટે. આંહીથી તમારૂં સ્થળ કેટલે દુર છે?—દી અયાગા ખીંભ્યા નેયા બલાઉ ઉવેધલે.

અભ્યાસ પાઠ ૨૨.

તે ગામના તજીને બોલાવ—ઠો યુવા તુજીગો ખોયુગે. હોડી વગર નાળું ઉતરી શકાશે?—લે મશાબેને છાંઉગો ચૂનાંઇમલા. તેને પહેલાં કદી દીઠો નથી—તુગો અયેં તખામ્યા મમીંબાબુ. આ વાતની કયારે ખબર પડી?—દીહાગો ભેરોખા તીયાધલે. મારી પાસે આપવાનું કાંઇ નથી—ચુનોમાં પેસયા મશાબુ. આટલું બધું લેવાની મરજી નથી—દીહામ્યાલાઉ ચુનો મવેજીંબુ. આ ઘોડો સારો ધારો છો?—દી મિં કાંઉગાંઉ ઠીંદલા. રજા વગર ગયેલ છે—અખ્વીં મયાબેને ઠવેત્વાબી. ચાર વાગે પાણી ચડશે—લેનાઇ અર્છેલાઉ યે ટેમે. જ્યારે પાણી ચડશે ત્યારે વહાણુ આવી શકશે—યે ટેઘોખા તીબા યાઉનાંઇમે. હું આંહિ પહેલાં કદી આવેલો નથી—દીઅયામાં ચુનો અયેંતખામ્યા મયાઉસાપુ. ઘરમાં કોઇ નથી—ઐંમાં બદ હુમ્યા મશાબુ. આ ગામમાં માણસો કેટલાં રહે છે?—દી યુવામાં લુ બેનયાઉ નેધલે. આ ઘોડો કેટલો મોટો છે?—ધા મિં બલાઉ ચાધલે. હમણા

બોલવું હોય તે બોલો—યખુ પ્યોઝુંધમ્યાગો પ્યોબા. આ શા માટે લઇ જવા માગે છે?—દીહાગો બાપ્યુલો યુત્વાઝુંદલે. તમો રંગુન કયારે આવ્યા! યાંગુન મ્યોગો ખીંમ્યા ભેરોખા યાઉધલે. કઇ સ્ટીમરમાં તમો આવ્યા?—બે મીતીંબોમાં ખીંમ્યા લારલે. ભારાટા સ્ટીમરમાં હું આવ્યો—ભારાટા મીતીંબોને ચુનો યાઉલારે. આ બાબતનું તમને કોણે કહ્યું?—દી અચ્યાં-ઉગો બદહુ પ્યોરલે. મેં જાતે જોવાથી જાણ્યું છે—ચુનો કાઢાંઇ મીંયુવે તીયાબાદી. બળદ કેટલા વેચવા માગો છો?—નુવા બેનધાંઉ યાંઉઝુંદલે. દરેકનાં કેટલાં નાણાં માગો છો?—તધાંઉહ્લા ગુંવે બલાઉ લોધલે. દરેકના પચીસ રૂપીઆ લઇશ—તધાંઉહ્લા ગુંવે નસેગાંજ્યા યુમે. એટલા બધા રૂપીઆ મારી પાસે નથી—દીહામ્યાલાઉ ગુંવે ચોસીમાં મશીબુ. પૈસા કોને સોંપેલા હતા?—ગુંવે બદહુગો પેઠાધલે. આ મુકરદમો ઘણો મુશ્કેલ છે—દી અમુ અલીં ટયા ખેતે. તેને લખતાં કે વાંચતાં આવડતું નથી—તુ મયેટાપુ મફાટાપુ. મેં તેને એક બે વખત કહ્યું—ચુનો તુગો તખા નખા પ્યોબી. સૂર્ય પૂર્વમાં ઉગે છે—ને અશેમાં ઠવેતે. આ શા માટે લૈ જવા માગો છો?—દીહાગો બાફ્યુલો યુત્વાઝુંદલે. સારી ગાડી મળતી નથી?—કાંઉઢો યઠા મયાનાંઇબુલા. આ સૌથી સરસ છે—દી યઠા અકૌં-ઔંબે. આ માણસને તમો ઓળખો છો?—દી લુગો ખીંમ્યા તીધલા. તે ગામનો તજી છે—તુ યુવાતુજી રીતે. તે શું કહે છે તે કહો—તુ બાસોદીગો પ્યોબા. તે સારો માણસ છે—તુ લુધાંઉ શાદે. બજારમાંથી શું ચીજો જોઇએ છીએ?—ઝેમાં બા ઔસામ્યા લોઝુંદલે. મચ્છી, ચાવલ અને પટેટાં—ગાં સાં ને કઔંમ્યા લોઝુંદે. દુકાન ઘણી દુર છે?—સાંઇ ટે ઉવેધલા. નહિ—જી—થોડે દુર છે—મઉવેબુ. ખીંમ્યા, ટોરો ઉવેબાદી. આ ઝાડને શું કહે છે—દી તપીંગો બેને બોધલે. તમારા શેઠને મારા સલામ કહેજો—ખીંમ્યા તઠેગો ચુનો શીખોદીલો પ્યોબા. મારી ટોપી લાવ—ચુનો ઔઠી યુગે. આ વસ્તુઓ ગાડીમાં મુકો—દી ઔસામ્યાગો યઠાઢવેંમાં ઠેલાઇ. તમો બજારમાંથી માંસ લાવ્યા?—ખીંમ્યા ઝેગા અમેધા યુગેબીલા. હું ભુલી ગયો—ચુનો મેત્વારે. હું ગુસ્સે નથી, દીલગીરછું—ચુનો સૈ મસોબુ, સૈપુદી. આ ભાશા શીખતાં મને ઘણી ઢીલ થઇ—દી સગાગો ચુનો તિંદીહા અલૌ નેદી. શા માટે તમો વેલા ન આવ્યા?—બાફ્યુલો સોઝો મલાધલે. કામ હોવાથી ન અવાયું—કેસા શીજ્યાંઉ મલાનાંઇબુ.

અભ્યાસ પાઠ ૨૩.

આજે મીજબાનીનો દીવસ છે?—ગને પ્વેનેલા. તમો બહુ તસ્દી આપો છો—ખીંમ્યા ટે હાંઉશેદી. હું બધું જાણું છું—ચુનો આલૌ તીરે.

પાણીના ઠામમાં પાણી ભરવાનું પાણીવાળાને કહો– યેઓમ્યાગો યેન ય્યેસીઆંઉ યે ખાધોલુગો પ્યોલાઇ. જ્યારે હું જાઉં ત્યારે ઘરની ચોકી રાખજો–ચુનો ત્વાધો અખા ઐં સાંઉનેબા. બારણામાં તાળું નથી–તધામાં તોગલાઉ મશીણુ. કુંચી ખોવાઇ ગઇ–તો પ્યાઉત્વાબી. તાળું ભાગી ગયું છે–તોગલાઉ કવે ત્વાબી. આ કરી શકશો?–દીહા લૌનાંઇદલા. મારી સાથે એક બે દિવસ રહો–ચુનોને અટુ તયેનયે નેબાંઉ. તે રોજ નીશાળે જાય છે–તુ ચાંઉગો નેદાંઇ ત્વારે. તમે મારી સાથે આવો તો હું જઇશ–ખીંભ્યા ચુનોને અટુ લાયેં ચુનો ત્વામે. જો તમારે જવું જોઇએ એમ હોય તો જાઓ–ખીંભ્યા ત્વાયામે ફીયેં ત્વાબા. લખતાં વાંચતાં આવડે છે?–સા ફાટાયેટાધ્લા. કંઇ નાણું આપી શકશો?–ગુંવે તઔ તપાઉ પેનાંઇમલા. કેટલા જોઇએ છીએ?–બલાઉ લોજીંદલે. પાંચ રૂપીઆ જોઇએ છીએ–ગુંવે ગાંજીયા લોજીંદ. તમારો પગાર દસ રૂપીઆ ચુકાવ્યો–ખીંભ્યા લાગા ગુંવે તસેજ્યા પેબી. આજે તેને દીઠો નથી–દીગ્ને તુગો મમીંણુ. દસ વાગે કોર્ટમાં હાજર રહેવાનો હુકમ મળેલો છે–સેનાઇગો યૈંગો યાઉભો અમૈં યારે. તમારી હાજરીની કોરટમાં જરૂર છે–ખીંભ્યા યૈં લાભો અલો શીદી. લીલાંમમાં જશો?–લીલાંસાંઇગો ત્વામલા. કોની સત્તાથી તમો આ કામ કરો છો?–બદહુઇ અમૈં આના ખીંભ્યા દી અલૌ લૌધલે. સવારમાં મને વહેલો બોલાવજો–મને સોઝો ચુનોગો ખોલાઇ. તારો કુતરો દરેકને ભસે છે–મીં ખુઇ લુઢાંઇગો હાંઉદ. આ ચીજો ટોપલીમાં મુકો–દીહામ્યાગો ટાંઉઢવેમાં ઠેલાઇ. દુકાને જઇ આવ્યો–સાંઇગો યાઉચ્યાબી. ટૂંકમાં શું મુકવાનું છે?–તીતામાં બા ઠેયામલે. આં કપડું કેટલું પહોળું છે?–દી અવો બલાઉ ચ્વેધલે. તું તે રકાબી ભાંગી નાખશે–મીં હો પધાંભ્યાંગો કવેલેમે. તેની પાસે ઘોડો છે પણ જીન નથી–તુમાં મિ શીદ ઘોઘોલે ખૌની મશીણુ. તમો ઘર બાંધશો?–ખીંભ્યા ઐં સાઉમલા. તે કામ માટે આવ્યો છે–તુ અલૌ લોજીંલો લારે. મારે ઘણું કામ છે તમારી સાથે બોલી શકતો નથી–ચુનોમાં અલૌ મ્યાદી ખીંભ્યાગો સગા મપ્યોનાંઇણુ. બારી માટે સળીઓ લ્યાં છે–પદ્વેબાઉભો કાલાં હોમાં શીદ. પેટી બંધ કરો–તીતા પૈલાઇ. આલમીરાને તાળું દો–માતાતીતાગો તોખાલાઇ. અમે પાંચ વાગે જમીએ છીએ–ચુનોરો ગાં નાઇગો થમીં સારે. પગાર ન આપે તો શું કરશો?–લાગ મપેયેં બા લૌ મલે. કહી શકતો નથી–પછીથી વિચાર કરશું–મસોનાંઇણુ, નાઉકો સંઝાચીમે. તેણે તમારૂં અપમાન કર્યું માટે ફરીઆદ કરો–તુગા ખીંભ્યાગો તહૌંકઢાઇ પ્યોદી ધાજ્યાંઉ ટવારવેબા. તેણે માફી માગી જેથી કાંઇ કરવા માગતો નથી–તુગા ટાંઉભીંદી ધાફ્યેં ભામા મલૌછીંણુ.

અભ્યાસ પાઠ ૨૪.

ખાણું તૈયાર હોય તો લાવ–થર્મી અતિ શીયે યુગે. આ કોણે કર્યું તે તમો જાણો છો?–દીહા લૌધો લુગો ખીંભ્યા તીરલા. આપણે કયું પ્રકરણ વાંચવું જોઇએ?–ચુનોરો બે અપાઉગો ફાયામલે. બધા કાગળોના જવાબ આપ્યા?–લેમાંસા આલૈગો પ્યાંસા પેબીલા. ઓફીસને વાળી સાફ કરો–તાઇગો સીઝીં લેલાઇ. શું વખત થયો?–એ અછૈ શીબીલે. ત્રણ વાગ્યા–તૈનાઇ શીબી. આની કીમત સવા રૂપીઓ છે–દીહા અફો ગુંવે ગાંમા શીદે. તે ચોપડી આઠ આનાની કીંમતની છે–હો સાઔ અફો ગાંમુ. કીંમત આઠ આના છે પણ તમને છ આનામાં મળશે–અફો ગાંમુવે ઘોઘાલે ખીંભ્યા તૌંમુને યામે. તમો ખાંડનું શું આપો છો?–તજ્યાભો બલાઉ પેયાઘલે. વીસા એકના બાર આના દઉં છું–તલૈંતાગો તૈમાં પેરે. ચાર પૈસાને એક આનો કહે છે–પાઇસા લેભ્યાગો તભે બોદી. તમારી પાસે એક નોટ છે?–ખીંભ્યાં સીમાં ગુંવે લેમાં પારલા. મારી પાસે નથી–હું રૂપીઆ રોકડા પસંદ કરૂં છું–ચુનો સીમા મપાદેબુ ચુનો લૈંગે ગુંવેગો છીતે. આવતી કાલે કામ નહિં કરી શકો?–નફાં અલૈ મલૈંનાઇબુલા. ઘણું કરવાનું છે–લૈસયા મ્યામ્યા શીદે. કસ્ટમ હાઉસ જોયું નથી?–અખાતાઇગો મર્મીબુલા. તમારા પગારમાંથી એક રૂપીઓ કમી કરીશ–ખીંભ્યા અખામાં ગુંવે તજ્યા શીમે. મારો કાગળ આપી દીધો?–ચુનો સાગો પેબીલા. ઉપડવાનો વીચાર કયારે છે?–ભેરોખા ત્વાભો અચ્યાં શીદલે. આવતા ગુરૂવારે જઇશ–નાઉ ચ્યાતભરીને ત્વામે. જયારે તમો પાછા આવો ત્યારે મારા માટે કાંઇ બક્ષીસ લેતા આવશો?–ખીંભ્યા પ્યાંલાઘો અખા ચુનોભો લેસુ તઝૌ તખુગો યુગેમલા. તમારા માટે ઘોડો લાવીશ–ખીંભ્યાભો મીં તઝી યુગેમે. ઝાડ મોટું છે–તપીં જીદે. રંગુનમાં વેપારીઓ કેટલા છે?–યાંગુન મ્યોમાં કૌંઘે બેનયાઉ શીદલે. ઘણા છે–કૈંઘે ટે મ્યાદી. સ્ટીમરમાં જશો કે રેલ રસ્તે?–ખીંભ્યા મીતીંબોને ત્વામલા ઘોમહૌ મીયઠાને ત્વામલા. રેલમાં જઇશ–મીયઠાને ત્વામે. તાઝીમાં ટ્રેન અટકશે?–તાઝીમાં મીયઠા સાઇમલા. ટ્રેન દરેક સ્ટેશને અટકે છે–મીયઠા યૌંઢાંઇમાં સાઇ તાદી. આવતી કાલે સવારે માંડલે પહોંચશું–નફેંગા મને માંડલે મ્યોગો યાઉલેમે. પ્રોમ જવાનો આ રસ્તો સીધો છે–દીલાં પ્યેમ્યોગો ટેરે ત્વાઘો લાં પીતે. કેટલે વાગે ટ્રેન ઉપડે છે?–બેનાઇગો મીયઠા ઠવેઘલે. સવારના સાતે ને બપોરના ત્રણે–મને ખુનનાઇ અછૈને મૌંલ્વે તૌંનાઇ અછૈંજો ઠવેતાદી. ગાડીવાળાને રૂપીઓ આપો–યઠાકલાગો ગુંવે તજ્યા પલાઇ. મને પાણીનો પ્યાલો આપો–ચુનોગો યે તફ્રાંગ્વ પેબા. તમો

જાઓ તો મારે પણ જવું જોઇએ—ખીંભ્યા ત્વાયેં ચુનો લે ત્વાયામે. આપણે જઇએ તો તેને જવું જોઇએ?—ચુનોશે ત્વાયેં તુ લે ત્વાયાગ્લા. તે કેમ મરણ પામ્યો તેની મને ખબર નથી—તુ બેને તેદીગો ચુનો મતીદેખુ. તે કોણ છે તે હું કહી શકતો નથી—તુ બદહુ શીદે સોરાગો ચુનો મસોનાંઇખુ. હું તેને મળ્યો નથી—તુગો ચુનો મટવેખુ. ચોવીસ સુતારને બોલાવો—લેતમા નસે લેયાઉગો ખોયુગે. મહીનાનો કેટલો પગાર માગે છે?—તલાહાઅખા બલાઉ લોજીંદલે. સાડા પાંચ રૂપીઆ જોઇએ છીએ—ગુંવે ગાંજીયા ખુવે લોજીંદે.

અભ્યાસ પાઠ—૨૫

તેણે તને શાથી માર્યો?—તુ મીંગો બાને યાઇધલે. સાહેબ, હાથથી માર્યો—લેને યાઇબાદી, ફયા. તમોએ ઘોડો કયાંથી ખરીદયો?—ખીભ્યા મિં ભેસીગા વેધલે. ઘોડાના કેટલા રૂપીઆ આપ્યા?—મિભો ગુંવે બેમ્યાલાઉ પેધલે. શાન દેશમાંથી કેટલા ઘોડા આવ્યા છે?—શાન ખ્યેગા મી એનધાંઉ યાઉધલે. ત્રણસો રૂપીઆની કીંમતનો કોઇ ઘોડો છે?—ગુંવે તૌંયા ટાંધો મીં તઔતધાંઉ શીદલા. શ્રેષ્ઠ ઘોડો પાંચસો રૂપીઆની કીંમતનો છે—મિ અકૌંઔ ગુંવે ગાંયાલાઉ અફ્રો ટાંડે. એ વાહાણ કોનું છે.—ડો તીંબાગો બદહુ પાંઇદલે. અઢીંસઢવાળું વાહાણ તે છે—નપીંઢાંઈ ખુવે તીંબો શીતે. આ કામ કેટલા દીવસમાં પુરૂં કરી શકશો?—દી અલૌં એનયેમાં પીઆંઉ લૌનાંઇદિલે. મારૂં કહેવું તે માનતો નથી—ચુનો ખ્યોદીહાગો તુ નામઠાંઉખુ. એ સઢવાળું વહાણ છે?—નપીંઢાંઇ તીંબો શીદલા. હું તજવીજ કરી તમને જાણ કરીશ—ચુનો મેસીયુવે ખીંભ્યાગો તઢી પેમે. આજે પણ ગાડી ભાડે કરો—દીગ્ને લે યહા તઝીગો ગાંલાઇબા. ગરીબ લોકો આ પ્રમાણે બોલે છે—શીયેંધો લુમ્યા દીલોવે ખ્યોદી. તે આખી રાત સારી રીતે ઉંઘે છે—તુ તન્યાલૌં કાંઉગાંઉ ઐતે. આટલું બધું હું કરી શકતો નથી—દીહામ્યાલાઉ ચુનો મપ્યુનાંઇખુ. તેના કહેવા પ્રમાણે તમારે કરવું જોઇએ—તુ ખ્યોદી અટાંઈ ખીંભ્યા પ્યુયામે. મેં તેને પહેલાં એક વખત જોયેલો છે—તુગો અયેં તખા મીંદી. મલાઇ આવીને ત્યાં હું સુતો—મલાઇ યુવાગો યાઉપી ચુનો હોમાં ઐતે. હોડી ઘણી નાની હોવાથી ઉંધી વળી ગઇ—લે અલૌં ગેંદી પ્યેંઘોજયાંઉ મ્યાઉદી. તે લાંચ લે છે—તુ તાઝો લેસુ સાતાદી. તેણે બધું ખરચ ચુકાવી દીધું છે—તુ અચુવે શીધમ્યાગો અકૌં પેલાઇબી. સો ટોકરીપર કેટલું લેશો?—અટિં તયાપોમાં બલાઉ યુમલે. આ બાબત મારા ભાઇ પાસેથી મેં સાંભળી—દી અચ્યાંઉગો ચુનો ઇક્રા ખ્યોયુવે ચ્યાબાદી. તેનું ઘર આ

કરતાં વધારે મોટું છે?–તુ ઐંગા દી ઐંડે ચીધલા. તેને મળીશ ત્યારે કહીશ–તુગો ટવેધોઅખા ચુનો પ્થોબામે. બરમીઝ રીત પ્રમાણે લગ્ન કરશો?–ભમા ઠૈંઝા અટાંઇ ઐંઢાંઉ લૌમલા. જો બન્ને માણસ એક મત હોય તોજ હું પુલનો ઠેકો રાખું–લુ નયાઉસલૌં ટુયેં ચુનો ટેડા કોન્ટ-લાઇ ખાંઇમે. ઉદ્દડ કામમાં ફાયદો છે?–અલૌ પોપ્યા લૌસુવે અમ્યાં શીદલા. બળદ ખોવાયાં કેટલો વખત થયો?–નુવા પ્યાઉધાહા બલાઉ-ચ્યાબીલે. વરસાદની રૂતુમાં મોટાં મોજાં આવે છે–મોકલામાં લાંઈ ચીબાદી. ગઇ રાતે તમો કયાં સુતા હતા?–મને ન્યામાં ખીંભ્યારો ભેમાં ઐધલે. ચોરાયેલો માલ કોને જડયો?–ખોપી ઔસાગો બદહુ સ્યાધલે. કોને જડયો તે હું કહી શકતો નથી–બદહુગા સ્યારે સોરાગો ચુનો મસો-નાંઇબુ. આ કેસમાં વાદી કોણ છે?–દી અહ્મુમાં ટયાલો બદહુલે. માં ઉધાંઇ નામનો માણસ વાદી છે–માંઉધાંઈ સોધુ ટયાલો ફીબાદી. જવાબ દારે રૂપીઆ દસ દંડના આપવા જોઇએ–તયાખાં ઢાંમ ગુંવે તસે પેયામે. જો ન આપે તો કેદમાં જવું પડશે–ઢાંમ મપેયેં હાંઉમાં છાયામે.

અભ્યાસ પાઠ ૨૬.

દાવાનું ખરચ વાદીપર રહેવા દો–ટયાલોગા અહ્મુ ઝયઇ શીધમ્યાગે: પેઝી. અરજી લખનારનું નામ નથી–શાઉલુવા યેધુ નામે મપાબુ. તેનાપર શું ગુન્હાનું તોહોમત મુકો છો?–તુ અપોમાં બે અપ્યેજયાંઉ સોસ્વેધલે. મારી મુરઘીઓ ચોર્યાનું તોહોમત મુકું છું–ચુનો ચ્યે ખોજયાંઉને સોસ્વેબાદી. આ બાબત તમોએ પહેલાં સાંભળેલી?–દીઅચ્યાંઉગો ખીંભ્યા અયેંગા ચ્યાયેલા. જો તમો ફરી આંહી આવશો તો હું તમોને મારીશ–નાઉ તખા દીમાં લાયેં ખીંભ્યાગો ચુનો યાઇમે. તેનો જુલમ અમે સહન કરી શકતા નથી–તુ અનૈઅસેગો ચુનોરો મખાંનાંઇબુ. તેને જવાનું કહ્યું–તુ ત્વાઝેદી. સુતાર પાસે આ ટેબલ ઘડાવરાવ્યું–લેહતમાગા દી સભુએ લૌઝેદી. તેણે પુછયું કયાં જશો?–ભેમાં ત્વામલૌ તુ મેરેરે. હું કોણ છું તે તેણે પુછી જોયું–ચુનો બદહુલે સોરાગો તુ મેચીરેરે. સવારમાં દસ વાગે જમું છું–મનેમાં સેનાઇગો થમીં સારે. પછી કયાં જઇશ તે નક્કી નથી–નાઉકો ભેગો ત્વામે મમાંબુ. તારૂં નામ પહેલાં હું નહોતો જાણતો–ખીંભ્યા નામે અયેંગા ચુનો મતીદહુરે. તે હુશીયાર છે; રાખવો હોય તો રાખો–તુ લઇમાષો શીદે; તુગો લૌસા પેઝીયે હાબા. તે શું કામ કરી શકશે? તુ બા અલૌ લૌનાંઇદલે. સુતારનું કામ કરે છે–લેતમા અલૌ લૌસારે. રોજ બાર આના મજુરી મળે છે કે નહિ?–નેઢાંઇ તૌમાં અખા યારે મૌલા. હા, પણ તે બસ નથી–હાઉતે, તૌમાં યારે ધોધોલે તૌમાં

મલાઉમ્બુ. મીનજાનથી રંગુન કેટલું દુર છે?—મીંજાન મ્યોગા યાંગુન મ્યો બલાઉ ઉવેધલે. પુરૂષ સ્ત્રી બન્ને નીતીવાળાં છે—લીં મયા નયાઉસલૌ ક્યાંઉદે. કજીઆ ન કરતો, સમજ્યો?—સગા મમ્યાને તીલા. ખબર આપ્યા વગર તમો આજે કયાંથી આવ્યા?—તઢી મપેબેને ખીંભ્યા ગને ભેગા લારલે. બરમા દેશમાં આવ્યાં કેટલો વખત થયો—ભમા પ્યેમાં લાપી બલાઉ ચ્યાબી. હાલમાં શું કામ કરો છો?—યખુ બા અલૌ લૌસાધલે. કામ ઘણું છે; દલાલી કરૂં છું—અલો મ્યારે; પોઇઝા અલૌ લૌતે. દલાલી શી વસ્તુની કરો છો?—બા ઔસાહા પોઇગા લૌસારે. કપાસ તથા અનાજ—વા ને પે પોઇગા. આજ કાલ કપાસના ભાવ શું ચાલે છે—યખ અખા વાઝે બલાઉ નીરલે. હજુ કપાસ નીકળ્યો નથી—યખુ વામ્યા મપોદેબુ. કયારે નીકળશે?—ભેરોખા પોમલે. ત્રણ માસની વાર છે—તૌંલ્લાહ્ લોદેરે or ચ્યાંદેરે. જંગલનો ભાવ હાલ તમો જાણો છો?—ટોઝે અખુ ખીંભ્યા તીરલા. રૂ. ૧૫ સંભળાય છે—ગુંવે સેગાંજ્યા ચ્યારે. તમો નથી ખરીદતા?—ખીંજ્યા મવેણુલા. ના—મહોબાબુ. શા માટે—બાક્યુલો. પ્રથમ ખરીદવાથી તકરારો થાય છે—અયેંગા વેયેં સગા મ્યાનીરે. દસ્તાવેજ કરવાથી તકરાર થવાનું કારણ મળતું નથી—સાછૌ લૌયુવે સગા મ્યાભોયા અચ્યાંઉ મયાબુ. ખેડુત લોકોને પહેલેથી નાણાં મળી ગયાં હોય છે જેથી કપાસ સારો નરસો ભેળો કરી આપવા આવે છે—લેતમા અયેંગા ગુંવેમ્યાં યાઠારે, ધાન્યાંઉ અકાંઉઢો મકાંઉઢો વામ્યાં યોપી પેલારે. તે સહન થાય નહિ—ધા મખાંનાંઇબુ. કામ મેળવવા પ્રયત્ન કરો. મારા ઉપર આધાર ન રાખો—અલૌ યાભોયા ચ્યોઝાબા, ચૌ અપોમાં મહ્રી બાને. બાઇબલ શીખવવા તે કોઇ કોઇ વખત કલાસમાં આવે છે—ચ્યાં ઝાં તિંપેયાં તુ તખાતલેમા અટાંગો લારે.

અભ્યાસ પાઠ ૨૭.

આવતી સાલ મારૂં કામ તમો કરશો?—શીનખાં ચુનો અલૌ ખીંભ્યા લૌમલા. વખત થયો નથી—અછૈ મચ્યાબુ. તમો મારૂં કામ કરી શકો તો બીજાને રાખવા મારી મરજી નથી—ખીંભ્યા ચુનો અલૌ લૌનાંઇયે દીપાન લુગો ચુનો મઠાજીંબુ. હું ચોકસ કહી શકતો નથી—ચુનો માંકાંઝવા મસોનાઇબુ. મને સારો પગાર આપશો તો ચોકસ તમારૂં કામ હું કરીશ—ચુનોગો કાંઉગાંઉ લાગા પેયેં ખીંભ્યા અલૌ ચુનો સેસે લૌપેમે. મોઢાની વાત કાંઇ કામની નહિ—પઝાગા સગા અલધાવે. દસ્તાવેજ કરવાનું કાંઇ કારણ નથી તોપણ એક વખત દસ્તાવેજ કરવા માગું છું—સાછૌ યેભોયા ભામાં અચ્યાંઉ મશીધોલે તખા સાછૌ છૌજંદે. આબરૂ

દાર માણુસની મોઢાની વાત બસ છે–લુજી સગા પઝાગા લાઉલાઉબી. તમારી મરજી પ્રમાણે હું કરી દેઇશ–ખીંભ્યા તભો અટાંઇ ચુનો લીપેમે. અત્યારે શું કરાર કરવા તે પ્રથમ નક્કી કરો–યખુ બા ગડીમ્યા લોદીગો તેઝઆંઉ સીયેંબા. કપાસ નીકળ્યે અગાઉથી રૂપીઆ બે હજાર એડ-વાન્સ દેશું–વામ્યા પોયેં અયેંગા ગુંવે નઠાંઉ પેમે. કેમ ખુશી છો?–હાઉલા તભો ચ્યારલા. ઠીક, પણ તે રૂપીઆ પાછા કયારે લેશો?–કાંઉબી, ધોધોલે ધા ગુંવેમ્યા ભેરોખા પ્યાં ચુમલે. કપાસની મોસમ પુરી થયે દલાલી ચુકાવતી વખતે રૂ. બે હજાર પાછા લેશું–વા અલૌ પીનાઉ પોઇગા શ્યેંધો અખા ગુંવે નઠાંઉ પ્યાં ચુમે. રૂપીઆ જોશે તેટલા દેશું; તમારો અમને ભરોસો છો–ગુંવેમ્યા લોજીધમ્યાગો પેમે; ખીંભ્યાગો ચુનારો યેંડે. કપાસની ગાડીઓ લાવું ત્યારે તોળી હીસાબ તરત ચુકાવવો પડશે–વા લેઝીમ્યા ચુલાયેં છૈપી સયેં પેયાલીમે. આપશું પણ કપાસ સારો નરસો મેળવેલો હશે તો તોલ કરશું નહિ–પેબામે ધોધોલે વામ્યા અકાંઉઢો મકાંઉઢો યે શીયેં મઝૈયાણુ. સો વીશે ચાર આના દલાલીનો દસ્તુર છે–વા તયા અપોમાં પોઇગા તમા પેભોયા ઠૈઝા શીદે. મોસમ ખલાસ થયે મારાથી સારો લાભ આપી શકાયો હોય તો બક્ષીસ દેજો–વા ઉતુ પીનાઉમાં કાંઉગાંઉ અચ્યો ચુનોગા પેનાંઇલો ફ્રીયેં સુ પેબા. જેમ કે એક લાખનો ફાયદો મારા કામથી થાય તો રૂ. બે હજાર મને ઇનામના દેવા પડશે–ઉપમાભોં ચુનો અલૌ લૌયુવેમાં અમ્યાં ગુંવે તતૈ ખીંભ્યા યાયેં ચુનોગો સુ ગુંવે નઠાંઉ .પેયાલીમે. આખી મોશમમાં બાર લાખ વીસા કપાસ દઇ શકીશ–ઉતુલૌમાં વામ્યા પૈતા સેનતૈ પેનાંઇબાએ. અત્યારે બોલ્યા પ્રમાણે સરસ કપાસ ત્રણ માસમાં હવાલે કરીશ તો તને ધણો લાભ થશે–અગુ પ્યોદી અટાંઇ વામ્યા અકૌઝૌ તૌલાહમાં આના-ઇયે મ્યામ્યા અમ્યાં ખીંભ્યા યામે. સાંભળો આંહી વેપારી કેટલા છે?–નાઠાંઉબા, દીમાં કૌધે બેનયાઉ શીદલે. વીસેક છે–નસેલાઉ શીબાદી. કાંટો બરાબર છે, ખરૂં કે–છૈંગ્વે કાંઉધે, હાઉકે મૌલા? હું પાચમું ધોરણુ શીખું છું–ચુનો ગાંટાં તીંદી. ટ્રાવેલીં ટીકીટ કલેકટર ટ્રેનમાં રોજ મીનજાન આવ છે–ખંઇ લાંશાઉ લેમાં સીતોધુ મીયઠાને નેઢાંઇ મીંજાન મ્યોગો યાઉતે.

અભ્યાસ પાઠ ૨૮

કમતી કરશો તો ફરી વીશ્વાસ કરશું નહિ–શોલૌયેં નાઉટક્કાં મર્યોયાણુ. ભરોસો રાખો, તમને છેતરશું નહિ–સૈછાબા, ખીંભ્યાગો મલૈ-જીણુ. નમુના પ્રમાણે માલ પંદર દીવસમાં લાવજો–ભાંઅટાંઇ કૌ તસે ગાંયેમાં ચુગેબાનો. આજે દસ ગાડી લાવ્યો પણ જંગલમાં બીજી બાર

ગાડીમાં માલ ભરેલો તૈયાર છે—ગને વાલે સૈઝી યુલારે ધોધોલે ટોમાં વામ્યા ટીંપી લે સૈનઝી અતીં શીદે. તે કયારે લાવશો?—ધા ભેરોખા યુગેમલે. હીસાબ તરત ચુકાવો તો આજે ઘેર નહિ જતાં સીધો જંગલમાં જઇશ—સયેં છેછીં પેલાઇયેં ગને ઐંગો મત્વાબેને ટેરે ટોગો ત્વામે. પરમ દહાડે આંહી પાછો આવી પહોંચીશ—તભેખા દીમાં પ્યાંમે. અમારો શેઠ બહુ પૈસાદાર છે—ચુનોરો તઠે છાંદાઝવા શીદેરે. તમને વાત કહેવી છે—ખીંભ્યાગો સગા પ્યોજંદે. વારૂ, આજે થાકી ગયો છું, માથુ દુઃખે છે, કાલે આવીશ—કાંઉબી, ગને ચુનો મોરે, ધાંઉ કાઇતે નષાં લામે. બજાર ભાવે ખરીદશું કમતી દામ કરશું નહિ—પાઉઝેગા વેમે અફો મશોબુ. માટે તમામ કપાસ અમને આપજો—ધાજ્યાંઉ વામ્યા અકૌં ચુનોગો પેબા. પ્રથમ એક વખત તમે મને મલ્યા હતા તે યાદ છે?—અયેં તખા ખીંભ્યા ચુનોગો ટવેરે સોરાગો માહૂમેધલા? તમો આંહી આવો ત્યાં સુધી હું નહિ જાઉં—ખીંભ્યા દીમાં મલાયેં ટાંઇ આંઉ ચુનો મત્વાબુ. બજારમાં શું કરવા ગયો હતો?—ઝેમાં બેને જ્યાંઉ ત્વારલે. જમીનનો કર દેવો પડે છે?—મ્યે અખા બલાઉ પેયાધલે. એક એકરના બે રૂપીઆ દેવા પડે છે—તએકા નચ્યા પેયારે. મરજી પડે તો હું રહું છું ત્યાં આવજે—લોજીયે ચો નેયામાં લાગે. આ પુસ્તક કોનું છે?—દી સાએેા બદહુલે. જવાનો વખત થયો નથી—ત્વાભો અૈછે મચ્યાદેબુ. તમો કયારે આવ્યા અને પાછા કયાં જાએેા છો?—ખીંભ્યા ભેરોખા લારલે ને ભેગો પ્યાંધલે. તેને જોઇને મને બહુ ખુશાલી પેદા થાય છે—તુગો ચીપાડો ચુનો સૈ એમટાં વુંતારે or મ્યાઉતે. અડદ કેમ વેંચશો—માપે બેને યાંઉમલે. ઉતાવળ નહિ કરો તો ટ્રેન ઉપડી જાશે—મમ્યાંયેં મીયઠા ઠવેત્વામે. સંભાળ રાખજો, તકરાર નહિ કરતા—તઢી પ્યુબા, સગા મમ્યાને. મને વેલો ઉઠાડજો, ભુલતા નહિ—ચુનોગો સોઝો નોસોબા, મમાબાને. કુલ ગાડી કેટલી છે?—લે અપાંઉ બેનઝી શીદલે. આ રસ્તો કયાં જાય છે—દીલાં ભેગો પાઉધલે. બજાર વધે ઘટે તો ખબર દેજો—ઝે પોયેં ધોમહો ચ્યાત્વાયેં તઢી પેબા. તમને બહુ નુકશાન આ સાલ થયું—દીનિંહમાં ખીંભ્યા એમટાં શૌડે. શોક નહિ કરતા પ્રયત્ન કરો—સૈ મપુને—ચ્યોઝાબા. જનાવરો માણુસ માફક બોલી શકતાં નથી—તરૈસાન લુલો મપ્યોનાંઇબુ. ખરાબ માણુસનો ભરોસો કરવો નહિ જોઇએ—સોધો લુગો મયૌંયાબુ. તે લોભી છે તેથી તકલીફ ભોગવે છે—તુ નહૂમ્યોદીજ્યાંઉ ધૌખા ખાંદી. તેનું મન સાંકડું છે—તે તમે નથી જાણુતા?—તુ સૈડું ઢોદી—એરા ખીંભ્યા મતીબુલા.

અભ્યાસ પાઠ ૨૯

કેટલા વાગ્યા?—બેનાઇ શીબીલે. જપાન જીતે છે—જપાન નાંઇંડે. મુખ્યત્વે કરીને સાંજના ગાડી લેઇટ હોય છે—અદુતફ્યેં ન્યા મીયઠા નાઉચ્યાદી. તમો જામીન થાઓ તો નાણું હું તેને દઉં—ખીંભ્યા આમા ખાંયે તુગો ગુંવેમ્યાં ચુનો પેનાંઇદે. પાન, સોપારી, એલચી ખાશો?—કું કુંદી ફાલાદી સામલા. બીડી પીતો નથી—સેલઇ મતાઉપ્. આંહી ધઉંનો પાક કમતી થાય છે—દીમાં ઝયૌં નેને ઠવેત. વીવા થઇ ગયા?—ઐંદાંઉ ચ્યાબીલા. દોડતો જા—પીએત્વાબા. હાથીની સુંઢ છ ફુટ લાંબી છે—સીં નહ્માંઉ છ્યાઉભે ચીરે. બહુ બફારો થાય છે, પંખો દો—ટે આધ તે—યાટાંઉ પેબા. ઝાડ નીચે બેસવાથી શાંતિ થશે—તીપીં આંઉ થાંઇલે એમે. નદીયે કપડાં ધોવા તથા નાવા તે ગયો છે—તુ અવો ફોભોયા ને યેછોભોયા મ્યેગો ત્વારેરે. તેની વાત બરાબર નથી—તુ સધા મમાંણુ. તે અકકલવાન છે ને ખોટું બોલતો નથી—તુમાં ન્યાં શાદે ને કલીકમાં મપ્યોણુ. તે ગામ જવાનો રસ્તો બતાવો—ડો યુવાગો ત્વાભો લાં પ્યાબા. તમારો ઉપકાર માનું છું—ખીંભ્યા ચેઝુ ટીંબાએ. વગર કસુરે તે બદનામ થયો—અપ્યે મલૌ બેને તુ નામે પ્યેતે. અરીણુ ચોરી જનારની ઉમર કેટલી છે?—ભૈં ખોયુત્વાધો લુહા અતે બલાઉલે. અપીલનું ખરચ કોને દેવું પડશે?—અયુ ઝયે બદહુગા પેયાધલે. પવન વાય છે બારી બંધ કરો—લે ટાઇતે પઢેંબાંઉ પૈબા. આંખમાંથી આંસુ પડે છે—મ્યેસીગા મ્યેયે ચ્યાનીરે. દસ્તુર પ્રમાણે બોલો—ઠૌંઝા અટાંઇ પ્યોબા. તે ગાંડો છે—તુ યુરે. રાતે મને ઠીક ન હોતું—ન્યામાં ચુનો મમાણુ. પાયખાને જવાની મરજી છે—ઐંદા ત્વાજીંદે. દોરડું પકડી નીચે ઉતરશો?—ચ્યો કાંઇપી આઉ શીંમલા. ચોરથી બીશો નહિ—તખોગા મચાઉને. કમાડ ઉઘાડું રાખશો નહિ—તધાગો ફુંઇ મઠાને. શું દરદ થયું છે?—બા યોગા ફીધલે. સારો માણુસ ધારી ભરોસો કીધો—લુધાંઉ હિંપા યૌંબી. લીંબુ ખાટાં છે—તાંભ્યાદી છીંઢ. નારંગી મીઠી હોય છે—લઇમાદી છોરે. પગાર શું મળે છે?—લાગા બલાઉ યારલે. મારા ધરમ પ્રમાણે વ્યાજ મારે ખાવું ન જોઇએ—ચુનોઇ ભૌટાપાધા અટાંઇ ચુનો અટો મસાયાણુ. હીસાબ ઠીક છે—સયેં માંબાયે. બસ્તાં ગોઠવો—ઐમ્યા સીઠાબા. તે પરમેશ્વરને પગે લાગે છે—તુ ફયાગો શીખોરે. લેફ્ટેનંટ ગવરનર ચાર વાગે સ્ટીમરમાં આવી આંહીથી ટ્રેનમાં રંગુન ઉપડી જશે—મહામીંજી લેનાઇ ગો મીતીબોને લાપી દોગા મીયઠાને યાંગુન મ્યોગો ઠવેત્વામે. ટ્રેન તૈયાર છે—મીયઠા અતિં શાદલા. છે—શીબાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૩૦

તેના લગ્ન થઇ ગયાં—તુ ઐંઢાંઉ પીબી. આ રસીટપર ટીકીટ ચોડ—દી લેમાં ધાંઉ કાબા. ધાન કયારે તોળશો ?—સભાં ભરોખા છૈમલે. તે ભીખ માગે છે—તુ ટાંઉસારે. મુસલમાન ખોટું બોલતો નથી—પતી કલીકમા મપ્યોબુ. પેશાબ કરવા જવું છે ?—પાઉફ્રે ત્વાજીંદલા. સાડા ત્રણ રૂપીઆ બે આના કમતી કરો—તૌજ્યાખુવે ને તમુ શોબા. બરમીઝ શીખવા ચોપડી આપશો ?—ભમા સ્ગા તીંબોયા સાઔ પેમલા. કુવાનું કામ બંધ છે—યેઢવેં અલૌ પૈઠારે. ઉંડો સાઠ ફુટ કુવો છે ખરૂં કે ?—યેઢવે પે છાઉસે અને શાદે, મૌલા. પંદર વીસ ફુટ ઉંડો ગયે પાણી નીકળશે—પે સેગાંભે નસેલાઉ આઉ ત્વાયેં નાઉકો યે ઠવેમે. ઇંટનું કામ ત્રીસ ફુટ સારૂં થયું છે—ઔં અલૌ પે તૌઝે કાંઉધે. કોન્ટ્રાકટરને ફાયદો મળશે ?—કોન્ટલાઈ ખાંઇધો લુ અમ્યા યામલા. ખરચ જેટલું થાય તેટલા પૈસા મળવા કઠણ છે—ઝરઈ લાઉ પેસા યાભો ખેતે. બજારમાં ઘણી જાતનો લેવા જેવો માલ મળે છે—ઝેમાં અપૌજી કૌ વેલો યારે. તમારે લેવો જોઇએ—ખીંભ્યા વેયામે. મેં પણ થોડો ખરીદ્યો—ચુનો લે નેને વેરે. કિનારે ફરવા ગયા ત્યારે આગબોટ આવી—કાં અપોમા અલેહ ત્વાધો અખા મીતીંબો યાઉબી. જોઇએ તેટલાં મજુર મળી શકશે—કુલી લુમ્યાં લોજીંધગ્યાગો યાનાંઇદે. શરીર સારૂં ત્યાં સુધી સારૂં—કો મારે અઠી કાંઉધે. પરદેશમાં આપણું કોઇ નથી—તછા નાંઇમાં ચુનોહ્મ બદહુલે મશીબુ. બરમા ટ્રેનનો બંદોબસ્ત ખરાબછે—ભમા પ્યેમાં મીયઠા ઉપડી મકાંઉ બાબુ. લોકો ટીકીટ લીધા વગર મુસાફરી કરે છે—લુમ્યા લેમાં મયુબેને ખઈ ત્વારે. આવું હીંદુસ્તાનમાં ચાલે નહિ—દીલો બેંગ્લામાં મફયેનાંઇબુ. ઉપરી અધિકારીઓ આ બાબત નથી જાણતા—અઠે લુમ્યા દી અચ્યાંઉગો મતીબુ. વરસાદ પડે છે માટે ફરવા બાહાર નહિ જતા—મો યુવાજ્યાંઉ અલેહ્ અપ્યેંગો મત્વાને. હાડ ચામડાં સુકાઈ ગયાં—અતારે ભારે છાઉ ત્વાબી. મહીનાનો ખરચ શું લાગે છે—તલાહ્ ઝરૈ બલાઉ ચ્યારે. પંદર રૂપીઆ—સેગાંજ્યા ચ્યારે. કપડાં ફાટી ગયાં—અવોમ્યાં સૌત્વારે. નવાં શીવડાવી લો—અતે અવોમ્યા છૌજ્યાઝો. દરજી કેટલા છે ?—ઐંજી છૌતમા એનયાઉ શીદલે. એક જ છે ને મુરખ છે—તયાઉડ્ડ શીદે ને માઇતે. કામ હોવાથી માંડલે જવું પડશે—કેસા શીલો માંડલે મ્યોગો વાયાલીમે. માંડલા ટ્રેન કયારે ઉપડશે ?—માંડલા મીયઠા ભેરોખા હ્વેમલે. સવારમાં સાડા સાતે—મનેમાં ખુનનાઇ ખુવેગો હ્વેબામે. તમારૂં શરીર પાતળું છે—ખીંભ્યા કો પૈંદે. ઉધાર લઇખાઓછો ?—ગુંવે છી સાધલા. ના—મહોબાબુ. કામ તો નથી કરતા, પૈસા કયાંથી મળે છે ?—અલૌ મલીપુ,

પૈસા ભેગા યારલે. મારા કામની તમને ખબર નથી—ચૌ અલોગો ખીંભ્યા નામલેણુ. ઇંગ્લીસ વાત તમો સમજો છો?—ઇગ્લેસગા ખીંભ્યા નાલેધલા. હા—હાઉબા, નાલેરે. બોલતાં આવડે છે, લખતાં વાંચતાં નથી આવડતું—પ્યોટારે, મફાટાપુ, મયેટાપુ. તરીઓ તાવ આવે છે, દવા દેશો?—તોયે તખા ફ્યારે એ પેમલા. પેલો વૈદ મૂર્ખો છે—ઠો સેતમાલુમાઇ શીદે.

અભ્યાસ પાઠ ૩૧

તે કયારે પાછો આવશે તે કહી શકાતું નથી— તુ ભેરોખા પ્યાં-મેગો મસોનાંઇણુ. ગઇ કાલે ટ્રેનમાં જતાં મેં જોયો—મને મીયઠામાં તુ ત્વારોગો ચુનો મીંદી. કમતીમાં કમતી બે માસ રહેવું પડશે—અનેઔ ન-લાહ્ અટવે નેયાલીમે. ખબર આવે તો મને પત્ર લખજો—તઢીં યાયે સા ચુનોગો યેલાઇબા. જો પત્ર લખવામાં ભુલ કરૂં તો માફ કરજો—સા યેમાં માયેં છાંદા પેબા. મોઢું સાફ કરી ચા પીયો—મ્યેહના તીંપી લકેયે તાઉબી. કામ કરી જલદી પાછા આવજો હો—અલૌલૌપી છેછીં પ્યાંબાનો. રંગુ-નમાં હાલમાં પ્લેગ ચાલે છે કે કેમ?—યાંગુનમાં અગુ પ્લેગ યોગા ચ્યાધલા મચ્યાણુલા. ચાલે છે—પ્લેગ યોગા ચ્યારે. આજે છાપામાં હકી-કત વાંચી—ગને તઢીંસા ફાલો તઢી યારે. દરરોજ કેટલાં માણુસ મરે છે—નેઢાંઇ લુ એનયાઉ તેરે. પંદર વીસ—સેગાંયાઉ નસેલાઉ તેરે. દીવસના વખતમાં સુવો છો?—નેયેમાં એંધલા. ના—મએૈબાણુ. રાતે વહેલા સુઇ સવારમાં વહેલું ઉઠવું જોઇએ—યામાં સોઝો એૈત્વાપી મનેમાં અસોજી ચાયામે. બહુ પવન વાવાથી ઝાડ પડી ગયું—લે ટે ટાઇલો તપીં ચ્યારે. આજે અજવાળીયું છે, કાલથી અંધારીયું થશે—ગને લાતારે—નપ્રં લામા-ઇમે. પોલીસે કેદીને રસીથી બાંધ્યા—પલીતા અચ્યેતાંગો ચ્યોને છીઠારે. હજામ આવી રાહ જુએ છે—સાતાધે લાપી સાંઉનીરે. હજામત કરાવવી છે?—ધાંઉ યૈછીંદલા. રૂપીઆ લૈ પાછા નહિ આપવાથી શું પરીણામ આવશે તે વિચારો—ગુંવેમ્યા યુત્વારે નાઉકા પ્યાં મપેયેં બા ચેઝુ ખાંઝાયા-મલે ખીંભ્યા સીઝાબાંઉં. તેની નજર રાખો—તુગો ચીસ્યુબા. પહેલાં અરજ કરો; નસાંભળેતો નોટીસ દો—પથમા માંઝાબા; નામઠાંઉયેં નોટીસા પેબા. તમોને બાલક માફક સમજીશ—ખીંભ્યાગો ખલેલોજો ચુનો ચીસ્યુબામે. કામ ઇમાનદારીથી કરજો—અલૌગો માંમમાંમ કાંગાંગ લૌબા. મારૂં કામ અચ્છી રીતે કરવાથી તમો સુખી થશો—ચૌ અલૌગો ફ્યાંઉભ્યાંઉ તાધા લૌખેયેં નાઉકા ખીંભ્યા ચેઝુ ખાંઝાયાલેમે. તમો ઇમાનદારીથી કામ નહિ કરો તો કોરટમાં ફરીયાદ કરવી પડશે—ખીંભ્યા અલૌગો ફ્યાંઉભ્યાંઉતાધા મલૌખેયેં યૌમાં ઉપડી શીદી અટાંઇ ટયા-

સાએ સૌલેમે. આ પ્રમાણે મને તસ્દી ન આપો તો સારૂં—દીલો ચૌંગો ચૌખા મયાઉખેયેં કાંઉધે. બીજાને અમો હેરાન કરવા માગતા નથી—દીપીન લુગો ચુનોઅમો મશાણુ. ઘર મેળે ફેસલો થાય તેમ વીચારો—નવુનવાતેંઆંઉહા ખીંભ્યા ચ્યાંઝીબા. પહેલાં નાણાં દેવાથી અમો ડરીએ છીયે—પથમા ટીંગુ પીડો પેભાયા ચુનો ચાઉતે. લુચ્ચા લોકોએ અમારા પૈસા પચાવી પાડયા છે—લુઝોમ્યાહા ચુનો પેસાગો લંઇસારે. બધાં માણસો એવાં હોય એમતો ન જ બને—લુ અમ્યાં શીજ્યા બાએ દીલોવે મહોપુ. બધા તેમ લુચ્ચાઇ કરતા નથી—આલમ દીલોવે મલૈંણુ. તમારે ઘેર કયારે આવું તો મળી શકાશે?—ખીંભ્યા ઐંગો ચૌ લાગેયં એ અફેંગો ટુવેમલે. રાતે મળીશ—ન્યામાં ટુવેલેમે. લાકડાં આંહીથી લઇ બીજી જગાએ નાંખો—હીં દી અયાગા શુવેપીડોગા દીપીન નયામાં સીદાબા. તે મોટો માણસ નથી, હલકો છે—ઠોલુજી મશીણુ—લુછી શીબાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૩૨.

કેટલા પૈસામાં કામ કરશો!—બલાઉ પૈસાને ખીંભ્યા લૌમલે. તમારી મરજી પડે તે દેજો—ખીંભ્યા તભો શાદેલોભે પેબા. હું આનાકાની કરીશ નહિ—ખીંભ્યાગો ચૌ મસેપુ. સંતોશી માણસ સુખી થાય છે—લુહા લોભા મચીયેં કાંઉધાવે. પાપ કરવાથી દુઃખ થશે—ખીંભ્યા લૈંગેયે નાઉકા ચેઝુ મખાંઝાયાણુ. સમજીને બોલો—સીંઝાપીડો પ્યોબા. અમોને નુકશાન નહિ કરતા—ચુનોગો મશૌંઝીને. મારી ચીજો તમારે સ્વીકારવી જોઇએ—ચુનો અયામ્યા ખીંભ્યા ખાંયુયામે. તીરસ્કાર નહિ કરતા—મપ્યેબાને or મનીંઝાબાને. તે નહિ ચાલે—It won't do—ધા મટાણુ. મારો ઉપરી મને બહુ ચાહે છે—ચુનો અઠે લુજી ચુનોગો ટે છીતે. નાખુશ થાય તેવું કાંઇ કરતો નથી—તુગો મચાઇઠાગો ચુનો ભામા મલૌંબાણુ. પેશાબ કરવા જવું છે—ચુનો તે પાઉજીંદે. ઉપરીને માન આપો—તઠેલુગો અયુઅતે પેબા. ટટી જવા માગું છું—છીપાઉજીંદે. or ઐંદા ત્વાજીંદે. આવતી કાલે મારી અપેક્ષા ન રાખતા—ચુનોગો નફેંગા મમ્યોને. તમને ફુરસદ નથી—ખીંભ્યા અઆ મશીણુ. મદદ કરશો?—કુ નીમલા. શેમાં—ભામાઠૌં or ભામાં લે. તમો બોલો તે પહેલાં ખાત્રીવાળા થાઓ—ખીંભ્યા માયેં સોરા મપ્યોખીં શીબા. તકરાર કરવાથી માથું દુઃખે છે—સગા મ્યાયે ધાંઉ કાઇતે. સરપ કરડવાથી માણસ ભાગ્યેજ બચી સકે—મુઇ કાઇલાયેં સ્યેંબોહા એમટાં ખેતે. એવાં પ્રાણી દુનીયામાં ન હોય તો સારૂં—દીલો ધોખાહા લુપીયેમાં ધૌખાગો મખાંઝાયાને અલીં કાંઉધે. બે જનાવર મેં જોયાં—તરૈસાન નકાંઉગો ચૌ મિંયારે. તેમનો પાલક કોણ છે—દી તરૈસાં ઔસારયેહા બદુરે. બીજા માણસનો માલ

છે-દીપીન હુ ઐસા શીબાદી. મારો નથી-ચૌહા મહોણુ. કામ કરવાથી ખુશ્બર ખાવાનું દે છે-અલૌ લૌયે પૂયાયહો થમીં ચુધરે. ખ્યાલ રાખશો તો ફાયદો થશે-સીંઆપીડો લૌયે ચેઝુ ખાંઝાયાલૈમે. લડાઇમાં જીતી ગયો-યાનમોહા નાંઇત્વાબી. લડાઇ ચાલે છે-યાન ચ્યારે. વરસાદ પડશે તો નદીમાં પુર આવશે-મેં યુવાયે મ્યેમાં યેહાપીએ શાનેલૈમે. તેણે ખરાબી કીધી-તુ મકાંઉ લૌતે. તે ગયો હશે-તુ ત્વાબી ડીંબાએ. દીવાલનું ચણુતર પડી ગયું-લેઇટગા or લુંટગા ચ્યાત્વારે. લાકડાં વેરવાં સહેલ છે-લુવા સ્વેભોહા લ્વેરે. કુવાડીથી કાપો-પાઉસૈને ખોબા. પથ્થર કુટી સડક બનાવો-ગેંગો કુપીડો લાં લૌબા. તેણે જબરજસ્તીથી માલ લુંટી લીધો-તુ ઐાસાગો અતેંઆડમાં લુયુરે. કીલ્લો જોવા લાયક છે-નાંડોહા અલુંહ્ ચીભોયા કાંઉધે. માણેક હીરાના વેપારમાં બહુ નુકશાન છે- સૈ ચાઉ કૈમ્યાગો અયાંઉ અવે પ્યુયાડા અલૌં શૌંડે. તે બદમાશ છે-હો લુ એ મટાં સોરે.

અભ્યાસ પાઠ ૩૩.

ખુડદો છે?-મુઝીમાસી પારલા. એ આદમીને નીકાલો-હો લુગો ડૈ પેલાઇબા. હમણાં મહેરબાની નથી, કેમ?-અગુ ચેઝુ મશીણુ. હાઉલા. એ તમારે વાસ્તે સારૂં બોલતો હતો-ખીંભ્યા કાંઉગોયા તુ પ્યોરે. એ વાત તમો વીચારો-દી સગાગો ખીંભ્યા સીંઝારો. માંડલેમાં રહેવાનું હું પસંદ કરૂં છું-માંડલે મ્યોમાં નેભો ચુનો અપૌંજી સૈ શાદે. પેસેંજર ડબો તથા માલ ડબો જોયો?-લુટુવે ને કૌંટુવે મીંદલા. કપાસના બસ્તાં પલળી ગયાં-વા ઐમ્યા સોત્વારે. પૈસા વધારે લેછે-પેસા પોયુરે. એને શરમ નથી-તુ મસ્યેપુ. આ માણુસ સીધ્ધો છે-દીલુ યોહરે. આ એજન્ટ બહુ સીધ્ધો છે જેથી મને તેને માટે બહુ લાગણી છે-દી કાઝલે એમટાં યોહ્રે ધોઅટવે ચુનો એમટાં તહ્રારે. બહુ વાંચવાથી યાદ રહેતું નથી-અપૌંજી ફારો તઢી મઠાનાંઇણુ. તેમને મરજી માફક કામ કરવા દો-તુરો સૈ અટાંઇ અલૌ લૌબેઝી. લખેલો કાગળ ટપાલમાં નાખજો-ચેપીતા સા સાભોઢાઇમાં ઠેબા. પરણેલી સ્ત્રી નાચ કે ગાયન કરી શકતી નથી-મીંગ્લા સાંઉબી મુઇમા મકાનાંઇણુ તછેં મસોનાંઇણુ. નજરે જોયેલી વાત હું બોલું છું-ચુનો કોઢાંઇ મીંદીગો પ્યોબાદી. વરસાદ કમ થવાથી તળાવમાં પાણી ખુટી ગયું-મો નેદી અટવે યે કાંડેમાં યે કૌત્વાબી. પૈસાદાર થઇને તેમના તરફ ખોટી નીતી ન રાખ-છાંદાઝવા ફ્યેઝૌને તુઆ અપોનાઇ ફ્યેસીઆંઉ તબો મઠાબાને. બેસીને ઉપરીને માન આપો-ઠાંઇપી અટેગા લુગો મ્યાઉ પેબા. બોલવાપરથી માણુસની પરીક્ષા

થાય છે—તુ પ્યોરો સોઢૌ તીતાયાંઉ શીદી. સોનું કસોટીપર ચડાવ્ય બાદ ભાવ નકી કરીશું—સ્વેમ્યાં માંબો ટીંતુઇ ચીનાઉ અફ્રો પ્યોદી. માલ સારો હોય એમ લાગતું નથી—કૈંમ્યા કાંઉઘે મઠીંબુ. કીંમત કીધા પછે દામ કમતી નહી કરીએ એ ચોકસ—અફ્રો પ્યોપીડો ઝે મનેયેં અમાં-મબે. નકામી હઠ કરશો તો સારૂં પતશે નહિ—અલધા મહુધા પ્યોયેં અચ્યો મશીબુ. દેશ છોડી જવાનો તમારો વીચાર સ્તુત્ય છે—ટાંઇપ્યે મ્યા પીંપીનાંઉગો ત્વાભોયા સૈ પાવાધી. કાંઈ કામ નહિ કરતા આળસુ બેસવું ખરાબ છે—અલૈ અકાંઇ મશીબેને પીભોયા મકાંઉબુ. મારેલો વાઘ જોઇને હું થરથરી ગયો—તાપીતા ચ્યા મીંનાઉગો ચુનો તૌલૌબાદી. વીચારી હીસાબ કરો જેથી ગોટો ન થાય—સીંઆનાંઉગો ટવેચીબા—મસો-આંઉ. હીસાબમાં ભુલ ચુક લેવી દેવી એમાં વાંધો નહિ—સયેંમ્યાનાઇ યોદી પોદી પેભોયા શીદી દી અઠેમાં અશ્રોઅપ્યે મશીબુ. સારો નરસો માણસ અસ્તો રહેતો નથી—લુ કાંઉઢો મકાંઉઢો મપોવે મનેનાંઇબુ. તે આવશે કે નહિ આવે તે હું કહી શકતો નથી—તુ લામે મલામેગો ચુનો મસોનાંઇબુ. આ ગ્લેઝડ પાઇપ જમીનમાં નાખો—દી પ્યુઢાં મ્યેમાં ઠાબા.

અભ્યાસ પાઠ ૩૪.

પાંચ રૂપીઆ બાદ કરી આંકડો બોલો—ગુંવે ગાંજ્યા શોયી સયેં પ્યોબા. બરમા લોકોની લુચ્ચાઇથી અમો ડરીએ છીએ—ભમામાં અલૈં મ્યાદીજ્યાંઉ ચુનોઢૌ ચાઉહા શીબાદી. તેઓ ઘણા જુઠા હોવાથી ભરૂસો થાય નહિ—તુરો પલીપલા મ્યાબાદીજ્યાંઉ ચુનોરો સૈટાંઇ યૈંભોયા મશીબુ. બીજાને નુકશાન થાય તેવો ખ્યાલ રાખવો નહિ—તુમ્યા ક્યેસી-આંઉ તભો મઠાયાબુ. આ માલથી પેલો માલ વધારે કીંમતી છે—દી કૈંડે હો કોં ટોપરી અફ્રો ટાંડે. માંડલાથી રંગુન વધારે પહોળું છે—માંડલે મ્યોડે યાંગુન મ્યો ચીચ્યેરે. આ રસ્તો સૌથી ટુંકો છે—દીલાં અટો ઝૌ શીદે. મારૂં મકાન લંબાઇમાં બહુ નથી—ચુનો તાઇ અશે ટે મશીબુ. લંબાઇ, પહોળા ઉંચાઇ ગાપો—અશે, અચ્વે, અમ્યેં ટાંઇબા. કેમે કરીને વચ્ચે લાવો—બેનેલૌ અલે યુગેબા. મારૂં આવવું ચોકસ છે—ચુનો લારો અમાંમબે. તારી વાત ગેરવ્યાજબી છે—મીં સગા મટોબુ. તે સાચું છે ધા માંદે. તે પૈસા પચાવવાનું કરે છે—તુ ગુંવેમ્યા પ્યાંપેભોયા સૈંમશી. દગલબાજી છોડી દો—અલૈં સૌંપ્યેબા. આ ગામમાં ગઇ રાતે દુકાનમાંથી પાંચસો રૂપીઆ ચોરાઇ ગયા—દી યુવામાં મને ન્યામાં સાંઇમાં ગુંવે ગાંયા ખોયુ-ત્વારે. આ શેહેરમાં લાકડાં કોણ વેરે છે?—દી મ્યોદવે તી બદહુ ક્યાલે. વેરાઉ લાકડાંની કીંમત વધારે છે—ક્યાપીતા તી અફ્રો ટાંડે.

ચાર ખુંટીઓ જોઇએ છીએ–ટાંઈ લેગ્રી લોજી દે. લાંબું, પહોળું, ઉંડું કેટલું છે?–અરી, અચ્વે, અને બલાઉલે. તમારી રીતભાતથી મને સંતોષ થયો નથી–ખીંભ્યા અયેંઅમુઅયામ્યાગા ચુનો તભો મચ્ચાપુ. તે રેંટીયાથી કાંતે છે–તુ લેવીંધોસેને ધું આછી લૌતે. તે રોજ છ હજાર વીસા કપાસ પીલે છે–તુ નેઢાંઇ વામ્યાં છાઉઠાઉ પેતા ચૈતે. લુગડાં વણવાનું કામ કઠણુ છે–અવો ટોભોયા ખેખીડે. તસ્દી માફ કરો–હૂનાંઉશેટીંગો છાંદા ખાબા. બજાર કમતી થવાથી ખરીદી બંધ છે–ઝે ચ્યાત્વાદી અટવે વેભોયા પૈતે. ભાવ તેજ થયેથી વેપાર શરૂ કરીશું–ઝે ટે ત્વાધો અખા વેભોયા સાઐમે. અમેરીકાની બજારપર આંહીની બજારનો આધાર છે–અમેરીકા ઝે અપોમા દીહા ઝે અડીંયે શી બાદી. અડસટો કહો–દૌ પ્યોબા. તે કાલે આવશે એમ અનુમાન છે–તુ નફાંલામે દોંદે. બોલાવવાની જરૂર નથી–ખોભોયા અલો મશીબુ. રાજા તમારૂં રક્ષણ કરશે–સ્યેંભ્યે ખીભ્યાગો તૈંસયામે. પરમેશ્વર જગતનું રક્ષણ કરે છે–પ્યાતખેં કભાભોમાં ઐાનીરે. તે ગુજરાન મેળે ચલાવે છે–તુ ફ્રાગો હુંપ્યેલાંઉ શીબાદી. તેની કમાઇ સારી છે–તુ ચૌંદી or ભ્યાલાં કાંઉબાદી. ધરમાદો સારો કરે છે–લુટાંધો કાંઉબાદી. સતા અને બળનો ઉપયોગ ન કરતા–આનાંદો ને આગો મતૌબાને. હુશીયાર માણુસ છાનો રહેતો નથી–લઇમાધોલુ મપોવે મનેનાંઇબુ. ઘેર જતાં પહેલાં મને મળજો–ઐંગો મત્વાખીં ચુનોને ટવેબા. હીસાબ ચોખ્ખો કરવો–સયેંમાંધો સીંયામી. હીસાબ ચોખ્ખો કર્યા વગર ઓપીસ છોડશો નહિ–સયેં મમાંબેને યૌ મલોહ્બાને. તે પૈસાનો ડોળ કરે છે–તુ પેસાચ્યાંઆંઉ ચાંદી. હીસાબમાં ગોટો છે–સયેં શ્યોરે. તે ભુલે છે–તુમાદી.

અભ્યાસ પાઠ ૩૫

ખ્યાલ રાખો–ગયુ સાંઇબા. સાવચેત રહો, ગાફલ ન રહો; નહિ તો નુકશાન થશે–તઢી પ્યુબા, સૈ મલેબાને; ધોમહો અશૌ ખાંયામેં. બહુ નહિ ખાતા, નહિ તો હજમ થશે નહિ–તૈ મસાને, ધોમહો અસા મચેબુ. હું જાણું છું હો–કાલે તમો ચોકસ આવજો–ચુનો ત્વારેમેનો–ખીંભ્યાં નપ્રાં અમાંમ લાબા. તેની પાસે રકમ રકમનો માલ છે–તુ સીમા અમ્યો અમ્યો અસા અસા કૌ પારે. કપડ છે?–હા–કપ્પડ બધી જાતનું છે–અઠે શીદલા? હાઉ કે–અઠે અમ્યોઝૌ શીબાદી. તમો કઇ જાતનું ખરીદ કરશો–ખીંભ્યા બે અમ્યો વેમલે. જોયા પહેલાં કહી શકતો નથી–મચીખીં મપ્પોનાંઇબુ. ડબલ ભાવ માગે તે અપાય નહિ–ઠબો ઝે ટાંઉયેં મપેનાંઇબુ or મપેયેંબુ. તમારૂં મકાન રીપેર કરવા લાયક છે–ખીંભ્યા તા-

ઇ પીંભોયા ટોરે. આ કામમાં ડબલ ખરચ થશે—દી અલૌનાઇ ઠભો ઝયે કૌંમે. કેટલા વખતમાં ટ્રેન માંડલે પહોંચશે?—બલાઉ અછૈનાઇ માંડલેગો મીયઠા યાઉનૈમે. કેટલા પૈસામાં ત્રણ કોટ શીવી દેશો?—બલાઉ પેસાને ઐંજી તૌંઢે છૌંપેનાઇમે. બીજી જગાએથી આટલાં નાણાં મળેલાં છે?—તુમ્યા તછાસીગા દલાઉ યાપુરેલા. કામ કરવા નથી માગતો એમ બોલને—અલો મલૌછીંબુલો પ્યોલાઇબારેગો. નહિ કરે તો બીજા કરશે—ખીમ્યા મલોયેં અછાધો લોમે. તારા જેવા હજારો આજીજી કરે છે—ખીંમ્યાલો મ્યાઝવા લાલૌપ્યાઝીલો અસીં ખાંદે. કરેલું કામ ગણત્રીમાં નથી લેતા—લૌપીતા અલૌગો અલૈનાઇગો મટુંવેંઇબુલા. મારાં નાણાં નકામાં નથી કે એમ ફેંકી દઉં—ચુનો પેસા પોમો પૌપ્વારે મહોબુ સોરા પીલાઇમે. કુ-વામાં પત્થર નાખતા તમે જાયો— યેઢવેંનાંઇ ગે છાંયા ખીંમ્યા મીંદલા. અંદર માણુસ હશે ને તેને લાગશે તેનો વિચાર ન કર્યો?—અઢવેં લુ શીયેં ડીમાત્વાયેં મસીંબુલા or સૈ મકુબુલા. આવાં કામ કરીશ તો હેરાન થઈ જઇશ—દીલો અલૌમ્યા લૌયેં પીંમાભોયા શીદી. નીતિથી ચાલીશ તો સુખી થઇશ—સૈમાં ક્યાંઉ ત્વાયેં, છાંદામે. ગેર વ્યાજબી વાત બો-લીશ નહિ—મટોરે સગા મપ્યોને. તને નુકશાન કરવાનો મારો હેતુ નથી—ખીંમ્યા શૈંભોયાઆંઉ ચુનો સૈમકુબુ. તારા કામ માટે તને શિક્ષા કરવી તે વ્યાજબી છે—મીં અલૌનાઇ ઢાંભોયા કાંઉબાદી. તેણે તમને માર માર્યો તો ફરીઆદ કરો—તુગા ખીંમ્યાગો યાઇયેં ટયા સ્વેબા or ટયા ટવેબા. વ્યાજબી દાદ મળશે એમાં શક નથી—માંદો સીંયે સીંમામે યેંમાભો મશી. મારો વિચાર તો તેને છોડી દેવાનો છે—ચુનો સૈ તુગો લોહભોયા શીદી. એમ છોડી દેશો તો ડબલ ગુન્હો કરશે—દીલો લોહ-લાયેં ઠભો અપ્પે લૌમે. પાપી માણુસને સજા થવીજ જોઇએ—ગંયે લુમ્યાગો ઢાં પેભોયા શી કાંઉધે. તમારે તેની સાથે ન બનતું હોય તો ચોખ્ખું બોલીદો—ખીંમ્યા તુને મટુયેં કાંઉઝવા પ્પોલાઇબા. તેના બો-લવાની હવે મને ખાત્રી થાય છે—તુ પ્યોદી અપોમાં યખુ ચુનો યૈંભોયા શીબાદી. તે શું કહે છે? કહો તો ખરા—તુ બા પ્યોધલે? પ્યોબાંઉ. લીંબડાંનાં ઝાડ આંહીં બહુ ફળે છે—તમા તીંપિમ્યા દીમાં ટે પોરે.

અભ્યાસ પાઠ ૩૬

ચારે ખુણે શોધ કરતાં છતાં લાકડી જડી નહિ—લેઢાંઉમાં સ્યાપોલે-ઢો મસ્યાબુ. તે કહે છે આ કામ હું કરીશ—તુ પ્યોરે દી અલો ચુનો લૌબામે. બીજાનું ગજું નથી—તુમ્યાં મલૌયાંબુ. ફરી આવશો તો આભારી થઇશ—તખા પ્યાં લાયેં ચેઝુ ટીમે. એક વખત વધારે ગાયન

ગાઓ—નાઉ ટફાં તછે સોબા. મરેલો સરપ બરમા ખાય છે—ભમાંલુમ્યા મુઇ અતે સારે. જીવતો સરપ દરમાં દોડી ગયો—મુઇ અશૈં અપાઉમાં પીત્વારે. સુકું ઘાસ કેટલી કીંમતનું છે?—મ્યે અછાઉ અફો બલાઉ ટાંઘલે. લીલો કાચ બારીમાં જડેલો છે—માંહ્ અસૈં પેઢંબાઉમાં સીઠારે. મારી પાસે લીલો રંગ છે, જોઇએ તેટલો મગાવી લેજો—અયાંઉ અસૈ ચૌ સીમા પારે, લોજીં ઘમ્યાંગો યુમાલાઇબા. આશક માશુકને ઉપાડી ગયો—છીઘોલુ હીઝાગો યુત્વારે. આ માણસ નીતીવાળો છે—દીલુ ફ્યાંઉદ. ટ્રેન સ્ટેશનપરથી છુટી ગઈ?—મીયઠા ખુઢાયૈંગા ઠવેબીલા. હું કેટલો મોડો આવ્યો?—ચુનો બલાઉચ્યાનાઉગો લારે. દસ મીનીટ—સે મીની નાઉચ્યાબી. ટ્રેન વખત પહેલાં બે મીનીટે ઉપડી ગઈ—મીયઠા અછૈ ટીંગુ નમીની ઠવેત્વાબી. ગાર્ડ લોકો પોતાના લાભ માટે એમ કરે છે—ગાભોયા તુતેતાઆંઉ દીલો ચ્યાંદે. ચો તરફથી ચાર પાંચ ફુટ વધારે પહોળાઇમાં ખોદશું—લેભે લેગાંભે ચેઝવા ટુંઇમે. રેતી આવ્યેથી ચો તરફ લાકડાની દીવાલ બાંધી લેશું—તે or તલે ઠાયેં લેભે તલૈ પીંભ્યા સીમે. પછે થોડા ફુટ મુકી ખોદાણ કરીશું—નાઉકો પે અને લોપી ટુંઇમે. પાણી આવ્યેથી ચાક નીચે ઉતારીશું—યે ઠવેઘો અખા ચીગવે or ગુંજી ચાઉછામે or નૈમે. તેનાપર પ્રથમ ચૌદ ફુટ ચણતર કરીશું—તુ અપોમા પથમા સેલભે ઔ અલૈ સીમે. પાણીમાં ચૌદ ફુટ ઉંડું ખોદવાથી પાણી પુરતું થશે—યેઢવેંમાં પે સેલેભે અને ટુંઇયેં યે લાઉલા ઉબી. છેલ્લે ઉપર સુધી દીવાલ ચણી જમીન ઉપર હાથ બે ચણતર કરીશું—નાઉપૈઝોં અપોઠી ઔયો સીપીડો મ્યેગા નટાંઉલાંઉ ઔઅલો સીબામે. આમ કરવાથી કુવો થઇ શકશે એમાં શક નથી—દીલો લોયેં યેઢવેં ફીભોયા યૈંમાભો મશી. તમારી પાસે માલ ન હોય અગર ન આપી શકો તેમ હો તો બોલો—ખંભ્યા સીમા કૈં મશીયેં, ઘોમહો મપેનાંઇલો શીયેં પ્યોબા. રસ્તા આડે ઝાડ પડેલું છે જેથી ગાડાં ચાલી શકતાં નથી—લાં અલે તીપીં ફ્યાઠારે ઘોજ્યાંઉ લેમ્યા મત્વાનાંઇબુ. કપાઉન્ડની ચારે બાજુ નાનાં મોટાં ઘણાં ઝાડો ઉગેલાં છે—તુંઇજીનાઉ તીપીંઢી અપે અપાંઉ મ્યારે. જમીનનું માપ બરાબર કરાવેલું છે જેથી તકરાર થવા સંભવ નથી—મ્યે અમાંમ અકાંઉ ટાંઇદી ઘોઅટવે સગાસેયાં પ્યોસોભૌયા મશીબુ. જમીન માપનારે કેટલા રૂપીયાનું બીલ મોકલ્યું?—મ્યેટાંઇઘો લુગા સયેં બલાઉ ગુંવેહા પોરશે?

અભ્યાસ પાઠ ૩૭.

તકરાર કરવાથી બન્ને પક્ષને નુકશાન થશે—સગા મ્યાયેં નફેતલૌં નઔ શૌભોયા શાદે. ફાયદો નહિ તેવું કામ શાવાસ્તે કરવું જોઇએ?—

મમ્યાંધો અલૌ લૌભોયા ભાન્યાંઉધલે. પોતાનોજ લાભ જોવો ને બીજાપર નજર ન રાખવી તે ઠીક નહિ—કોભોયા ચ્યાંદી તુમ્યા અપોનાઇ મમીએને લૌભોયા મકાંઉબાણુ. આપણુને નુકશાન થવાથી જે અસર થાય તેવીજ બીજાને થાય—કો શૌયેંલો તુમ્યાભેરે ફીબારે. આ વાતનો ખ્યાલ મનમાં રાખો તો પછે દયા મનમાં પેદા થશે—દી સગામ્યા હુંડેમાં ઠાયેં નાઉકો સૈઢવેં તન્હાભોયા ફીબાદી. આવાં કામ કરવામાં શું તમો બહાદુરી સમજો છો?—દીલો અલૌ લૌંયેનાઇ ખીંભ્યા ભો ટુંવેંચી ઠીંદલા. ખરાબ કામ તો સર્વ કોઇ કરી શકે છે—મકાંઉઢો અલૌ લુમ્યાઢાંઇ લૌનાંઇબાએ. ભલાં માણસ દુનીયામાં કેવાં છે તેની તમને ખબર નથી—લુ કાંઉઢો કભામાં ભેલો શાદલેલો ખીંભ્યા મતીદેણુ. શું કોઇ કહે તેજ સાચું માનવું તેમાં મોટાઇ સમાયેલી છે?—બદહુ પ્યોધો સગાગો નાઠાંઉયેં દી ઔસામાં ગૌંચીભોયા પારલા. પરમેશ્વરે જ્ઞાન આપ્યું છે તેનો ઉપયોગ કરવો જોઇએ—ફ્યાતખેં પેઠાધો ન્યાંગો પ્યુયામે. મારી સલાહ પ્રમાણે વરતશો તો સુખી થશો—ચુનો પ્યોદી સગાટાંઇ લૌયેં ચેઝુ ખાંઝાયામે. પછવાડેથી પસ્તાવાનો વખત આવે તેવું ન કરશો—નાઉકો નાંઉટયાભોયા અખા લારો દીહામ્યો મલૌબાને. કયારે મરીશું તેની કોઇને ખબર પડતી નથી—ભેરો તેયાદોમે સોરા મતીનાંઇણુ. તમારામાં ને તેમાં ઘણો ફેર છે—ખીંભ્યા ને તુને અપૌંજી કવારે. તમો સ્વારથી છો તે પરમારથી છે—ખીંભ્યા કોભોયા ચાંદી, તુમ્યા અપોનાંઇ તુ ચેઝુ શીંધુ શીબાદી. આમ હોવાથીજ તેની દીનપ્રતીદીન ચડતી થાય છે—દીલો લૌંભોયામાં તને ને તને ટાભોયા ફીબાદી. સારા માણસની પેઠે સારાં કામ કરશો તો સુખી થશો—કાંઉઢો લુલાઉ અલૌમ્યા કાંઉગાઉ લૌયુવે છાંદામે or છાદાબામે. આ વસ્તુની કીંમત ઘટે છે—દી ઔસા અફો યોદી. સંભાળીને રાખો—તૈંસેઝવા પ્યુયુયે ઠાબા. તમારો માલ ખોવાયો હતો તે જડયો?—ખીંભ્યારો કૈંમ્યાં પ્યાઉખેરેહા યાયેધલા. પોલીસને તપાસ કરવાનું કહો—પલઢોગો તૈંસ્યાભોયા પ્યોબા. તેઓ હરામખોરોને પકડી કેદ કરશે—તુરોગા મીંદલોએગો ફ્રાંયુવે ઠાંઉ છામે. વખતસર કામ પુરૂં થતું નથી તેનું કારણ શું—અછૈંટાંઇ અલૌ મપીતાપુ, ભાન્યાંઉધલે. વખત થયા પહેલાં કામ પુરૂં કર્યાં વગર જવાનું કહેતાં શરમ લાગતી નથી?—અછૈ મશાખીંગા અલૌ મપીતાબેને ઐંગો ત્વાભોયા પ્યોદી મસ્યેતાપુલા. આવી વાત બોલવાથી તમારી કીંમત ઘટે છે—દીલો સગામ્યો પ્યોલો ખોંભ્યારો અતયે ચ્યોટે. ફુંગીનાં લુગડાં પહેરી ભીખ માંગી ખાય તો બીજું કામ કરવાની જરૂર ન રહે—ફુંગી અવોમ્યા ચુપી ટાંઉસાયેં દીપીન અલો લૌભોયા અલો મશાણુ.

અભ્યાસ પાઠ ૩૮

તમારી પાસેથી હું માલ ખરીદીશ પણ દગો કરશો નહિ—ખીંભ્યા સીગા કૌંમ્યા ચુનો વેમે ઘોઘાલે મલૈંઝાબાને. માલની કીંમત હું કરી શકતો નથી—કૌં અશોમ્યાં મઠીંદાબુ ચુનો. વરસાદ પડી રહ્યા બાદ દેડકાં અને બીજાં જનાવરો બહુ બોલે છે—મો યુવાનાઉગો ફ્રામ્યાઢો અછા અતૅ કાંઉમ્યા ટોટે ઓરે. પૈસા ખરચવાથી પરીણામ સારૂં આવે તો ઠીક—પૈસા કૌંનાંઉગા અચ્યાં કાંઉલાયે ટોલાઉબી or કાંઉબી. મને જે માણસપર કંટાળો આવે તેની વાત કે મોં જોવું ગમે નહિ—ચુનો ભેલુ અપોમા મુઘો ચ્યાઘો અખા તુ અયૌ કોમ્યાનામ્યા મમીંજીંબુ. બહુ ચાલવાથી હું થાકી ગયો છું—ત્વામ્યારો ચુનો મોરે. or પીંમાદે. તમો સાંજે ફરવા આવો તો હું રાહ જોઉં—મોછવમાં ખીંભ્યા અલેહ્ લાયેં ચુનો સાંઉમે. ફરવાથી શું લાભ છે તે તરત જણાશે—લેરો ભા અચ્યો શીદલે સોઢો છેછીં તીયાબામી. માણસ ઇશ્વરનું પેદા કરેલું પ્રાણી છે— લુમ્યાઢોગો ફ્યા તખેંગા લૌઘો અયૌ પૌમ્યા શીબાદી. તમારા દીલમાં દયા હોય તો આ વાતનો ઉપાય કરો—ખીંભ્યા સૈંદ્રેમાં તન્હાલો શીયેં દી સગામ્યાગો વયુસાઇ or ગયુસાઇ. તમે અંહીથી જાઓ તેજ સલામતી ભરેલું છે—ખીંભ્યા દીગા ત્વારોહા એમટાં બેને લોદી. નહિતો પસ્તાઇ જવાનો વખત આવશે—ધોમહો નાંઉટયા પીત્વા અછૈ યાઉમે. એ વખતે મારે માથે દોશ મુકતા નહિ—ધા અખા ચુનો અપોમાં અપ્યેમ્યા મટીં-બાને. સૌ સૌને પોતાના કર્મનું ફળ મળે છે—લુઢાંઇગો નપુઝા અચ્યો યારે. મુરખ માણસની સર્વ કોઇ મસ્કરી કરે છે—સૌટોરો લુમ્યાગો લુઢાંઇ તયોરે. સામા માણસની વાત તોળવી કઠણ છે—ટફેંહા લુ સગામ્યાગો અઠી સીંયામીહા એમટાં બેખીડે. મહાસાગરમાં કેટલાં માણસ ડુબી મરી ગયાં?—ઢમુઢયામાં લુ બેનયાઉ હૂમ્યો તે ત્વારલે. ઘર વચમાં કચરો છે તે સાફ કરી શકતા નથી?—ઐંમા અલેનાઇ અમાઇમ્યા શીદ્દેહાં ધા મશીંદાબુલા. મહેરબાની કરી તમારાં પુસ્તક વાંચવા મોકલો—ચેઝુ પ્યુયુવે ખીંભ્યારો સાઔંમ્યાગો પ્રાભોયા પોલાઇબા. આવતી કાલે તમો ફરી તેને આંહી મોકલજો—નફેગાંગો ખીંભ્યા તુગો દીમાં ઠાલૌંબાઇબ. હું ભુલ કરૂં તો માફ કરજો પણ ભુલ જણાવજો—ચુનો માલો શીયેં કઢો પ્યુબા ઘોઘાલે અમાશે પ્યોબા. તમારે ને તેને શું સબંધ છે તે કોણ જાણે?—ખીંભ્યા ને તુને ભામ્યાં અસાંઇ શીદીગો બદહુ તીધલે. તમો એકલા મારૂં કામ કરો તો બીજાને રાખવાની જરૂર નથી—ખીંભ્યા તયાઉકે ચુનો અલૌ લૌયેં અછાઘો ઠાભોયા અલો મશીબુ. પરીક્ષા વગર

કોઇનો ભરોસો કરી માર ખાતા નહિ—મચીશ્યુયાખીં યૈંપીડો; સ્યામનીને. અંતર મેલા ને મીઠા બોલા ઘણા હોય છે—અઢવૈં નીતો અપોમાં છોદાઝવાને પ્યારેલુ તુમ્યા ભારે.

અભ્યાસ પાઠ ૩૯.

દરવાજો બંધ કરતાં મારો હાથ દબાયો ને લોહી નીકળ્યું-તધા-પૈધો અખા ચુનો લેમાંઉ ન્યાંપી ત્વે ઠવેબારે. હવે કયારે સાજો થશે તે તો દૈવ જાણે—અખુ ભેરોમાં પ્યાઉમે નામ્યા તજ્યામ્યા તીમે. માજીસ્ટ્રેટે દંડ તથા કેદ બન્ને સજા ફરમાવી—અયેંભાંઇ ઢાં ને ઠાંઉ નમ્યો છાંયા અમૈ પેદી. આંહીના અધિકારીઓ ન્યાયી ને દયાળુ છે—દીહા મીંજીમ્યા માંદો ને તન્હાભોયા શીબાદી. નીચેના માણસો તેઓને બદનામ કર છે—આઉકા લુમ્યા તુરોગો નામે પ્યેઆંઉ પ્યુદી. ભાવની વધઘટ ધ્યાનમાં રાખજો ને આળસુ ન રહેતા—જે યોપોધો તઢીપ્યુબા ને મપીંબાને. જરૂરના પ્રસંગે તાર કે કાગળ લખતાં ન ચુકતા—અચ્યાંઉ કેસાને તાંજો ધોમહો સામ્યા યેભોયા મમાબાને. મારી મદદની જરૂર હશે તો આપીશ—ચુનોરો આકાયા કુન્યા શીયેં કુન્યાં પેબામે. એવી વાતમાં શક ન રાખતાં બેધડક રહેજો—દીલો સગામ્યાઢવૈં મસોયેંબાને, ચાઉયાં મશી. વખત આવ્યે સૌ ઠીક થશે તે અનુભવથી સીદ્ધ થશે—અછૈ લારો આલૌ-માંબામી હો પાંઉનીમા તીમે. અત્યારે મોટી મોટી વાતો કરવી નકામી છે—અખુ સગા ચીચેયાં પ્યોયાં અલધાવે. આ ભાશા શીખવી કઠણ છે છતાં તમો જલ્દી શીખ્યા—દી સગામ્યા તીંભોયા ખેખીંડે ધોધોલે ખીંબ્યા છેછીં તીંબી. શીખવવાવાળો કોઇ રાખેલો હતો?—તીભોયા તછો ઠારે ઠીદે મૌલા. શીખવવા કરતાં જાતે શીખવાથી જલ્દી આવડે છે—તીધાલે કોઢાંઇ તીંદા ટાલ્વેરે. બીલકુલ મદદ વગર પારકી ભાશા શીખાય નહિ—નેનેજી આકુન્યાં મશીબેને અછાધો સગામ્યા તીંભાયા ખેખીડે. તે હીંદુ મટી મુસલમાન થયો—તુ હીંદુડેગા ભૌટાપાધા ઢુંવેગા પતી રીદી. મુસલમાનો મસીદમાં નમાજ પઢવા જાય છે—પતીલુમ્યા પલેનાઇ નફાં પ્રાભોયા ત્વારે. તેઓના રીવાજ સારા છે—તુરો ઠૈંઝામ્યા કાંઉધે. મુસલમાનો વ્યાજ ખાતા નથી—પતી લુમ્યા અટો મસાણુ. તેઓ કયારે પણ ખોટું બોલતા નથી કે દગો કરતા નથી—તુરો ભેરોમાં કલીક્રમા મપ્યોણુ ધોમહો મલૈંણુ. તમારે ત્યાં થાપણ રૂપીઆનું વ્યાજ શું મળે છે?—ખીંબ્યાદો ઠોમાં છાઠારો ગુંવેગો અટો બલાઉ યાધલે. મહીનાના ભાવ જુદા જુદા હોય છે—તલા તલાહા ઝે તછા વછા શીદે or કવારે. રંગુન જેટલું વ્યાજ બીજે કેથે મળતું નથી—યાંગુન મ્યોલાઉગા અટો બેમાં મયાનાંઇણુ.

વધારે વ્યાજનો લોભ રાખતાં નાણાં ખોટાં થવાનો વખત આવે છે—અટો લોભા ચીયાં અયે શૌંભોયા અખા યાઉલારે. આસામી સારી હોય તો ડર નહિ—લુ કાંઉિયે કેસા મશાણુ or અટવે મશાણુ. પરંતુ મોટી આશામી એકદમ તુટે છે તે તમો કયાં નથી જાણુતા?—ઘોઘાલે ચીચેઝવા લુરોગા યૌંટીયેમ્યોં ભારે એરા ખીંભ્યાગા મતીઘલે.

અભ્યાસ પાઠ ૪૦

તેનો ગર્વ તુટયો ત્યારે તે નીચે બેઠો—તુ ગૌ ચ્યારે નાંઉગો તુ ન્યૈનેરે. મુરખ માણુસ પોતાની મુરખાઇ જોતો નથી—સૈટોરો લુમ્યા કોસૈ મટોરા મચીણુ. રાજાને કારભારી લોકપ્રીય છે કે નહિ?—સ્યૅભ્યૅ મીં જીમ્યાઢોગા પયઇતાગો છીંમૌંલાંઉિઆંઉિ શીદલા. રાજાનો જુલમ કેવો છે તે જોઇને લખજો—સ્યૅભ્યૅમાઢોગા અચૅઅચાંઉિ or આરમા ભેલો શીદૅગો ચીસ્યુયેબા. વધારે લોભ કરશો તો શરીર સુધરશે નહિ—અપૌજી લોભા ચીયૅં લુગો મતાંનાઇણુ. વેપાર માટે સાધનો પુરતાં જોઇએ—અલૌં લૌભોયા અયૅ પીલાઉિ શીયામે. સાધન વગર સારૂં કામ થઇ શકતું નથી—મકુન્યાંબેને or મમાંઝાબેને અલૌં કાંઉિમુઝવા મરીનાઇણુ. પુરતી સગવડ નહિ આપશો તો કામ બગડશે—પીલાઉિ આકુન્યાં મપયૅં અલૌંમ્યાનાઇ પ્યેટોમી. પછે મને ઠપકો દેશો તે વ્યાજબી નહિ—નાઉિકો ચુનોપોમાં અપ્યે ટીયાંઘો મટોનાંઇણુ. લાભહાની તમારા નશીબની વાત છે—અમ્યા અશૌં ખીંભ્યારો કાનાઇ અપોમાં શીદી. માણુસે પ્રયાસ કરવો એજ તેની સત્તાની વાત છે—લુગા ચ્યોઝાયારો તુ લૌનાંઇયા શીદા. ખોટું બોલવાથી માણુસ એક વખત છેતરાયછે—પલી પ્યોરો લુમ્યા તખારે અલૈં પારે. જુઠો સાચું બોલે તોપણુ પછાડી કોઇ માનતું નથી—પલી પ્યોઘો લુમ્યાગા માંકઝવા નાઉિકો પ્યોયેઘોલે મયૌંનાંઇણુ. તમારા ગુજરાનનો આધાર કોનાપર છે?—ખીંભ્યાઢો સાલાઉિ આમ્યાં બદહુ અપોમા શીદલે. તમો તેને નહિ નીભાવો તો તે મરી જશે એમ નહિ ધારતા—ખીંભ્યા તુગો સામપેયૅં તુ તેત્વામેલો મઠીબાને. તમારા જેવા ઘણુા છે તે તમારે સમજવું જોઇએ—ખીંભ્યાંલાઉિ મ્યાઝવા શીદે ઘા ખીંભ્યા તીયામે. થોડા વખત પહેલાં તેને ખાવાનું અનાજ ન મળતું તે તેને પુછીજો—મચ્યાખીં તુ સામો પે મયાણુ સોરાગો મેચીબા. અનુભવી માણુસની વાત સાંભળવી જોઇએ—ટાઘોલુ સંગા નાઠાંઉિયામે. ગઇ સાલ ઇનામમાં તમોને કેટલા રૂપીઆ મળ્યા હતા?—મન્હેં ખીંભ્યા સુલો ગુંવે બલાઉિ યારલે. તમો મારા તરફ ભલમનસાઇ કરો છો તે છાની રહેતી નથી—ખીંભ્યા ચુનોપોમાં ચેણુ પ્યુદી

ધા મપોવે મનેનાઇણુ. સોનાના અછોડા આજે કેટલા વેંચ્યા ?–શુવે નાઇજોમ્યા ગને બેનગાંઉ યાંઉદલે. ત્રીસ અછોડા વેંચ્યાથી રૂા. સાડા ચારસો મળ્યા જે ચટીને ત્યાં જમે કરાવ્યા–નાઇજોમ્યા તૌંઝે યાંઉયુવે ગુંવેમ્યા લેયાગાંઝે યારે ધા ચટીસાંઇમાં છાઠારે. પૈસા વગર કાંઇ થવાનું નથી માટે નાણા દેનાર ધણી ગોતો–પેસા મશીબેને ભામાં મલોનાઇણુ ધાજ્યાંઉ પેસાપેધો લુગો શ્યાબા. સારી જામીનગીરી આપશે તો ચટીઓ લાખ એલાખ રૂપીઆ દેશે–કાંઉઢો અમાખાં પેયેં ચટીલુમ્યા ગુંવે તતૈ નતૈ લાઉ પેમે. વ્યાજનો દર વધારે છે માટે ઉતાવળ નહિ કરતા–અટોઝે મ્યારે ધાજયાંઉ મમ્યાંને.

અભ્યાસ પાઠ ૪૧

ચટીપાસે તમારા કુલ કેટલા રૂપીઆ છે અને વ્યાજ શું દે છે?– ચટી સીમાં ખીંભ્યાહા ગુંવે અપાંઉ બલાઉ શીદલે ને તુ અટો બલાઉ પેધલે. પાણીનાં કામ ભરી જમવાનું પીરસો–યે ખાધો ઔમ્યા યે ખાપી થમિં કુબા. આ કામ થોડા વખતમાં થાય તો થાય–દી અલૌ ટોરોચામાં પીયેં પીયેં. ઝાઝો વખત લાગે તોપણ ચીંતા નહિ–અછે પો કૌયે અટવે મશીણુ. તમારા ઘોડા કરતાં આ ઘોડો વધારે જાડો છે–દી મીંગા ખીંભ્યા મીડે વારે. સૌથી પાતળો આ હાથી છે; તે કીંમતી છે–દીસીં અપીંઝૌં શીબાદી–તુ અશે ટાંડે. તમો આવશો તો તે કામ જરૂર પુરૂં થશે– ખીંભ્યા લાયેં ધા અલૌ સેંસે પીમે. વધારાના માણસોને સાથે ન લાવતા–પોમો લુમ્યાગો પા મયુગેબાને. રહેવાની ખાવાની સગવડતા પુરતી છે–નેભોયા સાભોયા અકૌં અતીં ઠાદી. શરીરમાં રોગ ન હોય ત્યાંસુધી વાંધો નહિ–કોદેમાં યેગા મશીખીંગા કેસા, મશીણુ. શીયાળો ઉનાળો ચોમાસું ત્રણ રૂતુ છે–છાંઢવે નુવેઢવે મોઢવે તૌંમ્યોધો ઉતુ શીદે. ઠંડીને લીધે ગરમ કપડા પહેરવાં જોઇએ–છાંદીજયાંઉ નુવેદો અવોમ્યા વોયામે. ગરમીથી માથું દુ:ખે છે ને શરીરમાં આળસ થાય છે–પૂદી અટવે ધાંઉ કાઇતે કો પીદે. દરીયામાં તોફાન થવાથી જહાજ બુડીગયું– પેનલેમાં લાઇટારો or મૌઢાંઇ અટવે તીંબો હ્મ્યો ત્વાબી. આંહીથી સ્ટીમર ક્યારે ઉપડશે તે કહો–દીગા મીતીંબો ભેરોખા ઢવેમલે પ્યોબા. અઠવાડીયામાં મેલ બે વખત આવે છે ને જાય છે–બુનયેટભાનાઇ નખાઉ સાભો અપ્યાં અત્વા શીબાદી. ફેરી હમેશાં ઉપડે છે પણ મેલમાં લાંબી મુસાફરી સારી–યેમાં or કઢો નેઢાંઇ ઢવેતે ઘોઘોલે સાભોઢવેમાં ચીચેયાં ત્વાલાયાં કાંઉબાદી. ટપાલ સ્ટીમરમાં આવે છે કે રેલવેમાં?– સાભો સાભ્યાં મીતાંબોને લારલા ઘોમઠૌ મીયઠાને લારલા. બનેમાં આવે

છે ને એક દહાડે મળે છે—નખુલીંમાં પારે–તનેરે યારે. માલ ડબા જોઇએ છીએ કેટલા વખતમાં આપી શકશો?—કૌંટુવેમ્યા લોજીદે–બલાઉચ્યામાં પેનાંઇદલે. પ્રથમથી ચોવીસ કલાકની નોટીસ આપજો–અર્થે નસે લેનાઇહા નોટીસા પેબા. પચાસ માઇલ સુધી બે ટન બોજાનું શું ખરચ લાગશે?—માઇપો ગાંઝે અટવે અછૈ નીટાંકા બલાઉ યેયા-મલે. આ ઘરનો કીરાયો શું છે ને તે કયારે દેવો પડે છે?—દી તાઇ લાગા બલાઉ પેયારે–ભેરોખા પેયારે. સરકારી જગાત કેઇ કેઇ ચીજો-પર દેવી પડે છે?—ભે ઔસા અપોમા અસોયા અખા પેયાઘલે. જગા-તનો બોજો આંહી વધારે જણાય છે—અખુંયેભરા દી મ્યોમાં મ્યાઝવા ઠીદ. તમારી મીલમાં હમેશાં કેટલો કપાસ પીલાય છે—ખીંભ્યા સેઢવેંમાં નેઢાંઇ વામ્યાં બલાઉ ચૈનીંદલે. રૂનાં બંડલ કરોછો કે ગાંઠડી બાંધો છો?—ઝુંહા અહૌ હૌધલા ધોમહૌ સીઠૌધલા. જંગલના લોકો કપાસીઆ ખરીદે છે—ટોગા લુમ્યા વઝીમ્યા વેરે.

અભ્યાસ પાઠ ૪૨

કપાશીયાના વેચાણુ માટે શું ગોઠવણુ રાખી છે?—વઝીમ્યાગો યાંઉ-બાયા ભેલો સીંઠાધલે. મારૂં માનો તો ફરી આ રસ્તે નહિ જતા—ચૌ પ્યોદી સગાગો નાઠાંઉયેં નાઉટફાં દી લાંગો મત્વાઝીને. પરબારા માણસને ઉધાર કેમ આપી શકાય?—અછાધો લુમ્યાગો અચુવે બેને પેનાંઇદલે. તેને માથે કરજ ઘણું છે કયારે પતાવશે?—તુ અપોમાં અચુવે ટે મ્યારે-ભેરા પ્યાં પેનાંઇદિલે. દીવાળું કાઢવાનો વખત આવે તેવું લાગે છે—તુમ્યા છી ગુંવે પ્યાં મપેઝુંધા અખા યાઉલાબી ઠીદ. જોઈ વીચારી કામ કરે તો હજી પણ સારૂં છે—ચીસ્યુપી અલૈ લૌયેં અગુલે કાંઉબાદી. તે મુરખને અવીચારી હોવાથી મારૂં માનતો નથી—તુ લુમાઇ ને સૈ નાઉટોજ્યાંઉ ચૌ પ્યોદીગો નામઠાંઉણુ. પોતાને ડાયો સમજી બીજાનું સાંભળતો નથી—કો ભાગો લૈમાધો ઠાદીજ્યાંઉ તુમ્યાગો નામઠાંઉણુ. પરચુટણુ માલ શું છે?—લેલી કૈંમ્યા બામ્યા શીદલે. નાળીયેર વગેરે બીજું શું છે?—ઔંદી નાંઉગો બામ્યા શીદલે. મેવો કેટલી જાતનો મળશે?—અસાતી ભેનમ્યો શીદલે.ઓછી કીંમતે મળશે કે જાસતી?—અફો છોઝવાને યામલા ઘોમહૌ પોનેલા. આજે તેને તાવતો નથી આવ્યો ને?—ગને તુ અફ્યા મેટેદેમુનો. કોના તરફથી જપાન જાઓ છો?—અદહુ ભેગા જપાન પ્યેગો'ત્વાધલે. તે અવળી સલાહ દે છે—તુ ભ્યાંભ્યાં પ્યુરે. કેમે કરી અમારાં નાણાં આપી શકશો?—ભેલો લીંપ્યુપીડા ચુનો ગુંવે પેનાંઇદલા. કોર્ટમાં ફરીયાદ કરવી પડે તે ઠીક નહિ—યોમાં ટયા સોયે લોઝ્યા મકાંઉબાણુ. નકામો ખરચ થશે

ને હેરાન થવું પડશે—અપોમો ઝરઇ કૌંમે ને હૂનાંઉશ્યેયાં ખાંયામે. તમારા મોઢામાં દાંત પડી ગયા છે શું?—ખીંભ્યા પઝારેમાં તુવા ચોગેલા. શું આ વાતનો ઇલાજ નહિ જ કરો?—એને દી સગાગો મપ્યુનાઇખુલા. તમો ખરાબ થઈ જાઓ તે કરતાં હમણાંજ જાઓ તે સારૂં—ખીંભ્યા ફ્યેસીપીયુવે ત્વાડેગા યખુ ત્વાયેં કાંઉધે. તેની મરજી અનુસાર હું વરતી શકીશ નહિ—તુ તભો અટાંઈ ચુનો મપ્યુનાંઇખુ. ગુલામ રાખવાનો રીવાજ સરકારે કાઢી નાખ્યો—ચું ડાભોયા અસોયામ્યાગા ઉપડીમ્યા ફ્યૌપેલાખ્દી. મહીનામાં કોરટ કેટલો વખત ભરાય છે?—લાઢવે થાં મ્યાગો એનખા સીમાદલે. આંહી વકીલો કેટલા છે ને સૌથી હુશીયાર કોણ છે? દીમાં શનીમ્યા એનયાઉ શીદલે ને તુમ્યામાં બદહુ લેમાઝવા શીદલે. નાણાંની રસીટ છાપેલી કે લખેલી મળે છે?—પેસા લેમા પૈંનેપીતા યારલા ધોમહો યેપીતા યારલા. જાડા કાગળમાં હીસાબ લખી રાખજો—કુયો સેકુઢવે સયેંમ્યા યેઠાલાઇખા. તમારા લેણા પૈસા તેણે ચુકાવી આપ્યા—ખીંભ્યા ચ્વેસા સયા તુગા સ્યેખી. આજે તમાશો છે તમો આવશો?—ગને પુવે ખાંડે—ખીંભ્યા લામલા. કેટલી વખત તમો તમાશો જોયો—એનખા પુવે ખીંભ્યા મીંદલે. જોવા કેટલાક માણસો આવે છે—લુ એનયાઉ ચીભોયાલારલે. ત્રણસો ચારસો આવે છે—તાંયા લેયા યાઉલારે.

અભ્યાસ પાઠ. ૪૩

કાંઇ પણ કમતી કરી નાણાં લેજો કારણ કે તે ગરીબ છે—અનેજીયે શોપીડો ગુંવેમ્યા યુખા ધોજયાંઉ તુ શાયેરે. પૈસાદાર માણસે સારાં કામોમાં પૈસો વાપરવો જોઇએ—છાંદાઝવા લુમ્યાગા ગુંવેમ્યા કાંઉદો અલૌમ્યાનાઇ તૌંયામે. સુવાને ગાદલું પલંગ ને તકીયો મંગાવી લેજો—ઐભોયા ખડીં મોયા ને ધાંઉઆંઉ યુમાલાઇખા. આ વસ્તુનો શું ઉપયોગ છે તે કહેશો?—દી ઔસાગો એનેલૌ તૌંઆંઉમલે ધાપ્યોમલા. તમારો ખોવાયેલો માલ પોલીસે શોધ્યો કે કેમ?—ખીંભ્યા પ્યાઉખેરે પીસીમ્યા પલીતામ્યાગા સ્યારલા મસ્યાખુલા. ના હજુ જડયો નથી; મળેથી તમોને જણાવીશ—મહોબાણુ—અગુ મસ્યાણુ; યાયેં ખીંભ્યાગો તઢી યેમે. પગ ભાંગી ગયો તો દવા નથી કરતા?—છીડાંઉ ચ્યારે સે મકુવેખુલા. રોગ વધેથી ઉપાય કરશો તો આરામ નહિ થાય—યોગા ટોઆંઉ પ્યુયેં યૌટીયે મપ્યા ઉદેશુ. હમેશાં કેટલો માલ આપી શકશો—આપી શકો તેટલો જ કહો—નેઢાંઇ અલાઇ કૈંમ્યા પેનાંઇદલે—પેનાઇદલાઉ પ્યોખા. માલ ન આપો તો નાણાં મને પાછાં હવાલે કરો—કૈંમ્યા મપેનાંખ્યેં ગુંવેમ્યા ચુમોગો પ્યાં આખા. કેસની વીગત બહુ જાણવા લાયક છે—યીંટયામ્યાગો એમટી

તીતાયાં કાંઉબાદી. આ ગામમાં આબરૂદાર માણસ કોણ છે?–દી મ્યોઢવેં અતેગૌં શીઘીલુ બદહુલે. પૈસા હોય માટે આબરૂ હોય એમ નીયમ નથી–પેસા શીયેં ગૌંઅતયે શાયામેલો ડોંઝા મશીણુ. પૈસા તથા આબરૂને કશો સબંધ નથી–પેસા ને ગૌં અતયેગો ભામાં મસાંઇણુ. આબરૂ ખાન દાન કુટુંબપર આધાર રાખે છે–ગૌં અતયે તૈંમુવેઘો લુમ્યા અપો આકોયા શીબાદી. કુળવાન માણુસ આબરૂથી ડરી ચાલે છે–તૈંમુવેઘો લુમ્યા કોગૌં અતયેગો ચાઉલાયાં કાંઉમુઝવા અત્વા શીબાદી. તમો તેને આટલા બધા શા વાસ્તે ચાહો છો?–ખીંભ્યા તુગો એનેજ્યાંઉ દીહામ્યાગો ચાઇ-ધલે. શું તે રૂપાળો અગર જાદુગર છે?–એને તુ હૂલારલા ઘીમહૌ પ્યુઝા ટાધલા. બીલકુલ સાચું બોલો તો જ છેલ્લે લાભ છે–અપાંઉ કાંઉગાંઉ માંમમાંમ પ્યોયેં નાઉઝૌં અમ્યા શીબાદી. સાંકળ–પત્રાં–સ્ક્રૂ વગેરે પરચુ-રણ ચીજો લાવ્યા?–તાંજો તોપ્યા વું નાંઉ લેલી ઔસામ્યા યુગેબીલા. સગાંઓ કાંઇ લાભ ન દેખાવાથી દુર ખસી ગયાં–સ્વેમ્યોમ્યા ભામાં અચ્યો મચીલો અઉવેજી સ્વેત્વારે. પેલું લાકડું ભારે છે ને આ હલકું છે–ધા તી લેરે ને દી તી પોરે. તમારી સાથે ફરવા અવે છે તે હાલ કયાં ગયેલ છે–ખીંભ્યા અટુ અલેહ્ લાધો લુ અગુ ભેગો ત્વારલે. વરસાદ બહુ આવતો નથી, માટે કામ પુરૂં કરી ઘેર જાઓ–મો અપૌંજી મયુવાણુ, ધાજ્યાંઉ અલૌ પીપીડો ઍંગો ત્વાબા. તેહેવાર હોવાથી કાલે કોરટ બંધ છે–ઉબૌ શીધાજ્યાં યોં નક્રાં પઇતે.

અભ્યાસ પાઠ ૪૪.

આ માણુસ પાતળો છે પણ બહુ ખાય છે–દીલુ પૈદે ઘોઘોલે અસામ્યા ટે સારે. આ જંગલ ગીચ છે પણ સાગવાન જડતો નથી–દી ટો દૂરે ઘોઘોલે ચું મસ્યાબુ. કુહાડીથી આ લાકડુ કાપો અને પછે વેરો-દી તી પાઉસૈંને પ્રૂયાલાઇ નાઉકો લ્વાબા. પથ્થરના ટુકડા કરો અને સડકપર નાખો–ગેમ્યાંગો ખૌલાઇબા ને લાં અપોમાં છાબા. આ બરમાને પગપરના ત્રાજવાં મેં જોયા નહિ–દી ભમાલુ છીડાંઉ અપોમાં મીંઝાઉ ચુનોગા મમીંબુ. સાથળપર ત્રાજવાં ન હોય તો બરમો કહેવાય નહિ–પાઉ અપોમાં મીંઝાઉ મશીયેં ભમાલુ મખોનાંઇણુ. સવારમાં ઉઠી મેં સાફ કરી બીડી પીધી–મને હાપી મ્યેહ્નાં તીંપી સેલઇ તાઉબી. ચાપી પાન સોપારી ખાઈ બજાર લેવા ગયો–લફેયે તાઉપી. કુંકુદી સાપીડો ઝે વેલો ત્વારે. બજારમાં જુવારીની ગાડી ત્રણસો આવી હતી–ઝેમાં ખ્યાંઉ લેમ્યાં અસી તૌયા યાઉબી. મેં બે હજાર ટોકરી ૧૪૦ રૂ. ના ભાવથી લીધી–ખ્યાંઉ દાંઉ નઠાંઉલાઉ ગુંવે તયાલેઝે ઝેમાં ચુનોગા વેરે.

વધારે ખરીદવાનો હુકમ મળ્યેથી આવતી કાલે જોશું—મ્યામ્યા વેબોયા અમે યાયેં નફ્ફાં ચીબામે. કેટલી ગાડી આવે છે તે જોઇ મને તરત ખબર દેજો—લે બેનઝી લારે ધા ચીપી ચુગેનો છેછીં તઢી પેબા. તમારા કામના બદલામાં તમને રૂ. ૨૫ મહિનો મળશે—ખીંભ્યા અલૌ અસાઅટવે ખીંભ્યા લાગા ગુંવે અસૈં યામે. કેમ? ખુશીછોકે?—હાઉલા-તભો ચ્યારલા or એરલા. બળદ ચરાવવા માટે રજા મેળવવી જોઇએ—નુયામ્યાગો મ્યે સાજેભોયા અખ્વીં ખાંયામે. તમને જોઇતી વસ્તુ હું લાવી આપીશ—ખીંભ્યા લોઝંદે ઓસાગો ચુનો યુલામે. પાણીને માટે પહેલાં બંદોબસ્ત કરવો જોઇએ—યેગો પથમા પીઝીઆંઉ લૌયામે. તમારા સંબંધીઓને છોડી આવ્યાં તમોને ઘણો વખત થયો હોવાથી તમને તેઓ યાદ નથી આવતાં?—ખીંભ્યા શ્વેમ્યોમ્યાગો ઠવેપી લાયાં ટે ચ્યાબીઝ્યાંઉ ખીંભ્યા તુરેગો મલૌંબુલા. મને કોઇને માટે કાંઇ લાગતું નથી—ચુનો બદહુભો ભામાં મલૌંબુ. રાત અંધારી છે—દિવસે આવજો લા માઇતિ—નયેમાં લાબા. રાત અજવાળી છે—ફાનસ ન લાવતા—લા તારે મીઐં મયુગેબાને. આ વસ્તુ ટોપી કરતાં વધારે કીંમતી છે—દી ઔસાગા ઔઢૌંડે અશે ટાંડે. તમો મારી રાહ જોશો?—ખીંભ્યા ચુનો અચાંઉગા લાંઉશાંઉ નીમલા. તે જવાનો હતો પણ આહીં કામ આવી પડવાથી જવાનું મુલતવી રહ્યું—તુ ત્વાભોહાએ ઘોઘોલે દીમાં અલૌકેસા અયેં લોદી-અટવે મત્વાનાઇબુ. મીલ વેચવી હોય તો મને કહેજો એટલે સારા પૈસાથી ખરીદનાર હું ગોતી આપીશ—ખીંભ્યા સેયૌં યાંઉજીયેં ચુનોગો ખ્યો બા ધાફ્યેં કાંઉગાંઉ પેસાને વેધો લુગો ચુનો શ્યાપેમે.

અભ્યાસ પાઠ ૪૫

આંહીથી વધારે છેટે ફરવા જાઉછું પણ આજે વરસાદની બીકથી તરત પાછો ફર્યો—દીગાડે અઉવેજી ચુનો અલેહ ત્વારે ઘોઘોલે ગને મો યુવાભો ચાઉસયા અટવે છેઝીં પ્યાંદી. ચાલી ચાલીને થાકી ગયો છું જેથી વીસામો લેવો પડશે—ત્વાયાધાને ચુનો ન્યાંઉબી ઘો જ્યાંઉ ચુનો અમો ફ્યેઔંમે. સ્ટેશન માસ્તર ઉપર તેના ઉપરીઓની બહુ મેહેરબાની છે—વૈંભાઇ અપોમા તુ અપોગા મેંગા અપૈંજી ચીસ્યુરે. રૂ. ૪૫ પગાર વધારી તેની માંડલે બદલી થયાનું સંભાળાય છે—તલાહ ગુંવે લેઝેગાંજ્યાને લાગા ટોપીડોગા માંડલે યૌંગો સ્વેયામે ચ્યારે. તેનો પગાર વધ્યો તે ખુશીની વાત પરંતુ તેના જવાથી બહુ દીલગીરી થાય છે—તુ લાગા ટોપીડો યારાગો ચુનો અપૈંજી વુંતારે ઘોઘોલે તુ ત્વાયેં ચુનો અપૈંજી લુંડે. કામમાં પણ થોડી ઘણી અડચણ પડશે—અલૌંટ્યાં

ચુનોરો નેને ફ્રીલેમે. તેની બદલી મોકુફ રાખવા તેના ઉપરીઓને અરજ કરીશું—અઠ લુગો ચુનોરો શાઉમે—મસ્વે મપ્યાંઉયાઆંઉ. કાંકરેટની ગાડી-પર મ્યુનીસીપાલીટીમે શું કર દેવો પડે છે?—ચાઉએગ્લેહા લે તઝી અપોમાં મ્યુનીસીપાલ અખા બલાઉ પેયારે. તમોને મારો વિશ્વાસ નથી? ખીંમ્યા ચુનોગો મતીંગાબુલા. બરમામાં મોટામાં મોટા પરવતનું નામ શું?—ભમાપ્યેમાં ટાંઇ અમ્યેંઝીંહા નામે બાલે. કપાસ જોઇએ તેટલો મળે છે પણ ભાવ વધારે છે—વામ્યા યાધમ્યાગો યારે ઘાઘાલે ઝે મ્યોરે. કામ કર્યાં વગર નકામા બેસી કરજ કરી ખાઓ છો?—અલો મલોબેને અલધા ઠાંઇપી શુંવે છી સાધલા. ગઈ સાલ જીન ચાલ્યું હતું પણ આ સાલ પાણી નહિ મળવાથી બંધ છે—મનેહ સે ખોંડે ઘોઘોલે દી નેંહમાં યે મયાલો સેયોં પૈઠારે. કુવામાં પાણી નહિ નીકળ્યું?—યે ઢવેંમાં યે મઠવેબુલા. સાઠ ફુટ ઉંડું ખોદયું તોપણ પાણીનો છાંટો દેખાયો નહિ—અને પે છાઉસે ટુંઇબી ઘાઘાલે યે અપાઉ તખુગો મમીંબુ. રેલવે પાસે તળાવ છે તેમાં પણ પાણી નથી—બુઢાયોં નીરે યેધાં શીદે હોમાલે યે મશીબુ. ગઇ સાલ વરસાદ તો સારો પડયો હતો છતાં પાણી કેમ નથી?—મનેંહ કાંઉગાંઉ મો યુવાઘોલે યે બેને મશીધલે. વરસાદ સારો હતો પણ તળાવ ભરાય તેટલો જોરથી એકી વખતે નહિ પડયો—મો કાંઉઘે ઘાઘાલે તખારે અપૌંજી મો મયુવાલો યેધાં મપ્યેબુ. માણસોને બેસવાની ગાડીપર કર કમતી દેવો પડે છે કે નહિ?—લુમ્યા ઠાંઇભોયા લે અપોમાં અખા શો પેયાધલા મપેયાબુલા. અજવાળી રાતમાં કે અંધારી રાતમાં તમો મુસાફરી કરવી પસંદ કરો છો?—ખીંભ્યા અલેહ્અયા ત્વામાગો લાતાઢૈંગો ત્વાભો સૌ શીદલા ઘોમહૌ માંઉમાઇદૈંગો સૈ શીદલા. તમારે જે જે વસ્તુની ખોટ હોય તેનું લીસ્ટ બનાવી આપો—ખીંભ્યા બે અમ્યોહા? ઔંસામ્યા લોઝંદીહા સા પેબા.

અભ્યાસ પાઠ ૪૬

કરજના કેટલા રૂપીઆ તમારાપર બાકી છે ને વ્યાજ શું ચઢે છે?—ખાંભ્યાપોમાં અચુવે બલાઉ શીદલે—અટો બલાઉ ટીંધલે. વેપાર કરવાનું દીલ નહોતું તો શા વાસ્તે આટલું ખરચ કર્યું?—કૌં કુભોયા સૈ મશીયેં બાફ્યુલો અકૌં ખાંદલે. તમારે ને તેને ન બનતું હોય તો શા વાસ્તે અલગ નથી રહેતા?—ખીંભ્યા ને ઠુને મટુયેં બાફ્યુલો તછાઝી મનેધલે. નીતીથી ચલાય તો સારૂં—ફ્યાંઉભ્યાંઉ ઠુ પીસીગો લૌયેં કાંઉઘે. અનીતી કરવાથી એક પૈસો પણ મળતો નથી—મફ્યાંઉએને લૌયેં તભ્યાલે મયાબુ. નીમક હલાલીથી કામ કરી ગુજરાન ચલાવવાનો વીચાર રાખો—

ફ્યાંઉભ્યાંઉ તાધા લૌફ્રોયાગો સૈકુબા. દગલબાજી પકડાઇ જશે તો આબરૂ જશે ને કોઇ સામું નહિ જુએ–તુમ્યા પીસીગો મટયા તર્પ્યે લોયેં અશૈ કવેલૈમે, નાઉક્ષ ખીંમ્યાગો બદહુમાં લે મચીશ્યુયાણુ. તમારા બાપ દાદા આ ધંધો કરતા હતા કે તમોજ કરો છો?–ખીંભ્યા મીફ્રાયે દી અલૌમ્યાગો લૌતાધલા ઘોમહો ખીંભ્યાગા સાપીડોગા લૌધલે. ચારે તરફ ઝાડની ઘટા હોવાથી પવન વાતી વખત બહુ ઠંડી લાગે છે–લે ભેગા તીપીં વાંઇનીંયે લે તાઇધો અખા અલૌં એરે. આંહી ગરમી બહુ પડે છે–દીમાં એમટાં પુરે. રસ્તાપર વરસાદ પડવાથી કાદવ ઘણો થઇ ગયો છે–મો ચુવાલો લાં અપોમાં શુંભુવે મ્યારે. છેટાની ગાડીઓ ચાલી શકતી નથી–અઉવેગા લેમ્યા મલાઇનાંટણુ. આ માટે હું જવાબદાર નથી–દીહામ્યાજયાંઉ ચૌ અમા મખાંણુ. જપાને રૂશીયા જોડે લડી જીત મેળવી જેથી જપાનને બધા મિત્ર કરવા ઇચ્છે છે–જપાન રૂશીયા ને સીતાઇધો અખા જપાનગા નાંઇડે રૂશીયાગા શૌડે ઘોઅટવે દીપીન ટાંઇ પીયેગા જપાન સ્યેંભ્યેંગો તગૈંઝે મઇસુવે ફુવેરે. મોટાને સર્વ કોઇ માન આપે એ કાંઇ નવી હકીકત નથી–પેસા પોમ્યા લુજીમ્યાગો મ્યેંહના લૌચારે પુભાંભો ભામા મશીણુ. તમો કુલ કેટલા માણુસ છો?–ખીંભ્યા લુ આલૌં એનયાઉ શીદલે. પોસ્ટકાર્ડ ટીકીટ ને કવર પોસ્ટ ઓફીસથી મળશે–તભ્યારા સાએૈસેકુ ને નપ્યાઢાં ગાંઉ ને સાએૈ સાભોઢાઇમાયાનાઇદે. પરચુરણ ખરચ મહીનાનો શું લાગે છે ને તેનો હીશાબ કયાં છે?–તલાહુ અટવેભો લેલી તૌઢે ઝરઇમ્યાહા બલાઉ કૌનીરલે; દી સયેંમ્યાહા ભેમલૌં. દર મહીનાનો હીસાબ બતાવી રોજમેલમાં સહી લેઇ જજો–લાઝે સયેં પ્યાબા સયેં પ્યાપીડો સાઐામાં લેમાં ઢોબા. ગેરવ્યાજબી ખરચ એક પૈસો પણ નહિ કરતા એ ધ્યાનમાં રાખજો–પૈસા તભ્યામાં અલધા મકૌંબાને ધામ્યાહો તઢી ઢાબા. ધરમ સંબંધી ચરચા સહન કરી શકશો?–હનીનો-દીગો ખાંનાંઇદલા. નહિતો સાંભળવા નહિ જતા–ઘોમહૌ ચ્યાભોયા મત્વાને. ધરમ સંબંધમાં તમો અજાણ હો તો ચુપ રહેજો–ભૌટાપાધા સગા નાઇ ખીંભ્યા મતીલો શાયેં મપ્યોને.

અભ્યાસ પાઠ ૪૭

તમારે તમારૂં માન જાળવવું જોઇએ–ખીંભ્યા ગૌંઅતયેગો તૈંઠાયામે. પહેલેથીજ સારાં કામ કરશો તો સુખી થશો–પથમાગા અલોમ્યા કાંઉગાંઉ લૌયેં ચેઝુ ખાંઝાયામે. વારંવાર ખાવાથી અનાજ પચતું નથી–ખનાખનાં સાયેં થમી મચેણુ. આપ જમ્યા?–ખીંભ્યાગા થમીં તૌઝાંઉ લૌપીબીલા. હું કયારે પણ તંદુરસ્ત નહિ તેમ નથી–ચુનો ભેરાખાલે મમાલો

મપયેપુ. મોટી ઉમરના માણુસો કરતાં નાની ઉમરના માણુસો ઘણી વખતે હુશીયાર હોય છે—અતે ચીઘો લુમ્યાડે અતે ગેંઘો લુમ્યા ખનાખના લૈમાઝવા શીબાદી. બુદ્ધીવાળો માણુસ તેની બોલીપરથી કળી શકાય છે—ન્યાં શાઘો લુગો તુ પ્યોપીતા સગાપોગા તીનાંઇબાએ. શરૂવાતથી તકરાર કરશો તો પરીણામ સારૂં નહિ આવે—અસાગા સગા મ્યાયે કાંઊગાંઉ અચ્યો મયાનાંઇબુ. ડાકુ લોકોએ તેને બહુ માર માર્યો જેથી માથું ફુટયું ને બહુ લોહી નીકળ્યું—ઢમીયાગા તુગો એમટાં યાઇબી ઘોન્યાંઉ તુ ધાંઉ કવેલઇબી ને ત્વે અપોંજી ઠવેબી. તેઓને બુલકુલ ન માર્યાં તેનું કારણ શું?—તુરેગો ભામાં મયાઇપુ—ભાન્યાંઉધલે. સામેથી દોડતો આવનાર માણુસને તમો ઓળખો છો?—ટફેગાપીઇલાઘો લુગો ખીંભ્યા તીઘલા. બહુ દોડવાનું કાંઇ કારણ હોવું જોઇ—પુછેથી માલમ થશે—મ્યામ્યા પીઇભોયા અચ્યાંઉ તખુઝી શીયામે—મેયુવે તીમે. તમારા હાથપગ બહુ નબળા છે માટે દવા કરો—ખીંભ્યાં છીંડાંઉ ને લે અપોંજી પૈદ્દે ઠોન્યાંઉ સે કુબા. તરતજ દવા કરશો તો હેરાન થવાનું નહિ બને—છેઝીં સેકુયેં હનાંઉસ્યેઆંઉ મફયેપુ. ફુંગી લોકો ધરમનો બોધ કરે છે તે સાંભળવા નથી જતા?—ફુંગીમ્યા ભૌટાપાઘા ટયા હોરે—ધા ચ્યાભોયા મત્વાબુલા. જોડા પહેરી ચાલવું બહુ સહેલું છે—ફનાં વોપી ત્વાર્યાં ટેલ્વેરે. ધરમની રીત પ્રમાણે જોડા ઉતારી દેવળમાં જજો—ભૌટાપાઘા ઠૌઝા અટાંઇ ફના છોપી ચાંઉમાં ત્વાઢો. શાવાસ્તે આજે કોરટ બંધ છે?—બેન્યાંઉ ગને યૈં પૈંઘલે. પાંચ માસની રજા પુરી થઇ છતાં તે ન આવ્યો ગાંલાહ અખ્વીં પીઘોલે તુ મપ્યાંબુ. વધારે રજા મેળવી હશે—પો અખ્વીં યાઠીદે. ઓફીસ બંધ હોય ત્યારે તમો કયાં જાઓ છો? યૈં પૈંઘો અખા ખીંભ્યા ભેમાં ત્વાઘલે. મંદવાડને લીધે હું બાવીસ દીવસ કામ નહિ કરી શકયો—ચૌ મમાલો નસેનયે અટવે અલૌ મલૌનાંઇબુ. તેટલા વખતનો પગાર અરધો મળશે—દીહામ્યા અછૈંભો લાગા ટઉવે યામે. દયાલુ ઉપરીઓ હોય તો બધો પગાર આપે છે—તન્હાઘો અઠે લુમ્યા શી યેં લાગા આલમ તુરો પેરે. હમેશાં ચાર કલાક વાંચવા રીવાજ રાખો તો બસ છે—નેઢાંઇ લેનાઇ અટવે ફાભોય ઠૈંઝા ખાંયે લાઉલાઉબી. વાંચેલું બધું યાદ રહેતું નથી—ફાપીતા આલૈં સગામ્યા મમાહ્ઠાબુ. પરવા નહિ—હમેશાં વાંચતા રહો—કેસા મશીબુ—નેઢાંઇ ફાખા. આખા ગામમાં ફરી આવ્યાથી શું ખબર મળ્યા તે કહો—અલૈં યુવામાં શાઉત્વાયુવે તઠીમ્યા બા યારલે પ્યોબા. બજાર જોવા લાયક છે—ઝે ચીભોયા કાંઉધે. તમારા જેટલું બરમીઝ તેને પણ આવડે છે—તુ લે ભમા સગા ખીંભ્યા લાઉ તીરે. દર અઠવાડીયે પુલ જોવા જાઓછો તો આ વખત મને સાથે લેતા

જજો–ખુનયેઢાંઇ ટાંઢા ચીભોયા ખીંભ્યા ત્વારે દી અખામાં સુનોગો અઢુ સુત્વાઢો.

અભ્યાસ પાઠ ૪૮.

એક ઝાડ નીચે બે માણસ બેઠાં હતાં–તપોંઆઉ લુ નયાઉ ઠાંઇની રે. એક માણસે બીજાને રૂ. તેરસો ઉછીના આપ્યા–લુ તયાઉમા દીપીન લુગો ગુંવે તઠાંઉ તૈંયા છીપેરે. ત્યાંથી તેઓ જુદે જુદે ઠેકાણે ચાલ્યા ગયા–હોગા તુરો તછા તછા અયામાં લાઇત્વારે. પૈસા દેનારને નાણાં પાછાં મુદતસર મળ્યાં નહિ–અછૈંટાંઇ ગુંવે પેધો લુ ગુંવેમ્યા પ્યાં મયાણુ. આખરે તેણે ફરીયાદ કરી–નાઉઝૈં તુગા ટયા સ્વેરે. નાણાં આપતી વખતે ઝાડ નીચે કોઇ બીજો માણસ નહિ હતો–ગુંવે પેધો અખા તપીં આઉ લુ તયાઉમા મશીણુ. દસ્તાવેજ પણ કરાવેલ નહિ કારણ જંગલમાં શાહી કલમ કાગળ કયાંથી મળી શકે?–સાછૌ મછૌ ખુરે ઠોજ્યાંઉ ટોંમાં મીં મીંઢા સેકુ ભેગા યાનાંઇદલે. વાદીએ શાક્ષી પુરાવો આપ્યો નહિ–ટયાલો તેતી મપેનાંઇણુ. ન્યાયાધીશ હુશીયાર હતો જેથી દાવો સાચો છે કે ખોટો તે કોઇ રીતે જાણવા કસોટી કીધી–અયેંભાઇ લૈમાધોજ્યાંઉ ટયાઅહૂમુ માંધો મંમાધો શાદે સોરાગો બેને તીભોયા સૌઝાંદી. ન્યાયાધીશે વાદીને કહ્યું ઝાડને જઇને પુછી આવ કે કોરટમાં સાક્ષી દેવા આવશે કે નહિ?–અયેંભાઇ ટયાલેગો પ્યોરે તપીંગો ત્વા મેલાઇબા સોરા યૈંમાં તેતી પેભોયા લામલા મલાણુલા. વાદી ગયો પણ થોડા વખતાં પાછો આવ્યો નહિ–ટયાલો ત્વારે ધોધાલે ટોરોચામાં તુ મપ્યાંણુ. ન્યાયાધીશે પ્રતીવાદીને પુછયું વાદીને પાછાં આવતાં કેમ વાર લાગી?–અયેંભાઇ ટયાખાંગો મેરેરે સોરા ટયાલો પ્યાંભોયામાં બેને અછૈ ચયાબી. પ્રતીવાદી બોલ્યો સાહેબ, ઝાડ બહુ દુર છે–ટયાખાં પ્યોરે, તખેં, તપીં એમટાં ઉવેરે. ઝાડ કયાં છે તે પ્રતીવાદી જાણે છે તેથી વાદીનો દાવો સાચો છે તે પ્રતીવાદીનાજ શબ્દ ઉપરથી સીદ્ધ થયું–તપીં ભેમાં શાદેગો ટયાખાં તીદીજ્યાંઉ ટયાલો અહૂમુ માંધો શાદે સોરાગો ટયાખાં પ્યોપીતા સગાપોગા તેતી પ્યાદી. દાવાના નાણાં ખરચ સીકે વાદીને આપવા પ્રતિવાદીને કોરટે હુકમ કર્યો–અહૂમુ ગુંવેમ્યા ને ઝયઇ ટયાલોગો પેભોયા ટયાખાંગો યૈં અમૈ પેરે. આ પરથી શીખવાનું એ કે સાચી હકીકત કોઇ રીતે જણાયા વગર રહેતી નથી–દી અપોગા તીંઆંઉલાંઉ ધાવે સોરા માંધો સગા બેનેલો મપોવે મનેનાંઇણુ.

અભ્યાસ પાઠ ૪૯.

હમેશાં કપાસની કેટલી ગાડીઓ આવે છે?–નેઢાંઇ વામ્યા લે બેનઝી લારલે. બધો કપાસ કયાં નાખો છો?–ગોડાઉન છે કે નહિ?–વામ્યા

અકૌં ભેમાં છાઠાધલે? તાઇ શીદલા મશીખુલા? દલાલી ઉપરાંત ઇનામ આપવાની હકીકત ખોટી છે-પોઇગા અપો સુ પેભોયા તઢી મમાંહણુ. જુઠ નથી-સાચી છે, તમોને હું દસ્તાવેજ બતાવીશ-મમાંહૂણુ-માંદી-ખીંભ્યાગો ચુનો સાછૌ પ્યામે. ઇનામ ન મળતું હોય તો શા વાસ્તે બધો માલ એકજ ધણીને દઇએ-સુ મયાયે બાપ્યુલો કૌંમ્યા અકૌં લુ તયા-ઉગો પેમે. તમોને ખોટું કહેવાથી અમોને લાભ શું?-ખીંભ્યાગો કલી-કમાં સોયે ચુનોરોગો બા અમ્યાલે. અમારા પાસેથી ઇનામ લેવા જુઠું બોલો છો-ચુનો સીગા સુ યુભોયા પલી પ્યોરે. તમારી જ લુચ્ચા-ઇથી ભાવ વધે છે-ખીંભ્યા અલૈંગા ઝે ટે ત્વારે. બજાર ભાવથી રૂ. એક વધારે આપશો તો બધો કપાસ તમને મળશે-પાઉઝેગા ગુંવે તજ્યા પો પેયે આલમ વામ્યા ખીંભ્યા યામે. કઠણ કામ કરવા માથે લેતાં પહેલા વીચાર કરો-ખેધો અલૌં લૌસા મપ્યુખીં સીંઝાબા. હવે દીલગીર થવું ન કામું છે-અગુ સૈ પુયે અલધાવે. માથે લીધેલું કામ પુરૂં કરી અરજ કરો તે બ્યાજબી-લૌસા પ્યુધો અલૌ પીપીડો ટાંઉભાંયાં ટોબાદી. આ માણુસ ન્યાયી છે-દીલુ ફ્યાંઉમાદી. હુ દાણાનો વેપારી નથી-ચુનો સભા કૌંધે મશીખુ. આ સાલ અનાજ ધણું ખરીદ્યું તે કોને માટે?-દી નેંહ્માં સભા આપૌંજી વેરે-અદહુભોલે. સેંકડે અરધો ટકો કમીશન લઇ બીજાઓને મોકલીએ છીએ-ગુંવે તયા અપોમાં કમીશન (અખા) ગામુ યુપી દીપીન કૈંધેમ્યાગો પોલાઇતે. હીંદુસ્તાનમાં વરસાદ કમ સંભળાય છે-બેગલામાં મો નેરે ચ્યારે. રૂનો ભાવ વધવા સંભવ છે-ધું ઝે પોમે ઠીંદે. કેટલા ટકા વધશે? ગુંવે બલાઉ પોમલે. નકી કહી શકતો નથી-અહ્મામ મસોનાંઇણુ. બે વખત તમો કેસ હારી ગયા તો વધારે ખરચ હવે કરવો નકામો છે-નખા ખીંભ્યા અહ્મુ શૌંતવાબી યધાજયાંઉ અગુ ઝયઇપોકૌંયાં. અલધાવે. કડીયા સુતાર વિગેરે જોઇએ તેટલા મળી શકશે-પામાંતમામ્યા લેતમામ્યા લોજીંધમ્યાગો યાનાંઇદે.

અભ્યાસ પાઠ ૫૦.

બરમામાં હમણાં સો ટોકરી જુવારીનો ભાવ શું ચાલે છે?-ભમા-પ્યેમાં અગુ પ્યાંઉ ટાંઉ તયાહાઝે ભેલો નીરલે. રૂ. ૧૩૫ નવી જુવારીનો ભાવ છે-પ્યાંઉ અતે ઝે ગુંવે તયા or તભૈતા ત્રૈઝેગાંજ્યા શીંદે. જુની મળી શકશે?- પ્યાંઉ અહાંઉ યાનાઇદલા. નહિ મળે-મયાનાઇણુ. જુની નવી જુવારના ભાવમાં તફાવત કેટલો રહે છે?-પ્યાંઉ અહાંઉ ને અતેમાં અકવા બલાઉ શીદલે. રૂ. ચાર પાંચ નો તફાવત હોય છે-ગુંવે લેજ્યા ગાંજ્યા કવારે. મીંનનાજાનમાં પાંચ મીલ કપાસની થવાથી કામમાં લાભ

મેળવવો કઠણ છે–મીનજાન મ્યોમાં વામ્યા ચૈભોયા સેયૈં ગાંગુ ફીદી જ્યાંઉ અલૌમ્યાનાઇ અમ્યાં યાયાં એમટાં ખેતે. કપાસનો ભાવ વધારે દેવો પડે છે ને રૂની બજાર મંદ થતી જાય છે–વાઝે મ્યામ્યા પેયારે તે ધુંઝે ચ્યાત્વારે. હું જ્યાં જાઉં છું ત્યાં કોઇ મારી સામું જોતું નથી– ત્વાલેયા અયાટાંઇ ચુનો મ્યેંહના ગેંદી. તેણે ગુન્હાનો ઇનકાર કર્યો–તુ અપ્યેગો ન્યેંપેરે or ન્યેંઝાંદી. મેમ્યો ગયાની તે નાપાડે છે–તુ મેમ્યોગો મત્વાણુલો નારે. તમારા ઘરમાં મારી ચીજો સંતાડો–ચુનો પીસીમ્યાગો ખીંભ્યા ઐમાં શૌએહાબા. ગુન્હો ન છુપાવો–અપ્યેગો મકવેબાને. ઝાડની ડાળીપર મેં કાગડો જોયો–તપીં અકાંઇ અલે અપોમાં ચીધાંઉ તધાંઉગો મીગેદી. એક માલડબ્બો માગવા તમે કાલે આવ્યા હતા–મનેગા ખીંભ્યા કૌટુવે નઢવેં ટાંઉિયા લારે. હું મારા બળદ ચડાવવા માગું છું–ચુનોઇ નુવામ્યાગો ટીંજીબાદી. or ટીયાં અલો શીદે. શુદ્ધ પણે બોલો–મામ-મામ કાંગાંગ or તેદીછાઝ્ઝ or ગાગાનાના પ્યોબા. હવે પછી ફરી વખત તમો મને મળો ત્યારે બરમા વાત હું કેટલી જાણું છું તે તમો પુછી જોશો?–નાઉિટપૂાં ખીંભ્યા ચુનોગો ટવેયેં ચુનો ભમા સગા બલાઉ તીરે સોરાગો ખીંભ્યા મેચુવે ચીમલા. તમારા તરફનું લાંબા વખ-તથી કાંઇ સંભળાતું નથી; તેનુ કારણ શું; દી લગીરીની વાત–ખીંભ્યા સીગા મચ્યારા ચ્યાબી; ભાચ્યાંઉિધલે; વુંનેરે. થોડા વખતમાં તમારી ઇચ્છાઓ પૂર્ણ થશે–મચ્યાખીં ખોંભ્યા લોભા પ્યેલેમે. મેં મારી પરીક્ષા ક્યારની પસાર કરી–ચુનો સામેભુવેગો આંઉિપીબી. તે ક્યારનો આવ્યો–વુ અસીંતાં લારે. તમો કયું ધોરણ શીખો છો?–ભા અટાંમાં ખીંભ્યા તીંદલે. તમો કેટલા ભાઇઓ છો?–ખીંભ્યા નીઇકા બેનયાઉ શીદલે. રસ્તે દોડતાં મેં મારો પગ ભાંગ્યો–લાંશાઉ પ્યેરો છીંડાંઉ ચ્યોત્વારે. ઝાડ કાપતાં તેના હાથને ઇજા થઇ–તીપીં ખીૈલો લેખાંઇ મીરે. બહુ બોલવું નુકશાન કરતા છે–સગા તે પ્યોયેં માટારે. તે બધા તરફ માયાળુપણે વરતતો હોવાથી સુખી છે–અલૌંદોગો નીયાટજયા લૌટાધાન્યાંઉ તુ પ્યોસ્વીડ઼િ.

અભ્યાસ પાઠ ૫૧.

હું કાંઇ દરદ સહન કરી શકતો નથી–બે અનામ્યાગો ચુનો મખાં-નાંઇણુ. તમારી આવી ગફલત હું સહન નહિ કરૂં–ખીંભ્યા અપ્યે અટવે ચુનો મખાંનાંઇણુ. આ માટે હું જવાબદાર નથી–હોડા અટવે ચુનો ટવિ મશીણુ. હું આંહી ઉભો છું–જલદી આવ–ચુનો દીમાં માટાયાનીરે–છેછીં લાગે. તે આંહી ઉભો હતો પણ તેને બોલાવ્યો નહિ–તુ દીમાં ઠાંઇણુરે–

ઘાઘાલે તુગો મખોાબુ. તમારે એક સંપ કરવો જોઇએ– મેં પેલાં પણુ એક વખત નહિ કહ્યું હતું ?–ખીંબ્યાગા ચીનાઓં લૌથામે–ચુનો મયેં તખાલે મયોબુલા. નાણું એડવાન્સ નહિ દેતા–નહીં તો તકલીફ ભોગવવી પડશે–ચુંવેગો અયેંચ્યો દીંયુવે મપેને–ઘામહો ઘોખા ખાંથામે. આ- જનો તાર તમને મળ્યો ?–દીગ્ને ચીના or તાંજે ખીંબ્યા યારલા. તેણે તરવારથી તેની ગરદન કાપી–તુ લેભેગો લ્વા તઝીને તુગા ફયારે. પોલીસે તેને પ્રોસીક્યુટ કરેલા છે–પલે તુગો ટયા સ્વેરે. મેં એ વસ્તુઓ વેચી નહિ પણ બીજા પાસેથી લઇ લીધી–ચુનો હોહામ્યાંગો મયાંઉબુ ઘાઘાલે તઝ્ા લુ સીગા યુપેરે. મેં અજમાયેશ કરી પણ નીષ્ફળ થયો– ચુનો સા ચીરે ઘાઘાલે મફ્યેફુ. આ અરજીમાં તમો સહી આપશો ?–દી શાઉલુવામાં ખીંબ્યા લેમાં હોમલા. તે બાબતનો ફડચો કરવા મેં તેને વીનંતી કરી–ચુનો દી ચચ્યાંઉગો ફયાંસોયા ટાંઉબાદી. તે પરીક્ષામાં ના પાસ થયો–તુ સામેબુવેમાં માંઉમીયેબુ. તેનો કાકો યુનીવરસીટીની પરી- ક્ષામાં પાસ થયો–તુ ઉલે ફાઢાહો આંઉમીરે. નુકશાન થાય તેવી રીતે હું કામ નહિ કરૂં–શૌલો યૌ અલો મલૌફુ. મારો પગાર ગણત્રીમાં નહિ લેતા–ચો લાગાગો મયે મટવેબાને. હું ખોટું બોલતો નથી–ચુનો મટોધા સગા મપ્યોબુ. હું તમને નહિ છેતરૂં–ખાત્રી રાખો–ખીંબ્યાગો યૌ મલૈબુ, યૌબારો. તેણે આ ધંધો છોડી દેવાનો નિશ્ચય કર્યો–તુ દી અલો નેરા ટારે. ગમત માટે તેને ત્રણ દીવસની રજા દો–તુગો તૌયેલાઉ ય્ગોભો અખ્વીં પેલાઇબા. અરધી કલાક વીચાર કરી જોઇ તે મળતો થયો–નાઇવુએમાં સીંઝા ચીપી તુ ટેરે. રાત લાંબી છે ને દીવસ ટુંકો છે–નાઇ સ્યેરે ને ટારે. તેમાં શક નથી–યોંમાભો મશી or સુવેઝ્યા સોઝયા મશી. બે દિવસ પછે તે આવશે–નયે ચ્યાંયે તુ લામે. ત્રણ દીવસ પહેલાં મારાથી અવાશે નહિ–તૌયે મયાઉખીં ચુનો મલાનાંઇબુ. મારે કાંઇ સંબંધ આ બાબતમાં નથી–દી અચ્યાંઉમાં ચુનોગો ભામા મસાંઇબુ. બીજાઓના દોષ જોવા મને પસંદ નથી–તુમ્યાં અપ્યેમ્બાગો ચુનો મચી ઝીંબુ. મારી ભુલ હોય તો કહેજો પણ ગુસ્સે નહિ થતા–ચુનો માલો શીયે ય્ગોબા–ઘાઘાલે સૈ મસોબાને. ગુસ્સે થવાનું કાંઇ કારણુ નથી; તમારી ભુલ સુધારીશ–સૈ સોભોયા ભામાં અચ્યાંઉ મશીબુ–ખીંબ્યા અમાગો ય્યેમે.

અભ્યાસ પાઠ પર.

આંહી ટ્રેન અટકતી નથી–મીયઠા દીમાં મયાહ્રફુ. વરસાદ જોઇએ તેટલો પડવાથી આજ કપાસ વાવીશું–મો લોઝીંધમ્યાગો યુવાયે દીગ્ને વામ્બા યેમે. મરીયમ. મુંગ્લસ્તાનને કેરી બજારમાં મળશે ?–મયાંદી

મંગોદી ને તયેદી એમાં યામલા. મારો નોકર પરમ દહાડાનો ભાગી ગયો છે; તમોએ તેને જતાં જોયો?—ચુનો અસેખાં તમ્યેંગા પીત્વારે; તુ ત્વારેગો ખીંભ્યા મીંદલા. તેને મેં આવતાં જોયો પણ તે ભાગી ગયોછે તે હું જાણુતો ન હોતો—તુ લારેગો ચુનો મીંદી ધોધાલે ત્રુપી-ત્વારેલો ચુનો મતીદેણુરે. પરવત નદીના નામ બોલી બેસી જાઓ—ટાંઉ મ્યે નામે પ્યોપી ઠાંઇબા. પરવતથી ટેકરી નાની હોય છે—ટાંઉડે ટાંઉભુસા ગેંદી. બંદોબસ્ત સારો ન હોવાથી ઘણું નુકશાન થયું—ઉપડી મકાંઉલો એમટાં શૌંડે. જમીનમાં નાખવાની ગલઝડ પાઇપ્સ તમો લાવ્યા?—મ્યેમાં ઠાભોયા પ્યુંઢાં ખીંભ્યા યુગેબીલા. તે હજુ જીવે છે; મર્યો નથી—તુ અગુ નીરે; મતેદેણુ. પાણીની તરશ લાગી છે શબેત લાવી આપશો?—યેગાંટે; પીલાઇ યુપેમલા. પૈસા દો તો જે જોતું હોય તે લાવી આપું—પેસા પેયેં લોજીધમ્યાગો યુપેમે. અલબત પૈસા આપ્યા વગર કશું મલી ન શકે તે સર્વ કોઇ જાણે છે—સેસે પેસા મપેબેને ભામા મયાનાઇણુ સોરાગો આલમ લુમ્યાં તીરે. સ્ટેશન માસતર તમારો શું સગો થાય છે?—યૌભાઇ ખીંભ્યાગો બા અમ્યો ટોધલે. મોટો ભાઇ થાય છે પણ મા જુદી છે—ઇકા ફ્યેતે ધોધાલે અમે તછા તછા શીદે. તેની મા મારી માની મોટી બેન થતી હતી—તુ અમે યૌ અમેઇ અમા શીબાદી. બરમામાં આ વસ્તુ ને શું કહે છે—દી ઔસાગો ભમાલો બા ખોધલે. તે આવવાની ના પાડે છે માટે તમોને બોલાવવાની જરૂર પડી—તુ લાભોયા નીદે ધાન્યાંઉ ખીંભ્યાંગો ખોભોયા અલો શાગેબી. તમો કહો ત્યાં જઇશ પણ સોળ દીવસમાં મારે મારે વતન પાછું જવું જોઇએ—ખીંમ્યા સોદી અટાંઇ અયાગો ચુનો ત્વામે ધોધાલે સેછાઉયેમાં ચુનો નેયાગો પ્યાંયામે. બીઓ નહિ. આઠ દહાડાથી વધારે નહિ લાગે—મચાઉબાને; શાયેડે ટે મચ્યાણુ. જંગલમાં તમો એકલા જતા બીતા નથી?—ટોમાં ખીંભ્યા તયાઉઠે ત્વાયેં મચાઉ ફુલા. ના રાતદીવસ ત્યાં રહું છું—મચાઉપુ; નેયો ન્યાયો હોમાં નેરે. રાતે ત્યાં ન સુવો તો પાકને નુકશાન થવાનો ભય છે?—ન્યામાં હોમાં મઔયેં સા લોગો શૌંભોયા ચાઉસયા શીદલા. રેલરોડની સડક નજીક મારૂં ખેતર હોવાથી બીક તો નથી તોપણ સંભાળ રાખવી જોઇએ—મીયઠાલાં નીરે યૌ લે શી ધોન્યાંઇ ચાઉસયા મશીણુ ધેધોલે તઢી પ્યુયામે. હથીઆર રાખવા માટે સરકારી પરવાનો લેવાની જરૂર છે કે નહિ?—લેને ખાભોયા અસોયાં અમે યુબો અલો શીદલા મશીણુલા. પરવાનો લેવો જોઇએ—અમે યાયામે.

અભ્યાસ પાઠ ૫૩.

રંગુન જવાનું ફરમાન મળેલું છે; પરમ દહાડે રંગુન રવાને થઇશ—યાંગુન મ્યોગો ત્વાબોયા અમૈં યારે, તભેખા મીયઠાને યાંગુન મ્યોગો ત્વામે. આ સાલ માંડલેમા મારી અપેક્ષા રાખતા નહિ—દીનેહ્માં માંડલે મ્યોમા ચુનોગો મમ્યોને. તમો ન આવી શકો તો બીજા માણસને મોકલવો પડશે—ખીંભ્યા મલાનાંઇયે દીપીન લુગો લોલાઇયાલીમે. કામ નીકળશે તો એક માણસને બદલે બે મોકલશું ને તમને પણ રાખી લેશું—અલો પોયેં લુ તયાઉ અસા અટવે લુ નયાઉગો લોલાઇમે, ને ખીંભ્યાગો લે ઠાયુમે. આપ ચોકસ કહો તો બીજું કામ મેળવવા હું પ્રયત્ન ન કરૂં—ખીભ્યા અહ્‌મામ પ્યોયેં ચુનો દીપીન અલૌ યાભોયા મચ્યોઝાબુ. બીજી જગાએ તમોને સારો પગાર મળે તેમાં પણ હું બહુ ખુશી છું—દીપીન અયામાં ખીંભ્યા લાગા કાંઉગાંઉ યાયેં ચુનો એમટાં ત્તુંતારે મહેરબાની કરી તેનું ઘર મને બતાવો—એઝુ પ્યુપી તુ અૈં ચુનોગો પ્યાબા. શું કામ છે? તેના ઘરને તો તાળું વાસેલું છે—બા કેસા શાદલે? તુ અૈંગો તોગલાઉ ખારે. તે કયાં ગયો છે અને કયારે આવશે તે આજે કાગળ મળ્યાથી જાણીશ—તુ ભેમાં ત્વારેલો ને ભેરોખા પ્યાંમેલો ગને સા યાયુવે તીમે. તમારાપર કોણ રાજ કરે છે?—ખીંભ્યા અપોમાં બદહુ અસોયાવલે. સરકાર કર બહુ વસુલ કરે છે જેથી લોકો ગરીબ થઇ જશે—અસોયાગોયા અખામ્યા અપૌંજી યુરે ધાજયાંઉ લુમ્યાં શીંયેરે શીત્વામે. ખેતીનું કામ કરનાર કોઇ પૈસાદાર નથી—લે અલૌ લૌસાધો લુ બદહુલે મછાંદાબુ. વરસાદ પડયા વગર બળદ ખરીદતા નહિ—મો મયુવા એને નુવામ્યા મવેને. ટ્રેન આવ્યા પહેલા સ્ટેશનપરથી તેને જવા દેતા નહિ—મીયઠા મયાઉખીં બુઠાયૌંગા તુગો મત્વાઝીને or મત્વાબેઝી or મત્વાજ્યાગો. આ કામ કરવા દો; બીજું કામ દેશો તો બધું બગડશે—દી અલૌ લૌબેઝી or લૌજયાઝો; દીપીન અલૌ પેયેં અકૌં પ્યેમે. આ કામ પુરૂં કરી કેટલે વાગે દરીયા કીનારે જશો?—દી અલૌ પીપીડો બેનાઇગો પેનલે કાનાગો ત્વામલે. નવ વાગે જઇ હું બોટમાં માલ ચડાવી દઇશ—કોનાઇગો ત્વાપી કૌંમ્યા લેમાં ટીંપેમે. કુલી મજુરીનું બીલ રીત પ્રમાણે કરજો; એક પૈસો પણ વધારે નહિ નાખતા—કુલી અખા સયેં સા ઠૌંઝા અટાંઇ લોબા—તભ્યાલે પો મઠાને. દિવસના વખતમાં નહિ સુતા, નહિ તો આળસ થશે—નેમાં મઔને, પીમહો પીંમે. આજે ઘણા કાગળો લખવાના હતા જેથી તમને મળી શકયો નહિ—ગને સામ્યા યેભોયા મ્યાદીજ્યાંઉ ખાભ્યાગો મટવે નાઇબુ. જપાનની સ્ટીમર મહીનામાં કેટલા વખત ઉપડે છે?—જપાન મીતી

ઓ તલાહૂમાં એનખાઉ ઠવેથલે. ચાર વખત ઉપડે છે—લેગા ઠવેબાદી. તમો ક્યારે ઉપડશો? હું પણ તમારી સાથે આવીશ?—ખીંબ્યા ભેરોખા ઠવેમલે? ચુનોલે ખીંબ્યા ચટુ લાઇમે. તમો હોંગકોંગ ઉતરી જશો ખરું કે—ખીંબ્યા હોંગકોંગમાં સીંત્વામે હાઉકે મૌલા.

અભ્યાસ પાઠ ૫૪.

બરમામાં પુંગી લોકો ધરમનો ઉપદેશ કરે છે, પણ બરમા લોકો દરેક જાતનું માંસ ખાતા અટકતા નથી—ભમાપ્યેમાં પુંગીમ્યા ભાંટાપાધા ટયા હોરે ધોધોલે ભમા લુમ્યાં અતેતા સાયાં મલોહૂણુ. પુંગીઓ મચ્છી ખાય છે તે વાત ખરી કે?—પુંગીમ્યા ગાં સારે હાઉકે મૌલા. પુંગી પધારે તો માન દેજો—પુંગી ચ્વાયેં અયુઅતે પેબા. બરમા વાત શીખવા તમે ચોપડી લખી છે તેની કીંમત શું છે?—ભમા સગા તીંભોયા ખીંબ્યાગા યેપી સાઓંહા અફો બલાઉલે. સવા રૂપીઓ કીંમત છે—અફો ગુંવે ગાંમા શીદે. કીંમત વધારે છે પણ તેનો ઉપયોગ સારો થશે—અફો ચીરે ધોધોલે ધાહા અતૌં કાંઉગાંઉ ફ્યેમે. તે વાંચવાથી બરમીઝ વાત બધી જાણી શકાશે?—ધા ફ્રોરો ભમા સગા આલમ તીનાંઇદલા. હા-જાણી શકાશે—હાઉબા—તીનાઇબાએ. દરેક કામ સારી રીતે થઇ શકશે એમાં શક નથી— અલૌઢાંઇ કાંઉગાંઉ પીનાંઇદિ હોમાં યૌંમાભો મશી. તમો પૈસાનો લોભ કરશો તો દરદ મટવું કઠણ છે—ખીંબ્યા પેસા નહૂમ્યોયેં અના પ્યાઉયાં ખેતે. તેની દવા કરવાથી બહુ ખરચ બેસતું નથી—તુ સેકુલો તેં મકૌણુ. શીક્ષક આવે ત્યારે તેને પ્રણામ કરજો—સયા લાધો અખા શીખોબા. ઝાડુથી આ જગામાંથી કચરો નીકાલો—દી નયાગો તબ્યેસી તખુને લેલાઇબા. પાંચ વાગ્યા માટે ઘંટ વગાડો—ગાંનાઇ ઠોલો ખાંઉલાંઉ or તાંજાંઉ ઠોલાઇબા. આ પેટી ઉપાડી કબાટપર મેલો—દી તીતાગો માયુવે ભીયોપોમા ઠાલાઇબા. બજારમાં દુધનું ટીન મળી શકે છે?—નોઝીણુ ઝેમાં યાનાઇદલા. ગુંદીયું લઇ આ કવર બંધ કરો—કોગ્વેગો યુયુવે દીસા ઔંગો પૈલાઇબા. તેને પાયમાલ કરવા તમારાથી બને તેટલું કરો—તુગો ફ્યેસીનાંઇદલાઉ ફ્યેસીબા. દેશને નીરધન કરવા સરકાર ઘણો કર નાખે છે—તાંઇપીયે મુએઆંઉ અસોયા અખૌંભરા એમટાં ખ્વેખાંડે. રસ્તે ટ્રેનમાં કોઈ ટીકીટ ચેક કરતું નથી?—લામાં મીયઠામાં લેમાં બહુમા મસીપુલા. લાઇનપર કેટલા ટીકીટ કલેકટરો છે?—દીલાંમાં લેમાં તૈંધાતુ બેનયાઉ શીદલે. આ ચોપડીમાંથી તમોએ કેટલી લીટી વાચી?—દીસાઔંગા ખીંબ્યા સા બેનેચાઉ ફ્રાધલે. કયે સ્ટેશને ટ્રેન નથી અટકતી?—બે ભુઢામાં યઠા મસાઇધલે. આ લાઇનમાં સૌથી મોટું સ્ટેશન કયું છે?—દીલાંમાં બે

ખુદ્દા અચીઔલે. ટાંગુથી ચાર માઇલ રેલરોડ બગડી ગયો હતો તે હમણા સુધારે છે—ટાંગુગા લે માઇપો અઠી મીયઠાલાં પ્યોવારે-ધા અગુ પ્યેનીરે. કુલ કેટલું ખરચ થશે તેની મને ખબર નથી—અપાંઉ બલાઉ કૌમેલો ચુનો મતીદબુ. બરમીઝ બોલતાં મારી ભુલ થતી હોય તો સુધારજો—ભમા સગા પ્યોયાં ચુનો માલો શીયે પ્યેબા. જપાન ચાવલ કેટલા ચડાવ્યા—જપાનગો સાં બલાઉ ટીધલે. એક લાખ વીસ હજાર ટન ચડાવ્યા ને હજુ ચાળીસ હજાર ટન બાકી છે—સાં ટાં તતૈ નતાંઉ ટીપીઆી ને અગુ ટાં લેધાંઉ ક્યાંદેરે.

અભ્યાસ પાઠ ૫૫.

તમારી રૂની ગાંસડીઓ સ્ટીમરમાં ચડી જાય તેટલી પુરતી જગો તમને મળે છે?—મીતીબોમાં ખીંબ્યાઇ ધુંઠોમ્યા ટીભોયા લૌલાઉસ્વા નયા યાધલા. ઘણી વખત અમારો માલ શટ આઉટ થાય છે અને તેથી અમને ઘણું નુકશાન થાય છે પણ સ્ટીમ નેવીગેશન કંપનીવાળા ધ્યાન દેતા નથી—ચૈક્રામ્યાઝવા ચુનોટોઇ કૌમ્યા પૈઠાગેધાંજ્યાંઉ ચૌટોમાં અપૌજી શૌડે ધાધાલે તીઓ કુંપનીમ્યાગા ભામા સાઇગયુ મસાઇપુ. ઇન્ડીઅનો એક સ્ટીમ નેવીગેશન કંપની સ્થાપી ન શકે?—ઇંદ્રિયા મ્યામ્યા બખી ટીઓ કુંપની ફ્રીયાં મસીમાંનાંઇજ્યાભુલા. યુરોપીયનો સાથે આલૈ જાતના વેપારમાં હરીફાઇ કરો ને સુખી થાઓ—ભીલાતામ્યાને સંખ્યા બંધ ટૌસી અકુતા યાઉવેમાં પ્યાંઇબા પીડો ગાવુંતાગા નેબા. સંભ્યા અમ્યા સ્પીનીંગ અને વીવીંગ મીલો સ્થાપો—વીધો સેમ્યાને યેતો સમ્યા અમ્યા અપ્યા ભેઠાંઉજ્યાબા. માત્ર વાતો કરવાથી અને સભાઓ ભરવાથી કાંઇ સારો ઉપયોગ સરતો નથી—યાધાવાદ્ધા સગા પ્યોપીડોગા સીમાજ્યાલા ભામા સાઉતાંમચાબુ. દરેકે સ્વદેશ ભકત થવું જોઇએ ને દેશની સેવા કરવી જોઇએ—ઘુઠાંઇ કો પ્યેભો કો અતૌંચ્યાગો ચ્યોઝાયામે. તમારા દેશ માટે તમારી દોલત ને શરીરની દરકાર ન કરો—કો ટાંઇપ્યે અટવે ખીંમ્યા અતે ને ગુંવે કૌમ્યાગો મસૌયેચાબુ. બરમી સ્ત્રીથી પેદા થયેલ પ્રજા હીંદુ થઇ શકે?—ભમા મુઇમા મુવેરે ખલેમ્યા હીંદુ પાધા ફીનાંઇદલા. મોટો માણસ થઇ આવું શરમ ભરેલું ને ઘાતકી કામ કરે છે—લુજી પીપી સ્યફ્રાને યેસતો અલૌગો લૌતે. પુરતું લશ્કર સારાં શસ્ત્રો ને લશ્કરી અમલદારો રાખો—લૌલાઉસ્વા સીતા કાંઉદો લેને કાંઉદો સીભોજીમ્યાગો ઠાબા. ઇન્ડીયનો પોતાના ધર્મ પ્રમાણે લગ્ન નહિ કરતાં બરમાસાં આવી બરમીઝ સ્ત્રીઓ રાખી બેસે છે—ઇંદ્રીયા મ્યામ્યા કોહા ભૌદાપાધા અટાંઇ ચૌઠાંઉ મલોએને ભમા પ્યેમાં લાપી ભમા મુઇમામ્યા ઔમાં ઠારે. બરમીઝ સ્ત્રી મળવી કઠણ નથી કારણ બરમાઓ પૈસા આપે તેને પોતાની

છોકરી આપી દે છે–ભમા મુધમા યાભોયા મખેણુ, ધોન્યાંઉ ભમા લુમ્યા પેસા પેધો લુગો તુરો તમીં પેલાઇતે. બરમીઓ કદી બરમા છોડી હિંદુસ્તાન કે બીજા દેશમાં જતી નથી તેટલા માટે જે માણુસ હીંદુસ્તાન પાછો જાય તેણે જો બરમીઝી સ્ત્રી રાખી હોય તો તે બીજા માણુસને પસંદ કરે છે–ભમા મુઇમામ્યા ભમા પ્યે લોપી બેંગલા ધોમહો દીપીન પ્યેગો મત્વાણુ–હોન્યાંઉ ભમા મુઇમા ઠાધો લુ બેંગલાગો પ્યાંયે નાઉકો તુ હાપીતા ભમા મુઇમા દીપીન યાઉચ્યાગો ચાઇતે.

